

КОДЕКСИ ҶИНОЯТИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
с.1998, № 9, мод.68, мод.69; №22, мод. 306; с.1999, №12, мод. 316; с.2001, № 4, мод.149, мод.167; с.2002, №11,
мод.675, мод.750; с.2003, № 8, мод. 456, мод.468; с.2004, №5, мод. 346; №7, мод.452, мод.453; с.2005, №3,
мод.126; №7, мод.399; №12, мод.640; с.2007, №7, мод.665; с.2008, №1 қ.1, мод.3; №6, мод.444, мод.447; №10,
мод.803; №12, қ.1, мод.986, №12, қ.2, мод. 992; с.2009, № 3, мод.80; №7-8, мод.501; с. 2010, № 3, мод.155; №7,
мод.550; с.2011, №3, мод.161; №7-8, мод.605; с.2012, №4, мод.258; №7, мод.694, с.2013, №6, мод.403; мод.404;
№11, мод.785; №12, мод.881; с.2014, №3, мод.141; №7, қ.1, мод.385; мод.386;
Қонунҳои ҚТ аз 18.03.2015 с., №1176; № 1177)

ҚИСМИ УМУМӢ

ФАСЛИ I. ҚОНУНИ ҶИНОЯТӢ

БОБИ 1

ВАЗИФА ВА ПРИНЦИПҲОИ ҚОНУНИ ҶИНОЯТИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, АСОСИ ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТӢ

Моддаи 1. Қонуни ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон

- 1) Қонуни ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳамин Кодекс иборат аст. Қонунҳои наवे, ки ҷавобгарии ҷиноятиро пешбинӣ менамоянд, ба Кодекси ҷиноятӣ *бояд дохил карда шаванд*.
- 2) Ҳамин Кодекс ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон ва принсипу меъёрҳои умумиэътирофшудаи ҳуқуқи байналмилалӣ асос меёбад.

Моддаи 2. Вазифаҳои Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон

- 1) Вазифаҳои ҳамин Кодекс аз ҳифзи ҳуқуку озодиҳои инсон ва шаҳрванд, амнияти ҷамъиятӣ ва саломатии аҳлӣ, муҳити зист, тартиботи ҷиноятӣ ва ахлоқ, моликият, ҳимояи сохти конституционӣ ва амнияти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз таҷовузи ҷиноятӣ, таъмини сулҳ ва амнияти башарият, тарбияи шаҳрвандон дар рӯҳияи риояи Конститутсия ва қонунҳои ҷумҳурӣ, инчунин пешгирии ҷиноятҳо иборат аст.
- 2) Барои татбиқи ин вазифаҳо ҳамин Кодекс асосу принципҳои ҷавобгарии ҷиноятиро муқаррар намуда, муайян мекунад, ки кадом кирдорҳои барои шахсият, ҷамъият ё давлат хавфнок ҷиноят эътироф мегарданд ва намудҳои ҷазою чораҳои дигари дорои хусусияти ҳуқуқии ҷиноиро барои содир кардани онҳо муқаррар менамояд.

Моддаи 3. Принципҳои Қонуни ҷиноятӣ ва ҷавобгарии ҷиноятӣ

Қонуни ҷиноятӣ ба принципҳои қонуният, баробарӣ дар назди қонун, ногузир будани ҷавобгарӣ, ҷавобгарии фардӣ, гунаҳгорӣ, адолат, инсондустӣ ва демократизм асос меёбад.

Моддаи 4. Принципи қонуният

- 1) Ҷиноят будани кирдор, сазовори ҷазо ва оқибатҳои дигари ҳуқуқии ҷиноӣ будани онро танҳо *ҳамин Кодекс* муайян менамояд.
- 2) Ҳеч кас дар содир намудани ҷиноят гунаҳгор дониста намешавад ва ба ҷазои ҷиноятӣ *кашида намешавад* ба чуз бо ҳукми суд ва дар асоси қонун.
- 3) Татбиқи қонуни ҷиноятӣ аз рӯи қиёс манъ аст.
- 4) Мазмуни Кодекси ҷиноятӣ *бояд дақиқан мутобиқи матни он фаҳмида шавад*.

Моддаи 5. Принципи баробарӣ дар назди қонун

Шахсоне, ки ҷиноят содир намудаанд, қатъи назар аз ҷинс, нажод, миллат, шаҳрвандӣ, забон, муносибат ба дин, ақидаҳои сиёсӣ, таҳсилот, вазъи иҷтимоӣ, хизматӣ ва молу мулкӣ, мансубият ба ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, маҳалли истиқоматашон ва дигар ҳолатҳо дар назди қонун баробаранд ва бояд ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида шаванд.

Моддаи 6. Принципи ногузирии ҷавобгарӣ

Ҳар шахсе, ки ҷиноят содир намудааст, бояд таҳти ҷазо қарор гирад ё нисбати ӯ ҷораҳои дигари дорои хусусияти ҳуқуқии ҷиноии дар *ҳамин Кодекс* пешбинишуда татбиқ гардад.

Моддаи 7. Принципи ҷавобгарии фардӣ ва гунаҳгорӣ

1) Ҳеҷ кас таҳти ҷавобгарии ҷиноятӣ қарор гирифта наметавонад ба ҷуз аз кирдори (ҳаракат ё баҳаракатӣ) шахсии худ.

2) Шахс танҳо барои он кирдори барои ҷамъият хавфнок ва оқибати хавфнокии ҷамъиятии ба вуқӯъ пайвастанӣ он, ки гуноҳи ӯ нисбати он *муайян* шудааст, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад.

3) Гунаҳгоркунии объективӣ, яъне барои зарари бегуноҳона расонидашуда ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан мумкин нест.

Моддаи 8. Принципи адолат

1) Ҷазо ва ҷораҳои дигари дорои хусусиятӣ ҳуқуқии ҷиноӣ, ки нисбати шахси ҷиноят содирнамуда татбиқ мешавад, бояд одилона бошад, яъне ба хусусияту дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷиноят, ҳолатҳои содир намудани он ва шахсияти гунаҳгор мувофиқ бошанд.

Моддаи 9. Принципи инсондӯстӣ

1) Ба шахси ҷиноят содирнамуда бояд ҷазое таъин гардад ё чунин ҷораи дорои хусусияти ҳуқуқии ҷиноӣ раво дида шавад, ки барои ислоҳи ӯ ва пешгирии намудани ҷиноятҳои нав зарур ва кофӣ бошад.

2) Ҷазо ё ҷораҳои дигари дорои хусусияти ҳуқуқии ҷиноӣ, ки нисбати шахси ҷиноят содирнамуда истифода мешавад, мақсади озори ҷисмонӣ, таҳқири шаъну эътибори инсонро надорад.

Моддаи 10. Принципи демократизм

Дар ҳолатҳои пешбинишудаи *ҳамин Кодекс* барои ислоҳи шахсоне, ки ҷиноят содир намудаанд, ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, мақомоти худидораи шаҳрвандон ё коллективҳо бо дархосту ризоияти онҳо ҷалб карда мешаванд.

Моддаи 11. Асоси ҷавобгарии ҷиноятӣ

Асоси ҷавобгарии ҷиноятӣ содир намудани кирдоре мебошад, ки дорои тамоми аломатҳои таркиби ҷинояти дар *ҳамин Кодекс* пешбинигардида аст.

Моддаи 11¹. Қоидаҳои тафсири қонуни ҷиноятӣ

1) Агар меъёри ҳуқуқӣ ҷиноятӣ духӯра ифода ёфта башад, ё худ онро ду маънидод намоянд, дар ин сурат он ба мафиати айбдоршаванда (судшаванда, маҳкумшуда) тафсир (маънидод) карда мешавад.

2) Ибораҳо ва (ё) мафҳумҳои, ки дар *ҳамин Кодекс* истифода бурда мешаванд, ҳамон маъноеро дороянд, ки дар қонунҳои дахлдор оварда шудаанд, агар дар *Кодекси ҷиноятӣ* тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

3) Дар доираи *Кодекси мазкур* ба маъноҳои гуногун тафсир кардани мафҳуми якхела манъ аст, ба шарте, ки дар ҳуди *ҳамин Кодекс* оид ба он нишондоди махсус мавҷуд набошад.

Моддаи 12. Амали Қонуни ҷиноятӣ дар замон

- 1) Ҷиноят ва сазовори ҷазо будани кирдор бо қонуне, ки дар вақти содир намудани он кирдор амал мекунад, муайян карда мешавад.
- 2) Вақти содир намудани ҷиноят, вақти содир шудани кирдори барои ҷамъият хавфнок, сарфи назар аз вақти фаро расидани оқибатҳои он, эътироф карда мешавад.

Моддаи 13. Қувваи бозгашти Қонуни ҷиноятӣ

- 1) Қонуни ҷиноятӣ, ки ҷиноят будани кирдорро бартараф мекунад, ҷазоро сабук ё ба тариқи дигар вазъи шахси ҷиноят содиркардари беҳтар мекунад, қувваи бозгашт дорад, яъне ба шахсоне татбиқ мегардад, ки то эътибор пайдо кардани ҷунин қонун кирдор содир кардаанд, аз ҷумла ба шахсоне, ки мӯҳлати ҷазоро адо мекунанд ё кардаанд, вале доғи судӣ доранд. Аз лаҳзаи эътибор пайдо кардани қонуне, ки ҷиноят будани кирдорро бартараф мекунад, кирдори то эътибор пайдо кардани қонун содиршуда ҷиноят ҳисоб намешавад.
- 2) Агар қонуни нави ҷиноятӣ ҷазои кирдорро, ки шахс барои содир кардани он мӯҳлати ҷазоро адо мекунад, сабук созад, ҷазои таъиншуда бояд мутобиқи ҳадди болоии ҷазое, ки қонуни ҷиноятӣ нав муайян кардааст, ихтисор карда шавад.
- 3) Қонуни ҷиноятӣ, ки ҷиноят будани кирдорро муқаррар менамояд, ҷазоро пурзӯр мекунад ё ба тариқи дигар вазъи шахсоро, ки ин кирдорро содир намудааст, бадтар месозад, қувваи бозгашт надорад.

Моддаи 14. Амали қонуни ҷиноятӣ нисбати шахсоне, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиноят содир намудаанд

- 1) Шахсе, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиноят содир намудааст, мутобиқи ҳамин Кодекс ба ҷавобгарӣ кашида мешавад, агар тибқи *санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст* тартиби дигар муқаррар нашуда бошад.
- 2) Ҷунин кирдор дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шуда ҷиноят эътироф карда мешавад, агар:
  - а) дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон шурӯъ шудааст ё идома ёфтааст ва ё ба итмом расонида шудааст;
  - б) берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шудааст, вале оқибати ҷиноят дар ҳудуди он фаро расидааст;
  - в) дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шудааст, вале оқибати ҷиноят берун аз ҳудуди он фаро расидааст;
  - г) дар шарикӣ бо шахсоне содир шудааст, ки *фаъолияти ҷинояткоронаи худро* дар ҳудуди давлати дигар ба амал баровардааст.
- 3) Шахсе, ки дар киштии обӣ ё ҳавопаймои қонунан таҳти парчам ё аломатҳои шиносоии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар обҳои кушод ё фазои ҳавои берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳаракаткунанда ҷиноят содир карда бошад, мутобиқи ҳамин Кодекс ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад, агар дар санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад. Шахсе, ки дар киштии ҳарбии обӣ ё ҳавопаймои ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон новобаста аз маҳалли воқеъбудаи онҳо ҷиноят содир кардааст, ҳамчунин мутобиқи ҳами Кодекс ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад.
- 4) Масъалаи ҷавобгарии ҷиноятӣ намояндагони дипломатии давлатҳои хориҷӣ ва шаҳрвандони дигари дорои масунӣ, дар ҳолати аз ҷониби ин шахсон содир шудани ҷиноят дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар асоси меъёрҳои *ҳуқуқии байналмилалӣ* ҳал мешавад.

Моддаи 15. Амали қонуни ҷиноятӣ нисбати шахсоне, ки берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиноят содир намудаанд

- 1) Шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин шахси бешаҳрванди доимо дар он истиқоматкунанда барои ҷинояти дар ҳудуди давлати хориҷӣ содиркардааш мутобиқи ҳамин Кодекс ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад, агар кирдори содиркардаи ӯ дар давлате, ки дар ҳудуди он ин кирдорро содир кардааст, ҷиноят эътироф карда шавад ва агар ӯ барои ин ҷиноят дар давлати хориҷӣ маҳкум нашуда бошад.

Ҳангоми маҳкум кардани шахсони маскур чазо набояд аз ҳадди болои санксияи пешбиниамудаи қонуни давлати хориҷие, ки дар ҳудуди он ҷиноят содир шуда буд, зиёд бошад.

2) Шаҳрванди хориҷӣ ё шахси бешаҳрвандии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон доимо истиқоматнакунанда барои ҷинояти берун аз ҳудуди Тоҷикистон содир кардааш мутобиқи ҳамин Кодекс дар ҳолатҳои зерин ба ҷавобгарӣ кашида мешавад, агар ӯ:

а) ҷинояте содир карда бошад, ки меъёрҳои ҳуқуқи байналмиллалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф карда ё меъёрҳои муқарарнамудаи қарордод ё созишномаҳои байнидавлатӣ пешбинӣ намудаанд;

б) бар зидди шаҳрвандони Тоҷикистон ё манфиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷинояти вазнин ё **ҷинояти** махсусан вазнин содир карда бошад.

3) Ин қоидаҳо дар ҳолате истифода мешаванд, ки агар шаҳрванди хориҷӣ ё шахси бешаҳрвандии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон доимо истиқоматнакунанда дар давлати дигар маҳкум нашуда бошад.

4) Доғи судӣ ва дигар оқибатҳои ҳуқуқии ҷиноятӣ нисбати шахсе, ки дар ҳудуди давлати хориҷӣ ҷиноят содир кардааст, набояд ҳангоми банду бастӣ (квалификатсия) кирдори ин шахс ва ҳангоми таъини чазо барои ҷинояте, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир кардааст, ба инобат гирифта шавад, агар дар санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

Моддаи 16. Супоридани шахсе, ки ҷиноят содир намудааст

1) Шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар ҳудуди давлати дигар ҷиноят содир кардааст, ба он давлат супорида намешавад, агар дар *шартномаи тарафайн* тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

2) Шаҳрванди хориҷӣ ё шахси бешаҳрвандӣ, ки берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиноят содир намуда, дар ҳудуди он қарор дорад, *мутобиқи шартномаи байналмилалӣ* метавонад барои ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан ё адо намудани чазо ба давлати хориҷӣ супорида шавад.

ФАСЛИ II ҶИНОЯТ

БОБИ 3 МАҲҶУМ ВА НАМУДҶОИ ҶИНОЯТ

Моддаи 17. Маҳҷуми ҷиноят

1) Кирдори (ҳаракат ё беҳаракатӣ) содиршудаи гунаҳгоронаи барои ҷамъият хавфноке, ки ҳамин Кодекс бо таҳдиди татбиқи чазо манъ кардааст, ҷиноят эътироф мешавад.

2) Кирдоре (ҳаракат ё беҳаракатие), ки зоҳиран аломатҳои яке аз кирдорҳои дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинигардида дошта бошад ҳам, вале бо сабаби камаҳамиятӣ барои ҷамъият хавфнок нестанд, ҷиноят намебошад.

Моддаи 18. Категорияҳои ҷиноят

1) Кирдорҳои дар ҳамин Кодекс пешбинигардида вобаста ба хусусият ва дараҷаи хавфи барои ҷамъият дошташон ба ҷиноятҳои начандон вазнин, дараҷаи миёна, вазнин ва махсусан вазнин тақсим мешаванд.

2) Кирдорҳои қасдона содиркардае, ки чазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс пешбинигардида аз ду соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд нест ва кирдорҳои аз беэҳтиётӣ содиршавандае, ки чазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс пешбинигардида аз панҷ соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд нест, ҷиноятҳои начандон вазнин эътироф мешаванд.

3) Кирдорҳои қасдан содиршавандае, ки чазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс пешбинигардида аз панҷ соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд нест ва кирдорҳои аз беэҳтиётӣ содиршавандае, ки чазои ҳадди аксар барои онҳо аз панҷ соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд мебошад, ҷиноятҳои дараҷаи миёна эътироф мешаванд.

4) Кирдорҳои қасдан содиршудае, ки чазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс пешбинигардида аз дувоздаҳ соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд нест, ҷиноятҳои вазнин эътироф мешаванд.

5) Кирдорҳои қасдан содиршудае, ки ҷазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс зиёда аз дувоздаҳ соли маҳрум сохтан аз озодӣ ё ҷазои қатл пешбинӣ гардидааст, ҷиноятҳои махсусан вазнин эътироф мешаванд.

Моддаи 19. Такрори ҷиноят

1) Такрори ҷиноят кирдоре эътироф мешавад, ки шахс дар вақти гуногун ду ё зиёда ҷинояти дар ҳамон як модда ё қисми моддаи ҳамин Кодекс пешбинишударо содир намудааст.

2) Содир кардани ду ва ё зиёда аз он ҷинояти дар моддаҳои мухталифи ҳамин Кодекс пешбинигардидаро танҳо дар ҳолатҳои тақрори ҷиноят ҳисобидан мумкин аст, ки агар он дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс зикр гардида бошад.

3) Ҷиноят тақрорӣ эътироф намешавад, агар шахс барои ҷинояти қаблан содирнамудааш мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонун аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод шуда буд ё доғи судӣ барои ин ҷиноятҳо барҳам хӯрда ё бардошта шудааст.

4) Дар мавриде, тақрори ҷиноятро ҳамин Кодекс ба сифати ҳолатҳои пешбинӣ менамояд, ки барои он ҷазои нисбатан сахтарро пешбинӣ кардааст, ҷинояти аз тарафи шахс содиргардида мутобиқи қисми дахлдори моддаи ҳамин Кодекс, ки ҷазоро барои тақрори ҷиноят пешбинӣ менамояд, банду баст (квалификация) карда мешавад.

5) Ҷинояте, ки аз як қатор кирдорҳои ҷиноятӣ ҳамамонанд иборат буда, бо қасди умумӣ ва мақсади ягона равона шудааст ва дар маҷмӯъ ҷинояти давомдорро ташкил мекунад, тақрори ҷиноят эътироф намешавад.

6) Дар муддати дароз иҷро накардани ўҳдадорӣ, ки хусусияти пайваста содир намудани таркиби як ҷинояти дарозмуддат дорад, тақрори ҷиноят эътироф намешавад.

Моддаи 20. Маҷмӯи ҷиноят

1) Содир кардани ду ё зиёда аз он кирдори ҷиноятӣ дар моддаҳои гуногун ё қисмҳои мухталифи ҳамон моддаҳои Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинигардида, ки шахс барои ҳеҷ кадоми он маҳкум нашудааст, маҷмӯи ҷиноят эътироф мешавад. Дар айни замон ҷиноятҳои, ки шахс барои содир кардани онҳо тибқи асосҳои муқаррарнамудаи қонун аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод шудааст, ба назар гирифта намешаванд.

2) Як кирдоре, ки аломатҳои ҷинояти дар ду ё бештар моддаи ҳамин Кодекс пешбинигардидаро дорад, ҳамчунин маҷмӯи ҷиноятҳои эътироф мешавад.

3) Ҳангоми содир намудани маҷмӯи ҷиноят шахс барои ҳар ҷинояти содирнамудааш дар асоси модда ё қисми дахлдори ҳамин Кодекс ба ҷавобгарӣ кашида мешавад.

4) Агар ҷиноят аз ҷониби меъёрҳои умумӣ ва махсус пешбинӣ шуда бошад, он гоҳ маҷмӯи ҷиноят ҷой надорад ва ҷавобгарии ҷиноятӣ дар асоси меъёри махсус ба миён меояд.

Моддаи 21. Рецидивии ҷиноят

1) Содир намудани ҷинояти қасдона аз тарафи шахсе, ки қаблан барои содир кардани ҷинояти қасдона доғи судӣ дорад, рецидивии ҷиноят эътироф мешавад.

2) Ретсидивии ҷиноят дар ҳолатҳои зерин хавфнок доништа мешавад:

а) дар ҳолати содир намудани ҷинояти вазнин, агар ин шахс қаблан на камтар аз ду маротиба барои қасдан содир намудани ҷиноятҳои дараҷаи миёна бо маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад;

б) дар ҳолати содир намудани ҷинояти вазнин, агар шахс қаблан барои содир намудани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад;

в) дар ҳолати содир намудани ҷинояти махсусан вазнин, агар ин шахс қаблан барои содир намудани ҷинояти вазнин ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад.

3) Ретсидивии ҷиноят дар ҳолатҳои зерин махсусан хавфнок доништа мешавад:

а) дар ҳолати содир намудани ҷинояти вазнин, агар ин шахс қаблан ду маротиба барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад;

б) дар ҳолати содир намудани ҷинояти махсусан вазнин, агар ин шахс қаблан ду маротиба барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин маҳкум карда шудааст, ё ин ки қаблан барои содир намудани ҷинояти махсусан вазнин маҳкум шуда бошад.

4) Ҳангоми эътирофи ретсидивии ҷиноят ба назар гирифта намешавад:

а) доғи судӣ барои ҷинояте, ки шахс то синни ҳаждаҳсолагӣ содир намудааст;

б) доғи судӣ барои ҷинояте, ки нисбати он шартан татбиқ накардани ҷазо ё ин ки аз рӯи он мавқуф гузоштани иҷрои ҳукм татбиқ гардидааст, агар шартан татбиқ накардани ҷазо ё мавқуф гузоштани иҷрои ҳукм бекор карда нашуда бошад ва шахс барои адо намудани ҷазо ба ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ фиристода нашудааст, инчунин доғи судие, ки мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи моддаи 84 – и ҳамин Кодекс барҳам хӯрдааст ё бардошта шудааст.

5) Ретсидиви ҷиноят дар асос ва ҳудуди пешбиниамудаи ҳамин Кодекс боиси ҷазои саҳттар мегардад.

БОБИ 4

ШАХСОНЕ, КИ БОЯД БА ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТӢ КАШИДА ШАВАНД

Моддаи 22. Шартҳои умумии ҷавобгарии ҷиноятӣ

Танҳо шахси воқеии мукаллаф ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад, ки ба синну соли муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс расидааст.

Моддаи 23. Синну соле, ки аз он ҷавобгарии ҷиноятӣ фаро мерасад

1) Ба ҷавобгарии ҷиноятӣ шахсе кашида мешавад, ки дар вақти содир намудани ҷиноят ба синни шонздаҳсолагӣ расидааст.

2) Шахсе, ки дар вақти содир намудани ҷиноят ба синни чордаҳсолагӣ расидааст, барои содир намудани ҷиноятҳои зерин ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешаванд: одамкушӣ (моддаи 104), қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ (моддаи 110), қасдан расонидани зарари миёна ба саломатӣ (моддаи 111), одамрабӣ (моддаи 130), тачовуз ба номус (моддаи 138), кирдори зӯроварии дорои хусусияти шахвонӣ (моддаи 139), терроризм (моддаи 179), ғасби гаравгон (моддаи 181), тасарруфи **силоҳи**, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканда ва воситаҳои таркиш (моддаи 199), муомилоти ғайриқонунии воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан (моддаи 200), муносибатҳои ғайриқонунӣ бо воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ (моддаи 201), тасарруфи воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ (моддаи 202), парвариши ғайриқонунии зироатҳои дорои моддаҳои нашъаовари кишташон манъшуда (моддаи 204), муомилоти ғайриқонунии моддаҳои саҳтгаъсир ва захролуд бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан (моддаи 206), корношоям сохтани воситаҳои нақлиёт ё роҳҳо (моддаи 214), авбошӣ дар ҳолатҳои вазнинкунанда (қисмҳои дуюм ва сеюми моддаи 237), дуздӣ (моддаи 244), ғоратгарӣ (моддаи 248), роҳзанӣ (моддаи 249), тамаъҷӯӣ (моддаи 250), ғайриқонунӣ ҳай карда бурдани автомобиль ё дигар воситаҳои нақлиёт бидуни мақсади тасарруф (моддаи 252), қасдан несту нобуд ё вайрон кардани молу мулк дар ҳолатҳои вазнинкунанда (қисми дуюми моддаи 255).

3) Дар ҳолатҳои алоҳидаи дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинигардида танҳо он шахсе ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад, ки аз синни шонздаҳсола болотар аст.

4) Агар ноболиғ дар вақти содир намудани кирдори ба ҷамъият хавфнок ба синну соли дар қисми якум ё дуюми ҳамин модда пешбинишуда расида бошад, аммо дар натиҷаи ақиб мондан дар инкишофи рӯҳӣ, ки бо парешонҳои рӯҳӣ алоқаманд намебошад, наметавонист ба таври пурра хусусияти воқеӣ ва хавфи ҷамъиятии ҳаракати (беҳаракатии) худро дарк намояд ё онҳоро идора намояд, ӯ ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешавад.

Моддаи 24. Номукаллафӣ

1) Шахсе, ки ҳангоми содир намудани кирдори барои ҷамъият хавфнок дар ҳолати номукаллафӣ буд, яъне **бар асари** бемории рӯҳии доимӣ, парешонии муваққатии рӯҳӣ, заъфи ақл ва ё ҳолати **дигари бемории рӯҳӣ хусусияти воқеӣ ва** хавфнокии **ҷамъиятии** ҳаракат ё беҳаракатии худро дарк ё онро идора карда наметавонист, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешавад.

2) Ба шахсе, ки дар ҳолати номукаллафӣ кирдори барои ҷамъият **хавфноки дар қонуни ҷиноятӣ пешбинишударо** содир намудааст, чораҳои дорои хусусияти маҷбурии тиббӣ дар ҳамин Кодекс пешбинигардидаро таъин кардан мумкин аст.

3) Шахсе, ки дар ҳолати мукаллафӣ ҷиноят содир намуда, вале то баровардани ҳукми суд мубталои бемории рӯҳие шудааст, ки барои дарки хавфи кирдори худ ё идора кардани онро имконият намедихад, ҳамчунин ҷазо дода намешавад. Суд метавонад нисбати ҷунин шахс чораҳои маҷбурии дорои хусусияти

тиббиро раво бинад ва пас аз шифо ёфтан ин шахсро чазо додан мумкин аст **агар мӯҳлатҳои дар моддаи 75 ҳамин Кодекс пешбинишуда нагузашта бошад.**

Моддаи 25. Ҷавобгариҳои ҷиноятии шахсони дорои парешонҳои дардмандонаи рӯҳӣ, ки мукаллафро истисно намекунад (мукаллафии маҳдуд)

1) Шахси мукаллафе, ки дар вақти содир намудани ҷиноят бар асари парешонҳои рӯҳӣ наметавонист пурра хусусияти воқеӣ ва хавфи ҷамъиятии ҳаракати (беҳаракатии) худро дарк намояд ё онро идора намояд, ба ҷавобгариҳои ҷиноятии кашада мешавад.

2) Ҳолати мукаллафии маҳдуд ҳангоми таъини чазо ба назар гирифта шуда, барои таъин намудани чораи маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ асос шуда метавонад.

Моддаи 26. Ҷавобгариҳои ҷиноятии шахсоне, ки дар ҳолати мастӣ ҷиноят содир намудаанд

1) Шахсе, ки дар ҳолати мастӣ дар асари истеъмоли машруботи алкоғолӣ, **воситаҳои нашъдор, моддаҳои психотропӣ** ё моддаҳои дигари мадҳушкунанда ҷиноят содир кардааст, аз ҷавобгариҳои ҷиноятӣ озод карда намешавад.

2) Дар сурати ҷиноятро содир намудани майзада, нашъаманд ё токсикоман, суд дар баробари муқаррар намудани чазо метавонад чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ дар ҳамин Кодекс пешбинигардидаро таъин намояд.

**БОБИ 5
ГУНОҲ**

Моддаи 27. Шаклҳои гуноҳ

1) Танҳо шахсе дар содир кардани ҷиноят гунаҳгор эътироф мешавад, ки ӯ ин кирдорро қасдан ё аз беэҳтиётӣ содир карда бошад.

2) Кирдори танҳо аз беэҳтиётӣ содиршуда дар ҳолате ҷиноят эътироф мешавад, ки агар он дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ нашуда бошад.

Моддаи 28. Ҷинояти қасдан содиршуда

1) Ҷинояти қасдан содиршуда кирдоре эътироф мешавад, ки бо қасди бевосита ё бавосита содир шудааст.

2) Ҷиноят бо қасди бевосита содиршуда эътироф мешавад, агар шахс ба ҷамъият хавфнок будани ҳаракати (беҳаракатии) худро дарк карда, имконияте ё ногузирии фаро расидани оқибати барои ҷамъият хавфноки онро пешбинӣ намуда, хоҳони фаро расидани он бошад .

3) Ҷиноят бо қасди бавосита содиршуда эътироф мешавад, агар шахс ба ҷамъият хавфнок будани ҳаракати (беҳаракатии) худро дарк карда, имконияти фаро расидани оқибати барои ҷамъият хавфнокии онро пешбинӣ намуда, фаро расидани оқибатро нахоста, вале дидаву дониста ба ин оқибатҳо роҳ дода бошад, ё ба онҳо **беэътиноӣ** муносибат карда бошад.

Моддаи 29. Ҷинояти аз беэҳтиётӣ содиршуда

1) Ҷинояти аз беэҳтиётӣ содиршуда кирдори барои ҷамъият хавфноке эътироф мешавад, ки аз худбодарӣ ё бепарвоӣ содир шудааст.

2) Ҷиноят ҳангоме аз худбодарӣ содиршуда эътироф мешавад, ки агар шахс имконияти фаро расидани оқибатҳои барои ҷамъият хавфноки ҳаракати (беҳаракатии) худро пешбинӣ карда, вале бе асосҳои ба он кофӣ, худбодарона ҳисоб карда бошад, ки он оқибатҳоро бартараф мекунад.

3) Ҷиноят ҳангоме аз бепарвоӣ содиршуда эътироф мешавад, ки агар шахс имконияти фаро расидани оқибатҳои барои ҷамъият хавфнокии ҳаракати (беҳаракатии) худро пешбинӣ накарда бошад, ҳол он, ки дар сурати бодикқатӣ ва дурандешии зарурӣ мебоист ва наметавонист он оқибатҳоро пешбинӣ кунад.

Моддаи 30. Ҷавобгарӣ барои ҷинояте, ки бо ду шакли гуноҳ содир шудааст

Агар шахс дар натиҷаи қасдан содир намудани ҷиноят аз беэҳтиётӣ дигар оқибатҳои ба ҷамъият хавфнокро расонад, ки мувофиқи ҳамин Кодекс боиси таъини ҷазои саҳттар мегардад, чунин ҷиноят қасдан содиршуда эътироф мешавад.

Моддаи 31. Бегуноҳ расонидани зарар (тасодуф)

1) Кирдор бегуноҳ содиршуда эътироф мешавад, агар шахси содирнамудаи он хавфнокии ҷамъиятии **ҳаракати** (беҳаракатии) худро дарк накарда бошад ва вобаста ба ҳолатҳои қор намебоист ё наметавонист онро дарк кунад ё имконияти фаро расидани оқибатҳои барои ҷамъият хавфнокро пешбинӣ накарда бошад ва вобаста ба ҳолатҳои қор намебоист ё наметавонист онро пешбинӣ кунад.

2) Кирдор инчунин бегуноҳ содиршуда эътироф мешавад, агар шахси содирнамудаи он, гарчанд имконияти фаро расидани оқибатҳои барои ҷамъият хавфнокии **ҳаракати** (беҳаракатии) худро пешбинӣ карда бошад ҳам, аммо ин оқибатҳоро бо сабаби номувофиқии сифатҳои психофизиологии худ ба талаботи шароити фавқуллода ё аз ҳад зиёд мондашавии асабу рӯҳ пешгирӣ карда натавониста бошад.

БОБИ 6

ҶИНОЯТИ НОТАМОМ ВА ХОТИМАЁФТА

Моддаи 32. Тайёри ба ҷиноят, сӯиқасди ҷиноят

1) **Тайёри ба ҷиноят ин аз тарафи шахс қасдан ҷустуҷӯ, тайёр ё мувофиқ кардани восита ё олоти содир намудани ҷиноят, ёфтани шарикони ҷиноят, забоняккунӣ барои содир кардани ҷиноят ё қасдан фароҳам овардани шароити дигар барои содир кардани ҷиноят мебошад, агар зимнан ҷиноят бо сабабҳои аз ин шахс вобастанабуда то ба охир расонида нашуда бошад.**

2) Ҷавобгарии ҷиноятӣ танҳо барои тайёри ба ҷинояти, вазнин ё махсусан вазнин муқаррар карда мешавад.

3) Сӯиқасди ҷиноят **ҳаракати** (беҳаракатии) қасдонаи шахс мебошад, ки бевосита ба содир кардани ҷиноят равона гардидааст, агар зимнан ҷиноят бо сабабҳои аз ин шахс вобастанабуда то ба охир расонида нашуда бошад.

4) Ҷавобгарӣ барои тайёри ба ҷиноят ё сӯиқасди ҷиноят бо ишора ба ҳамин модда мутобиқи ҳамон моддаи Қисми махсуси Кодекси ҷиноятӣ фаро мерасад, ки барои ҷинояти хотимаёфта муқаррар шудааст.

Моддаи 33. Ҷинояти хотимаёфта

Ҷиноят хотимаёфта эътироф мешавад, агар кирдори содирнамудаи шахс тамоми аломатҳои таркиби ҷинояти дар ҳамин Кодекс пешбинигардида дошта бошад.

Моддаи 34. Ихтиёри даст кашидан аз ҷиноят

1) Бо ихтиёри худ даст кашидан аз ҷиноят он аст, ки агар шахс имконияти то охир расонидани ҷиноятро дарк карда, ихтиёран ва ба таври қатъӣ ҳаракатҳои тайёри ё **ҳаракати** (беҳаракатии) бевосита ба содир намудани ҷиноят равонашударо қатъ кунад.

2) Агар шахс ҷиноятро ба охир нарасонида, бо ихтиёри худ ва ба таври қатъӣ аз он даст кашада бошад, ӯ барои ин ҷиноят ба ҷавобгарӣ кашада намешавад.

3) Шахсе, ки ихтиёран аз ба охир расонидани ҷиноят даст кашадааст, танҳо дар ҳолате ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашада мешавад, ки кирдори содирнамудаи ӯ таркиби ҷинояти дигар дошта бошад.

4) Агар ташкилкунандаи ҷиноят ва таҳриркунандаи ҷиноят бо роҳи **саривақт** хабар додан ба мақомоти ҳокимият ё чораҳои дигари андешидаашон аз ҷониби иҷроқунанда ба охир расонидани ҷиноятро пешгирӣ карда бошанд, онҳо ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашада намешаванд. Агар ёрдамчи барои пешгирии содиршавии ҷиноят ҳамаи чораҳои аз ӯ вобастабударо андешида бошад, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашада намешавад.

5) Агар ҳаракатҳои дар қисми чоруми ҳамин модда зикргардидаи ташкилкунанда ва таҳриркунанда аз ҷониби иҷроқунанда содир кардани ҷиноятро пешгирӣ карда натавонанд, чораҳои андешидаи онҳоро ҳангоми таъин намудани ҷазо ҳамчун ҳолатҳои сабуққунанда ҳисоб кардан мумкин аст.

БОБИ 7 ШАРИКӢ ДАР ЧИНОЯТ

Моддаи 35. Мафҳуми шарикӣ дар чиноят

Иштироки якҷояи қасдонаи ду ё зиёда шахсон дар содир намудани чинояти қасдона шарикӣ дар чиноят эътироф мешавад.

Моддаи 36. Шарикони чиноят

1) Ташкилкунанда, таҳрикунанда ва ёрдамчӣ дар баробари иҷрокунанда шарикони чиноят эътироф мешаванд.

2) Иҷрокунанда шахсе эътироф мешавад, ки бевосита чиноятро содир намудааст ё якҷоя бо шахсони дигар (ҳамичрокунандагон) бевосита дар содир намудани он иштирок кардааст, инчунин шахсе, ки бо роҳи истифодаи шахсони дигаре, ки мувофиқи қонун ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида намешаванд, чиноят содир кардааст.

3) Ташкилкунанда шахсе эътироф мешавад, ки чиноятро ташкил ё ба иҷрои он роҳбарӣ карда бошад, инчунин шахсе, ки гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди чиноятиро (ташкilotи чиноятӣ) таъсис дода ё ба он роҳбарӣ кардааст.

4) Таҳрикунанда шахсе эътироф мешавад, ки шахси дигарро бо роҳи бағандорӣ, порадиҳӣ (харидан), таҳдид ё ба тариқи дигар ба содир кардани чиноят моил кардааст.

5) Ёрдамчӣ шахсе эътироф мешавад, ки бо маслиҳату дастур, додани таҳсилот, **восита ё олот** содир кардани чиноят ё рафъи монеаҳо ба содир намудани чиноят мусоидат кардааст, инчунин шахсе, ки пинҳон кардани чинояткор, восита ё олот содир намудани чиноят, осори чиноят ё ашёи бо роҳи чиноят ба даст омадаро пешакӣ ваъда додааст, ҳамчунин шахсе, ки дар хусуси соҳиб шудан ё ба соҳибияти каси дигар додани чунин ашёро пешакӣ ваъда додааст.

Моддаи 37. Ҷавобгарии шарикони чиноят

1) Ҷавобгарии шарикони чиноят вобаста ба хусусият ва дараҷаи иштироки воқеии ҳар яки онҳо дар содир намудани чиноят муайян карда мешавад.

2) Ҳамичрокунандагон барои чинояти якҷоя содирнамудаашон бо моддаи Қисми махсуси ҳамин Кодекс бе ишора ба моддаи 36 ҳамин Кодекс ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида мешаванд.

3) Ҷавобгарии чиноятии ташкилкунанда, таҳрикунанда ва ёрдамчӣ бо ишора ба моддаи 36 ҳамин Кодекс мутобиқи моддаи Қисми махсуси Кодекси мазкур муқаррар мегардад, ба истиснои ҳолатҳое, ки агар онҳо дар як вақт ҳамичрокунандагони чиноят бошанд.

4) Шахсе, ки субъекти чинояти дар моддаи Қисми махсуси ҳамин Кодекс махсус зикргардида набуда, дар содир намудани чинояти пешбининамудаи ҳамин модда иштирок кардааст, барои ин чиноят метавонад танҳо ба сифати ташкилкунанда, таҳрикунанда ё ёрдамчӣ ба ҷавобгарӣ кашида шавад.

5) Агар иҷрокунанда бо сабабҳои аз ӯ новобаста чиноятро то ба охир расонида натавонад, шарикони дигари чиноят барои шарикӣ дар тайёри ба содир намудани чиноят ё сӯиқасди содир намудани чиноят ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

6) Агар кирдорҳои ташкилкунанда, таҳрикунанда ё ёрдамчӣ бо сабабҳои аз онҳо новобаста барор нагиранд, онҳо барои тайёри ба чинояти дахлдор ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 38. Ифроти (эксцесс) иҷрокунандаи чиноят

Аз ҷониби иҷрокунанда содир гардидани чинояте, ки шарикони дигар қасди онро надоштанд, ифроти иҷрокунанда эътироф мешавад. Барои ифроти иҷрокунанда дигар шарикони чиноят ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида намешаванд.

Моддаи 39. Чиноят содир намудани гурӯҳи шахсон, гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ, гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди чиноятӣ (ташкilotи чиноятӣ)

1) Ҷиноят бе маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи шахсон содиршуда эътироф мешавад, агар дар он иҷрокунандагон иштирок карда бошанд, ки дар хусуси якҷоя содир намудани он пешакӣ маслиҳат накардаанд.

2) Ҷиноят бо маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи шахсон содиршуда эътироф мешавад, агар дар он шахсоне иштирок карда бошанд, ки дар хусуси якҷоя содир намудани он пешакӣ маслиҳат кардаанд.

3) Ҷиноят аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содиршуда эътироф мешавад, агар он аз ҷониби гурӯҳи устувори шахсоне, ки пешакӣ барои содир кардани як ё якчанд ҷиноят муттаҳид шудаанд, содир шуда бошад.

4) Иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) муттаҳидшавии ду ё якчанд **гурӯҳи муташаккил** эътироф мешавад, ки барои содир намудани **ҷиноятҳои** вазнин ё махсусан вазнин ба ташкilotи устувор таъсис ёфта, фаъолияти он ба тақсимои вазифаи идоракунӣ, таъмин ва иҷрои мақсадҳои ҷинояткоронаи иттиҳод дар байни аъзои иттиҳод ва сохторҳои он асос меёбад.

5) Ҷиноят дар ҳолате аз ҷониби иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) содиршуда эътироф мешавад, ки агар онро узви (аъзои) чунин иттиҳод ҷиҳати иҷрои мақсадҳои ҷинояткоронаи он, инчунин бо супориши иттиҳоди ҷиноятӣ шахсе содир карда бошад, ки узви иттиҳоди ҷиноятӣ нест.

6) Шахсе, ки гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) таъсис додааст ё ба он роҳбарӣ кардааст, дар ҳолатҳои пешбининамудаи моддаҳои дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои ташкил ва роҳбарии онҳо, инчунин барои тамоми ҷиноятҳои содирнамудаи гурӯҳи муташаккил, ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) агар қсди ӯ содир намудани онҳоро дар бар гирифта бошад, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад. Дигар иштирокчиёни гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) барои иштирок дар онҳо дар ҳолати пешбининамудаи моддаҳои дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс инчунин барои ҷиноятҳои, ки дар тайёри ё содир кардани онҳо ширкат варзидаанд, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешаванд.

7) Таъсиси гурӯҳи муташаккил дар ҳолатҳои, ки дар моддаҳои Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ нашудааст, боиси Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои тайёри ба он ҷиноятҳои мегардад, ки барои содир кардани онҳо ин гурӯҳ таъсис ёфтааст.

8) Ҷавобгарии ҷиноятӣ шахсони дар ҳамин модда номбаршуда бе ишора ба моддаи 36 Қисми умумии ҳамин Кодекс фаро мерасад.

9) Иштирокчиҳои гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ), ки ихтиёран ба мақомоти ҳокимият ҳозир шуда, то содир гардидани ҷиноят дар ошкор намудани нияти ҷинояткорона фаъолона мусоидат намудааст, агар дар кирдори ӯ аломатҳои таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад. аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

БОБИ 8

ҲОЛАТҲОЕ, КИ ҶИНОЯТ БУДАНИ КИРДОРРО ИСТИСНО МЕКУНАНД

Моддаи 40. Мудофиаи зарурӣ

1) Ҳаракате, ки дар ҳолати мудофиаи зарурӣ, яъне ҳангоми ҳимояи шахсият ва ҳуқуқҳои мудофиакунанда ё шахси дигар, манфиатҳои бо қонун ҳифзшавандаи ҷомеа ё давлат аз таҷовузи барои ҷамъият хавфнок бо роҳи расонидани зарар ба таҷовузкунанда содир шудааст, агар ин таҷовуз бо зӯровари барои ҳаёти мудофиакунанда ё шахси дигар хавфнок бошад, ё ин ки бо таҳдиди бевоситаи истифодаи чунин зӯроварӣ алоқаманд бошад, ҷиноят ҳисобида намешавад.

2) Ҳимоя аз таҷовузи ба зӯроварӣ марбут набуда, ки барои ҳаёти мудофиакунанда ё шахси дигар хавфнок нест, ё ин ки бо таҳдиди бевоситаи истифодаи чунин зӯроварӣ қонунӣ ҳисобида мешавад, агар зимнан ба аз ҳадди мудофиаи зарурӣ баромадан, роҳ дода нашуда бошад, яъне ҳаракати қасдонае, ки баръало ба хусусияту дараҷаи хавфнокии таҷовуз мувофиқ нест.

3) Ҳаракатҳои шахси мудофиакунанда, ки дар натиҷаи таҷовузи нобаҳангом ба вучуд омадаанд, баромадан аз ҳадди мудофиаи зарурӣ ҳисоб намешавад, агар шахс имконияти ба таври объективӣ баҳо додани дараҷа ва хусусияти хавфнокии таҷовузро набошта бошад.

4) Шахс, сарфи назар аз имконияти халос шудан аз таҷовуз, новобаста аз тайёрии касбӣ ё дигари тайёрии махсус ё мақоми хизматиаш ё имконияти ба шахсони дигар ё мақомоти ҳокимият барои кӯмак муроҷиат карданаш, ба мудофиаи зарурӣ ҳуқуқ дорад.

5) Қасдан барангехтани иғвои таҷовуз бо мақсади расонидани зарар, мудофиаи зарурӣ ҳисоб намешавад.

Моддаи 41. Расонидани зарар ҳангоми дастгир кардани шахсе, ки ҷиноят содир намудааст

1) Ҳаракатҳое, ки ҳангоми дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда бо мақсади ба мақомоти ҳокимият супурдан ё пешгирии имконияти ҷиноятҳои навро содир карданаш ба ӯ зарар расонидаанд, агар бо воситаҳои дигар дастгир намудани чунин шахс ғайриимкон бошад ва дар айни замон чораҳои зарурии бо ин мақсад андешидашуда аз ҳад набаромада бошанд, ҷиноят ҳисоб намешаванд.

2) Номутобикати ошкорои воситаю усулҳои дастгир кардан ба хавфи кирдор ва шахси содирнамуда, инчунин ба ҳолатҳои дастгир кардан, ки дар натиҷаи онҳо ба шахс қасдан зараре расонида шавад, ки зарурати дастгир кардан онро талаб намекард, баромада аз ҳадди чораҳои зарурӣ барои дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда эътироф мешавад.

3) Ҳуқуқи дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамударо дар баробари шахсони ба ин кор махсус ваколатдор, инчунин ҷабрдидагон ва шаҳрвандони дигар низ доранд.

4) Ҳангоми арзёбии қонунӣ будани зарари дар вақти дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда расонидашуда ҳаракати ӯ дар мавриди аз дастгиршавӣ халос хӯрдан, қувваю имконияти дастгиршаванда, ҳолати рӯҳии ӯ ва ҳолатҳои дигар вобаста бо амали дастгир кардан ба назар гирифта мешаванд.

Моддаи 42. Зарурати ниҳой

1) Дар ҳолати зарурати ниҳой, яъне барои рафъи хавфи бевосита ба ҳаёт, саломатӣ ва ҳуқуқи манфиатҳои қонунии ин шахс ё шахсони дигар, манфиатҳои ҷомеа ё давлат таҳдидкунанда расонидани зарар ба манфиатҳое, ки ҳамин Кодекс муҳофизат мекунад, агар рафъи ин хавф бо воситаҳои дигар номумкин бошад ҷиноят ҳисоб намешавад, агар зимнан зарурати ниҳой аз ҳад нагузашта бошад,

2) Расонидани зараре, ки ба хусусияту дараҷаи хавфи таҳдидкунанда ва ҳолатҳои рафъи хавф баръало мувофиқ набуда, дар натиҷа ба манфиатҳои қонунан муҳофизатшаванда баробари зарари пешгиришуда ё аз он бештар зиён оварда шуда бошад, он аз ҳад гузаронидани зарурати ниҳой эътироф мешавад. Чунин азҳадгузаронӣ танҳо дар ҳолати қасдан расонидани зарар боиси ҷавобгарӣ мегардад.

3) Ҳангоми арзёбии қонунӣ будани кирдори дар ҳолати зарурати ниҳой содиршуда хусусияту дараҷаи хавфи рафъшаванда, воқеят ва наздикии фаро расидани он, имконияти воқеии шахс дар мавриди пешгирӣ намудани он, вазъи рӯҳии ӯ дар ҳолати бамиёномада ва ҳолатҳои дигар ба назар гирифта мешаванд.

Моддаи 43. Маҷбуркунии ҷисмонӣ ё рӯҳӣ

1) Расонидани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда дар натиҷаи маҷбуркунии ҷисмонӣ ё рӯҳӣ, агар дар натиҷаи чунин маҷбуркунӣ шахс ҳаракати (беҳаракати) худро идора карда натавонад, ҷиноят ҳисоб намешавад.

2) Масъалаи ҷавобгари ҷиноятӣ барои расонидани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда дар натиҷаи маҷбуркунии рӯҳӣ, инчунин дар натиҷаи маҷбуркунии ҷисмонӣ, ки дар асари он шахс имконияти идора кардани амали худро нигоҳ доштааст, бо дарназардошти муқаррароти моддаи 42 ҳамин Кодекс ҳал мешавад.

Моддаи 44. Таваккали асоснок

1) Расонидани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда ҳангоми таваккали асоснок ҷиҳати ноил шудан ба мақсади барои ҷомеа ғоиданок ҷиноят ҳисоб намешавад.

2) Таваккал дар ҳолате асоснок эътироф мешавад, ки агар ноил шудан ба мақсади мазкур бо ҳаракати (беҳаракати) ба таваккал марбутнабуда номумкин бошад ва шахсе, ки ба таваккал роҳ додааст, барои пешгирӣ намудани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда тамоми чораҳои заруриро андешида бошад.

3) Агар таваккал баръало бо таҳдиди ҳалокати одамон, фалокати экологӣ ё офати ҷамъиятӣ алоқаманд бошад, он асоснок эътироф карда намешавад.

Моддаи 45. Иҷрои фармон ё амр

1) Расонидани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда аз ҷониби шахсе, ки бо мақсади иҷрои ҳатмии фармон ё амри мувофиқи тартиби муқарраргардида ба ӯ додашуда амал кардааст,

чиноят намебошад. Барои расонидани чунин зарар шахсе ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад, ки фармон ё амри ғайриқонунӣ додааст.

2) Шахсе, ки бо мақсади иҷрои фармон ё амри ғайриқонунӣ қасдан ҷиноят содир кардааст, бо асосҳои умумӣ ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад.

3) Иҷро накардани фармон ё амри баръало ғайриқонунӣ ҷавобгарии ҷиноятиро истисно мекунад.

ФАСЛИ Ш

ҶАЗО

БОБИ 9

МАҲҲУМ, МАҚСАД ВА НАМУДҲОИ ҶАЗО

Моддаи 46. Маҳҳум ва мақсади ҷазо

1) Ҷазо чораи маҷбуркунии давлатие мебошад, ки бо ҳукми суд таъин карда мешавад. Он нисбати шахсе, ки дар содир намудани ҷиноят гунаҳгор эътироф шудааст татбиқ гардида, аз маҳрум ё маҳдуд кардани ҳуқуқи озодиҳои шахс, ки дар ҳамин Кодекс пешбинӣ гардидаанд, иборат мебошад.

2) Ҷазо бо мақсади барқарор намудани адолати иҷтимоӣ, ислоҳи маҳкумшуда, инчунин пешгирии содир гардидани ҷиноятҳои нав татбиқ мешавад.

Моддаи 47. Намудҳои ҷазо

Намудҳои ҷазо инҳо мебошанд:

а) ҷарима;

б) маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян;

в) маҳрум кардан аз рутбаҳои ҳарбӣ, дипломатӣ, рутбаҳо, унвонҳои махсус, мукофотҳои давлатӣ ва унвонҳои ифтихории Тоҷикистон;

г) корҳои ҳатмӣ; (ҚҶТ аз 31.12.08с., №451)

д) корҳои ислоҳӣ;

е) маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ;

ж) маҳдуд кардани озодӣ;

з) нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ;

и) мусодираи молу мулк;

к) маҳрум сохтан аз озодӣ;

л) якумра аз озодӣ маҳрум сохтан ;

м) ҷазои қатл.

Моддаи 48. Ҷазоҳои асосӣ ва иловагӣ

1) **Корҳои ҳатмӣ, корҳои ислоҳӣ**, маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ, маҳдуд кардани озодӣ, нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ, маҳрум сохтан аз озодӣ, **якумра аз озодӣ маҳрум сохтан**, ҷазои қатл танҳо ҳамчун **ба сифати** ҷазои асосӣ татбиқ мешаванд.

2) Ҷарима, маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ҳам ба сифати ҷазоҳои асосӣ ва ҳам иловагӣ татбиқ мешаванд.

3) Маҳрум кардан аз рутбаи махсус, ҳарбӣ, рутбаи дараҷавӣ ва мукофотҳои давлатӣ, инчунин мусодираи молу мулк танҳо ба сифати ҷазои иловагӣ истифода мешаванд.

4) Барои як ҷиноят танҳо як ҷазои асосӣ таъин намудан мумкин аст. Дар ҳолатҳои мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс бо ҷазои асосӣ таъин кардани як ё якчанд ҷазои иловагӣ мумкин аст. (ҚҶТ аз 26.07.14с., №1088)

5) Ҷаримаро ҳамчун ҷазои иловагӣ танҳо дар ҳолатҳои, ки бевосита дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ шудаанд, таъин намудан мумкин аст. (ҚҶТ аз 13.06.13с., №965)

Қисми 6 бо ҚҶТ аз 26.07.14с., №1088 хориҷ шуд

Моддаи 48¹. Корҳои ҳатмӣ

1) Корҳои ҳатмӣ аз ҷониби маҳкумшуда берун аз вақти корҳои асосӣ ё аз таълим ба таври бемузд иҷро намудани корҳои ғоиданоки ҷамъиятӣ мебошад, ки намудҳои онҳоро мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ муайян менамояд.

2) Корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз шаст то дусаду чил соат муқаррар карда мешавад ва на зиёда аз чор соат дар як рӯз адо карда мешаванд.

3) таъини корҳои ҳатмӣ барои шахсони зерин манъ аст:

а) хизматчиёни ҳарб;

б) шахсоне, ки ба синну соли нафақа расидаанд;

в) занони ҳомила;

г) шахсоне, ки бо сабаби нигоҳубини кӯдак дар рухсатӣ мебошанд;

д) маъҷубони гурӯҳҳои 1 ва 11;

4) Дар давраи адои ҷазо дар намуди корҳои ҳатмӣ ба миён омадани яке аз ҳолатҳои дар қисми сеюми ҳамин модда пешбинишуда суд бо пешниҳоди мақома, ки ба зиммаи он иҷрои ҳукм воғузур шудааст, шахсро аз адои минбаъдаи ҷазо озод мекунад.

5) Дар ҳолати ашаддӣ саркашӣ кардани маҳкумшуда аз адои корҳои ҳатмӣ, суд онро ба ҷазои корҳои ислоҳӣ ё маҳдуд кардани озодӣ дар доираи ин намудҳои ҷазо, ки бо ҳамаи Кодекс пешбинӣ шудааст, иваз менамояд.

Моддаи 49. Ҷарима

1) Ҷарима ситонидани маблағе мебошад, ки дар доираи пешбиниамудай ҳамин Кодекс таъин шудааст.

2) Ҷарима ба маблағи аз сад то то ду ҳазору яксаду навад андозаи муқарраршудаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо, ки дар вақти содир шудани ҷиноят амал мекард таъин карда мешавад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

Андозаи ҷарима аз рӯи маҷмӯи ҷиноятҳо ё маҷмӯи ҳукумҳо барои содир намудани ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинигардида аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо, ки дар вақти содир кардани ҷиноят амал мекард, зиёд буда наметавонад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

3) Суд андозаи ҷаримаро бо дарназардошти вазнинии ҷинояти содиргардида ва вазъи молу мулкӣ маҳкумшуда дар доираи пешбинӣ намудай ҳамин Кодекс муайян менамояд.

4) Ҷаримаро ба сифати намуди ҷазои иловагӣ танҳо дар ҳолатҳои пешбиниамудай моддаҳои дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс таъин кардан мумкин аст.

5) Дар ҳолати ашаддӣ саркашӣ намудан аз пардохти ҷарима суд онро ба ҷазоҳои корҳои ислоҳӣ ё маҳдуд кардани озодӣ мутобикан ба андозаи ҷаримаи таъингардида, дар доираи ин намудҳои ҷазо, ки бо ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, иваз менамояд.

6) Дар ҳолати аз тарафи шахс содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 245 (ба истисноӣ банди «а» қисми 4), 246 (ба истисноӣ банди «а» қисми 3), 247 (ба истисноӣ банди «в» қисми 3 ва банди «а» қисми 4), 251, 253, 255 (ба истисноӣ бандҳои «а» ва «б» қисми 2), 256 (ба истисноӣ ҳолатҳои, ки боиси марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гардида бошад), 257 (ба истисноӣ банди «г» қисми 2 ва банди «б» қисми 3), 258, 259, 259¹, 260, 263, 264, 265, 266, 268, 270, 271, 273 (ба истисноӣ бандҳои «а» ва «б» қисми 3), 274, 276, 277, 278, 285, 286, 287, 289 қисми 1, 291, 292, 293, 295, 340¹ ва 388 қисмҳои 1 ва 2 Кодекси мазкур пешбинишуда, агар гунаҳгор то баровардани ҳукми суд зарари моддиро пурра талофӣ намояд, нисбати ӯ ҷазои ҷарима ва ё дигар ҷазои бо маҳрум сохтан аз озодӣ алоқаманд набудай дар санксияҳои моддаҳои номбаршуда пешбинигардида таъин карда мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

7) Дар ҳолати аз тарафи шахс содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 314 (ба истисноӣ ҳолатҳои, ки боиси марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гардида бошанд), 315, 316 (ба истисноӣ бандҳои «а» ва «б» қисми 3 ва ҳолатҳои, ки боиси марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гардида бошанд), 318, 322 (ба истисноӣ ҳолатҳои, ки боиси марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гардида бошанд), 323, **340 қисмҳои 1 ва 2** ва 391 қисми 1 ҳамин Кодекс пешбинигардида, агар онҳо дар алоқамандӣ бо ҷиноятҳои пешбиниамудай қисми 6 моддаи мазкур содир шуда бошанд, ҷазо ба тартиби муайяннамудай қисми 6 ҳамин мода таъин карда мешавад. (ҚҶТ аз 25.03.11 с., №694)

8) Дар мавриди пас аз баровардани ҳукми суд пурра талофӣ намудани зарари моддӣ аз тарафи маҳкумшуда барои содир намудани ҷиноятҳои пешбиниамудай қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи мазкур ҷазои таъингардидаи маҳрум сохтан аз озодӣ аз ҷониби суде, ки ҳукм бароварда аст ё суди маҳалли иҷроӣ ҷазо ё суди болоӣ ба ҷазои ҷарима иваз карда мешавад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

9) Дар ҳолати ашаддӣ саркашӣ намудан ва ё имконнопазирии пардохти ҷарима, к ибо тартиби пешбининомудаи қисмҳои 6, 7 ва (ё) 8 моддаи мазкур ба сифати ҷазои асосӣ таъин ё иваз карда шудааст, суд ҷазои ҷаримаро (ё қисми напардохтаи онро) ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ иваз менамояд. Ҳангоми иваз намудани ҷазои ҷарима ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ё ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҷазои ҷарима, мӯҳлат ва андозаи ин намуди ҷазоҳо набояд аз ҳадди поёнӣ ва болоии муқаррарнамудаи моддаҳои дахлдори қисми махсуси ҳамин Кодекс бо назардошти қисми адокардаи ҷазо кам ва ё зиёд бошанд. **(ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

10) Дар ҳолати иваз намудани ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҷазои ҷарима ва ё ҷазои ҷарима ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ як шабонарӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ ба 50 фоизи як нишондиҳанда барои ҳисобҳо баробар аст. **(ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

Моддаи 50. Маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян

1) Маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян аз манъ кардани ишғоли мансаб дар хидмати давлатӣ ва мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ ё машғул шудан бо фаъолияти муайяни касбӣ ё фаъолияти дигар иборат аст.

2) Маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян барои қасдан содир намудани ҷиноят аз як то даҳ сол ва барои ҷинояти аз беэҳтиётӣ содиршуда аз як то панҷ сол ба сифати ҷазои асосӣ ва ба мӯҳлати аз як то панҷ сол ба сифати ҷазои иловагӣ **барои қасдан ё аз беэҳтиётӣ содир намудани ҷиноят** муқаррар карда мешавад.

3) Маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян дар ҳолате ба сифати ҷазои иловагӣ низ бо ишора ба ҳамин модда таъин карда шуда метавонад, ки ин намуди ҷазо дар Моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ нагардида бошад ҳам ва агар суд, бо дарназардошти хусусият ва дараҷаи ҷинояти содиршуда ва дар хусуси шахсияти гунаҳгор, имконнопазирии нигоҳ доштани ҳуқуқи ўро барои ишғол намудани мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян эътироф намояд.

4) Ҳангоми ба сифати ҷазои иловагӣ ба ҳабс, нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ, маҳдуд кардани озодӣ ё аз озодӣ маҳрум сохтан таъин гардидани ин ҷазо, он дар тамоми вақти адои ҷазои асосӣ ва зиёда аз он пас аз адои ҷазои асосӣ дар мӯҳлати муқаррарнамудаи ҳукм низ татбиқ мегардад. Дар ҳолатҳои дигар мӯҳлати он аз лаҳзаи эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукм ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 51. Маҳрум кардан аз рутбаҳои ҳарбӣ, дипломатӣ, рутбаҳо, унвонҳои махсус, мукофотҳои давлатӣ ва унвонҳои ифтихории Тоҷикистон

Шахсе, ки рутбаи ҳарбӣ, дипломатӣ, рутбаҳо, унвонҳои махсус, мукофотҳои давлатӣ ва унвонҳои ифтихории Тоҷикистонро дорад, дар ҳолати барои ҷиноятҳои вазнин ё махсусан вазнин маҳкум шуданаш суд метавонад бо назардошти шахсият ва кирдори содиркардааш ўро аз чунин рутбаҳои ҳарбӣ, дипломатӣ, рутбаҳо, унвонҳои махсус мукофотҳои давлатӣ ва унвонҳои ифтихории Тоҷикистон маҳрум намояд.

Моддаи 52. Корҳои ислоҳӣ

1) Корҳои ислоҳӣ дар ҷои кори маҳкумшуда ё дар ҷойҳои дигаре, ки мақоми иҷрокунандаи ҳукм муайян менамояд, вале дар ноҳияи истиқомати маҳкумшуда ба мӯҳлати аз ду моҳ то ду сол таъин гардида, аз даҳ то сӣ фоизи музди меҳнат ба ғайри давлат нигоҳ дошта мешавад. **(ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)**

2) Дар мавриди аз тарафи шахси маҳкумшуда ҳангоми адо намудани ҷазои корҳои ислоҳӣ ба вучуд омадани ҳолатҳои дар қисми чоруми ҳамин модда пешбинишуда, суд бо пешниҳоди мақома, ки ба зиммаи он иҷрои ҳукм воғузур шудааст, шахсро аз адои минбаъдаи ҷазо озод менамояд ё ин, ки қисми адо накардаи ҷазоро ба ҷазои сабуктар иваз менамояд.

3) Дар сурати аз адои мӯҳлати ҷазо ашаддӣ саркашӣ намудани шахси ба корҳои ислоҳӣ маҳкумшуда, суд метавонад ба ҳисоби як рӯзи маҳдуд кардани озодӣ ба ҷои як рӯзи корҳои ислоҳӣ, як рӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҷои се рӯзи корҳои ислоҳӣ ҷазои нотамофро бо маҳдуд кардани озодӣ, ҳабс ё маҳрум сохтан аз озодӣ иваз намояд.

4) Таъини корҳои ислоҳӣ барои шахсони зерин манъ аст:

- а) хизматчиёни ҳарбӣ;
- б) шахсони ба синни шонздаҳсолагӣ нарасида;

- в) шахсоне, ки ба синну соли нафақа расидааст;
- г) занони ҳомиладор;
- д) шахсоне, ки бо сабаби нигоҳубини кӯдак дар рухсатӣ мебошанд;
- е) маъҷубони гурӯҳҳои I ва II.

Моддаи 53. Маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ

1) Маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ дар ҳолатҳое, ки дар моддаҳои Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои содир намудани ҷиноятҳо ба муқобили хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидаанд, инчунин бар ивази корҳои ислоҳи меҳнати барои ҷиноятҳои дигар пешбинигардида нисбати хизматчиёни ҳарбии маҳкумшудаи ҳайати афсарон, инчунин хизматчиёни ҳарбии бо тартиби ихтиёрӣ хизматкунанда ба мӯҳлати аз ду моҳ то ду сол татбиқ мешавад.

2) Аз таъминоти пулии шахси ба маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ маҳкумшуда ба ғайри давлат ба андозаи муқаррарнамудаи ҳукми суд аз дах то сӣ ғайри маблағи таъминоти пулӣ ситонида мешавад.

3) Дар давраи адои ҷазо дар намуди маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ маҳкумшударо ба мансаби баланд таъин кардан ё ба ӯ додани рутбаи ҳарбии болотар манъ аст, мӯҳлати ҷазо бошад ба собиқаи хизмати ӯ барои додани рутбаи навбатии ҳарбӣ ҳисоб карда намешавад.

Моддаи 54. Маҳдуд кардани озодӣ

1) Маҳдуд кардани озодӣ, яъне нигоҳ доштани маҳкумшуда дар муассисаҳои махсус бидуни ҷудо кардан аз ҷамъият дар шароити тағбиқи назорат аз болои он ба мӯҳлати аз як то панҷ сол мебошад.

2) Дар ҳолати иваз кардани **корҳои ислоҳӣ** бо маҳдуд кардани озодӣ, он метавонад ба мӯҳлати камтар аз як сол таъин гардад.

3) Дар ҳолати аз адои ҷазо ашадӣ саркашӣ намудани шахси ба маҳдуд кардани озодӣ маҳкумшуда, он ба мӯҳлате, ки дар ҳукми суд барои маҳдуд кардани озодӣ таъин шудааст, бо маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда мешавад. Дар айни замон вақти адои маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати маҳрум сохтан аз озодӣ дохил мегардад аз ҳисоби як рӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ баробари як рӯзи маҳдуд кардани озодӣ.

4) Таъини маҳдуд кардани озодӣ барои шахсони зерин манъ аст:

- а) хизматчиёни ҳарбӣ;
- б) шахсоне, ки ба синну соли нафақа расидаанд;
- в) занони ҳомиладор;
- г) шахсоне, ки бо сабаби нигоҳубини кӯдак дар рухсатӣ мебошанд;
- д) маъҷубони гурӯҳҳои I ва II.

Моддаи 55 бо ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35 хорич шуд.

Моддаи 56. Нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ

1) Нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ба хизматчиёни ҳарбие таъин карда мешавад, ки хизмати ҳарбиро аз рӯи даъвати хизматӣ мӯҳлатнок адо мекунанд, инчунин ба хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбиро **бо тартиби ихтиёрӣ** дар вазифаи аскарӣ қаторӣ ва ҳайати сержантҳо адо мекунанд, агар онҳо дар лаҳзаи ҳукмиро баровардани суд мӯҳлати бо қонун муқарраргардидаи хизматро тибқи даъват адо накарда бошанд. Ин ҷазо ба мӯҳлати аз се моҳ то ду сол дар ҳолатҳое муқаррар карда мешавад, ки моддаҳои дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои содир намудани ҷиноятҳо ба муқобили хизмати ҳарбӣ пешбинӣ намудаанд, инчунин дар ҳолатҳое, ки хусусияти ҷиноят ва шахсияти гунаҳгор дар бораи имконияти иваз намудани маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати на бештар аз ду сол бо нигоҳ доштани **маҳкумшуда** дар қисми ҳарбии интизомӣ дар ҳамин мӯҳлат далолат диҳанд.

2) Иваз кардани маҳрум сохтан аз озодиро бо нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ба шахсе, ки қаблан ҷазоро дар **намуди** маҳрум сохтан аз озодӣ адо намулдааст, манъ аст.

3) Ба хизматчиёни ҳарбии маҳкумшудае, ки бо сабаби вазъи саломатиашон барои хизмати ҳарбӣ ношоам доништа шудаанд ё нисбати онҳо ҳолатҳои дигаре муқаррар шудаанд, ки онҳоро аз хизмати ҳарбӣ озод мекунанд, нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ татбиқ карда намешавад.

4) Ҳангоми нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ бар ивази маҳрум сохтан аз озодӣ мӯҳлати нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ба ҳисоби як рӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ баробари як рӯзи нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ муайян карда мешавад.

Моддаи 57. Мусодираи молу мулк

1) Мусодираи молу мулк ин дар асоси ҳукми айбдоркунанда маҷбуран ба таври ройгон гирифтани ва ба моликияти давлат гузаронидани молу мулки зерини маҳкумшуда мебошад: **(ҚҶТ аз 26.07.14с., №1089)**

а) маблағҳои пулӣ, арзишҳо ва дигар молу мулке, ки дар натиҷаи содир намудани ҷиноятҳои дар қисми 2 моддаи 104, қисмҳои 2 ва 3 моддаи 110, қисмҳои 2 ва 3 моддаи 130, моддаи 130¹, қисми 3 моддаи 131, моддаи 132, қисми 2 моддаи 150, моддаи 1531 (агар ҷиноят бо гараз содир шуда бошад), моддаҳои 156, 156¹, 167, қисми 2 моддаи 171 (агар ҷиноят бо мақсади гаразнок содир шуда бошад), моддаи 172 (агар ҷиноят бо мақсади гаразнок содир шуда бошад), моддаи 173 (агар ҷиноят бо гараз содир шуда бошад), моддаҳои 179, 179¹, 179², 179³, 181, 183, 184, 184², 185, 186, 187, 188, 193, 194, 195, 200, 201, 202, 202¹, 202², 204, 205, 206, 221, 230, 232, 238, 239, 240, 241, 244, 250, 254, 257, 259, 259¹, 262, 273, 274, 275, 277, 278, қисмҳои 3 ва 4 моддаи 279, қисми 3 моддаи 280, моддаҳои 281, 282, 284, 291, 293, 305, 306, 307, 307¹, 307², 307³, 308, 309, 310, 313, 314, 319, 320, қисми 2 моддаи 324, 335¹, 335², қисми 2 моддаи 338¹, 340, 240¹, 351, 352, 353, 356, қисмҳои 3 ва 4 моддаи 391, 397 ва қисми 3 моддаи 401 ва моддаи 402 Кодекси мазкур пешбинишуда ба даст оварда шудаанд ё предмети контрабанда (қочоқ) мебошанд, ки барои он моддаи 289 Кодекси мазкур ҷавобгарӣ муқаррар намудааст ва ҳама гуна даромадҳо аз ин молу мулк, ба истиснои молу мулк ва даромадҳо аз он, ки бояд ба соҳиби қонунӣ баргардонида шаванд; **(ҚҶТ аз 26.07.14с., №1089)**

б) маблағҳои пулӣ, арзишҳо ва дигар молу мулке, ки ба онҳо молу мулки дар натиҷаи содир намудани ақаллан як ҷинояти бо моддаҳои дар банди а) қисми мазкур пешбинигардида бадастовардашуда ва даромадҳо аз ин молу мулк қисман ё пура табдил дода ё ба шакли дигар гардонида шудаанд;

в) маблағҳои пулӣ, арзишҳо ва дигар молу мулке, ки барои маблағгузори терроризм, гурӯҳи муташиаккил, воҳиди мусаллаҳи гайриқонунӣ ва иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) истифода мешаванд ё пешбинӣ шудаанд;

г) олот ва (ё) воситаҳои содир намудани ҷиноят, ки ба шахси гунаҳгор тааллуқ доранд.

2) Агар молу мулки дар натиҷаи содир намудани ҷиноят бадастовардашуда ва (ё) даромадҳо аз ин молу мулк ба молу мулки ба таври қонунӣ бадастомада ҳамроҳ карда шуда бошанд, он қисмати ин молу мулк мусодира мегардад, ки ба арзиши молу мулки ҳамроҳкардашуда ва даромадҳо аз он мувофиқ мебошад.

3) Молу мулки дар қисмҳои 1 ва 2 моддаи мазкур зикргардида, ки аз ҷониби шахси гунаҳгор ба дигар шахс (ташкilot) дода шудааст, дар он ҳолат мусодира мегардад, ки агар шахси ин молу мулкро қабулнамуда медонист ё бояд медонист, ки он дар натиҷаи ҳаракатҳои ҷиноятӣ ба даст оварда шудааст.

4) Агар мусодираи ашёи муайян, ки ба молу мулки дар қисмҳои 1-3 моддаи мазкур зикргардида дохил мешавад, дар лаҳзаи қабули қарори суд дар бораи мусодираи ин ашё бинобар истифодаи он, фуруш ё бо сабаби дигар гайриимкон бошад, суд дар бораи мусодираи маблағи пулие, ки ба арзиши ашёи мазкур мувофиқ аст, қарор қабул менамояд.

5) Ҳангоми ҳалли масъалаи мусодираи молу мулк мутобиқи қисмҳои 1-4 моддаи мазкур, дар навбати аввал бояд масъалаи талофӣ гардидани зарари ба соҳиби қонунӣ расонидашуда, ҳал карда шавад.

6) Дар ҳолате, ки шахси гунаҳгор молу мулки дигарро, ки ба он ситониш метавонад татбиқ гардад, надошта бошад, он гоҳ зарари ба соҳиби қонунӣ расонидашуда аз арзиши молу мулки дар қисмҳои 1 ва 2 моддаи мазкур зикршуда талофӣ гардида, қисми боқимонда ба ғоидаи давлат гузаронида мешавад.

7) Барои содир намудани ҷиноятҳои дар банди а) қисми 1 ҳамин модда пешбинишуда суд метавонад мусодираи пурраи молу мулкро ҳамчун ҷазои иловагӣ таъин намояд. **(ҚҶТ аз 26.07.14с., №1089)**

8) Молу мулке, ки барои маҳкумшуда ё шахсони таҳти сарпарастии ӯ қарордошта зарур аст, мувофиқи рӯйхати дар Кодекси иҷроӣ ҷазои ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинигардида мусодира карда намешавад.

(ҚҶТ аз 13.06.13с., №965)

Моддаи 58. Маҳрум сохтан аз озодӣ

1) Маҳрум сохтан аз озодӣ аз чудо кардани шахси маҳкумшуда аз ҷамъият бо роҳи дар колонияҳои ислоҳи сукунат, дар колонияҳои ислоҳи низомашон умумӣ, пурзур саҳт, маҳсус ё дар маҳбас ҷо кардани ӯ иборат аст. Шахсони ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшудае, ки дар лаҳзаи баровардани ҳукм ба синни ҳаждаҳсолагӣ нарасидаанд, дар колонияҳои тарбиявии дорои низоми умумӣ ё пурзӯр бо тартиби муқаррарнамудаи фасли панҷуми Қисми умумии ҳамин Кодекс ҷо карда мешаванд.

2) Маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз шаш моҳ то бисту панҷ сол муқаррар мешавад. Ҳангоми то баровардани ҳукми суд пурра талофӣ намудани зарари моддӣ аз ҷониби гунаҳгор барои содир намудани ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинигардида нисбати ӯ ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ таъин карда намешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)**

3) Дар сурати иваз кардани ҷазоҳои ҷарима, қорҳои ислоҳӣ ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ он метавонад мутобиқан бо назардошти андоза ва мӯҳлати адонагардидаи ин намуди ҷазоҳо ба мӯҳлати камтар аз шаш моҳ таъин гардад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

4) Дар сурати қисман ё пурра ҷамъ кардани мӯҳлатҳои маҳрум сохтан аз озодӣ ҳангоми таъин намудани ҷазо аз рӯи маҷмӯи ҷиноят ҳукмҳо, мӯҳлати ҳадди аксари маҳрум сохтан аз озодӣ набояд аз сӣ сол зиёд бошад.

5) Ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ дар ҷойҳои зерин таъин мешавад:

а) барои шахсоне, ки аз беэҳтиётӣ ҷиноят содир намуда ва ба мӯҳлати на зиёдтар аз панҷ сол бо маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд - дар колонияҳои ислоҳи сукунат;

б) барои шахсоне, ки бори аввал бо маҳрум сохтан аз озодӣ барои қасдан содир намудани ҷиноятҳои начандон вазнин, дараҷаи миёна, инчунин шахсоне, ки барои содир намудани ҷиноят аз беэҳтиётӣ ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати зиёда аз панҷ сол маҳкум шудаанд - дар колонияҳои ислоҳии дорoi низoми умумӣ;

в) барои шахсоне, ки бори аввал бо маҳрум сохтан аз озодӣ барои қасдан содир намудани ҷиноятҳои вазнин маҳкум шудаанд - дар колонияҳои ислоҳии дорoi низoми пурзӯр;

г) барои шахсоне, ки бори аввал ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ барои содир намудани ҷиноятҳои махсусан вазнин маҳкум шудаанд ва инчунин ҳангоми рецидиви ҷиноят, агар маҳкумшуда ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо карда истода бошад ё қаблан ин намуди ҷазоро адо карда бошад - дар колонияҳои ислоҳии дорoi низoми сахт;

д) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок, инчунин барои маҳкумшудагоне, ки нисбати онҳо ҷазои якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин шудааст ё ҷазои қатл тибқи тартиби бахшиши ҷазо ба маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда шудааст - дар колонияҳои ислоҳии дорoi низoми махсус;

е) ба шахсоне, ки барои ҷиноятҳои махсусан вазнин ба мӯҳлати зиёда аз даҳ сол маҳкум шудаанд, инчунин дар ҳолатҳои рецидиви махсусан хавфнок мумкин аст дар маҳбас адо кардани қисми мӯҳлати ҷазо таъин шавад, вале на зиёдтар аз панҷ сол.

6) Ба занони ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшуда адои ҷазо дар колонияи ислоҳи низoми зерин таъин карда мешавад:

а) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок - дар колонияҳои ислоҳи дорoi низoми сахт;

б) барои ҷиноятҳои аз беэҳтиётӣ содир намуда - дар колонияҳои ислоҳи сукунат;

в) дигар заноне, ки ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд - дар колонияҳои ислоҳи дорoi низoми умумӣ.

7) Вобаста ба хусусияту дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷинояти содиршуда, шахсияти гунаҳгор ва ҳолатҳои дигар суд метавонад бо зикри далелҳои қабули қарор низoми сабуқтари адои ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро таъин наояд.

8) Намуди бо ҳукм таъиншудаи муассисаи ислоҳиро суд мутобиқи Кодекси иҷроии ҷазои ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъбир медиҳад.

Моддаи 58¹. Якумра аз озодӣ маҳрум сохтан

1) Якумра аз озодӣ маҳрум сохтан танҳо ҳамчун алтернативаи ҷазои қатл барои содир намудани ҷиноятҳои махсусан вазнин, ки ҳамин Кодекс пешбинӣ намудааст, таъин карда мешавад.

2) Якумра аз озодӣ маҳрум сохтан ба закон, инчунин шахсони то синни ҳаҷдаҳсолагии ҷиноят содирнамуда ва мардоне, ки дар лаҳзаи баровардани ҳукм аз тарафи суд ба шастусосолагии расидаанд, таъин карда намешавад.

Моддаи 59. Ҷазои қатл

1) Ҷазои қатл дар шакли паррондан ҳамчун ҷорай истисноӣ танҳо барои ҷиноятҳои зерин муқаррар карда мешавад: одамкушӣ (қисми дуюми моддаи 104), таҷовуз ба номус (қисми сеюми моддаи 138), терроризм (қисми сеюми моддаи 179).

2) Қатл ба зани ҳомиладор ё шахси то синни ҳаҷдаҳсолагии ҷиноят содирнамуда таъин карда намешавад.

3) Ҷазои қатл ба тариқи бахшиши ҷазо мумкин аст ба якумра аз озодӣ маҳрум сохтан ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати бисту панҷ сол иваз карда шавад.

БОБИ 10 ТАЪИНИ ҶАЗО

Моддаи 60. Асосҳои умумии таъини ҷазо

1) Ба шахсе, ки дар содир намудани ҷиноят гунаҳгор доништа шудааст, дар доираи муқаррарнамудаи Қисми махсус ва бо дарназардошти муқаррароти Қисми умумии ҳамин Кодекс ҷазои сазовор таъин карда мешавад.

2) Намуди ҷазои нисбатан саҳттар аз ҷумлаи ҷазоҳое, ки барои ҷинояти содиршуда пешбинӣ гардидааст, танҳо дар ҳолате таъин карда мешавад, ки намуди ҷазои нисбатан сабуктар ноил шудан ба мақсади ҷазоро таъмин карда натавонад.

3) Ҳангоми таъини ҷазо суд принципи фардикунондани ҷазоро ба асос гирифта, хусусияту дараҷаи хавфнокӣ ҷамъиятии ҷинояти содиршуда, яъне арзиши объектҳои бо қонун муҳофизатшаванда, сабабҳои содир намудани ҷиноят, тарзи амал, шахсияти гунаҳгор, хусусият ва андозаи зарари расонидашуда, ҳолатҳое, ки ҷазоро сабук ва вазнин мекунад, фикру ақидаи ҷабрдидаро аз рӯи парвандаҳои айбдоркунии хусусӣ ба назар мегирад.

Моддаи 61. Ҳолатҳое, ки ҷазоро сабук мекунад

1) Ҳолатҳои сабуқкунандаи ҷазо инҳо мебошанд:

а) бори аввал содир намудани ҷиноят;

б) ноболиғ будани гунаҳгор;

в) ҳомиладор будан;

г) кӯдакони хурдсол доштани гунаҳгор;

д) бо сабаби вазнинии шароити зиндагӣ ва ё аз рӯи дилсӯзӣ содир намудани ҷиноят;

е) содир намудани ҷиноят дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рӯҳие, ки сабаби он зӯрварӣ, таҳқири саҳт ё амалҳои дигари ғайриқонунии ҷабрдида мебошад;

ж) содир намудани ҷиноят дар ҳолати аз ҳадди муҳофизати зарурӣ гузаштан, дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда, зарурати ниҳой, таваккали асоснок, иҷрои фармон ё амр;

з) таҳти таъсири маҷбуркунии ҷисмони ё рӯҳи вобастагии моддӣ, хизмати ва ё вобастагии дигар содир намудани ҷиноят;

и) ихтиёран омада ба гуноҳи худ иқро шудан, сидқан пушаймон шудан, фаъолона мусоидат кардан дар ошкор намудани ҷиноят, фош кардани дигар иштирокчиёни ҷиноят ва дар кофтукови молу мулки дар натиҷаи ҷиноят бадастомада;

к) бевосита пас аз содир намудани ҷиноят расонидани ёрии тиббӣ ё кӯмаки дигар ба ҷабрдида, ихтиёран талофӣ кардан ё рафъ сохтани зарари моддӣ ва маънавии дар натиҷаи ҷиноят расонидашуда, анҷом додани амалҳои дигаре, ки ба ислоҳи зарари ба ҷабрдида расонидашуда равона гардидаанд.

2) Агар ҳолати дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс ба сифати аломати ҷиноят пешбинӣ шуда бошад, онро такроран ҳамчун ҳолати сабуқкунандаи ҷазо ба назар гирифтани мумкин нест.

3) Ҳангоми таъин намудани ҷазо ҳолатҳои дигари дар қисми якуми ҳамин модда зикрнагардида мумкин аст ҳамчун ҳолатҳои сабуқкунанда ба назар гирифта шаванд.

Моддаи 62. Ҳолатҳое, ки ҷазоро вазнин мекунад

1) Ҳолатҳои вазнинкунандаи ҷазо инҳо мебошанд:

а) такроран содир намудани ҷиноят, рецидив, ҳамчун касб содир намудани ҷиноят;

б) оқибати вазнин доштани ҷиноят;

в) дар ҳайати гурӯҳи шахсон, гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ, гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) содир намудани ҷиноят;

г) нақши махсусан фаъол дар содир намудани ҷиноят;

д) ба содир намудани ҷиноят дидаю доништа ҷалб кардани шахсоне, ки гирифтори бемории рӯҳӣ мебошанд, дар ҳолати мастӣ қарор доранд, инчунин шахсони хурдсол ё ноболиғ;

е) содир намудани ҷиноят бо сабаби адовати маҳалгарой, миллӣ, наҷодӣ ё динӣ, таассуби динӣ, қассосгирӣ барои амалҳои қонунии шахсони дигар, инчунин бо мақсади рӯйпӯш намудани ҷинояти дигар ё сабук кардани содиршавии он;

ж) дидаю дониста аз тарафи гунаҳгор содир намудани ҷиноят нисбати зани ҳомиладор, инчунин нисбати кӯдаки хурдсол, ноболиғ, шахси дигари бепаноҳ ё нотавон ё шахсе, ки дар тобеияти гунаҳгор мебошад;

з) **содир намудани ҷиноят нисбати шахс ё хешовандони наздики ӯ вобаста ба иҷрои ғайриқонунии хизмати ё ҷамъиятиаш;**

и) ҷиноят содир намудани шахс, ки бо рафтори худ савганд ё қасами касбии ёдкардаашро вайрон намудааст;

к) содир намудани ҷиноят бо бераҳмии махсус **садизм**, шиканча ё азобу уқубат додани ҷабрдида;

л) содир намудани ҷиноят нисбати шахсон бо истифодаи **силоҳи** оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, техникаи ҳарбӣ, моддаҳои тарқанда, воситаҳои тарқиш ё воситаҳои ба он монанд, воситаҳои техникаи махсус тайёркардашуда, моддаҳои захрнок ва радиоактивӣ, дорувор ва дигар воситаҳои химиявии дорусозӣ ё бо усули барои ҷомеа хавфнок;

м) содир намудани ҷиноят бо истифода аз шароити вазъияти ғайриқонуни, офати табиӣ ё фалокатҳои дигари ҷамъиятӣ, инчунин ҳангоми бетартибҳои оммавӣ;

н) содир намудани ҷиноят дар ҳолати мастии майзадагӣ, мадхушӣ аз маводи нашъаовар ё таътири моддаҳои психотропӣ ва дигар моддаҳои мадхушкунанда;

о) қасдан содир намудани ҷиноят нисбати **падару модар**;

п) содир намудани ҷиноят бо мақсади ғаразнок ё дигар нияти нопоку паст.

2) Суд метавонад вобаста ба хусусияти ҷиноят ҳолатҳои дар бандҳои «а», «н» ва «о» зикргардидаро ҳамчун ҳолатҳои вазнинкунанда эътироф накунад.

3) Агар ҳолати дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс ба сифати **аломати** ҷиноят пешбинӣ шуда бошад, онро суд тақрибан ҳамчун ҳолати вазнинкунандаи ҷазо ба назар гирифта наметавонад.

4) Ҳангоми таъини ҷазо суд ҳолатҳои дар ҳамин модда зикргардидаро ҳолатҳои вазнинкунанда эътироф карда наметавонад.

Моддаи 63. Таъини ҷазои сабуктар нисбат ба ҷазое, ки барои ин ҷиноят пешбинӣ шудааст

1) Дар ҳолати мавҷуд будани ҳолатҳои мустасно вобаста бо мақсаду ниятҳо, нақши гунаҳгор, рафтори ӯ ҳангоми содир намудани ҷиноят ё пас аз он ё ҳолатҳои дигаре, ки дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷиноятро хеле кам мекунанд ва ҳамчунин дар ҳолати мусоидати ғайриқонуни иштирокчии ҷинояти гурӯҳӣ барои ошкор намудани ҷинояти содирнамудаи гурӯҳ, мумкин аст ҷазо аз ҳадди поёнии дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинигардида камтар таъин карда шавад ё суд метавонад нисбат ба ҷазои дар ин модда пешбинигардида ҷазои сабуктар таъин наояд ё ҷазои иловагиро, ки ба сифати ҷазои ҳатмӣ пешбинӣ шудааст, **таъин** накунад.

2) Ҳолатҳои алоҳидаи сабуккунанда ва ҳам маҷмӯи чунин ҳолатҳо метавонанд ҳамчун ҳолатҳои мустасно эътироф карда шаванд.

Моддаи 64. Таъини ҷазо барои ҷинояти нотамо

1) Ҳангоми таъин намудани ҷазо барои ҷинояти нотамо ҳолатҳои ба назар гирифта мешаванд, ки бо сабаби онҳо ҷиноят то ба охир расонида нашудааст.

2) Мӯҳлат ё андозаи ҷазо барои тайёри ба ҷиноят аз нисфи мӯҳлати ҳадди аксар ё андозаи болотарини намуди ҷазои сахте, ки дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои ҷинояти тамомшуда пешбинӣ гардидааст, зиёд буда наметавонад.

3) Мӯҳлат ё андозаи ҷазо барои сӯйқасди ҷиноят аз чор се ҳиссаи мӯҳлати ҳадди аксар ё андозаи болотарини намуди ҷазои сахте, ки дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои ҷинояти тамомшуда пешбинӣ гардидааст, зиёд буда наметавонад.

4) Барои тайёри ба ҷиноят ва **сӯйқасди** ҷиноят ҷазои қатл ва **ҷазои якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин** карда намешавад.

Моддаи 65. Таъини ҷазо барои содир намудани ҷиноят дар шарикӣ

1) Ҳангоми таъин намудани ҷазо барои ҷинояти дар шарикӣ содиршуда хусусият ва дараҷаи иштироки воқеии шахс дар содир намудани он, аҳамияти ин иштирок дар муваффақ шудан ба **мақсади**

чиноят, таъсири ӯ ба хусусият ва андозаи зарари расонидашуда ё зарари имконпазир ба назар гирифта мешавад.

2) Ҳолатҳои сабуққунанда ё вазнинқунандаи марбут ба шахсияти яке аз шарикон ҳангоми таъин намудани ҷазо танҳо нисбат ба ин шарик ба назар гирифта мешавад.

Моддаи 66. Таъини ҷазо дар ҳолати рецидиви чиноятҳо

1) Ҳангоми таъин намудани ҷазо дар ҳолати рецидив, рецидиви хавфнок ё рецидиви махсусан хавфноки чиноятҳо шумора, хусусият ва дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии чиноятҳои қаблан содиршуда, ҳолатҳое, ки дар асоси онҳо таъсири ислоҳқунии ҷазои қаблӣ нокифоя буд, инчунин хусусият ва дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии чиноятҳои нав содиргардида ба назар гирифта мешавад.

2) Мӯҳлати ҷазо дар ҳолати рецидиви чиноятҳо **на камтар** аз нисфи мӯҳлати ҳадди аксари намуди ҷазои саҳте, ки барои чинояти содиршуда пешбинӣ шудааст, дар ҳолати рецидиви хавфноки чиноятҳо - на камтар аз се ду ҳисса ва дар ҳолати рецидиви махсусан хавфноки чиноятҳо - на камтар аз чор се ҳиссаи мӯҳлати ҳадди аксари намуди ҷазои саҳте, ки барои чинояти содиршуда пешбинӣ гардидааст, буда наметавонад.

3) Агар дар моддаи (қисми моддаи) Қисми махсуси ҳамин Кодекс ҳолат рецидив, рецидиви хавфнок ё рецидиви махсусан хавфнок ҳамчун аломати таснифқунанда ишора гардида бошад, дар ин маврид ҷазо барои чинояти содир намуда бидуни дарназардошти қоидаҳои пешбини намудаи қисми дуҷуми ҳамин модда таъин карда мешавад.

4) **Муқаррароти моддаи мазкур барои содир намудани чиноятҳое, ки дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудаанд, татбиқ карда намешаванд. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

Моддаи 67. Таъини ҷазо барои маҷмӯи чиноятҳо

1) Дар сурати содир намудани маҷмӯи чиноятҳо суд барои ҳар чиноят алоҳида ҷазо (асосӣ ва иловагӣ) таъин намуда, бо роҳи ҷазои сабуқтарро дар бар гирифтани ҷазои вазнинтар ва ё бо роҳи пурра ё қисман зам кардани ҷазоҳои таъиншуда ҷазои ниҳоиро муайян менамояд.

2) Агар маҷмӯи чиноятҳоро чиноятҳои начандон вазнин ва дараҷаи миёна дар бар гирифта бошад, ҷазои ниҳой бо роҳи ҷазои сабуқтарро дар бар гирифтани ҷазои вазнинтар ва ё бо роҳи пурра ё қисман зам кардани ҷазоҳои таъин карда мешавад. Дар ин ҳолатҳо ҷазои ниҳой ҳангоми зам кардан набояд аз мӯҳлат ё андозаи ҷазои болоие, ки барои содир намудани чинояти нисбатан вазнинтар, аз ҷумлаи чиноятҳои содиршуда пешбинӣ гардидааст, саҳттар бошад.

3) Агар яке аз чиноятҳои дар маҷмӯъ содиршуда чинояти вазнин ё махсусан вазнин бошад, он гоҳ ҷазои ниҳой бо роҳи қисман ё пурра зам кардани ҷазоҳои таъиншуда таъин карда мешавад. Дар ин ҳолат ҷазои ниҳой дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ набояд аз сӣ сол зиёдтар бошад. **Ҷазои ниҳоии ҷарима аз рӯи маҷмӯи чиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 Кодекси мазкур пешбинишуда набояд аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд бошад. Агар яке аз чиноятҳои дар маҷмӯъ содиршуда чинояти дигар бошад, ҷазои ниҳой аз рӯи қоидаҳои умумӣ муайян карда мешавад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

4) Агар барои яке аз чиноятҳои дар маҷмӯъ содиршуда ҷазои қатл ё яқумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин карда шавад, он гоҳ ҷазои ниҳой ба роҳи ҷазои сабуқтарро дар бар гирифтани ҷазои қатл ё яқумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин карда мешавад.

5) Ба ҷазои асосии барои маҷмӯи чиноятҳо таъиншуда метавонанд ҷазоҳои иловагӣ ҳамроҳ карда шаванд, ки барои чиноятҳои маҷмӯи чиноятҳоро ташкилқунанда таъин шудаанд. Агар барои якчанд чиноятҳо як намуди ҷазои иловагӣ таъин гардида бошад, он гоҳ мӯҳлат ва андозаи ҷазои ниҳой мувофиқи қоидаҳои муқаррарнамудаи қисмҳои дуҷум ва сеҷуми ҳамин модда, вале на зиёда аз мӯҳлат ё андозаи ҳадди аксаре, ки дар Қисми умумии ҳамин Кодекс барои ҳар як намуди ҷазо пешбинӣ шудааст, муайян карда мешавад. Ҷазоҳои иловагии гуногуннамуд бояд мустақилона иҷро карда шаванд.

6) Агар пас аз баровардани ҳукм аз рӯи парванда муқаррар гардад, ки маҳкумшуда дар содир намудани чинояти дигари то баровардани ҳукм аз рӯи парвандаи аввал низ гунаҳгор мебошад, ҷазо бо қоидаҳои дар ҳамин модда зикргардида таъин карда мешавад. Дар ин ҳолат ҷазои аз рӯи ҳукми аввали суд адогардида ба мӯҳлати ниҳоии ҷазо ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 68. Таъини ҷазо аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо

1) Агар маҳкумшуда пас аз баровардани ҳукм, вале то адои пурраи ҷазо ҷинояти нав содир карда бошад, суд ҷазоеро, ки аз рӯи ҳукми пештара то охир адо нашудааст пурра ё қисман ба ҷазои дар асоси ҳукми нав таъиншуда зам мекунад.

2) Ҷазои ниҳой аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо, дар ҳолате, ки агар он бо маҳрум сохтан аз озодӣ вобаста набошад, аз мӯҳлат ва андозаи баландтарине, ки дар Қисми умумии ҳамин Кодекс барои ин намудҳои ҷазо муқаррар гардидааст, зиёд буда наметавонад. **Ҷазои ниҳоии ҷарима аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо барои ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 Кодекси мазкур пешбинишуда набояд аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд бошад. Агар яке аз ҷиноятҳои ба маҷмӯи ҳукмҳо дохил буда ҷинояти дигар бошад, ҷазои ниҳой аз рӯи қоидаҳои умумӣ муайян карда мешавад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

3) Ҷазои ниҳой аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо дар шакли маҳрум сохтан аз озодӣ метавонад аз мӯҳлати баландтарини ҷазое, ки дар ҳамин Кодекс барои ҷиноят аз рӯи ҳукми охир пешбинӣ шудааст, баландтар бошад, вале на зиёда аз сӣ солро ташкил кунад.

4) Дар мавриди таъини ҷазо аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо, агар бо яке аз ҳукмҳо ҷазо қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин шуда бошад, ҷазои ниҳой бо роҳи ҷазои сабуктарро дар бар гирифтани ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин карда мешавад.

5) Ҷазои ниҳой аз рӯи маҷмӯи ҳукумҳо бояд ҳам аз ҷазоӣ ӣ ӯӣ ҷиночби нав таъин шуда ва ҳам аз қисми то охир адонашудаи ҷазо аз рӯи ҳукми пештараи суд зиёдтар бошад.

6) Ба ҷазои асосӣ ҳамроҳ кардани ҷазоҳои иловагии аз рӯи ҳукми пештара иҷронашуда мутобики қоидаҳои пешбинишудаи **қисми панҷуми моддаи 67** ҳамин Кодекс сурат мегирад.

Моддаи 69. Тартиби муайяни кардани мӯҳлати ҷазо ҳангоми зам кардани он

1) Дар ҳолати қисман ё пурра зам кардани ҷазоҳо аз рӯи маҷмӯи **ҷиноятҳо** ё маҷмӯи ҳукмҳо як рӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ баробар аст ба:

а) як рӯзи нигоҳ доштан дар қисми ҷарбии интизомӣ;

б) ду рӯзи маҳдуд кардани озодӣ;

в) се рӯзи корҳои ислоҳӣ ё маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ;

г) ҳашт соати корҳои ҳатмӣ.

д) **50 фоизи як нишондиҳанда барои ҳисобҳо нисбати андозаи ҷаримае, ки доир ба ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 Кодекси мазкур пешбинишуда таъин гардидаанд. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

2) Ҷарима ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян, маҳрум сохтан аз рутбаи махсус, рутбаи ҷарбӣ, рутбаи дараҷавӣ ва мукофотҳои давлатӣ, инчунин мусодираи молу мулк ҳангоми бо маҳдуд кардани озодӣ, нигоҳ доштан дар қисми ҷарбии интизомӣ, маҳрум сохтан аз озодӣ зам шуданашон мустақилона иҷро мешаванд.

Моддаи 70. Ҳисоб кардани мӯҳлати ҷазо ва ба ҳисоб гирифтани ҷазо

1) Мӯҳлати маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян, **корҳои ислоҳӣ**, маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ, маҳдуд кардани озодӣ, ҳабс, нигоҳ доштан дар қисми ҷарбии интизомӣ, маҳрум сохтан аз озодӣ бо моҳ ва сол **инчунин корҳои ҳатмӣ - бо соатҳо** ҳисоб карда мешаванд.

2) Ҳангоми иваз ё зам кардани ҷазоҳои дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида, инчунин ҳангоми ба ҳисоб гирифтани ҷазо, мӯҳлатро бо шабонарӯз ҳисоб кардан мумкин аст.

3) Ҳангоми таъин намудани ҷазо ба маҳкумшудаи то мурофияи судӣ дар ҳабс нигоҳдошташуда дар **намуди ҷарима**, маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян, агар онҳо ба сифати ҷазои асосӣ таъин шуда бошанд, суд бо дарназардошти мӯҳлати дар ҳабс нигоҳ доштани ӯ, ҷазоро сабуктар мекунад ё аз адои он пурра озод менамояд. **Дар ин маврид ҳангоми таъин намудани ҷазои ҷарима барои ҷиноятҳои пешбинишудаи қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 Кодекси мазкур, тартиби муайяннамудаи қисми 10 моддаи 49 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

4) То эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукм дар ҳабс нигоҳ доштан ба мӯҳлати ҷазо дар **намуди** маҳрум сохтан аз озодӣ, нигоҳ доштан дар қисми ҷарбии интизомӣ ба ҳисоби як рӯз баробари як рӯз, дар шакли маҳдуд кардани озодӣ - як рӯз баробари ду рӯз, **корҳои ислоҳӣ**, маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ -

як рӯз баробари се рӯз, **қоҳои ҳатмӣ - як рӯз баробари ҳашт соати корҳои ҳатмӣ** ба ҳисоб гирифта мешавад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

5) То эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукм дар ҳаёти нигоҳ доштан ё адои ҷазо дар **намуди** маҳрум сохтан аз озодӣ, ки бо ҳукми суд барои ҷинояти дар хорича содирнамуда таъин шудааст, дар ҳолати мутобиқи моддаи 16 ҳамин Кодекс супурда шудани шахс, як рӯз баробари як рӯз ба ҳисоб гирифта мешавад.

6) Вақте, ки дар давоми он нисбати шахси пас аз содир намудани ҷиноят муқабалои бемории рӯҳӣ гардида чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ **татбиқ карда** шудаанд, ба мӯҳлати ҷазо ба ҳисоб гирифта мешавад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

Моддаи 71. Шартан татбиқ накардани ҷазо

1) Агар суд ҷазоро дар **намуди корҳои ислоҳӣ**, маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ, маҳдуд кардани озодӣ, нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ё маҳрум сохтан аз озодӣ таъин намуда, ба ҳулосае ояд, ки ислоҳ кардани маҳкумшуда ба адои ҷазо, вале дар шароити назорати рафтораш имконпазир аст, он гоҳ метавонад дар хусуси шартан татбиқ накардани ҷазо қарор қабул намояд.

2) Ҳангоми шартан татбиқ накардани ҷазо суд хусусият ва дараҷаи ҳавфнокии ҷинояти содиршуда, бораи шахсияти гунаҳгор ва ҳолатҳои сабуку вазнинкунандаро ба назар мегирад. Шартан татбиқ накардани ҷазо нисбати шахсе, ки барои ҷинояти махсусан вазнин ва инчунин қаблан барои ҷинояти қасдона ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудааст, ба истиснои ноболиғон, маъҷубони гурӯҳи яқум ва дуҷум, занон, инчунин мардон, ки ба синни нафақа расидаанд, татбиқ карда намешавад.

3) Дар ҳолати шартан татбиқ накардани ҷазо суд мӯҳлати санҷиш муқаррар менамояд, ки дар давоми он маҳкумшуда бояд бо рафтори худ ислоҳ шуданашро исбот кунад. Мӯҳлати санҷиш бо давомнокии аз як то панҷ сол таъин гардида, аз лаҳзаи эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукм ҳисоб карда мешавад.

4) Дар ҳолати шартан татбиқ накардани ҷазо мумкин аст ҷазоҳои иловагӣ, ба истиснои мусодираи молу мулк, таъин карда шаванд.

5) Суд дар хусуси шартан татбиқ накардани ҷазо қарор қабул намуда, метавонад иҷрои вазифаҳои муайяни зеринро ба зиммаи маҳкумшуда гузорад: дар мӯҳлати муайян зарари расонидаро барқарор намудан, иваз накардани истиқоматгоҳи доимӣ, ҷои кор ё таҳсил бидуни огоҳ кардани мақомоте, ки ба рафтори маҳкумшуда назорат мекунад, ба ҷойҳои муайян нарафтан, ба кор ё таҳсил дохил шудан, даври муолиҷаи майзадагӣ, нашъамандӣ, токсикоманӣ ё касалиҳои зуҳравӣ тамом кардан, аз ҷиҳати моддӣ дастгирӣ намудани оила.

6) Агар маҳкумшуда бо гузашти на камтар аз нисфи мӯҳлати санҷиш бо рафтори худ ислоҳ шуданашро исбот кунад, суд бо пешниҳоди мақомоти ба рафтори маҳкумшуда назораткунанда метавонад дар хусуси бекор кардани маҳкумӣ ва бардоштани доғи судӣ қарор қабул намояд.

7) Агар маҳкумшуда дар ҳолати шартан татбиқ накардани ҷазо ба вайрон кардани тартиботи ҷамъиятӣ роҳ дода барои содир намудани он ба ӯ ҷазои маъмури таъин шуда бошад ё ашаддӣ аз ӯҳдадорихое, ки суд ба зимааш гузоштааст, саркашӣ намояд суд метавонад бо пешниҳоди мақомоти дар қисми нухуми ҳамин модда зикргардида дар бораи бекор кардани шартан маҳкумшавӣ ва барои адои ҷазои бо ҳукм таъиншуда фиристодани маҳкум қарор қабул кунад.

8) Агар маҳкумшуда дар давоми мӯҳлати санҷиш ҷинояти нав содир намояд, суд шартан татбиқ накардани ҷазоро бекор намуда, мувофиқи қоидаҳои пешбиниамудаи моддаи 68 ҳамин Кодекс ҷазо таъин мекунад.

9) Ба рафтори маҳкумшудае, ки дар ҳаққи ӯ шартан **татбиқ накардани** ҷазо таъин карда шудааст - мақоми ваколатдори давлатӣ, ба рафтори хизматчиёни ҳарбӣ бошад- фармондеҳии қисмҳои ҳарбӣ назорат мекунад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

ФАСЛИ IV

ОЗОД КАРДАН АЗ ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТӢ ВА ҶАЗО

БОБИ 11

ОЗОД КАРДАН АЗ ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТӢ

Моддаи 72. Озод кардан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ, бо сабаби пушаймонӣ аз кирдор

1) Шахсе, ки бори аввал ҷинойти начандон вазнин ва ё дараҷаи миёна содир кардааст, агар пас аз содир намудани ҷинойт ихтиёри омада, ба гуноҳи худ иқрор шавад ё ба ошкор намудани ҷинойт фаъолона мусоидат кунад ё зарари расонидаашро талофӣ намояд ё ин ки ба тариқи дигар зиёни расонидаашро рафъ кунад, мумкин аст аз ҷавобгари ҷинойтӣ озод карда шавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Шахсе, ки категорияи дигари ҷинойтро содир намудааст, дар ҳолати мавҷуд будани шароитҳои дар қисми якуми ҳамин модда пешбинигардида, танҳо дар ҳолатҳое, ки махсус дар моддаи Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ гардидаанд, аз ҷавобгари ҷинойтӣ озод карда мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Моддаи 73. Озод кардан аз ҷавобгари ҷинойтӣ бо сабаби оштии шудан бо ҷабрдида

Агар шахси ҷинойти начандон вазнин ё дараҷаи миёна содирнамуда бо ҷабрдида оштии шуда, зарари ба ҷабрдида расонидаашро талофӣ карда бошад, мумкин аст аз ҷавобгари ҷинойтӣ озод карда шавад. (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

Моддаи 74. Озод кардан аз ҷавобгари ҷинойтӣ бо сабаби тағйир ёфтани вазъият

Шахси бори аввал содиркардаи ҷинойти начандон вазнин ё дараҷаи миёна мумкин аст, аз ҷавобгари ҷинойтӣ озод карда шавад, агар муқаррар гардад, ки бо сабаби тағйир ёфтани вазъият ин шахс ва ё кирдори содирнамудаи ӯ дигар барои ҷамъият хавфнок нест.

Моддаи 75. Озод кардан аз ҷавобгари ҷинойтӣ бо сабаби гузаштани мӯҳлати ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан

1) Агар аз рӯзи содир шудани ҷинойт мӯҳлати зерин гузашта бошад, шахс аз ҷавобгари ҷинойтӣ озод карда мешавад:

а) ду сол пас аз содир намудани ҷинойти начандон вазнин;

б) шаш сол пас аз содир намудани ҷинойти дараҷаи миёна;

в) даҳ сол пас аз содир намудани ҷинойти вазнин;

г) понздаҳ сол пас аз содир намудани ҷинойти махсусан вазнин ба истиснои нишондоди қисми панҷуми ҳамин модда.

2) Мӯҳлати ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан аз рӯзи содир шудани ҷинойт то рӯзи эътибори қонунӣ пайдо намудани ҳукм ҳисоб карда мешавад.

3) Агар шахс аз тафтишот ё суд саркашӣ намояд, ҷараёни мӯҳлати ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан боздошта мешавад. Дар ин ҳолат мӯҳлати ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан аз рӯзи дастгир кардани шахс ё омада, ба гуноҳи худ иқрор шудани ӯ барқарор карда мешавад. Зимнан, агар аз вақти содир намудани ҷинойт бист сол гузашта, мӯҳлати ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан бо содир намудани ҷинойти нав қатъ нагардида бошад, ин шахсро ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан мумкин нест.

4) Агар то гузаштани мӯҳлати дар ҳамин модда зикрёфта шахс қасдан ҷинойти нави дараҷаи миёна, вазнин ё махсусан вазнин содир намояд, мӯҳлати ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан аз рӯзи содир намудани ҷинойтҳои мазкур аз нав шурӯъ гардида, мӯҳлати ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан барои ҳар ҷинойт алоҳида ҳисоб карда мешавад. пешбинӣ шудааст, суд ҳал менамояд. Агар суд бо сабаби гузаштани мӯҳлати

5) Масъалаи истифодаи мӯҳлати ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашиданро нисбати шахси содирнамудаи ҷинойте, ки барои он ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан аз ҷавобгари ҷинойтӣ озод намудани шахсро имконнопазир донад, ба ӯ ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин карда намешавад.

6) Нисбати шахсоне, ки ба муқобили сулҳ ва амнияти башарият ҷинойт содир намудаанд, мӯҳлати ба ҷавобгари ҷинойтӣ кашидан истифода карда намешавад.

БОБИ 12 ОЗОД КАРДАН АЗ ҶАЗО

Моддаи 76. Шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардан

1) Шахсе, ки ҷазоро дар намуди маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян корҳои ислоҳӣ, маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ, маҳдуд кардани

озодӣ, маҳрум сохтан аз озодӣ ё нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ адо карда истодааст, агар ӯ бо рафтори намунавӣ ва муносибати софдилона ба меҳнат ислоҳ шудани худро исбот кунад, суд метавонад ӯро шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кунад. Дар айни замон ин шахсро пурра ё қисман аз адои ҷазои иловагӣ озод намудан мумкин аст.

2) Суд шахсро шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод карда, метавонад ба зиммааш ӯҳдадориҳои пешбиниамудаи қисми панҷуми моддаи 71 ҳамин Кодексро гузорад, ки шахс бояд дар давоми қисми адонашудаи ҷазо онҳоро иҷро кунад.

3) Шартан пеш аз мӯҳлат озод кардани маҳкумшуда танҳо дар мавриди воқеан мӯҳлати зеринро адо намудани ӯ имконпазир аст:

а) на камтар аз нисфи ҷазое, ки барои ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна таъин гардидааст;

б) на камтар аз се ду қисми ҷазое, ки барои ҷинояти вазнин таъин шудааст;

в) на камтар аз чор се ҳиссаи ҷазои барои ҷинояти махсусан вазнин таъиншуда, инчунин ҷазое, ки ба шахси қаблан шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озодгардида таъин шудааст, агар шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод намудан тибқи асосҳои дар қисми шашуми ҳамин модда пешбигардида бекор карда шуда бошад.

4) Мӯҳлати ҷазои воқеан адонамудаи шахс дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ аз шаш моҳ камтар буда наметавонад.

5) Ба рафтори шахсе, ки шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод карда шудааст, мақоми давлатии ваколатдор ва ба рафтори хизматчиёни ҳарбӣ фармондеҳии қисмҳои ҳарбӣ назорат мекунад.

б) Агар дар давоми мӯҳлати боқимондаи ҷазои адонашуда:

а) маҳкумшуда тартиботи ҷамъиятиро вайрон карда ва барои он ба ӯ ҷазои маъмурият татбиқ шуда бошад ё аз иҷрои ӯҳдадориҳое, ки суд ҳангоми шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардани ӯ ба зиммааш гузоштааст, ашадд саркашӣ намояд, суд бо дархости мақомоти дар қисми панҷуми ҳамин модда зикргардида дар хусуси бекор кардани шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардан ва татбиқи қисми ҷазои адонашуда қарор қабул мекунад;

б) маҳкумшуда ҷиноят содир намояд, суд мувофиқи қоидаҳои пешбиниамудаи моддаи 68 ҳамин Кодекс ба ӯ ҷазо таъин мекунад.

7) Шахсони зайл дар ҳолатҳои зерин шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод карда намешаванд:

а) шахсе, ки нисбати ӯ ҷазои якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин шудааст ё ҷазои қатл ба тариқи бахшиши ҷазо бо маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда шудааст;

б) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок;

в) ташкилкунанда, иштирокчиёни гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ);

г) шахсе, ки барои ҷиноятҳои муқобили сулҳу амнияти башарият маҳкум карда шудааст.

Моддаи 77. Ба намуди ҷазои сабуқтар иваз кардани қисми адонашудаи ҷазо

1) Ба шахсе, ки барои содир намудани **ҷиноят** ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо мекунад, суд бо дарназардошти рафтори ӯ дар давраи адои ҷазо, қисми адонашудаи ҷазоро бо намуди ҷазои нисбатан сабуқтар иваз карда метавонад. Дар айни замон шахс метавонад пурра ё қисман аз намуди адои ҷазои иловагӣ озод карда шавад.

2) Дар сурати иваз намудани қисми адонашудаи ҷазо суд метавонад мутобиқи намудҳои ҷазохое, ки дар моддаи 47 ҳамин Кодекс нишон дода шудаанд, намуди сабуқтари ҷазоро дар доираи ин намуди ҷазои пешбиникардаи ҳамин Кодекс интихоб намояд.

3) хорич карда шудааст.

3) Ба ҷазои нисбатан сабуқтар иваз кардани ҷазо пас аз воқеан мӯҳлати зеринро адо намудани маҳкумшуда татбиқ шуда **метавонад, ба истиснои муқаррароти пешбиниамудаи қисми 8 моддаи 49 Кодекси мазкур: (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

а) на камтар аз сеяки мӯҳлати ҷазое, ки суд барои ҷинояти начандон вазнин ва дараҷаи миёна таъин кардааст;

б) на камтар аз нисфи ҷазое, ки суд барои ҷинояти вазнин таъин кардааст, инчунин ба шахсе, ки қаблан барои қасдан содир намудани ҷиноят ҷазоро дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ адо мекунад;

в) на камтар аз се ду ҳиссаи ҷазое, ки суд барои ҷинояти махсусан вазнин таъин кардааст, инчунин ба шахсе, ки қаблан шартан пеш аз мӯҳлат аз ҷазо озод кардан, ё ҷазояш ба ҷазои нисбатан сабуқтар иваз шуда, дар давоми қисми адонашудаи ҷазо қасдан ҷинояти нав содир кардааст.

4) Шахсоне, ки ҷазояшон ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз карда шудааст, мумкин аст мувофиқи қоидаҳои пешбиниамудаи моддаи 76 ҳамин Кодекс шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод карда шаванд.

5) Нисбати шахсоне, ки ҷазояшон ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз карда шудааст, шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардан мувофиқи қоидаҳои пешбиниамудаи моддаи 76 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.

6) Қисми ҷазои адонакардаи шахсони дар қисми ҳафтуми моддаи 76 ҳамин Кодекс номбаршуда бо ҷазои нисбатан сабук иваз карда намешавад.

7) **Дар мавриди аз тарафи маҳкумшуда пурра талофӣ намудани зарари моддӣ тартиби пешбиниамудаи қисми 8 моддаи 49 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

Моддаи 78. Мавқуф гузоштани адои ҷазо нисбати адои ҷазо нисбати занони ҳомила ва заноне,

ки кӯдакони то синни ҳаштсола доранд

1) Занони ҳомилаи маҳкумшуда ё занони дорои фарзандони то синни ҳаштсоларо ба истиснои заноне, ки барои ҷиноятҳои махсусан вазнин маҳкум гардидаанд, суд метавонад то ҳаштсола шудани кӯдак адои ҷазоро нисбати онҳо мавқуф гузорад.

2) Нисбати зани маҳкумшуда адои ҷазо дар сурате мавқуф гузошта мешавад, ки оила ё ҳешовандонаш барои яқҷоя бо ӯ зиндагӣ кардан розигӣ додаанд ё барои мустақилона таъмин намудани шароити лозимаи тарбияи кӯдак имконият доранд.

3) Агар зани маҳкумшудае, ки нисбати он адои ҷазо мавқуф гузошта шудааст аз кӯдак даст кашад ё ӯро ба ятимхона супорад, аз маҳалли сукунат ғайб зада бошад ё аз тарбияи кӯдак ва нигоҳубини ӯ саркашӣ намояд, тартиботи ҷамъиятиро вайрон кунад ва дар ин хусус мақоми ба ӯ назораткунанда зиёда аз ду маротиба ӯро хаттӣ огоҳ карда бошад, суд метавонад зани маҳкумшударо барои адо намудани ҷазои бо ҳукм таъиншуда фиристад.

4) Пас аз ҳаштсола шудани кӯдак ё дар ҳолати вафот кардани ӯ, суд вобаста ба рафтори зани маҳкумшуда метавонад ӯро аз адои ҷазо озод кунад ё онро бо ҷазои нисбатан сабуктар иваз намояд ва ё зани маҳкумшударо барои адо намудани ҷазои бо ҳукм таъиншуда фиристад. Дар ин ҳолат суд метавонад вақтеро, ки дар давоми он зани маҳкумшуда мӯҳлати ҷазоро адо накарда аст, пурра ё қисман ба мӯҳлати адои ҷазо ба ҳисоб гирад.

5) Агар зани маҳкумшуда дар давраи мавқуф гузоштани адои ҷазо ҷинояти нав содир кунад, суд мувофиқи қоидаҳои дар моддаи 68 ҳамин Кодекс пешбинигардида ба ӯ ҷазо таъин мекунад.

Моддаи 79. Бо сабаби беморӣ аз ҷазо озод кардан

1) Суд шахсоро, ки пас аз баромадани ҳукм ба бемории рӯҳӣ гирифта шуда, имконияти дарки воқеии амалҳои худ ва идора кардани онҳоро аз даст додааст, аз ҷазо ё адои минбаъдаи он озод мекунад. Ба чунин шахс суд метавонад чораи маҷбурии дорои хусусияти тиббиро таъин намояд.

2) Шахсоро, ки пас аз баромадани ҳукм мубталои бемории дигари вазнине гардидааст, ки монеи адои ҷазо мебошад, суд метавонад аз адо намудани ҷазо озод кунад ё ин ҷазоро бо ҷазои нисбатан сабуктар иваз намояд. Зимнан вазнинии ҷинояти содиршуда, шахсияти маҳкумшуда, хусусияти беморӣ ва ҳолатҳои дигар ба назар гирифта мешаванд.

3) Хизматчиёни ҳарбие, ки ба маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ё нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ маҳкум шудаанд, дар ҳолати мубталои беморие шуданашон, ки дар натиҷаи он барои хизмат ношоям эътироф мегарданд, аз ҷазо ё адои минбаъдаи он озод карда мешаванд. Ҳамчунин қисми адонашудаи ҷазо мумкин аст ба ҷазои дигари нисбатан сабуктар иваз карда шавад.

4) Шахсони дар қисмиҳои якум ва дуюм ҳамин модда зикргардида, дар ҳолати шифо ёфтанишон, агар мӯҳлати дар моддаи 81 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, нагузашта бошад, мумкин аст ҷазо дода шаванд. Дар айни замон вақте, ки дар давоми он нисбати онҳо чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ андешида шудаанд, ба мӯҳлати ҷазо ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 80. Озод кардан аз ҷазо дар натиҷаи ҳолатҳои фавқуллода

Шахсе, ки барои содир намудани ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна маҳкум шудааст мумкин аст аз ҷазо озод карда шавад, агар ҷазоро адо намуданаш дар натиҷаи сӯхтор ё офати табиӣ,

бемории вазнин ё фавти ягона узви қобили меҳнати оила ё ҳолатҳои дигари фавқулодда метавонад барои маҳкумшуда ё **оилаи ӯ** боиси оқибатҳои хеле вазнин гардад.

Моддаи 81. Озод кардан аз адои ҷазо бо сабаби гузаштани мӯҳлати иҷрои ҳукми айбдоркунӣ

1) Агар ҳукми айбдоркунӣ аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани дар мӯҳлати зерин ба иҷро расонида нашуда бошад, шахси барои ҷиноят маҳкумшуда аз адои ҷазо озод карда мешавад:

а) ду сол дар ҳолати маҳкум кардан барои ҷинояти начандон вазнин;

б) шаш сол дар ҳолати маҳкум кардан барои ҷинояти дараҷаи миёна;

в) даҳ сол дар ҳолати маҳкум кардан барои ҷинояти вазнин;

г) понздаҳ сол дар ҳолати маҳкум кардан барои ҷинояти махсусан вазнин **ба истиснои нишондоди қисми чоруми ҳамин модда.**

2) Агар маҳкумшуда аз адои ҷазо саркашӣ кунад, мӯҳлати иҷрои ҳукм боздошта мешавад. Дар ин ҳолат мӯҳлати иҷрои ҳукм аз рӯзи дастгир кардани шахс ё омада ба гуноҳи худ иқро шудани ӯ барқарор мешавад. Дар айни замон, агар аз вақти баровардани ҳукм бист сол гузашта, мӯҳлати иҷрои ҳукм қатъ нашуда бошад, ҳукми айбдоркунӣ ба иҷро расонида намешавад.

3) Агар то гузаштани мӯҳлати дар ҳамин модда зикргардида шахс қасдан **ҷинояти нави дараҷаи миёна, вазнин ё махсусан вазнин** содир кунад, мӯҳлати иҷрои ҳукм қатъ мегардад. Дар ин ҳолат ҳисоби мӯҳлати иҷрои ҳукм аз сари нав аз рӯзи содир намудани ҷинояти нав шурӯъ мешавад.

4) Масъалаи нисбати шахси ба ҷазои қатъ ё **якумра аз озодӣ маҳрум сохтан** маҳкумшуда татбиқ намудани мӯҳлати иҷрои ҳукмро суд ҳал мекунад. Агар суд татбиқи мӯҳлати иҷрои ҳукмро имконнопазир донад, ин намуди ҷазо бо маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда мешавад.

5) Нисбати шахсоне, ки ба муқобили сулҳ ва амнияти **башарият** ҷиноят содир кардаанд, мӯҳлати иҷрои ҳукм татбиқ карда намешавад.

БОБИ 13

АВФ. БАХШИШИ ҶАЗО. ДОҒИ СУДӢ. САФЕДКУНӢ

Моддаи 82. Авф

1) **Авф дар асоси қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати доираи инфиродан номуайяни шахсон татбиқ карда мешавад.**

2) Бо санади **авф** шахси содирнамудаи ҷиноят метавонад аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда шавад ва шахси барои ҷиноят маҳкумшуда ҳам аз ҷазои асосӣ ва ҳам иловагӣ пурра ё қисман озод карда шавад ё қисми ҷазои адонакардаи ӯ ихтисор гардад ё ба намуди ҷазои сабуктар иваз карда шавад ё доғи судиаш бардошта шавад.

3) Санади **авф** ба кирдорҳои сазовори ҷазои ҷиноятӣ, ки то қабули он содир гардидаанд, дахл дорад.

Моддаи 83.Бахшиши ҷазо

1) Бахшиши ҷазо аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати шахси муайян татбиқ мегардад.

2) Бо санади бахшиши ҷазо шахси барои ҷиноят маҳкумшуда метавонад ҳам аз ҷазои асосӣ ва ҳам иловагӣ пурра ё қисман озод карда шавад ё қисми ҷазои адонакардаи ӯ ихтисор гардад ё ба ҷазои сабуктар иваз карда шавад ё доғи судиаш бардошта шавад.

Эзоҳ ба моддаҳои 82 ва 83: Татбиқи санадҳои **авф** ва бахшиши ҷазо барои ҳуқуқи ҷабрдида дар мавриди гирифтани товони зарари бо кирдори ҷиноятӣ расонидашуда монеъ шуда наметавонад.

Моддаи 84. Доғи судӣ

1) **Шахс доғи судӣ дошта эътироф карда мешавад, аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукми айбдоркунӣ, ки бо он ҷазо таъин карда шудааст ва то рӯзи барҳам хӯрдан ё бардоштани доғи судӣ.**

2) **Шахс доғи судӣ надошта ҳисоб мешавад:**

а) дар сурати қабули санадҳои авф ё бахшиши ҷазо, агар дар ин санадҳо бардоштани доғи судӣ пешбинӣ шуда бошад – аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани чунин санадҳо;

б) дар сурати қабули санади авф ба шарте, ки он барои кирдори содиркардашуда татбиқи намудани ҷазоро бекор кунад ва ин ҳолат дар рафти мувофиқи судӣ ошкор шавад – аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукми айбдоркунӣ;

в) дар сурати қбул намудани қонуни нави ҷиноятӣ, ки ҷиноят будани кирдорро бартараф мекунад – аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани чунин Қонун;

г) дар сурати аз ҷазо озод кардани ноболиғон мувофиқи моддаи 90 ҳамин Кодекс – аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани қарори суд дар бораи аз ҷазо озод кардани ноболиғ;

д) дар сурати иҷро накардани ҳукми айбдоркунӣ – аз рӯзи гузаштани мӯҳлатҳои иҷрои ҳукми айбдоркунӣ.

3) Доғи судӣ дар мӯҳлати зерин барҳам меҳӯрад:

а) ба маҳкумшудае, ки нисбати ӯ шартан татбиқи накардани ҷазо татбиқи карда шудааст баъди тамоми шудани мӯҳлати санҷиш;

б) нисбати шахсоне, ки аз маҳдуд кардани озодӣ дида ба ҷазои сабуктар маҳкум шудаанд - бо гузаштани як сол пас аз тамоми кардани мӯҳлати таъиншудаи ҷазо;

в) нисбати шахсоне, ки барои ҷиноятҳои начандон вазнин ва дараҷаи миёна ба маҳдуд кардани озодӣ ва ё маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд - бо гузаштани се сол пас аз адои ҷазо;

г) нисбати шахсоне, ки барои ҷиноятҳои вазнин бо маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд - бо гузаштани панҷ сол пас аз адои ҷазо.

д) нисбати шахсоне, ки барои ҷиноятҳои махсусан вазнин ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд – бо гузаштани ҳашт сол пас аз адои ҷазо.

4) хориҷ карда шудааст.

4) Агар шахс мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонун пеш аз мӯҳлат аз ҷазо озод шуда ё қисми ҷазои адонакардаи ӯ бо ҷазои нисбатан сабуктар иваз шуда бошад, мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ аз лаҳзаи аз адои ҷазои асосӣ ва иловагӣ озод карда шудани ҳисоб карда мешавад.

5) Агар шахс то тамоми шудани мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ ҷинояти нав содир кунад, ҷараёни мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ қатъ мегардад. Мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ барои ҷинояти аввал пас аз адои воқеии ҷазо (асосӣ ва иловагӣ) барои ҷинояти охири аз нав ҳисоб карда мешавад. Дар ин ҳолат то тамоми шудани мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ барои ҷинояти нисбатан вазнинтар шахс дорой доғи судӣ барои ду ҷиноят ҳисоб карда мешавад.

6) Агар маҳкумшуда пас аз адои ҷазо рафтори бениҳсон нишон диҳад, суд дар асоси илтимосномаи ӯ метавонад доғи судиро то тамоми шудани мӯҳлати барҳамдиҳии доғи судӣ, вале баъди гузаштани нисфи ин мӯҳлат бекор кунад.

7) Барҳам хӯрдан ё бардоштани доғи судӣ оқибатҳои ҳуқуқии ҷавобгарии ҷиноятиро беэътибор мегардонад.

Моддаи 85. Сафедкунӣ

1) Шахсе, ки ҷиноят содир накарда, беасос ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида шудааст ё ғайриқонунӣ маҳкум гардидааст, бояд сафед карда шавад, яъне суд далели беасос ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан ё ғайриқонунӣ маҳкум шудани ӯро эътироф намояд.

2) Ҳамаи ҳуқуқҳои шахси сафедкардашуда пурра барқарор карда, аз ӯ ё дар ҳолати зарурӣ аз ҳешовандони ӯ аз номи давлат узр хоста мешавад, ки дар ҳолати ба нашр муҳолиф набудани ӯ ё ҳешовандонаш, дар матбуоти маҳалли зисти шахси сафед- кардашуда ба таъбиқ расонида мешавад.

3) Зарареро, ки ба шахрванд дар натиҷаи ғайриқонунӣ маҳкум кардан ё ғайриқонунӣ ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидани расонида шудааст, давлат пурра талофӣ менамояд.

ФАСЛИ V

ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТИИ НОБОЛИҒОН

БОБИ 14

ХУСУСИЯТҲОИ ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТӢ ВА ҶАЗОДИҲИИ НОБОЛИҒОН

Моддаи 86. Ҷавобгарии ҷиноятии ноболиғон

1) Шахсоне ноболиғ эътироф мегарданд, ки дар вақти содир намудани ҷиноят синни чордаҳсолагиро пур кардаанд вале ба синни ҳаждаҳсолагӣ нарасидаанд.

2) Ба ноболиғоне, ки ҷиноят содир намудаанд, мумкин аст чазо ё чораҳои маҷбуркунӣ дорои хусусияти тарбиявӣ дошта таъин карда шаванд.

Моддаи 87. Намудҳои чазое, ки ба ноболиғон таъин карда мешаванд

1) Намудҳои чазое, ки ба ноболиғон таъин карда мешавад, аз инҳо иборатанд:

а) ҷарима;

б) маҳрум кардан аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти муайян;

в) корҳои ҳатмӣ; (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

г) корҳои ислоҳӣ;

д) маҳрум сохтан аз аз озодӣ.

2) Ҷарима танҳо дар сурате таъин карда мешавад, ки ноболиғ даромади мустақилона ё молу мулк дошта бошад, ки ба он ҷарима андохтан мумкин аст. Ҷарима ба андозаи то сад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** таъин карда мешавад. **Дар ҳолати иваз намудани чазои маҳрум сохтан аз озодӣ ба чазои ҷарима мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қисми 8 моддаи 49 ҳамин Кодекс барои ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинигардида андозаи ниҳони ҷарима аз дусат нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд буда наметавонад. Дар ҳолати ашаддӣ саркашӣ намудани ноболиғ аз пардохти ҷарима ва ё имконнопазирии пардохти ҷарима суд ҷаримаро (ё қисми напардохтаи онро) мутобиқи тартиби пешбиниамудаи қисми 5 моддаи 49 ҳамин Кодекс иваз менамояд. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

3) Маҳрум сохтан аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ноболиғон ба мӯҳлати аз як то ду сол таъин карда мешавад.

4) **Корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз чил то як сад соат таъин карда мешавад, ки он аз иҷрои корҳои барои ноболиғон мувофиқ, берун аз вақти таҳсил ё корҳои асосӣ иборат аст. Давомнокии иҷрои чунин намуди чазо нисбати ноболиғони то синни шонздаҳсола аз ду соат дар як рӯз ва нисбати ноболиғони синни аз шонздаҳ то ҳаждаҳсола аз се соат дар як рӯз зиёд буда наметавонад.**

5) **Корҳои ислоҳӣ ба ноболиғон дар ҷои корашон ба мӯҳлати аз ду моҳ то як сол таъин карда мешаванд. Дар айни замон аз панҷ то понздаҳ фоизи музди меҳнати маҳкумшудагон ба ҳисоби даромади давлат нигоҳ дошта мешавад.**

6) Ба ноболиғоне, бори аввал ҷиноятҳои **начандон вазнин** ё дараҷаи миёна содир намудаанд, чазои маҳрум сохтан аз озодӣ таъин карда намешавад ва агар санксияи моддаи Қисми махсус ғайр аз чазои маҳрум сохтан аз озодӣ дигар намуди чазоро пешбинӣ накарда бошад, он гоҳ суд чазоҳои бо маҳрум сохтан аз озодӣ алоқаманд набудаи дар Қисми умумии ҳамин Кодекс пешбинишударо дар доираи ҳаҷм ва мӯҳлатҳои пешбиниамудай Қисми умумии ҳамин Кодекс таъин менамояд. Маҳрум сохтан аз озодӣ нисбати ноболиғоне таъин карда мешавад, ки: **(ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)**

а) дар синни то шонздаҳсолагӣ ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин содир намудаанд – ба мӯҳлати то ҳафт сол;

б) дар синни аз шонздаҳсола то ҳаждаҳсолагӣ ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин содир намудаанд – ба мӯҳлати то даҳ сол;

7) Маҳрум сохтан аз озодиро ноболиғон дар ҷойҳои зерин адо мекунаанд:

а) ноболиғони ҷинси марде, ки бори аввал ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд, инчунин ноболиғони ҷинси зан- дар колонияҳои тарбиявии дорои низоми умумӣ;

б) ноболиғони ҷинси марде, ки қаблан маҳрум сохтан аз озодиро адо намудаанд- дар колонияҳои тарбиявии дорои низоми пурзӯр.

Моддаи 88. Таъин намудани чазо ба ноболиғон

1) Ҳангоми ба ноболиғ таъин намудани чазо, ба ғайр аз ҳолатҳои дар моддаи 60 ҳамин Кодекс пешбинигардида, инчунин шароити зиндагӣ ва тарбияи ӯ, дараҷаи инкишофи рӯҳӣ, вазъи саломатӣ, хусусиятҳои дигари шахсӣ, инчунин таъсири шахсони дигар ба назар гирифта мешавад.

2) Ба шахсе, ки дар синни аз чордаҳсолагӣ то шонздаҳсолагӣ якчанд ҷиноят содир кардааст ва яке аз ин ҷиноятҳо вазнин ё махсусан вазнин мебошад, чазои маҳрум сохтан аз озодӣ аз рӯи маҷмуи ҷиноятҳо ва маҷмуи ҳукмҳо аз даҳ сол зиёд буда наметавонад.

3) Ба шахсоне, ки дар синни аз шонздаҳсолагӣ то ҳаждаҳсолагӣ як чанд ҷиноят содир кардааст ва яке аз ин ҷиноятҳо вазнин ё махсусан вазнин аст, ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ аз рӯи маҷмӯи ҷиноятҳо ва маҷмӯи ҳукмҳо аз дувоздаҳ сол зиёд буда наметавонад.

4) Андозаи ниҳоии ҷазои ҷарима ба ноболиғон барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва ё аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо доир ба ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинигардида аз дусат нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд буда наметавонад. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

Моддаи 89. Озод кардан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ бо истифодаи чораҳои маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта

1) Агар ҳисоб карда шавад, ки ислоҳи ноболиғи бори аввал ҷинояти начандон вазнин ё **дараҷаи миёна** содирнамуда бо роҳи татбиқи чораҳои маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта имконпазир аст, ўро аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод кардан мумкин аст.

2) Ба ноболиғ чунин чораҳои маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта таъин кардан мумкин аст:

а) огоҳ кардан;

б) ба назорати **падару модар** ё шахсони онҳоро ивазкунанда ё мақоми давлатӣ оид ба кор бо ноболиғон супурдан;

в) ба зимма гузоштани ўҳдадории барқарор кардани зарари расонидашуда;

г) маҳдуд кардани фароғат ва муқаррар намудани талаботи махсус ба рафтор.

3) Ба ноболиғ мумкин аст ҳамзамон якчанд чораи маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта таъин карда шавад. Давомнокии мўҳлати татбиқи чораҳои маҷбуркунии таъсиррасонии тарбиявиро, ки дар бандҳои «б» ва «г» қисми дуюми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, мақоми таъиннамудаи ин чораҳо муқаррар менамояд.

4) Дар ҳолати мунтазам аз чораи маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта саркашӣ намудани ноболиғ, он бо дархости мақоми давлатӣ оид ба кор бо ноболиғон бекор карда шуда, мавод барои ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидани ноболиғ мувофиқи қонун ба мақоми дахлдор фиристода мешавад.

Моддаи 90. Аз ҷазо озод кардани ноболиғон

1) Ноболиғе, ки барои содир намудани ҷинояти вазнин ё дараҷаи миёна маҳкум шудааст, мумкин аст аз ҷониби суд бо татбиқи чораҳои маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта, ки дар қисми дуюми моддаи 89 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, аз ҷазо озод карда шавад.

2) Ноболиғе, ки барои содир намудани ҷинояти дараҷаи миёна маҳкум шудааст, мумкин аст аз ҷониби суд аз ҷазо озод карда шавад, агар эътироф карда шавад, ки мақсадҳои ҷазо мумкин аст танҳо бо роҳи ҷойгир кардани ў дар муассисаҳои махсуси тарбиявӣ ё табобатӣ – тарбиявӣ барои ноболиғон ба даст оварда мешавад. Дар ин маврид мўҳлати дар муассисаи нишондодашуда нигоҳ доштан аз мўҳлати ҳадди болоии ҷазо, ки Кодекси мазкур барои ҷинояти содиркардаи ноболиғ пешбинӣ намудааст, зиёд буда наметавонад.

3) Нигоҳ доштани ноболиғ дар муассисаҳои дар қисми дуюми ҳамин модда нишондодашуда мумкин аст то ба охир расидани мўҳлате, ки қисми дуюми ҳамин модда пешбинӣ кардааст, қатъ карда шавад, агар тибқи ҳулосаи мақоми махсуси давлатӣ, ки ислоҳшавиро таъмин менамояд, ноболиғ барои ислоҳшавии худ ба татбиқи минбаъдаи чораи мазкур дигар эҳтиёҷ надошта бошад. Дароз кардани мўҳлати нигоҳ доштан дар муассисаи махсуси тарбиявӣ ё табобатӣ – тарбиявӣ барои ноболиғон баъди ба охир расидани мўҳлати пешбиникардаи қисми дуюми ҳамин модда танҳо дар мавриди зарурати ба охир расидани тайёрии таҳсилоти умумӣ ё касбӣ роҳ дода мешавад.

Моддаи 91. Шартан пеш аз мўҳлат аз адои ҷазо озод намудани ноболиғон

1) Шахсоне, ки дар синну соли ноболиғӣ ҷиноят содир намуда, ба **корҳои ислоҳӣ** ё маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд, пас аз воқеан адо намудани мўҳлати зерин метавонанд шартан пеш аз мўҳлат аз адои ҷазо озод карда шаванд:

а) на камтар аз сеяки мўҳлати ҷазое, ки барои ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна таъин шудааст;

б) на камтар аз нисфи ҷазое, ки барои ҷинояти вазнин таъин шудааст;

в) на камтар аз се ду ҳиссаи ҷазое, ки барои ҷинояти махсусан вазнин таъин шудааст.

Моддаи 92. Ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз намудани ҷазо

1) Ба шахсе, ки барои ҷинояти дар синни то ҳаждаҳсолагӣ содирнамудааш бо маҳрум сохтан аз озодӣ ё бо **корҳои ислоҳӣ** маҳкум шудааст, қисми адонакардаи ҷазо мумкин аст бо ҷазои нисбатан сабуктар иваз карда шавад.

2) Ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз намудани қисми адонашудаи ҷазо нисбати шахси маҳкумшуда дар сурате татбиқ шуданаш мумкин аст, ки агар ӯ бо рафтори намунавӣ ва муносибати софдилона ба меҳнат ё таълим роҳи ислоҳшавиро пеша карда бошад.

3) Ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз кардани қисми мӯҳлати адонашудаи ҷазо дар ҳолати воқеан адо намудани мӯҳлати зерин имконпазир аст, ба истиснои муқаррароти пешбининамудаи қисми 8 моддаи 49 Кодекси мазкур. (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

а) на камтар аз чорьяки мӯҳлати ҷазое, ки барои ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна таъин шудааст;

б) на камтар аз сеяки мӯҳлати ҷазое, ки барои ҷинояти вазнин таъин шудааст;

в) на камтар аз нисфи мӯҳлати ҷазое, ки барои ҷинояти маҳсусан вазнин таъин шудааст, инчунин барои ҷинояти қасдона, агар шахс қаблан барои қасдан содир намудани ҷиноят ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад.

4) Ҳангоми бо **корҳои ислоҳӣ** иваз кардани қисми адонашудаи маҳрум сохтан аз озодӣ, онҳо дар доираи мӯҳлатҳои барои ин намуди ҷазо муқарраргардида таъин шуда, набояд аз мӯҳлати адонашудаи маҳрум сохтан аз озодӣ зиёдтар бошанд.

5) **Нисбати шахсоне, ки ҷазояшон ба ҷзои нисбатан сабуктар иваз карда шудааст, шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардан мувофиқи қоидаҳои пешбининамудаи моддаи 91 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.**

6) Агар шахсе, ки ҷазояш ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз карда шудааст, дар давоми қисми адонашудаи ҷазо қасдан ҷинояти нав содир кунад, суд мувофиқи қоидаҳои дар моддаҳои 68 ва 88 ҳамин Кодекс пешбинигардида ба ӯ ҷазо таъин менамояд.

7) **Дар мавриди аз тарафи маҳкумшуда пурра талофӣ намудани зарари моддӣ, тартиби пешбининамудаи қисми 8 моддаи 49 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.** (ҚҶТаз 21.07.10 с., №617)

Моддаи 93. Мӯҳлати ба ҷавобгариҳои ҷиноятӣ кашидан ва иҷрои ҳукм

Мӯҳлати ба ҷавобгариҳои ҷиноятӣ кашидан ва иҷрои ҳукми **айбдоркунии** дар моддаҳои 75 ва 81 ҳамин Кодекс пешбинигардида ҳангоми аз ҷавобгариҳои ҷиноятӣ ё аз адои мӯҳлати ҷазо озод намудани ноболиғон **нисфи он** ихтисор карда мешавад.

Моддаи 94. Мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ

Барои шахсоне, ки то синни ҳаждаҳсолагӣ ҷиноят содир кардаанд, мӯҳлати дар қисми сеюми моддаи 84 ҳамин Кодекс пешбинигардидаи барҳам додани доғи судӣ ихтисор гардида, мутобиқан баробар аст ба:

а) як сол пас аз адо намудани мӯҳлати маҳрум сохтан аз озодӣ барои ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна;

б) се сол пас аз адо намудани мӯҳлати маҳрум сохтан аз озодӣ барои ҷиноятҳои вазнин ё **маҳсусан вазнин**.

Моддаи 95. Татбиқи муқаррароти ҳамин боб нисбати шахсони аз ҳаждаҳ то бистсола

Дар ҳолатҳои истисно, бо дарназардошти кирдори содиршуда ва шахсият, суд метавонад нисбат ба шахсоне, ки дар синни аз ҳаждаҳсолагӣ то бистсолагӣ ҷиноят содир намудаанд, муқаррароти ҳамин бобро татбиқ намояд, ба ғайр аз дар муассисаи тарбиявӣ ё табобатӣ тарбиявӣ барои ноболиғон ҷойгир кардани онҳо.

ФАСЛИ VI

ҶОРАҲОИ МАҶБУРИИ ДОРОИ ХУСУСИЯТИ ТИББӢ

МАҚСАД, АСОС, ТАЪИН КАРДАНВА ТАРТИБИ ТАТБИҚИ ЧОРАҲОИ МАЧБУРИИ ДОРОИ ХУСУСИЯТИ ТИББӢ**Моддаи 96. Мақсади татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ**

Мақсад аз татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ - ин муолиҷаи шахсоне, ки дар қисми аввали моддаи 97 ҳамин Кодекс зикргардида ё беҳбуди ҳолати рӯҳии онҳо, инчунин пешгирии кирдорҳои наवे, ки метавонад аз ҷониби онҳо содир шавад ва дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ гардидааст, иборат мебошад.

Моддаи 97. Асосҳо барои татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

1) Чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббиро суд метавонад ба шахсони зерин таъин намояд, ки кирдорҳои дар ҳамин Кодекс пешбинигардида дар ҳолатҳои зерин содир намудаанд;

а) дар ҳолати номукаллафӣ;

б) пас аз содир намудани ҷиноят мубталои бемориҳои рӯҳие гардидаанд, ки таъин ё **ичрои** ҷазоро имконнопазир месозанд;

в) дар ҳолати ҷой доштани мукаллафии маҳдуд;

г) ҷиноят содир намуда, мӯҳтоҷи табобат аз майзадагӣ, нашъамандӣ ва токсикомания мебошанд.

2) Тартиби ба иҷро расонидани чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ бо **санадҳои меъёри ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон** муайян карда мешавад.

3) **Нисбати шахсони дар қисми якуми ҳамин модда номбаршудае, ки ҷинояти начандон вазнин содир намудаанд, инчунин шахсоне, ки аз рӯи ҳолати рӯҳияшон хавфе надоранд, суд метавонад маводҳои заруриро ба мақомоти тандурустӣ барои ҳалли масъалаи табобати ин шахсон ё фиристонидани онҳо ба муассисаҳои бемориҳои рӯҳу асаб мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол намояд.**

Моддаи 98. Намуди чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

1) Суд намудҳои зерини чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббиро таъин карда метавонад:

а) назорати маҷбурии амбулаторӣ ва табобат дар назди духтури бемориҳои рӯҳӣ (психиатр);

б) табобати маҷбурий дар шифохонаи умумии бемориҳои рӯҳӣ;

в) табобати маҷбурий дар шифохонаи махсус- гардонидашудаи бемориҳои рӯҳӣ;

г) табобати маҷбурий дар шифохонаи махсусгардонидашудаи бемориҳои рӯҳӣ таҳти назорати пуршиддат.

2) Ба шахсоне, ки барои дар ҳолати мукаллафӣ содир намудани кирдорҳои пешбиниамудаи ҳамин Кодекс маҳкум шудаанд, вале ба табобати майзадагӣ, нашъамандӣ, токсикомания ва ё бемориҳои рӯҳии мукаллафиро истисноакунанда эҳтиёҷ доранд, суд дар баробари ҷазо чораи маҷбурии дорои хусусияти тиббиро дар шакли назорати маҷбурии амбулаторӣ ва табобатро дар назди духтури бемориҳои рӯҳӣ таъин карда метавонад.

Моддаи 99. Таъин намудани чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

1) Дар ҳолати ҷой доштани асосҳои пешбиниамудаи моддаи 97 ҳамин Кодекс, агар шахс тибқи ҳолати рӯҳии худ барои ҷойгиркунӣ дар шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ эҳтиёҷ надошта бошад, мумкин аст назорати маҷбурии амбулаторӣ ва табобат дар назди духтури бемориҳои рӯҳӣ таъин карда шавад.

2) Дар ҳолати ҷой доштани асосҳои пешбиниамудаи моддаи 97 ҳамин Кодекс, агар хусусият ва вазнинии бемории рӯҳии шахс чунин шароити табобат, нигоҳубин, нигоҳдорӣ ва назоратро талаб кунад, ки танҳо дар шароити шифохона имконпазир бошад, метавонад табобати маҷбурий дар шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ таъин карда шавад.

3) Табобати маҷбурий дар шифохонаи умумии бемориҳои рӯҳӣ танҳо ба шахсе таъин кардан мумкин аст, ки аз рӯи ҳолати рӯҳии худ ба ҷой кардан дар шифохона эҳтиёҷ дорад, вале назорати **пуршиддатро** талаб намекунад.

4) Табобати маҷбури дар шифохонаи махсусгардонидашудаи бемориҳои рӯҳӣ ба шахсе таъин кардан мумкин аст, ки аз рӯи ҳолати рӯҳии худ назорати доимиро талаб мекунад.

5) Табобати маҷбури дар шифохонаи махсусгардонидашудаи бемориҳои рӯҳӣ таҳти назорати **пуршиддат** метавонад ба шахсе таъин карда шавад, ки аз рӯи ҳолати рӯҳиаш барои худ ва шахсони дигар махсусан хавфнок буда, назорати доимию шадидро талаб мекунад.

Моддаи 100. Дароз кардани мӯҳлат, тағйир додан ва қатъ намудани татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

1) Дароз кардани мӯҳлат, тағйир додан ва қатъ намудани татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ дар асоси ҳулосаи комиссияи духтурони бемориҳои рӯҳӣ аз ҷониби суд ба амал бароварда мешавад.

2) Дар ҳолати ба татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ эҳтиёҷ надоштани шахси рӯҳан бемор, инчунин дар ҳолати бекор карда шудани онҳо суд метавонад чунин шахсро барои ҳалли масъалаи тибқи асосҳои умумӣ табобат кардан ба мақомоти тандурустӣ супорад ё ба муассисаи таъминоти иҷтимоӣ фириштад ё ин ки ўро бо шартӣ назорати ҳатмии духтурон ба парастории хешовандон ё васиён диҳад.

Моддаи 101. Татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ нисбати шахсони гирифтори майзадагӣ, нашъамандӣ ё токсикомания

1) Дар ҳолати ҷиноят содир намудани шахсони гирифтори майзадагӣ, нашъамандӣ ё токсикомания суд дар ҳолати мавҷуд будани ҳулосаи тиббӣ метавонад дар баробари ҷазо ба онҳо чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббиро низ таъин намояд.

2) Шахсони дар қисми якуми ҳамин модда номбаршудае, ки ба намуди ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ вобастанабуда маҳкум шудаанд, бояд дар муассисаҳои тиббӣ маҷбуран табобат карда шаванд.

3) Шахсони дар қисми якуми ҳамин модда номбаршудае, ки ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд, бояд дар маҳалли адои ҷазо ва пас аз озод шуданашон, дар ҳолати ҷой доштани зарурат барои идома додани табобат, тибқи асосҳои умумӣ дар муассисаҳои тиббӣ табобат карда шаванд.

Моддаи 102. Ба ҳисоб гарифтани вақти татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

Мӯҳлате, ки дар давоми он ба шахси пас аз содир намудани ҷиноят ба бемории рӯҳӣ гирифторшуда чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ татбиқ шудаанд, дар ҳолати шифо ёфтани ў ва таъин шудани ҷазо ё барқарор намудани татбиқи он, ба ҳисоби як рӯзи дар шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ баробар ба як рӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати ҷазо ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 103. Табобати маҷбури якҷоя бо татбиқи ҷазо

1) Дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми дуюми моддаи 98 ҳамин Кодекс чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ дар маҳалли адо намудани ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ва нисбати шахсони ба намудҳои дигари ҷазо маҳкумшуда бошад дар муассисаҳои мақомоти тиббӣ ба иҷро расонида мешаванд, ки ба беморони рӯҳӣ қўмаки амбулатории психиатрӣ мерасонанд.

2) Дар асоси ҳулосаи комиссияи духтурони бемориҳои рӯҳӣ суд метавонад чунин шахсро ҷиҳати табобат ба шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ ё муассисаи дигари табобатӣ фириштад, агар ин ба ҳолати рӯҳии маҳкумшуда асос ёфта, ба манфиати табобат бошад.

3) Вақти табобат дар муассисаҳои нобурда ба мӯҳлати адои ҷазо ҳисоб карда мешавад. Дар ҳолати аз байн рафтани зарурати табобати маҳкумшуда дар муассисаҳои нобурда, ў бо қарори суд мувофиқи тартиби пешбининамудаи қисми чоруми ҳамин модда, барои адои мӯҳлати боқимондаи ҷазо фириштода мешавад.

4) Чораи маҷбурии дорои хусусияти тиббии якҷоя бо иҷрои ҷазо таъингардидаро суд бо пешниҳоди мақомоти татбиқкунандаи ҷазо, дар асоси ҳулосаи комиссияи духтурони бемориҳои рӯҳӣ, қатъ мекунад.

ҚИСМИ МАХСУС

ФАСЛИ VII

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ШАХСИЯТ

БОБИ 16
ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИҲАЁТ ВА САЛОМАТИ

Моддаи 104. Одамкушӣ

- 1) Одамкушӣ, яъне қасдан аз ҳаёт маҳрум сохтани одами дигар,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ҳашт** то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.
- 2) Куштани:
  - а) ду шахс ё бештар аз он;
  - б) шахс ё наздикони ӯ вобаста бо фаъолияти хизматӣ ва ё қарзи ҷамъиятиро иҷро кардани ӯ;
  - в) **бараъло нободиг** ё шахсе, ки дар ҳолати очизӣ қарор доштани ӯ барои гунаҳгор аён аст;
  - г) марбут ба **одамрабой** ё гаравгонгирӣ;
  - д) зане, ки ҳомилагии ӯ барои гунаҳгор аён аст;
  - е) одам бо бераҳмии махсус;
  - ж) одам бо тарзи ба ҳаёти мардуми зиёд хавфнок;
  - з) одам аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ, гурӯҳи муташаккил, иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) ;
    - и) одам бо мақсади ғаразнок ё кироия зархаридон, инчунин марбут ба роҳзанӣ, тамаъҷӯӣ ё бандитизм;
    - к) одам аз ҳиссиёти авбошӣ;
    - л) одам бо **нияти** рӯйпӯш намудани ҷинояти дигар ё осон кардани содир намудани он, инчунин марбут бо таҷовуз ба номус ё кирдори зӯрвариҳои дорои хусусияти шахвонӣ;
    - м) одам бо сабаби нафрат ё хусумати миллӣ, нажодӣ, динӣ маҳалгарой ё интиқоми хунӣ;
    - н) одам бо мақсади истифодаи аъзои бадан ё бофтаҳои ҷабрдида;
    - п) **хориҷ карда шудааст**;
    - о) одам дар ҳолати пешбининамудаи қисми дуюми моддаи 403 ҳамин Кодекс
    - п) одам дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок ё такроран ба истиснои кирдорҳои пешбининамудаи моддаҳои 105, 106 ва 107 ҳамин Кодекс,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то **бисту панҷ** сол бо мусодираи молу мулк ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с., №451).

Моддаи 105. Кӯдаки навзоди худро куштани модар

- 1) Кӯдаки навзоди худро куштани модар ҳангоми таваллуд ё бевосита пас аз он дар ҳолати ҳарбии асаб, ки бо сабаби таваллуд ба вучуд омадааст ё дар ҳолати харобии рӯҳие, ки мукаллафиро истисно намекунад,
– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то **панҷ** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

Моддаи 106. Одамкушӣ дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рӯҳӣ

- 1) Одамкушӣ дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рӯҳӣ (чунун), ки ногаҳон бо сабаби зӯрварӣ, таҳқир ё дашноми қабех ё рафтори дигари **зиддиҳуқуқӣ** ё бадахлоқонаи ҷабрдида, инчунин дар ҳолати давомдори харобкунандаи асаб бо сабаби рафтори мунтазами гайриқонунӣ ё рафтории бадахлоқонаи ҷабрдида ба вучуд омадааст,
– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то **ду** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.
- 2) Дар ҳолати чунун куштани **ду** ё бештар шахсон,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ду** то **панҷ** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 107. Одамкӯшӣ дар ҳолати аз ҳадди мудофиаи зарурӣ баромадан ё дар ҳолати баромадан аз ҳадди чораҳое, ки барои дастгир намудани шахси ҷиноят содир карда заруранд

- 1) Одамкушӣ дар ҳолати аз ҳадди мудофиаи зарурӣ баромадан,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Одамқушӣ дар ҳолати **баромадан аз ҳадди** чораҳое, ки барои дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда заруранд,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то **ду** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 108. Аз беэҳтиётӣ ба марг расондан

1) Аз беэҳтиётӣ ба марг расондан,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то **ду** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Аз беэҳтиётӣ ба марг расондан дар натиҷаи вазифаи касбии худро **ба таври дахлдор** иҷро накардани шахс, инчунин аз беэҳтиётӣ ба марг расондани **ду** ва ё зиёда шахсон,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз **ду то панҷ** сол ва ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 109. Ба худқушӣ расондан

1) Бо роҳи таҳдид, муомилаи бераҳмона ё пастзании мунтазами шаъну эътибори шахси ҷабрдида ба худқушӣ ё сӯиқасди худқушӣ расонидани шахс,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор нисбати шахсе, ки аз ҷиҳати моддӣ ё аз ҷиҳати дигар тобеи гунаҳгор мебошад ё ин ки дар ҳаққи ноболиғ содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 110. Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ

1) Қасдан ба саломатӣ расонидани зарари вазнине, ки барои ҳаёти инсон хавфнок мебошад ё боиси нобино, гунг, кар шудан ё талаф додани ягон узви бадан гардидааст ё **аз кор мондани ин узв, қатъ гардидани ҳомиладорӣ** ё дар бадсуратии ислоҳнопазири рӯй ифода ёфтааст, инчунин расонидани зарари дигар ба саломатӣ, ки барои ҳаёт хавфнок мебошад ё боиси харобшавии зиёди саломатии марбут бо аз даст додани на камтар аз сеяки қобилияти умумии меҳнатӣ гардидааст ё гунаҳгор баръало медонист, ки он боиси пурра аз даст додани қобилияти меҳнатии касбӣ ё бемории рӯҳӣ, нашъамандӣ ва ё токсикомания мегардад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ **то ҳашт сол** ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар он:

а) нисбати **ду** ва ё зиёда шахсон;

б) нисбати шахс ё наздикони ӯ вобаста бо фаъолияти хизматӣ ва ё қарзи ҷамъиятиро иҷро намудани ӯ;

в) нисбати шахси баръало ноболиғ ё шахсе, ки дар ҳолати очизӣ қарор доштани ӯ барои гунаҳгор аён аст;

г) нисбати шахси рабудашуда ё гаравгон;

д) хориҷ карда шудааст;

д) бо бераҳмии махсус;

е) бо усули хатарӣ умумидошта;

ж) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

з) дар ҷараёни бетартибҳои оммавӣ;

и) бо **нияти** ғаразнок ё бо кирои зархаридон;

к) бо ҳиссиёти авбошона;

л) бо мақсади рӯйпӯш намудани ҷинояти дигар ё осон кардани содир намудани он, инчунин марбут бо таҷовуз ба номус ё кирдори зӯровариҳои дорои хусусияти шахвонӣ;

м) бо сабаби нафрат ё хусумати миллӣ, наҷодӣ, динӣ, маҳалгарой ё **интиқом;**

н) бо мақсади истифодаи аъзои бадан ё бофтаҳои ҷабрдида;

о) такроран ё аз ҷониби шахсони қаблан барои одамқушӣ маҳқумшуда содир гардидааст, ба истиснои кирдорҳои пешбиниамудаи моддаҳои 105, 106 ва 107 ҳамин Кодекс,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт **то дувоздаҳ** сол ва мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар онҳо:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) дар ҳолати рецидиви хавфнок содир гардида бошанд;

в) аз беэҳтиётӣ боиси ҷабрида гардида бошанд,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **дувоздаҳ то понздаҳ** сол ва мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад. (**ҚҶТ аз 31.12.08с., №451**)

Моддаи 111. Қасдан расонидани зарари миёна ба саломатӣ

1) Қасдан расонидани зарари миёна ба саломатӣ, ки барои ҳаёт хавфнок набуда ва оқибатҳои дар моддаи 110 ҳамин Кодекс пешбинишударо ба миён наовардааст, вале боиси харобшавии тӯлонии саломатӣ ё ба таври устувору назаррас аз даст додани камтар аз сеяки қобилияти умумии меҳнатӣ шудааст,

– бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдоре, ки:

а) нисбати ду ё зиёда шахсон;

б) нисбати шахс ё наздикони ӯ вобаста бо фаъолияти хизматӣ ё қарзи ҷамъиятиро иҷро намудани ӯ;

в) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

г) бо бераҳмии махсус;

д) дар ҷараёни бетартибҳои оммавӣ;

е) бо сабаби нафрат ё хусумати миллӣ, наҷодӣ, динӣ, маҳалгароӣ ё **интиқом**;

ж) такроран ё аз ҷониби шахси қаблан содирнамудаи ҷинояти қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ ё одамқушии пешбиниамудаи моддаҳои 104 ва 110 ҳамин Кодекс содир гардидааст,

– бо **маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 112. Қасдан расонидани зарари сабук ба саломатӣ

Расонидани зарари сабук ба саломатӣ, ки боиси ба мӯҳлати кӯтоҳ хароб шудани саломатӣ ё андаке ба таври устувор аз даст додани қобилияти меҳнат гардидааст,

– бо **корҳои ҳатмӣ** ба мӯҳлати аз ҳаштод **то яксаду шаст** соат ё бо **ҷарима** ба андозаи то сесад **нишондиҳанда** барои ҳисобҳо ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё ҳабс ба мӯҳлати то чор моҳ ҷазо дода мешавад.

Моддаи 113. Қасдан расонидани зарар ба саломатӣ дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рӯҳӣ

1) Қасдан расонидани зарари миёна ба саломатӣ дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рӯҳӣ (чунун), ки ногаҳон дар асари зӯрварӣ, таҳқир ё дашноми қабех ё рафтори дигари **зиддиҳуқуқӣ** ё бадахлоқонаи ҷабрида, инчунин дар ҳолати давомдори харобкунандаи асаб бо сабаби кирдори мунтазами ғайриқонунӣ ё рафтори бадахлоқонаи ҷабрида ба вучуд омадааст,

– бо **корҳои ҳатмӣ** ба мӯҳлати аз сад то яксаду ҳаштод соат ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ, ки дар ҳолатҳои дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида содир шудааст,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 114. Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ дар ҳолати баромадан аз ҳадди мудофияи зарурӣ

Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ дар ҳолати баромадан аз ҳадди мудофияи зарурӣ,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ва ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 115. Қасдан расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ дар ҳолати баромадан аз ҳадди чораҳои зарурӣ ҳангоми дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда

1) Қасдан расонидани зарари миёна ба саломатии шахси содирнамудаи ҷиноят дар ҳолати баромадан аз ҳадди чораҳои, ки барои дастгир кардани ӯ заруранд,

– бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати то яксаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи то дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатии шахси содирнамудаи ҷиноят дар ҳолати баромадан аз ҳадди чораҳои, ки барои дастгир кардани ӯ заруранд,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 116. Лату қўб

Лату қўб ё содир намудани **ҳаракати** дигари зўрварӣ, ки дарди ҷисмонӣ расонидаанд, вале боиси оқибатҳои дар моддаи 112 ҳамин Кодекс зикршуда нагардидаанд,

– бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати то яксаду бист соат ё бо ҷарима ба андозаи то сесад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 117. Азобу уқубат

1) Азобу уқубати ҷисмонӣ ё рӯҳӣ бо роҳи лату қўби мунтазам ё бо усули дигари зўрварӣ, агар он боиси оқибатҳои дар моддаҳои 110 ва 111 ҳамин Кодекс зикршуда нагардида бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдоре, ки:

а) нисбати ду ё зиёда шахсон;

б) нисбати шахс ё наздикони ӯ вобаста бо фаъолияти хизматӣ ва ё қарзи ҷамъиятиро иҷро намудани ӯ;

в) нисбати бараъло ноболиғ ё шахсе, ки нотавон будани ӯ барои гунаҳгор аён аст, ё шахсе, ки аз ҷиҳати моддӣ ё аз ҷиҳати дигар вобастаи гунаҳгор аст, инчунин шахси рабудашуда ё гаравгон гирифташуда;

г) нисбати зане, ки ҳомила будани ӯ барои гунаҳгор аён аст;

д) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ва гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

е) аз рӯи кироия зархаридон;

ж) бо сабаби нафрат ё ҳусумати миллӣ, наҷодӣ, динӣ, маҳалгарой ё интиқом содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 118. Аз беэҳтиётӣ расонидани зарари вазнин ба саломатӣ

1) Аз беэҳтиётӣ расонидани зарари вазнин ба саломатӣ,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдоре, ки дар натиҷаи ўҳдадорихоӣ касбии худро ба таври лозимӣ иҷро накардани шахс содир шудааст ё аз беэҳтиётӣ расонидани зарари вазнин ба саломатии ду ё зиёда шахсон,

– бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 119. Аз беэҳтиётӣ расонидани зарари миёна ба саломатӣ

1) Аз беэҳтиётӣ расонидани зарари миёна ба саломатӣ,

– бо **корҳои ҳатмӣ** ба мӯҳлати аз як саду бист то дусад соат ё бо ҷарима ба андозаи аз сад то чорсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдоре, ки дар натиҷаи ўҳдадориҳои касбии худро ба таври лозимӣ иҷро накардани шахс содир шудааст ё аз беэҳтиётӣ расонидани зарари миёна ба саломатии ду ё зиёда шахсон,
– бо **корҳои ислоҳӣ** ба мўҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мўҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 120. Таҳдиди куштан ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ

Таҳдиди куштан ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ, агар барои амалӣ гаштани ин таҳдид асосӣ тарсу ҳарос мавҷуд бошад,
– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то ду сол ё ҳабс ба мўҳлати аз чор то шаш моҳ ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 121. Вайрон кардани қоидаҳои ҷарроҳии трансплантация

1) Вайрон кардани шарту тартиби бурида гирифтани аъзо ё бофтаҳои бадани инсон ё шарту тартиби дар қонун пешбинигардидаи трансплантация, ки боиси аз беэҳтиётӣ расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатии донор ё реципиент гардидааст,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.
2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида гардидааст,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 122. Маҷбур кардан барои гирифтани узвҳо ё бофтаҳои бадани инсон барои трансплантатсия

1) Маҷбур кардан барои гирифтани узвҳо ё бофтаҳои бадани ҷабрдида барои трансплантатсия, ки бо роҳи истифодаи зўрварӣ ё таҳдиди истифодаи он нисбати ў ё наздиконаш ё бо роҳи таҳдиди несту нобуд кардани молу мулки ў содир шудааст,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.
2) Ҳамин кирдор, агар:
а) нисбати шахсе, ки нотавонии ў барои гунаҳгор аён аст ё шахси таҳти вобастагии моддӣ ё тобеияти дигари гунаҳгор қарордошта;
б) нисбати шахси баръало ноболиғ;
в) нисбати ду ё зиёда шахсон содир шуда бошад,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати панҷ сол ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати **аз се то панҷ** сол ҷазо дода мешавад.
3) Кирдори дар қисми яқум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардидае, ки аз ҷониби:
а) гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;
б) гурӯҳи муташаккил ё иттиҳодияи ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) содир шудааст,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то даҳ сол ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 123. Исқоти ғайриқонунии ҳамл (аборт)

1) Исқоти ғайриқонунии ҳамл аз ҷониби шахси дорои таҳсилоти олии тиббии риштаи дахлдор,
– бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.
2) Исқоти ҳамл аз ҷониби шахсе, ки таҳсилоти олии тиббии риштаи дахлдор надорад ё шахси қаблан барои исқоти ғайриқонунии ҳамл судшуда содир шуда бошад,
– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.
3) **Ҳаракатҳои** дар қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, агар онҳо аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё расонидани зарари вазнин ба саломатии ў гардида бошанд,
– бо маҳрум кардан аз озодӣ ба мўҳлати аз ду то панҷ сол ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 124. Ба исқоти ҳамл маҷбур сохтани зан

Ба исқоти ҳамл маҷбур сохтани зан, агар дар натиҷа исқоти ҳамл ба амал бароварда шавад,
– бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 125. Сироят кардан бо инфекцияи ВИЧ

1) Дидаю дониста, таҳти хавфи сироят бо инфекцияи ВИЧ гузоштани шахси дигар,
– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Бо инфекцияи ВИЧ сироят кардани шахси дигар аз ҷониби шахсе, ки мубталои ин беморӣ будани худро медонист,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

3) Кирдори пешбиниамудай қисми дуҷуми ҳамин модда, ки:

а) нисбати ду ё зиёда шахсон;

б) нисбати шахси баръало ноболиғ содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

Моддаи 126. Сироят кардан бо касалии зӯҳрав

1) Бо касалии зӯҳравӣ сироят кардани шахси дигар аз ҷониби шахсе, ки мубталои ин беморӣ будани худро медонист,

– бо ҷарима ба андозаи **аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати аз як то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) нисбати ду ё зиёда шахсон;

б) нисбати шахси баръало ноболиғ содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи **аз панҷсад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **то ду сол** ҷазо дода мешавад.

Моддаи 127. Дар хатар монондан

1) Дидаю дониста нарасонидани ёрӣ ба шахсе, ки дар вазъияти барои ҳаёт ё саломатиаш хавфнок қарор дорад ва аз сабаби хурдсолӣ, пиронсолӣ, беморӣ ё аз сабаби очизии худ имконияти андешидани чораҳои худмуҳофизатиро надорад, ҳангоме, ки шахси гунаҳгор **метавонист** ба ин шахс ёрӣ расонад ва вазифадор буд нисбати ӯ ғамхорӣ зоҳир намояд ё худаш ўро дар ҳолати барои ҳаёт ё саломатиаш хатарнок гузоштааст,

– бо **корҳои ҳатмӣ** ба мӯҳлати аз яксаду чил то дусад чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз дусад то чорсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида гардида бошад,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ:

а) боиси марги одамон;

б) боиси дигар оқибатҳои вазнин гардидааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то панҷ сол** ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 128. Ёрӣ нарасонидан ба бемор

1) Бидуни сабабҳои узрнок ёри нарасондан ба бемор аз ҷониби шахсе, ки вазифадор буд мутобиқи қонун ё қоидаҳои махсус ёри расонад ва он аз беэҳтиётӣ боиси ба саломатии бемор расонидани зарари миёна гардидааст,

– бо қорҳои ҳатмӣ ба мўҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мўҳлати аз ду то панҷ сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ марги бемор шуда бошад ё ба саломатӣ зарари вазнин расонда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол ва маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мўҳлат ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мўҳлати аз панҷ то даҳ сол бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

Моддаи 129. Аз ҷониби корманди тиб номатлуб иҷро гардидани вазифаи касбӣ

1) Иҷро накардан ё номатлуб ба ҷо овардани вазифаҳои касбӣ аз ҷониби корманди тиб бинобар муносибати бепарварона ё беинсофона, ки аз сабаби чунин беэҳтиётӣ ба саломатии бемор зарари миёна расонида шудааст,

– бо қорҳои ҳатмӣ ба мўҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мўҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар он бинобар беэҳтиётӣ боиси **расонидани зарари вазнин ба саломатӣ** ё марги бемор ё мубталои сирояти инфексияи ВИЧ гардидани бемор шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ:

а) боиси марги одамон;

б) дигар оқибатҳои вазнин гардидааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то ҳафт сол **бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол** ҷазо дода мешавад.

БОБИ 17

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ОЗОДӢ, ОБРӢ ВА ЭЪТИБОРИ ШАХСИЯТ

Моддаи 130. Одамрабӣ

1) Одамрабӣ, яъне пинҳонӣ, ошкоро, бо роҳи фиреб ё суиистифодаи боварӣ ё бо истифодаи зӯрварӣ, ё таҳдиди истифодаи зӯрварӣ, зиддиҳуқуқӣ ба даст овардани шахс ҳангоми мавҷуд набудани аломатҳои ҷиноятӣ дар моддаи 181 ҳамин Кодекс пешбинишуда,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) тақроран ё аз ҷониби шахсе, ки қаблан ҷинояти пешбининамудаи **моддаҳои 130^а; 131 ва 181** ҳамин Кодексро содир кардааст;

в) бо истифодаи зӯрварии барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок ё **бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ**;

г) бо истифодаи **силоњ** ё предмете, ки ба сифати **силоњ** истифода мешавад;

д) нисбати шахси баръало ноболиғ;

е) нисбати зане, ки гунаҳгор **баръало** аз ҳомиладор будани ӯ огоҳ буд;

ж) нисбати ду ё зиёда шахсон;

з) бо ғарази шахсӣ содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои, ки дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар онҳо:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

- б) бо мақсади шахвонӣ ё усули дигар истисмор намудани шахси дуздидашуда;
- в) бо мақсади гирифтани аъзои бадан ё бофтаҳои ҷабрдида барои трансплантатсия;
- г) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок;
- д) аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки одами рабудаашро ё ғайриқонунӣ аз озодӣ маҳрум кардаашро ихтиёрӣ озод мекунад, агар дар кирдори ӯ таркиби ҷиноятҳои дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 130.¹ Хариду фуруши одамон

1. Хариду фуруши одамон, яъне бо мақсади суиистифода (суиистифодаи фоҳишагарии дигар шахсон ё дигар шакли суиистифодаи шахвоният, кор ё хизматрасонии маҷбурӣ, ғуломӣ ё расму одатҳои ба ғуломӣ ҳамшабех, ҳолати ноилочӣ ё гирифтани узв ва (ё) бофта) - ҷалбкунӣ, интиқол, супоридан, пинҳонкунӣ ё гирифтани одамон бо роҳи таҳдиди зурӣ ё истифодаи он ё дигар шаклҳои маҷбурсозӣ, дуздӣ, қаллобӣ, фиреб, суиистифодаи мансаб ё ҳолати заифӣ, ё бо роҳи ришва додан дар шакли пардохт ё фоида барои гирифтани розигии шахсе, ки дигар шахсро назорат мекунад, содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи моду мулк ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 5.01.08 с., №339)

2) Кирдорҳое, ки дар қисми якуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) нисбати ду ё зиёда шахс;

г) бо истифодаи зурӣ ё таҳдиди истифодаи он;

д) бо мақсади аз ҷабрдида гирифтани узв ё бофтаҳои бадан барои трансплантатсия;

е) аз тарафи шахси мансабдор ё намояндаи ҳокимият бо истифодаи вазифаҳои хизматӣ, ё дигар шахсе, ки дар ташкилотҳои тичоратӣ, ё дигар ташкилотҳо вазифаи идоракуниро иҷро мекунад;

ё) бо ҷойивазкунии ҷабрдида таввасути сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи моду мулк ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳое, ки дар қисмҳои якуми ва дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар:

а) боиси марги ҷабрдидаи хариду фуруши одамон ва ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи моду мулк ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки кирдорҳои дар қисмҳои якуми ва дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шударо содир карда бошад, агар ихтиёран ба мақомотҳои дахлдор хабар дода, ҷабрдида хариду фуруши одамонро озод карда бошад, ба шарте дар кирдорҳои ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 130². Истифодаи меҳнати ғуломона

1) Истифодаи меҳнати инсон, ки нисбат ба он ваколатҳои ба ҳуқуқи моликият хосбуда амалӣ мешаванд, дар ҳолате, ки агар шахс бо сабабҳои аз вай вобаста набуда иҷрои корро (хизматрасониро) рад карда наметавонад,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки:

а) нисбати ду ё зиёда шахсон;

б) нисбати маъюбон;

в) нисбати зане, ки ҳомила будани ӯ барои гунаҳгор аён аст ё нисбати шахси барғало ноболиг;

г) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;
д) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматиаш;
е) бо роҳи истифодаи ирғоб (шантаж), зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он;
ж) бо кашида гирифтани, пинҳон намудани ё нобуд кардани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсияти ҷабрдида содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, агар онҳо:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошанд;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошанд,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешаванд.

(ҚҶТ аз 14.03.14 с., № 1066)

Моддаи 131. Ғайриқонунӣ маҳрум кардан аз озодӣ

1) Ғайриқонунӣ маҳрум кардан аз озодӣ, ки ба **одамрабоӣ ё ғасби гаравгон** алоқаманд намебошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) такроран ё аз ҷониби шахсе, ки қаблан ҷинояти пешбининамудаи **моддаҳои 130, 130¹, ва 181** ҳамин Кодексро содир кардааст;

в) ба истифодаи усули барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок;

г) ба истифодаи **силоҳ** ё предмете, ки ба сифати **силоҳ** истифода мешавад;

д) нисбати шахси баръало ноболиғ;

е) нисбати зане, ки гунаҳгор баръало аз ҳомиладор будани ӯ огоҳ буд;

ж) нисбати ду ё зиёда шахсон **содир шудааст**,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинишуда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо мақсади шахвонӣ ё усули дигар истисмор намудани шахси ғайриқонунӣ аз озодӣ маҳрумшуда;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 132. Ҷалби одамон барои истисмор

1) Ҷалби одамон бо мақсади шахвонӣ ё **бо тарзи** дигар истисмор намудани онҳо,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамагон мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) нисбати шахси баръало ноболиғ;

в) такроран содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдоре, ки дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар онҳо:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо мақсади аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон бурдани ҷунин шахсон;

в) дар ҳолати рецидиви маҳсусан хавфнок содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 133. Ғайриқонунӣ ҷойгир намудани дар шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ

1) Ғайриқонунӣ дар шифохонаҳои бемориҳои рӯҳӣ ҷойгир намудани шахсе, ки мӯҳтоҷи ҷунин шакли муолиҷа намебошад ё ғайриқонунӣ нигоҳ доштани ӯ дар ин шифохона,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз як то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо ғарази шахсӣ;

б) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматӣ;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида гардидааст ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 134. Маҷбуркунӣ

Маҷбур намудани шахс барои иҷро кардан ё иҷро накардани ягон ҳаракат, ки бо таҳдиди истифодаи зӯроварӣ нисбати ӯ ё нисбати дигар шахсони ба ӯ наздик, несту нобуд ё вайрон кардани молу мулки онҳо, паҳн кардани маълумоти тўҳматангез ё ифшо намудани дигар маълумоте, ки онҳо онро ниҳон доштан мехоҳанд ва ё бо роҳи таҳдиди поймол намудани ҳуқуқ, озодӣ ва мафиатҳои қонунии ин шахсон, бидуни аломатҳои ҷиноятҳои нисбатан вазнин содир шуда бошад,

– ба корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусад чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз дусад то пачсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаҳои 135 ва 136 бо ҚҶТ аз 3.07.12 с., № 844 хориҷ шуд.

Моддаи 137. Таҳқири оммавии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ё тўҳмат кардан ба ӯ

1) Таҳқири оммавии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ё тўҳмат кардан ба ӯ,

– бо ҷарима ба андозаи аз сад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё ба корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор бо истифодаи матбуот дар воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет содир шуда бошад,

– бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

БОБИ 18

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ОЗОДИИ ҶИНСӢ ВА ДАХЛНОПАЗИРИИ ҶИНСӢ

Моддаи 138. Таҷовуз ба номус

1) Таҷовуз ба номус, яъне алоқаи ҷинсӣ бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он нисбати зан ё нисбати дигар шахсони ба ӯ наздик ё бо истифода аз вазъияти оҷизонаи зан,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

2) Таҷовуз ба номусе, ки;

а) тақроран ё аз ҷониби шахсе, ки қаблан ҷинояти пешбининамудаи моддаи 139 ҳамин Кодексро содир кардааст;

б) аз тарафи гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо бераҳмии махсус нисбат ба ҷабрдида ё дигар шахсони ба ӯ наздик;

г) боиси ба касалии зӯҳравӣ мубтало гардидани ҷабрдида шудааст;

д) нисбат ба духтари баръало ноболиғ;

е) нисбати ду ё зиёда шахсон содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Таҷовуз ба номусе, ки;

а) нисбат ба духтари баръало ба синни чордаҳсолагӣ нарасида ё хеши наздик;

б) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок;

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

г) бо истифода аз вазъияти бадбахтии умумӣ ё дар ҷараёни бетартибҳои оммавӣ ё ба оқибатҳои вазнин оварда расонда бошад;

д) бо истифодаи **силоҳ** ё таҳдиди истифодаи он ё предмете, ки ба сифати **силоҳ** хизмат мекунад, содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бисту панҷ сол ё ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан ҷазо дода мешавад.

Моддаи 139. Ҳаракати зӯроварии дорои хусусияти шаҳвонӣ

1) Бачабозӣ, ҷимои зан бо зан (лесбиянство) ё дигар **ҳаракати** дорои хусусияти шаҳвонӣ дошта, ки бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он нисбати ҷабрдида ё дигар шахсони ба ӯ наздик ё истифодаи вазъияти очизонаи ҷабрдида анҷом дода шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин **ҳаракат**, агар:

а) тақроран ё аз ҷониби шахси қаблан таҷовус ба номусро содиркарда;

б) аз тарафи гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо бераҳмии махсус нисбат ба ҷабрдида ё дигар шахсони ба ӯ наздик содир шуда бошад;

г) боиси ба касалии зӯҳравӣ гирифташуда шудани ҷабрдида гардидааст;

д) нисбат ба шахси баръало ноболиғ анҷом дода шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ҳафт то даҳ** сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин **ҳаракат**, агар:

а) нисбати ду ё зиёда шахсон;

б) нисбат ба хеши наздик содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) **Ҳаракате**, ки дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шудааст, агар:

а) нисбат ба шахси баръало ба синни чордаҳсолагӣ нарасида;

б) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок;

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

г) бо истифода аз вазъияти бадбахтии умумӣ ё дар ҷараёни бетартибҳои оммавӣ содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 140. Маҷбур намудан ба ҳаракати дорои хусусияти шаҳвонӣ

Маҷбур намудани шахс ба алоқаи ҷинсӣ, бачабозӣ, ҷимои зан бо зан ё анҷом додани дигар **ҳаракати** дорои хусусияти шаҳвонӣ бо роҳи ирғоб (шантаж) ё таҳдиди несту нобуд, вайрон кардан ё кашида гирифтани молу мулк ё бо истифода аз тобеияти хизматӣ, молу мулкӣ ё дигар шакли вобастагии ҷабрдида,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳи меҳнатӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 141. Алоқаи ҷинсӣ ва дигар ҳаракати дорои хусусияти шаҳвонӣ бо шахсе, ки ҳанӯз ба синни шонздаҳсолагӣ нарасидааст

1) Алоқаи ҷинсӣ, бачабозӣ, ҷимои зан бо зан ё дигар **ҳаракати** дорои хусусияти шаҳвонӣ бо шахсе, ки баръало ба синни шонздаҳсолагӣ нарасидааст, ҳангоми мавҷуд набудани аломатҳои ҷинояти дар моддаҳои 138 ва 139 ҳамин Кодекс пешбинишуда,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин **ҳаракат**, агар:

а) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

б) аз ҷониби **падару модар**, омӯзгор ё дигар шахси вазифаҳои тарбиявӣ ба зиммааш гузошташуда содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 142. Ҳаракати бадахлоқона

1) Анҷом додани ҳаракати бадахлоқона нисбат ба шахсе, ки баръало ба синни шонздаҳсолагӣ нарасидааст, хангоми мавҷуд набудани аломатҳои ҷинояти пешбиниамудаи моддаҳои 138, 139 ва 140 ҳамин Кодекс,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

в) аз ҷониби падару модар, омӯзгор ё дигар шахси вазифаи тарбиявӣ ба зиммашон гузошташуда;

г) нисбат ба шахси баръало ба синни чордаҳсолагӣ нарасида ё ҳеши наздик содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

БОБИ 19

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ҲУҚУҚ ВА ОЗОДИҲОИ КОНСТИТУТСИОНИИ ИНСОН ВА ШАҲРВАНД

Моддаи 143. Вайрон кардани баробарҳуқуқии шаҳрвандон

1) Қасдан бевосита ё бавосита вайрон намудан ё маҳдуд кардани ҳуқуқ ва озодиҳо ё ин ки бевосита ё бавосита муқаррар намудани бартарии шаҳрвандон вобаста ба ҷинс, наҷод, миллат, забон, баромади иҷтимоӣ, мавқеи шахсӣ, молу мулкӣ ё мансабӣ, маҳалли истиқомат, муносибат бо дин, ақида, марбут будан ба ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодҳои ҷамъиятӣ, ки ба ҳуқуқ ва мафиатҳои қонунии шаҳрванд зарар расонидааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз ҷониби шахс:

а) бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо истифодаи мақоми хизматиаш содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 143¹. Шиканҷа

1) Қасдан расонидани азобу уқубати ҷисмонӣ ва (ё) рӯҳӣ, ки аз ҷониби шахсе, ки таҳқиқ ё тафтишоти пешакӣ мегузаронад ё шахси мансабдори дигар ё бо таҳрики онҳо ё розигии хомӯшонаи онҳо ё бо огоҳӣ доштани онҳо аз ҷониби шахси дигар, бо мақсади аз шахси таҳти шиканҷа қарордошта ё шахси сеюм гирифтани маълумот ё иқроршавӣ ё чазо додани ӯ барои ҳаракате, ки содир намудааст ё дар содир намудани он гумонбар шудааст, инчунин тарсонидан ё маҷбур кардани ӯ ё шахси сеюм ё бо сабаби дигаре, ки ба ҳар гуна таъйиз (дискриминатсия) асос ёфтааст, содир шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) нисбати зане, ки ҳомиладорӣ ӯ барои гунаҳгор аён аст ё шахси баръало ноболиғ ё нисбати маъҷуб;

г) бо расонидани зарари миёна ба саломатӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои яқум ва дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) бо расонидани зарари вазнин ба саломатӣ содир шуда бошанд;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гардида бошанд, бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешаванд.

(ҚҶТ аз 16.04.2012с., №808)

Моддаи 144. Ғайриқонунӣ ҷамъ ва паҳн кардани маълумот оид ба ҳаёти шахсӣ

1) Ғайриқонунӣ ҷамъ кардан ё паҳн намудани маълумот оид ба ҳаёти шахсӣ, ки сирри шахсӣ ё оилавии шахси дигарро дар бар мегирад бидуни иҷозати ӯ, ё паҳн кардани чунин маълумот дар баромадҳои оммавӣ, асар дар воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет, агар чунин кирдор бо ғарази шахсӣ ё ҳавасмандии шахсӣ анҷом дода шуда, ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрванд зарар расонда бошад, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматиаш анҷом дода шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 145. Ошкор намудани сирри тиббӣ

1) Ошкор намудани таҳсилот оид ба беморӣ ё дигар натиҷаҳои таҳқиқи тиббии бемор аз ҷониби корманди соҳаи тиб, дорусозӣ ё дигар корманд бидуни зарурати касбӣ ё хизматӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки дар фош кардани таҳсилот оид ба гирифтории шахс ба бемории инфекциҳои ВИЧ ифода меёбад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар онҳо боиси оқибатҳои вазнин шуда бошанд,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешаванд.

Моддаи 146. Вайрон кардани маҳрамияти мукотиба сӯҳбатҳои телефонӣ, муросилот ва мухобирот телеграфӣ ё дигар мухобирот

1) Вайрон кардани маҳрамияти мукотиба, сӯҳбатҳои телефонӣ, муросилот ва мухобироти телеграфӣ ё дигар мухобироти шаҳрвандон,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз сад то яксаду шаст соат ё бо ҷарима ба андозаи то дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматиаш ё воситаҳои махсуси техникӣ, ки барои ниҳонӣ ба даст овардани таҳсилот пешбинӣ гардидаанд, содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум намудан аз ҳуқуқҳои ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ғайриқонунӣ истехсол кардан, ба соҳибияти каси дигар додан ё соҳиб шудан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додани воситаҳои махсуси техникӣ, ки барои ниҳонӣ ба даст овардани таҳсилот пешбинӣ шудаанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 147. Вайрон намудани дахлнопазирии манзил

1) Ғайриқонунӣ ба даромадан бар хилофи хоҳиши шахсӣ дар он истиқоматкунанда манзил ё касеро аз манзилаш маҳрум кардан, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **то ду** сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

в) бо ғайриқонунӣ васл намудани воситаҳои гӯшандозӣ ё дигар воситаҳои махсус дар манзили истиқоматӣ содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ду** то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар зери мафҳуми манзил дар ҳамин ва дигар моддаҳои ҳамин Кодекс ҳонаи истиқоматии фардӣ бо биноҳои истиқоматӣ ва ғайриистіқоматии ба он дохилшаванда, бинои истиқоматӣ новобаста аз шакли моликият ба фонди манзил дохилшаванда, ки барои истиқомати доимӣ ё муваққатӣ мувофиқ аст, ҳамчунин дигар бино ё сохтмони ба фонди манзил дохилшаванда, вале барои истиқомати муваққатӣ таъин гардидааст, фаҳмида мешавад.

Моддаи 148. Радди додани маълумот ба шахрванд

Аз ҷониби шахси мансабдор радди ғайриқонунӣ ба шахрванд додани санад ё ҳуҷҷатҳое, ки бевосита ба ҳуқуқ ва озодиҳои ӯ дахл доранд ва мутобиқи тартиби муқарраршуда ҷамъоварӣ гардидаанд, инчунин додани таҳсилоти нопурра ё **қасдан додани ҷунин маълумоти барғалат** нопурра, агар он ба ҳуқуқ ва манфиатҳои ҳамин шахрванд зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 149. Ғайриқонунӣ маҳдуд кардани тағйири макон, интихоби озоди маҳалли зист, тарки ҷумҳурӣ кардан ва бозгаштани шахрванд ба он

1) Ғайриқонунӣ маҳдуд намудани **тағйири макон**, интихоби озоди маҳалли зист, тарки ҷумҳурӣ кардан ва бозгаштани шахрванд ба он,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад;

б) бо истифодаи мақоми хизматӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 150. Монев шудан ба татбиқи ҳуқуқҳои интихоботӣ ва фаъолияти комиссияҳои интихоботӣ

1) Монев шудан ба шахрванд ҷиҳати татбиқи ҳуқуқҳои интихоботиаш ё ҳуқуқи иштирок дар райтпурсӣ, инчунин монев шудан бо фаъолияти комиссияҳои интихоботӣ ё комиссия оид ба гузаронидани райтпурсӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то чорсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор агар:

а) дар алоқамандӣ бо ришвадихӣ, фиреб, зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

в) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 151. Сохтакориҳои ҳуҷҷатҳои интиҳоботӣ, ҳуҷҷатҳои раъйпурсӣ ё ҳисоби нодурусти овоз

Сохтакориҳои ҳуҷҷатҳои интиҳоботӣ, ҳуҷҷатҳои раъйпурсӣ, дидаю доништа нодуруст ҳисоб кардани овоз, дидаю доништа нодуруст муайян кардани натиҷаҳои интиҳобот, раъйпурсӣ, ҳамчунин вайрон намудани овоздиҳии пинҳонӣ, ки аз ҷониби узви комиссияи интиҳоботӣ, гурӯҳи ташаббускор ё комиссия оид ба гузаронидани раъйпурсӣ содир шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то чор сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 152. Маҷбур намудан барои иштирок дар корпартоӣ ва ё рад кардани иштирок дар корпартоӣ

Бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он маҷбур намудан ба иштирок дар корпартоӣ ё рад кардани иштирок дар корпартоӣ,

– бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо**, ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 152¹. Роҳбарӣ ба корпартоии манъшуда дар шароити вазъияти фавқулодда

Барои роҳбарӣ ба корпартоии манъшуда дар шароити вазъияти фавқулодда, ҳамчунин барои монеъ шудан ба кори корхона, муассиса ва дигар ташкилот дар шароити вазъияти фавқулодда,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то нӯҳсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

(ҚҶТ аз 26.07.14с., №1088)

Моддаи 153. Вайрон кардани қонунҳои меҳнат

Дидаю доништа ғайриқонунӣ аз кор озод кардани шахс, иҷро накардани қарори суд дар хусуси ба ҷои кори пештара барқарор кардан, меҳнат, ҳамчунин дигар ҳаракатҳои қасдан ва моҳиятан вайронкунии қонунҳои меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 153¹. Напардохтани музди меҳнат, нафақа, стипендия, ёрдампулӣ ё дигар пардохтҳо

Аз ҷониби корфармо, роҳбари корхона, муассиса ё ташкилот новобаста аз шакли моликиятшон зиёда аз ду моҳ напардохтани музди меҳнат, нафақа, стипендия, ёрдампулӣ ё дигар пардохтҳои бо қонун муқарраргардида, агар ин кирдор бо ғараз ё дигар манфиатҳои шахсӣ содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 154. Вайрон кардани қоидаҳои муҳофизати меҳнат

1) Вайрон кардани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ё дигар қоидаҳои ҳифзи меҳнат аз ҷониби шахсе, ки ба рӯя кардани он масъул мебошад, агар он аз беэҳтиётӣ боиси расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ ё бемории касбӣ гашта бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардидааст ё ба саломатии чанд нафар зарари вазнин ворид намудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо **маҳрум кардан аз ҳуқуқи** ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда шахсон гардидаанд,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳашт сол бо **маҳрум кардан аз ҳуқуқи** ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 155. Беасос саркашӣ намудан аз қабул кардан ба кор ё беасос аз кор сабуқдӯш намудани зани синни қўдакаш то сесола

Беасос саркашӣ намудан аз қабул кардан ба кор ё беасос аз кор сабуқдӯш намудани зан бинобар ҳомиладорӣ, ҳамчунин беасос саркашӣ намудан аз қабул кардан ба кор ё беасос аз кор сабуқдӯш намудани зане, ки кўдаки то сесола дорад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 156. Вайрон кардани ҳуқуқҳои муаллифӣ ва ҳуқуқҳои вобаста ба он

1) Азҳудкунии муаллифӣ (асардӯзӣ) ҳамчунин ба ҳаммуаллифӣ маҷбур кардан, агар ин кирдорҳо ба муаллиф ё дигар соҳибҳуқуқ ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи то дусад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Истифодаи ғайриқонунии объектҳои ҳуқуқи муаллифӣ ё ҳуқуқҳои вобаста ба он, ҳамчунин ба даст овардан, нигоҳ доштан, интиқол додан ё фиристондани нусхаҳои ғайриқонунии асар ё фонограммаҳо бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан, агар ин кирдорҳо ба миқдори калон зарар расонидани бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисми дуюми ҳамин модда, агар

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо расонидани зарар ба миқдори муҳим калон;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаи 156 ва 156¹ Кодекси мазкур таҳти мафҳуми зарар ба миқдори калон чунин зараре ҳисобида мешавад, ки он аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** пранҷсад маротиба зиёд мебошад ва зарар ба миқдори муҳим калон чунин зараре ҳисобида мешавад, ки он аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ду ҳазор маротиба зиёд мебошад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №844)

Моддаи 156¹ Вайрон кардани ҳуқуқҳои муаллифӣ ва ҳуқуқҳои вобаста ба он

1) Истифодаи ғайриқонунии ихтироот, намунаҳои саноатӣ ё моделҳои муфид, бидуни розигии муаллиф ё арномадеҳи муфид намудани моҳияти ихтироот, намудани саноатӣ ё модели муфид то интиқоли расмӣ маълумот дар бораи онҳо, азҳудкунии муаллифӣ ё ба ҳаммуаллифӣ маҷбур кардан, агар ин кирдорҳо ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтани аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи сесаду шасту панҷ то нӯхсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтани аз озодӣ ӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 03.07.2012с., №844)

Моддаи 157. Монеъ шудан ба фаъолияти ташкилоти динӣ

Монеъ шудан ба фаъолияти ташкилотҳои дине, ки ба қонун зид намебошанд ё ба амали ба ҷо овардани маросимҳои динӣ, агар онҳо тартиботи ҷамъиятиро вайрон нақунанд ва ба ҳуқуқи шаҳрвандон таҷовуз нақоянд, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 158. Монеъ шудан ба фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ

Монеъ шудан ба фаъолияти қонунии ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ҳамчунин даҳолат бо фаъолияти қонуниашон, ки ҳуқуқ ва манфиатҳои умумии онҳоро ба таври назаррас вайрон қардааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд қардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 159. Ташкили ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилоти диние, ки ба шахсият ва ҳуқуқи шаҳрвандон таҷовуз меқунанд

Ташкили ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ё ташкилоти диние, ки фаъолиятшон бо расонидани зарар ба саломатии шаҳрвандон ё дигар таҷовуз ба шахсият ё ҳуқуқи шаҳрвандон алоқаманд мебошад, ҳамчунин роҳбарӣ ба онҳо -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд қардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 160. Вайрон қардани тартиби ташкил ва гузаронидани маҷлисҳо, гирдиҳамоиҳо, намоишҳо, пикетгузорӣ ва роҳпаймоиҳо

1. Вайрон қардани тартиби ташкил ва (ё) гузаронидани маҷлисҳо, гирдиҳамоиҳо, намоишҳо, пикетгузориҳо ё роҳпаймоиҳо аз тарафи шахси ташкилкунанда ё иштирокчиҳои фаъоли ҳамин қорабиниҳо, агар қунин қирдор дар давоми соли баъди татбиқи қазои маъмурий содир шуда бошад, - бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2. Ҳамин қирдор, агар бо истифода аз мақоми хизматӣ ё истифодаи зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи зӯрварӣ содир шуда бошад ё боиси вайрон ё несту нобуд шудани молу мулк ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум қардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он қазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 02.08.11., №750)

Моддаи 161. Монеъ шудан ба гузаронидани маҷлис, гирдиҳамоӣ, намоиш, роҳпаймоӣ, пикетгузорӣ ё иштирок дар онҳо

1) Ғайриқонунӣ монеъ шудан ба гузаронидани маҷлис, гирдиҳамоӣ, намоиш, роҳпаймоӣ, пикетгузорӣ ё иштирок дар онҳо ё ин ки маҷбур қардан дар иштирок дар онҳо, агар ин қирдор бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум қардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он қазо дода мешавад.

2) Ҳамин қирдор, агар бо истифодаи мақоми хизматӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум қардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 162. Монеъ шудан ба фаъолияти қонунии касбии журналистон

1) Дар ҳар шакле, ки набошад монеъ шудан ба фаъолияти қонунии касбии журналист, ҳамчунин маҷбур намудани ӯ барои паҳн кардан ё рад намудани паҳши иттилоот, ки бо таҳдиди зӯрварӣ, нобуд сохтан ё вайрон кардани молу мулк, паҳн кардани дурӯғи бофтае ё фош намудани дигар таҳсилоте, ки ҷабрдида меҳақад онҳоро ниҳон дорад, алоқаманд аст, ҳамчунин бо роҳи таҳдиди поймол намудани ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии журналист,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо зӯрварӣ;

б) несту нобуд ё вайрон кардани молу мулк;

в) бо истифодаи мақоми хизмати содир шуда бошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 163. Вайрон кардани қонунҳо оид ба мурочиати шаҳрвандон

1) Радди ғайриқонунии баррасии мурочиати шаҳрвандон, бидуни сабабҳои узрнок вайрон намудани мӯҳлати баррасии арзу шикоятҳои онҳо, қабули қарори беасос ва хилофи қонун, инчунин вайрон кардани қонунҳо оид ба мурочиати шаҳрвандон, ки ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунан ҳифзшудаи шаҳрвандон, ҷамъият ё давлат зарари ҷиддӣ ворид намудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум кардани аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то се** сол ҷазо дода мешавад.

2) Таъқиби шаҳрванд аз ҷониби шахси мансабдор вобаста ба мурочиати ӯ ба мақоми давлатӣ, корхона, ташкилоту муассиса ё иттиҳоди ҷамъиятӣ ё барои танқиди дар мурочиаташ инъикосёфта, инчунин барои дар шакли дигар бо танқид баромад кардани, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору панҷсад то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 164. Монеъ шудан ба гирифтани таҳсилоти ҳатмии умумии асосӣ (нӯҳсола)

Ба ҳар тарзе монеъ шудани шахси воқеӣ ба гирифтани таҳсилоти ҳатмии умумии асосӣ (нӯҳсола), - бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

БОБИ 20

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ОИЛА ВА НОБОЛИҒОН

Моддаи 165. Ҷалби ноболиғон ба содир намудани ҷиноят

1) Ҷалби шахси ноболиғ ба содир намудани ҷиноят бо роҳи ваъда, фиреб, таҳдид ё дигар усул, ки аз ҷониби шахси ба синни ҳаждаҳсолагӣ расида анҷом дода шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат агар аз ҷониби падару модар, омӯзгор ё шахси дигари қонунан ба зимааш тарбияи шахсони ноболиғ гузошташуда содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракати дар қисми яқум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинишуда, ки бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он анҷом дода шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Ҳаракати дар қисми якум, дуҷум ё сеҷуми ҳамин модда пешбинишуда, ки бо ҷалби шахси ноболиғ:

а) ба гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкилоти ҷиноятӣ);

б) ҷиҳати содир намудани ҷинояти вазнин ва махсусан вазнин анҷом дода шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқ ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар боби мазкур зери мафҳуми ноболиғон шахсони хурдсол ва ноболиғ фаҳмида мешавад.

Моддаи 166. Ҷалби шахси ноболиғ ба содир намудани кирдорҳои зиддиҷамъиятӣ

1) Ҷалби шахси ноболиғ ҷиҳати истеъмоли мунтазами нушокиҳои спиртӣ, истеъмоли мунтазам ғайритиббии моддаҳои саҳтгаъсир ё дигар моддаҳои мадҳушкунанда, ё ба фоҳишагарӣ, оворагардӣ, гадоӣ, ки аз ҷониби шахси синнаш ба ҳаҷдаҳсолагӣ расида содир шудааст, -

бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то як сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин **ҳаракат** агар аз ҷониби **падару модар**, омӯзгор ё шахси дигари қонунан ба зиммааш тарбияи шахсони ноболиғ гузошташуда, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) **Ҳаракати** пешбинишудаи қисми якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар :

а) нисбат ба ду ё якчанд ноболиғ;

б) бо зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он,

в) такроран содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 167. Хариду фурӯши ноболиғон

1) Хариду фурӯши ноболиғон, яъне хариду фурӯши шахси баръало ноболиғ новобаста аз намуд ва шаклҳои маҷбурсозӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

2) Кирдорҳои, ки дар қисми якуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) нисбати ду ё зиёда ноболиғ;

г) бо истифодаи зӯрӣ ё таҳдиди истифодаи он;

д) бо мақсади аз ҷабрдида гирифтани узв ё бофтаҳои банд барои трансплантатсия;

е) аз тарафи шахси мансабдор ё намояндаи ҳокимият бо истифодаи вазифаҳои ҳокимиятӣ, ё дигар шахсе, ки дар ташкилотҳои тиҷоратӣ ё дигар ташкилотҳои вазифаи идоракуниро иҷро мекунад;

ё) бо ҷойивазкунии ҷабрдида тавассти сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шуда бошад: -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои, ки дар қисми якум ва дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар:

а) боиси марги ҷабрдидаи хариду фурӯши ноболиғон ва ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дуаоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки кирдорҳои дар қисмҳои якуми ва дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шударо содир карда бошад, агар ихтиёран ба мақомотҳои дахлдор хабар дода, ҷабрдида хариду фурӯши одамро озод карда бошад, ба шарте дар кирдорҳои ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад».

Моддаи 168. Ба шавҳар додани духтари ба синни никоҳ нарасида

Ба шавҳар додани духтари ба синни никоҳ нарасида аз ҷониби **падару модар** ё шахсоне, ки духтар таҳти васояти онҳост ё шахсоне, ки ӯ тобеи онҳо мебошад, ҳамчунин далолат кардан ё мусоидат кардан барои ба шавҳар додан,-

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба **мӯҳлати то паҷсол** ҷазо дода мешавад.

Моддаи 169. Ба стани ақди никоҳ дар ҳаққи шахсе, ки ба синни никоҳӣ нарасидааст

Ба стани созиши никоҳ дар ҳаққи шахсе, ки ба синни никоҳ нарасидааст, инчунин ба стани ақди никоҳ бо чунин шахс,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба муҳлати то паҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 170. Дузанагӣ ё серзанагӣ

Дузанагӣ ё серзанагӣ, яъне бо ду ё якчанд зан зинагӣ кардан бо пешбарии хоҷагии умумӣ, - бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 171. Иваз намудани тифл

1) Иваз намудани тифл,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то чор сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки бо мақсади ғаразнок ё нияти дигари қабех содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 172. Писархондии (духтархондии) ғайриқонунӣ

Ҳаракати ғайриқонунӣ дар мавриди писархондии (духтархондии) кӯдак, ба парастори (таҳти васоят) додани онҳо ё додани онҳо ба тарбияи оилаи шахрвандон, ки бо мақсадҳои ғаразнок ё бо **ниятҳои дигари** қабех анҷом дода шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 173. Ифшои сирри писархондӣ (духтархондӣ)

1) Ифшои сирри писархондӣ (духтархондӣ) бидуни ихтиёри шахси фарзандхонда, ки аз ҷониби шахсе, ки воқеияти писархондиро (духтархондиро) ҳамчун сирри хизматӣ ё касбӣ вазифадор аст ҳифз кунад ё аз ҷониби шахси дигар агар ин кирдор бо ғарази ё бо дигар ниятҳои қабех содир бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то як сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 174. Иҷро накардани ўҳдадорӣ оид ба таълиму тарбияи ноболиғ

(ҚҶТ аз 18.03.15с., №1177)

Иҷро накардан ё иҷрои номатлуби ўҳдадорӣ оид ба **таълиму тарбияи ноболиғ** аз ҷониби **падару модар** ё шахси дигар, ки ин ўҳдадорӣ ба зиммаш қонунан гузошта шудааст, инчунин аз ҷониби омӯзгор ё

дигар корманди муассисаи таълимӣ ё тарбиявӣ, агар ин кирдор бо муносибати бераҳмона нисбат бо ноболиғ алоқаманд бошад, (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35; аз 18.03.15с., №1177)

– бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 18.03.15с., №1177)

Моддаи 175. Иҷрои номатлуби ўҳдадорӣ оид ба таъмини бехатарии ҳаёт ва саломатии кўдак

1) Иҷрои номатлуби ўҳдадорӣ оид ба таъмини бехатарии ҳаёт ва саломатии кўдаки хурдсол аз ҷониби шахсе, ки ин ўҳдадори тибқӣ вазифаи хизматӣ ба зиммаш гузошта шудааст ё аз ҷониби шахсе, ки ин вазифаро мувофиқи супориши махсус ба ҷо меорад, ё ин ўҳдадориро ихтиёран ба зимма гирифтааст, агар дар натиҷа аз беэҳтиётӣ ба саломатии кўдак зарари миёна расида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз беэҳтиётӣ боиси ворид гаштани зарари вазнин ба саломатии хурдсол гаштааст;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги ӯ шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар Кодекси мазкур зери мафҳуми кўдаки хурдсол шахси ба синни чордаҳсола нарасида фаҳмида мешавад.

Моддаи 176. Суиистифода аз ҳуқуқи васӣ ё парастор

Истифодаи васоят ё парасторӣ бо мақсади ғаразнок ё дигар ниятҳои қабех, ҳамчунин дидаю доништа бе назорат ё бе ёрдами зарурӣ гузоштани шахси таҳти васоят ё парасторӣ қарордошта, ки ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шахси таҳти васоят ё парастона қарордоштаро ба таври назаррас **поймол** кардааст,-

бо ҷарима бо андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли вазифаҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 177. Бадқасдона саркашӣ намудани падару модар аз таъминоти фарзандон

Бадқасдона, яъне бидуни сабабҳои узрнок бештар аз се моҳ саркашӣ намудани **падару модар** аз иҷрои қарори суд оид ба пардохти маблағ барои таъминоти фарзандони ноболиғ, ҳамчунин фарзандони ғайри қобили меҳнат, ки синнашон ба ҳаҷдаҳсолагӣ расидааст,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 178. Бадқасдона саркашӣ намудани фарзандон аз таъминоти падару модари ғайри қобили меҳнат

Бадқасдона, яъне бидуни сабабҳои узрнок бештар аз се моҳ саркашӣ намудани фарзандон аз иҷрои қарори суд оид ба пардохти маблағ ҷиҳати таъминоти **падару модари ғайри қобили меҳнат** ё эҳтиёҷманди ёри моддӣ,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

ФАСЛИ VIII

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ҶАМЪИЯТӢ ВА САЛОМАТИИ АҶОЛИӢ

БОБИ 21

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ҶАМЪИЯТӢ

Моддаи 179. Терроризм

1) Терроризм, яъне содир намудани таркиш, сўхтор, тирпаррони аз **силоњ** оташфишон ё дигар кирдоре, ки боиси хавфи марги одамон, расонидани зарари чиддӣ ба молу мулк ё ба миён омадани оқибатҳои дигари барои ҷамъият хавфнок мегардад, агар ин кирдор бо мақсади ҳалалдор сохтани амнияти ҷамъиятӣ, тарсонидани аҳоли ё расонидани таъсир ҷиҳати аз ҷониби мақомоти ҳокимият қабул намудани қарор, инчунин таҳдиди анҷом додани кирдорҳои зикршуда бо ҳамин мақсадҳо,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) такроран содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз ҳашт то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудай қисмҳои якум, дуҷум ҳамин модда, агар он :

а) аз ҷонибии гурӯҳи муташаккил;

б) дар алоқамандӣ бо таҳдиди истифодаи **силоњи** қатли ом, маводи радиоактивӣ ё иҷрои дигар кирдоре, ки ба ҳалокати оммавии одамон оварда мерасонад;

в) дар ҳолати рецидиви маҳсусан хавфнок содир шуда бошад;

г) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё ин ки дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз понздаҳ то бисту панҷ сол ё ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан **бо мусодираи молу мулк** ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

Эзоҳ: Шахсе, ки дар омода сохтани кирдори терористӣ иштирок дорад, агар мақомоти давлатиро сари вақт огоҳ созад ё бо роҳи дигар содир гаштани кирдори терористиро пешгирӣ кунад ва агар дар ҳаракатҳои ин шахс дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Такрори дар моддаи мазкур пештар содир шудани як ё якчанд ҷинояти пешбиниамудай ҳамин модда, инчунин моддаҳои 179¹, 180, 181, 185, 310 ва 402 ҳамин Кодексэътироф карда мешавад. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 179¹. Ҷалб кардан барои содир намудани ҷиноятҳои хусусияти терористӣ дошта ё мусоидати дигар барои содир намудани онҳо

1) Ҷалб кардани шахсон барои содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 179, 179², 179³, 181, 182, 184, 184¹, 184², 184³, 184⁴, 185, 193, 194, 194¹, 194², 194³, 194⁴, 194⁵, 310 ва 402 пешбиниамудай ҳамин Кодекс ё моил намудани шахс барои иштирок дар фаъолияти ташкилоти терористӣ, **мусаллањ** намудан ё таълими шахсон бо мақсади содир намудани ҷиноятҳои номбаршуда, инчунин мусоидат кардан ба тарзи дигар, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат агар такроран ё бо истифода аз мақоми хизматиаш содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ҷинояти дар моддаи мазкур пешбинишударо содирнамуда, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад, агар ӯ ихтиёран ва саривақт бо роҳи ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ хабар додан ё бо дигар тарзҳо барои пешгирии содир шудани ҷиноятҳои хусусияти терористӣ дошта мусоидат намояд, агар дар ҳаракатҳояш таркиби ҷинояти дигар набошад.

Моддаи 179². Маблағгузории ҷиноятҳои хусусияти терористидошта

1) Бевосита ё бавосита пешниҳод намудан ё ҷамъ овардани воситаҳо бо мақсади пурра ё қисман истифодаи онҳо ё бо дарки он ки ин воситаҳо аз **љониби терористи алоњидаё гурӯњи (ташкилоти)терористӣ ё бо мақсади таъминоти молиявии терористи алоњида ё гурӯњи (ташкилоти)терористӣ** ё барои содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 179, 179¹, 179³, 181, 182, 184, 184¹, 184², 184³, 184⁴, 185, 193, 194, 194¹, 194², 194³, 194⁴, 194⁵, 310 ва 402 пешбиниамудай ҳамин Кодекс истифода мегарданд, ҳамчунин агар воситаҳои мазкур воқеан дар ҷиноятҳои зикршуда истифода нагарданд, **инчунин маблағгузории терористи алоҳида ё гурӯҳи (ташкилоти) терористӣ, ҳатто**

агар он бо акти (актҳои) террористии мушаххас алоқаманд набошад- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол **бо мусодираи молу мулк** ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 13.06.2013с., №965, 966)

2) Кирдорҳое, ки дар қисми якуми ҳамин модда пешбинӣ гардидаанд, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) **бо истифодаи даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастовардаи қонунгардонидашуда (расмиқунонидашуда) содир шуда бошанд**, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол **бо мусодираи молу мулк** ҷазо дода мешаванд. (ҚҶТ аз 16.04.2012с., №808)

3) Кирдорҳое, ки дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ гардидаанд, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) дар ҳолати ретсидиви махсусан хавфнок содир шуда бошанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол **бо мусодираи молу мулк** ҷазо дода мешаванд. (ҚҶТ аз 16.04.2012с., №808)

Эзоҳ: Зери мафҳуми «воситаҳо» дар моддаи мазкур активҳои ҳама навъ, ламсшаванда ё ламснашаванда, манқул ё ғайриманқул, новобаста ба тарзи ба даст овардани онҳо, ҳамчунин ҳуҷҷатҳои ҳуқуқӣ ва ё санадҳо дар ҳама гуна шакл, аз он ҷумла электронӣ ва рақамӣ, ки ҳуқуқро ба чунин активҳо ва ё иштирок дар онҳоро тасдиқ менамоянд, инчунин кредитҳои бонкӣ, чекҳои сафарӣ, чекҳои бонкӣ, интиқолати почтавӣ, саҳмияҳо, қоғазҳои қиматнок, облигатсияҳо, векселҳо, аккредитивҳо ва ғайраҳо фаҳмида мешаванд.

Моддаи 179³. Даъвати оммавӣ барои содир намудани ҷиноятҳои хусусияти террористидошта

1) Даъвати оммавӣ барои содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 179, 179¹, 179², 181, 182, 184, 184¹, 184², 184³, 184⁴, 185, 193, 194, 194¹, 194², 194³, 194⁴, 194⁵, 310 ва 402 пешбининамудаи ҳамин Кодекс, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдорҳо, ки бо истифода аз воситаҳои ахбори омма содир карда шудаанд, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешаванд.

Моддаи 180. Иттилооти баръало бардурӯғ оид ба кирдори террористӣ

1) Иттилооти баръало бардурӯғ оид ба руҳ додани тарқиш, сӯхтор ё дигар кирдоре, ки боиси хавфи марги одамон, расонидани зарари ҷиддии ба молу мулк ё ба руҳ додани оқибатҳои дигари барои ҷамъият хавфнок оварда мерасонад, ё ба амнияти ҳавопаймо ва шиноварии бехатари киштии обӣ таҳдид мекунад-

бо **корҳои ислоҳӣ** ба муддати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 13.00.2013с. №965)

2) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси расонидани зарар ба саломатӣ ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 13.00.13с., №966)

Моддаи 181. Ғасби гаравгон

1) Ғасби гаравгон ё нигоҳ доштани шахс ба сифати гаравгон марбут бо таҳдиди куштан ё расонидани зарар ба саломатии ӯ ё минбаъд нигоҳ доштани ҳамин шахс бо мақсади маҷбур намудани давлат, ташкилотҳои байналмилалӣ, шахсони воқеӣ ҳуқуқӣ ё гурӯҳи шахсон ба иҷро ё худдорӣ намудан аз иҷрои ин ё он ҳаракат ҳамчун шартӣ озод кардани гаравгон, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатии инсон хавфнок мебошад;

- г) бо истифодаи **силоњ** ё предмете, ки ба сифати **силоњ** истифода мешавад;
  - д) нисбат ба шахси баръало ноболиғ;
  - е) нисбат ба зане, ки гунаҳгор баръало ҳомиладор буданаширо медонад;
  - ж) нисбат ба шахсе, ки гунаҳгор баръало аз дар вазъияти очизона қрор доштани ӯ огоҳ буд;
  - з) бо нияти ғаразнок ё кироия зархаридон;
  - и) нисбати ду ва ё зиёда шахсон анҷом дода шудааст;
- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.
- 3) Ҳаракати пешбинишудаи қисмҳои яқум ё дуҷоми ҳамин модда агар:
    - а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
    - б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад;
    - в) дар ҳолати рецидивӣ махсусан хавфнок содир шуда бошад,-
 бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки бо ихтиёри худ ё талаби мақомоти ҳокимият гаравгонро озод мекунад, агар дар ҳаракати ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 182. Ғасби бино, иншоот, воситаҳои иттилоот ва алоқа

1) Ғасби бино, иншоот, роҳҳо ё воситаи иттилоот ё алоқа, дигар иншооти коммуникатсионӣ ё ин ки нигоҳ доштани онҳо, марбут бо таҳдиди несту нобуд ё вайрон кардани онҳо ё бо таҳдиди куштори шаҳрвандон ё расонидани зарар ба саломатии онҳо бо мақсади маҷбур кардани давлат ё дигар мақомот, шахсони ҳуқуқӣ ё воқеӣ ё гурӯҳи шахсон ба иҷро ё худдорӣ кардан аз иҷрои ягон ҳаракат ҳамчун шартӣ иҷро накардани таҳдид, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатии инсон хавфнок мебошад;

г) бо истифода аз **силоњ** ё предмете, ки ба сифати **силоњ** истифода мешавад, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбинишудаи қисмҳои яқум ё дуҷоми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил анҷом дода шуда бошад:

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин шуда бошад;

в) дар ҳолати рецидивӣ махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 183. Роҳзании обӣ

1) Ҳуҷум ба киштии обӣ бо мақсади ба даст овардани молу мулкӣ ғайр, ки бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;

в) такроран ё бо истифодаи **силоњ** ё предмете, ки ба сифати **силоњ** истифода мешавад, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 184. Ғайриқонунӣ ҳай карда бурдан ё ғасби ҳавопаймо, киштӣ ё қатори роҳи оҳан

1) Ғайриқонунӣ ҳай карда бурдан ё ғасби ҳавопаймо, киштӣ ё қатори роҳи оҳан, ҳамчунин ғасби чунин киштӣ ё қатор бо мақсади ғайриқонунӣ ҳай карда бурдан ё ин ки амалӣ намудани назорати ғайриқонунӣ дар дигар шакл, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ бо мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

2) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ барои содир намудани ягон ҳаракат ё ин ки худдорӣ намудан аз он, агар чунин кирдорҳо тавонанд воқеан ба бехатарии ҳавопаймо, кишtii ё қатораи роҳи оҳан таҳдид намоянд, -

бо маҳрум намудан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад;

3) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ва дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо зӯрварӣ, ки ба ҳаёт ва саломатии инсон хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ;

г) бо истифодаи **силоњ**, ё предмете, ки ба сифати **силоњ** истифода мешавад, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум, дуҷум ва сеҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибати вазнин гашта бошад;

в) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 184¹. Ғасб, вайрон кардан, содир намудани амалҳои зӯрварӣ дар платформаи стационарии воқеи шелфи континенталӣ

1) Ғасби платформаи стационарии воқеи шелфи континенталӣ ё дигар шаклҳои назорати ғайриқонунӣ аз болои он ё қасдона вайрон кардани он ва ё расонидани зарар ба он, ки ба бехатарии платформа таҳдид намоянд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Содир намудани амали зӯрварӣ нисбати шахс дар платформаи стационарии воқеи шелфи континенталӣ, ки ба бехатарии он таҳдид намоянд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

3) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, агар чунин кирдорҳо тавонанд воқеан ба бехатарии платформаи стационарии воқеи шелфи континенталӣ таҳдид намоянд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Дар платформаи стационарии воқеи шелфи континенталӣ бо ҳар тарз ҷойгир кардан ё содир намудани ҳаракатҳо бо мақсади ҷойгир кардани восита ё моддае, ки метавонад платформаи стационаро вайрон намоянд ё ба бехатарии он таҳдид кунад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

5) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум, дуҷум, сеҷум ё чоруми ҳамин модда, ки:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи **силоњ** ё предмете, ки ба сифати **силоњ** истифода мешавад, содир шуда бошанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 184². Кирдорҳои қасдона ба муқобили бехатарии ҳавопаймо ё кишtii

1) Содир намудани амали зӯрварӣ нисбати шахсе, ки дар ҳавопаймо ё кишtii қарор дорад, агар чунин амал тавонад ба бехатарии ин ҳавопаймо ё кишtii таҳдид намоянд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

2) Вайрон кардани ҳавопаймо ё кишtii ва ё расонидани зарар ба ин ҳавопаймо ё кишtii ё ин ки ба бори он, аз ҷумла вайрон намудани таҷҳизоти навигатсионӣ ё ба вучуд овардани монеаҳои ҷиддӣ дар истифодабарии он, ки онро аз қор мебарорад ё метавонад ба бехатарии он таҳдид намоянд, ҷойгир кардан ё содир намудани ҳаракатҳое, ки дар ҳавопаймо ё кишtii бо ҳар тарз ҷойгир намудани восита ё моддае

оварда расонад, ки метавонад чунин ҳавопаймо ё киштӣ ва ё бори онро вайрон намояд ё ба он зараре расонад, ки метавонад ба бехатарии он таҳдид намояд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ барои содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, агар чунин кирдорҳо тавонанд воқеан ба бехатарии ҳавопаймо ё киштӣ таҳдид намоянд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум, дуҷум ё сеҷуми ҳамин модда, ки:

а) тақроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ **ё гурӯҳи муташаккил;**

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) **аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошанд.** (ҚҶТ аз 13.06.13 с., №966)

д) бо истифодаи **силоњ** ё предмете, ки ба сифати **силоњ** истифода мешавад, содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешаванд.

Моддаи 184³. Ҳаракатҳои қасдона ба муқобили бехатарии фурудгоҳҳое, ки ба авиатсияи граждани хизмат мерасонанд

1) Содир намудани амали зӯроварӣ дар фурудгоҳ нисбати шахсе, ки ба авиатсияи граждани хизмат мерасонад, агар чунин амал ба бехатарӣ дар ин фурудгоҳ таҳдид мекунад ё метавонад таҳдид кунад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

2) Вайрон намудан ё расонидани зарари чиддӣ ба таҷҳизот ё иншооти фурудгоҳе, ки ба авиатсияи граждани хизмат мерасонад ё ин ки ба ҳавопаймоҳои воқеӣ фурудгоҳ, ки дар истифодабарӣ қарор надоранд, ё халал расондан ба кори хадамоти фурудгоҳ, агар чунин амал ба бехатарӣ дар ин фурудгоҳ таҳдид кунад ё метавонад таҳдид кунад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбининамудаи қисми дуҷуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ барои содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ қардан аз он, агар чунин кирдорҳо ба бехатарӣ дар фурудгоҳе, ки ба авиатсияи граждани хизмат мерасонад, таҳдид мекунанд ё метавонанд таҳдид кунанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки:

а) тақроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ **ё гурӯҳи муташаккил;** (ҚҶТ аз 13.06.13 с., №966)

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) **аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошанд;** (ҚҶТ аз 13.06.13 с., №966)

д) бо истифодаи **силоњ** ё предмете, ки ба сифати **силоњ** истифода мешавад, содир шуда бошанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешаванд.

Моддаи 184⁴. Интиқоли ғайриқонунии шахси содирнамудаи ҷинояти хусусияти террористидошта дар нақлиёт

Интиқоли ғайриқонунии шахс дар нақлиёт бо дарки он ки ин шахс ҳаракате содир намудааст, ки бо моддаҳои 179, 179¹, 179², 179³, 181, 182, 184, 184¹, 184², 184³, 185, 193, 194, 194¹, 194², 194³, 194⁴, 194⁵, 310 ва 402 пешбининамудаи ҳамин Кодекс ҷиноят мебошад, бо мақсади ёрӣ расонидан ба чунин шахс барои гурехтан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 185. Ташкили воҳидҳои мусаллаҳи ғайриқонуни

- 1) Ташкили воҳидҳои мусаллаҳи ғайриқонунӣ (иттиҳодия, отряд, дастаҳо ё дигар гурӯҳҳо), ҳамчунин роҳбарӣ ба ин гуна воҳидҳо ё иштирок дар онҳо,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.
- 2) Ҳамин ҳаракат, ки аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматӣ анҷом дода шудааст,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёран аз иштирок дар воҳидҳои мусаллаҳи ғайриқонунӣ **даст кашида ва силоъашро супурдааст**, агар дар кирдори ӯ дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 186. Бандитизм

- 1) Ташкили гурӯҳи (дастаи) мусаллаҳи устувор бо мақсади ҳучум ба шахрвандон ё ташкилот, ҳамчунин роҳбарӣ ба ҷунин гурӯҳ (даста),-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.
- 2) Иштирок дар гурӯҳи (дастаи) мусаллаҳи устувор ё дар ҳучумҳои анҷоммедодаи он,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.
- 3) Кирдори пешбиниамудай қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ ё дар ҳолати рецидивӣ хавфнок ё махсусан хавфнок анҷом дода шуда бошад,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба муддати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 187. Ташкили иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ)

- 1) Ташкили иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин ё ҷиноятҳои махсусан вазнин, ҳамчунин роҳбарӣ ба ҷунин иттиҳод (ташкilot) ё ба ҷузъи томи таркибии онҳо, инчунин ташкили иттиҳоди ташкilotчиён, роҳбарон ё дигар намояндагони гурӯҳҳои муташаккил бо мақсади таҳияи нақша ва фароҳамоварии шароит барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин ва махсусан вазнин,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.
  - 2) Иштирок дар иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) ё иттиҳоди ташкilotчиён, роҳбарон ва ё дигар намояндагони гурӯҳҳои муташаккил,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.
  - 3) Ҳаракати пешбиниамудай қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ ё дар ҳолати рецидивӣ хавфнок ё махсусан хавфнок анҷом дода шудааст,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.
- Эзоҳ:** Шахсе, ки ихтиёран ба мақомоти ҳокимият оид ба иштирокаш дар иттиҳодди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) иттилоъ дода ва барои пешгирии фаъолияти он мусоидат мекунад, агар дар кирдори ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 188. Бетартибҳои оммавӣ

- 1) Ташкили бетартибҳои оммавӣ, ки бо зӯрварӣ нисбат ба шахсият, харобкорӣ, сӯхтор, несту нобуд ё вайрон кардани молу мулк, истифодаи **силоҳи** оташфишон, *моддаҳои тарканда*, *воситаҳои таркиш* ё *моддаҳои оташзананда* алоқаманд аст, инчунин муқобилият нишон додан ба ҳокимият, ки бо истифодаи **силоҳ** ё дигар предметҳои ба сифати **силоҳ** истифодашаванда содир шудааст, ҳамчунин иштирок дар ин амал, (**ҚҶТ аз 26.07.14с., №1089**)
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.
- 2) Даъват ҷиҳати фаъолона иттилоъ накардан ба талаботи қонунии намояндагони ҳокимият ё ба бетартибҳои оммавӣ, ҳамчунин даъват ба зӯрварӣ нисбат ба шахрвандон,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 189. Барангехтани кинаю адовати миллӣ, нажодӣ, маҳалгарой ва ёдинӣ

1) Ҳаракатҳое, ки барои барангехтани кинаю адоват ё низоъи миллӣ, нажодӣ, маҳалгарой ё динӣ, ё паст задани шаъну эътибори миллӣ равона шудаанд, инчунин тарғиби бартарии шаҳрвандон аз нигоҳи муносибати онҳо ба дин, мансубии онҳо ба миллат, нажод ё маҳал, агар ин кирдор ба таври оммавӣ ё бо истифодаи воситаҳои ахбори омма анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) такроран;

б) бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

в) бо истифодаи мақоми хизмати;

г) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракати пешбининамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;

в) ба зӯран пеш кардани шаҳрванд аз маҳалли суқунати доимӣ оварда расонад;

г) дар ҳолати рецидивии хавфнок ё маҳсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 190. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарии корҳои кӯҳӣ, сохтмон ва дигар корҳо

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми корҳои кӯҳӣ, сохтмон ва дигар корҳо, агар ин аз беэҳтиётӣ боиси ба саломатии инсон расонидани зарари вазнин ва ё миёна гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз чорсад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 191. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ дар объектҳои хавфи таркишдоранд

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ дар объектҳо ё цехҳои хавфи таркишдоранд агар ин аз беэҳтиётӣ боиси ба саломатии инсон расонидани зарари вазнин ё миёна гашта бошад,-

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то чор сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 192. Вайрон кардани қоидаҳои зидди сӯхтор

1) Вайрон кардани қоидаҳои зидди сӯхтор аз ҷониби шахсе, ки ба ўҳдааш риояи ин масъулият гузошта шудааст, агар он дар давоми соли баъди татбиқи ҷазои маъмури содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна расонидааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз ҳаштсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 193. Муносибати ғайриқонунии бо маводи радиоактивӣ

1) Ғайриқонунии соҳибӣ кардан, истифода бурдан, ба даст овардан, фурӯхтан, нигоҳ доштан, интиқол, ба дигарон додан ё вайрон кардани маводи радиоактивӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Содир намудани ҳаракате, ки аз талабот бо таҳдиди зӯрӣ ё истифодаи он ё ин ки бо ягон шакли дигари тарсонидан барои додани маводи радиоактивӣ иборат мебошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна расонидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлат аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 194. Тасарруфи маводи радиоактивӣ

1) Тасарруфи маводи радиоактивӣ, ҳамчунин таҳдиди тасарруфи онҳо бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи зӯрварӣ, ки ба ҳаёт ё саломатии шахс хавфнок намебошад ё таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ анҷом дода шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи зӯрварии барои ҳаёт ё саломатии инсон хавфнок ё таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ:

в) дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур, инчунин дар моддаҳои 199 ва 202-и ҳамин Кодекс ҳамон вақт ҷиноят такроран содиршуда эътироф карда мешавад, агар шахс пештар як ё бештар ҷиноятҳои пешбининамудаи ҳамин моддаҳо, инчунин ҷиноятҳои пешбининамудаи моддаҳои 186, 244-251-и ҳамин Кодексро содир карда бошад.

Моддаи 194¹. Истифодабарии ғайриқонунии мавод, воситаи радиоактивӣ ё объекти ядрой

Истифодабарии ғайриқонунии мавод, воситаи радиоактивӣ ё объекти ядрой бо тарзе, ки раҳиёбӣ ва ё хатари раҳиёбии маводи радиоактивӣ ба вучуд омада, боиси хавфи марг ё расонидани зарари вазнин

ба саломатии одамон ё ин ки расонидани зарари ҷиддӣ ба моликият, ба муҳити зист мегардад, бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, ҳамчунин таҳдиди содир намудани ҷунин кирдор бо ҳамин мақсад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур зери мафҳуми «маводи радиоактивӣ» маводи ядрой ва дигар моддаҳои радиоактивии нуклиддоре фаҳмида мешавад, ки худ аз худ таҷзия меёбанд (ҷараёне, ки зимни он афканишоти ионии як ё якчанд намуд, масалан, алфа–афканишот, бета–афканишот, афканишоти нейтронӣ ва гамма–афканишот сураат мегирад) ва онҳо вобаста ба хусусиятҳои радиологӣ ва ё таҷзияи худ метавонанд боиси марг, зарари вазнин ба саломатӣ ва ё зарари ҷиддӣ ба моликият ва муҳити зист шаванд.

«Маводи ядрой» - плутоний, ба истиснои плутонийи дорои ҷамъи изотопҳо, ки зиёда аз 80 фоизаш плутоний–238 аст; уран–233; урани бо изотопҳои уран–235 ё уран–233 ғанигардонидашуда; урани дорои омехтаи изотопҳои, ки дар табиат дар шакле вомерхӯранд, ки аз маъдан ё пасмондаҳои маъданӣ фарқ мекунад; ва ҳар гуна маводи дорои як ё якчанд элементҳои зикргардидае мебошад, ки дар ин ҳолат «урани бо изотопҳои уран–235 ё уран–233 ғанигардонидашуда» урани дорои изотопҳои уран–235 ё уран–233 номида мешавад ва ё дорои ҳар ду изотопест ба андозае, ки фоизи барзиёди маҷмӯи ин изотопҳо дар муқоиса бо изотопи уран–238 нисбат ба фоизи изотопи уран–235 дар муқоиса бо изотопи уран–238, ки дар табиат вомерхӯрад, зиёдтар аст.

«Объекти ядрой» аз инҳо иборат аст:

а) ҳама гуна реактори ядрой, аз он ҷумла реакторҳои, ки дар киштиҳои баҳрӣ, воситаҳои нақлиёт, дастгоҳҳои парвозкунанда ё объектҳои кайҳонӣ барои истифодабарӣ ба сифати манбаи барқ барои ба ҳаракат овардани ҷунин киштиҳо, воситаҳои нақлиёт, дастгоҳҳои парвозкунанда ё объектҳои кайҳонӣ ва ё ҳама гуна дигар мақсад насб карда шудаанд;

б) ҳама гуна иншоот ё воситаи ҳамлу нақл, ки барои истехсол, нигоҳдорӣ, азнавкоркардабарой ё интиқоли маводи радиоактивӣ истифода мегардад.

«Восита» аз инҳо иборат аст:

а) ҳама гуна воситаи тарканди ядрой; ё

б) ҳама гуна воситаи паҳнкунандаи маводи радиоактивӣ ё афканандаи радиатсия, ки метавонад вобаста ба хусусиятҳои радиологӣ худ боиси марг, зарари вазнин ба саломатӣ ё зарари воқеӣ ба моликият ё муҳити зист гардад.

Моддаи 194². Ҳаракатҳои қасдона ба муқобили бехатарии дастгоҳи ядрой

1) Содир намудани ҳаракатҳои қасдона ба муқобили бехатарии дастгоҳи ядрой, инчунин ҳаракатҳои ба истифодабарии дастгоҳи ядрой халалрасонанда, ки таъсиррасонии шуоъи радиоактивӣ ё партовҳои маводи радиоактивӣ боиси хавфи марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии одамон ё ин ки расонидани зарари ҷиддӣ ба моликият ё ба муҳити зист мегардад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

2) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани ҳаракатҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, -

бо маҳрум намудан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Зери мафҳуми «дастгоҳи ядрой» дар моддаи мазкур дастгоҳе (инчунин биноҳо ва таҷҳизоти бо вай алоқаманде) фаҳмида мешавад, ки дар он истехсол, азнавкоркардабарой, истифодабарӣ, коркард, нигоҳдорӣ ё гӯронидани маводи ядрой амалӣ карда мешавад, агар зарар ё даҳолат ба истифодабарии ҷунин дастгоҳ метавонад ба шуоъхӯрии зиёди радиоактивӣ ё партови зиёди маводи радиоактивӣ оварда расонад.

Моддаи 194³. Ғайриқонунӣ тайёр кардани воситаи тарканди ядрой ё воситаи афканандаи радиатсия

1) Ғайриқонунӣ тайёр кардани воситаи тарканди ядрой ё воситаи паҳнкунандаи маводи радиоактивӣ ё афканандаи радиатсия, ки боиси хавфи марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии одамон ё ин ки расонидани зарари ҷиддӣ ба моликият ё ба муҳити зист мегардад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешаки содир шудааст,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) дар ҳолати ретсидиви хавфнок ё махсусан хавфнок содир шудаанд, -
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки воситаҳои дар моддаи мазкур зикргардидаро бо ихтиёри худ месупорад, агар дар ҳаракати ӯ дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 194⁴. Ҳамлу нақли ғайриқонунии моддаҳои тарканда, маводи радиоактивӣ, силоҳи биологӣ, химиявӣ ё ядрой дар ҳавопаймо, киштӣ ё нақлиёти хушкигард

1) Ҳамлу нақли ғайриқонунӣ дар ҳавопаймо, киштӣ ё нақлиёти хушкигард:

а) ягон моддаи тарканда ё маводи радиоактивӣ, бо дарки он ки онҳо барои расонидан ё ба вучуд овардани таҳдиди расонидан ба марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ ё зарар бо мақсади тарсонидани аҳоли ё маҷбур намудани давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ аз он таъин гардидаанд;

б) ҳама гуна **силоҳи** биологӣ, химиявӣ ё ядрой бо дарки он ки он **силоҳи** биологӣ, химиявӣ ё ядрой мебошад;

в) ҳама гуна маводи ибтидоӣ, ки махсус таҷзия мешавад ё таҷҳизот ё маводе, ки махсус барои коркард, истифодабарӣ ва ё истехсоли маводи махсус таҷзияшаванда таъин ё тайёр карда шудаанд, бо дарки он ки онҳо барои истифода дар фаъолияти бо таркишҳои ядрой ё дигар фаъолияти ядрой алоқаманди бо кафолатҳои мувофиқи созишнома дар бораи кафолатҳои пурра бо Агентии байналмилалӣ оид ба энергияи атомӣ фаронагиранда таъин гардидаанд; ва ё

г) ҳама гуна таҷҳизот, мавод ё таъминоти барномавӣ ё ин ки технологияи мувофиқ, ки саҳми назаррасро дар банақшагири, истехсол ё расонидани **силоҳи** биологӣ, химиявӣ ё ядрой мегузорад, бо нияти истифодаи онҳо ба ин мақсад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Аз беэҳтиётӣ ба марг расонидан ё расонидани зарари вазнин ба саломатии ягон шахс бинобар содир намудани кирдори дар қисми якуми ҳамин модда пешбинишуда, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 194⁵. Ғайриқонунӣ истифода бурдан ва ё партофтани моддаҳои тарканда, силоҳи биологӣ, химиявӣ ё ядрой, моддаҳои хатарнок ва зараррасон аз киштӣ ё платформаи стасионарии воқеи шелфи континенталӣ

1) Ба муқобили киштӣ ё платформаи стасионарии воқеи шелфи континенталӣ ғайриқонунӣ истифода бурдан ё ин ки аз киштӣ ё платформаи стасионарии воқеи шелфи континенталӣ партофтани моддаҳои тарканда, маводи радиоактивӣ ё **силоҳи** биологӣ, химиявӣ ё ядрой, ё ин ки нафт, гази моеи табиӣ ё дигар моддаи хатарнок ё зараррасон ба андоза ва ҳаҷме, ки он боиси марг ё зарари вазнин ба саломатӣ мегардад ё шуда метавонад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда бо мақсади тарсонидани аҳоли ва ё маҷбур кардани давлат ё ташкилоти байналмилалӣ барои иҷрои ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 195. Ғайриқонунӣ соҳиб шудан, ба дигарон додан, ба соҳибияти каси дигар додан, нигоҳ доштан, интиқол додан гирифта гаштани силоҳ, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканда ва воситаҳои таркиш

1) Ғайриқонунӣ соҳиб шудан, ба дигарон додан, ба соҳибияти каси дигар додан, нигоҳ доштан, интиқол додан ё бо худ гирифта гаштани **силоҳи** оташфишон, (ғайр аз **силоҳи суфтамили шикорӣ**), лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканда ё воситаҳои таркиш, (**ҚҶТ аз 26.07.14с., №1089**)

– бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба миқдори калон анҷом дода шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол чазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда агар аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, ҳамчунин ғайриқонунӣ соҳиб шудан, ба дигарон додан, ба соҳибияти каси дигар додан, нигоҳ доштан, интиқол додан ё бо худ гирифта гаштани **силоҳи** зарравӣ, химиявӣ, биологӣ (бактириологӣ) ё дигар намуди **силоҳи** қатли ом ё мавод ё таҷҳизоте, ки ҳангоми сохтани **силоҳи** қатли ом истифода шуданашон мумкин аст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол чазо дода мешавад.

4) Ғайриқонунӣ соҳиб шудан, ба дигарон додан, ба соҳибияти каси дигар додан ё гирифта гаштани **силоҳи** газӣ, ханҷар, корди дудама ё дигар **силоҳи** сард, аз ҷумла **силоҳи** ҳаводиханда агар ҷунин кирдор дар давоми соли баъди татбиқи чазои маъмурӣ содир шуда бошад,

– бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз як саду ҳаштод то ду саду чил соат ё бо ҷрима ба андозаи аз дусад то паҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳи ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Шахсе, ки ихтиёрӣ предметҳои дар модаи мазкур номбурдашударо месупорад, агар дар кирдори ӯ дигар таркиби ҷинойт мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷинойтӣ озод карда мешавад.

2) Мутобиқи қисми якуми ҳамин модда ҷавобгарии ҷинойтӣ барои кирдорҳои ғайриқонунӣ бо тирҳо танҳо он вақт ба миён меояд, ки шумораи тирҳо то даҳ дона бошад ва агар ин кирдор дар давоми соли баъди татбиқи чазои маъмурӣ содир шуда бошад. Барои зиёда аз даҳ дона тир бошад, ҷавобгарии ҷинойтӣ новобаста аз ҷавобгарии маъмурӣ ба миён меояд;

3) **Силоҳи** оташфишон (ду адад ва зиёда аз он), лавозимоти ҷангӣ (граната, снаряд ва ғайра ду адад ва зиёда аз он, тир 30 адад ва зиёда аз он), миқдори калон ҳисоб карда мешавад. (**ҚҶТ аз 26.07.14с., №1089**)

Моддаи 195¹. Ғайриқонунӣ расонидан, ҷойгир намудан, ба кор андохтан ё тарконидани воситаи тарканда ё воситаи дигари марговар

Ғайриқонунӣ ва қасдона расонидан, ҷойгир намудан, ба кор андохтан ё тарконидани воситаи тарканда ё воситаи дигари марговар дар ҳудуди ҷойҳои истифодаи ҷамъиятӣ, объекти давлатӣ ё ҳукуматӣ, объекти системаи нақлиёти ҷамъиятӣ ё объекти инфрасохтор, инчунин ба тарзе, ки он ба муқобили онҳо равона шуда, боиси хавфи марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии одамон мегардад ё ин ки ҷунин ҷойҳо, объект ё системаро бағоят хароб сохта, зиёни калони иқтисодӣ мерасонад ё метавонад расонад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур «воситаи тарканда ё воситаи дигари марговар» аз инҳо иборат аст:

а) **силоҳи** тарканда ё оташбор ё воситае, ки дорои таъиноти расонидан ё қобили расонидан ба марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ ё зарари ҷиддии моддӣ мебошад;

б) **силоҳ** ё воситае, ки бо усули раҳо, паҳн кардан ё таъсир расонидан бо моддаҳои заҳронокӣ химиявӣ, агентҳои биологӣ ё заҳрҳо ва ё моддаҳои ба онҳо монанд ё ин ки радиатсия ё маводи радиоактивии дорои таъиноти расонидан ё қобили расонидан ба марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ ё зарари ҷиддии моддӣ мебошад.

Моддаи 195². Муомилот ва истифодаи моддаҳои оташзананда

1) *Истеҳсол, тайёр кардан, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, ба дигарон додан, ба соҳибияти каси дигар додан, фиристодан, интиқол додан, бо худ гирифта гаштани моддаҳои оташзананда, ки барои ба сифати силоҳ истифода бурдан мувофиқ карда шудаанд,*

– бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) *Истифода бурдани моддаҳои оташзананда,*

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

3) *Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои 1 ва 2 ҳамин модда, агар:*

- а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;
- б) дар ҳолати ретсидиви хавфнок;
- в) бо сабаби нафрат ё хусумати миллӣ, наҷодӣ, динӣ, мазҳабӣ, маҳалгарой ё интиқом;
- г) ба миқдори калон содир шуда бошад,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.
- 4) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои 1, 2 ва ё 3 ҳамин модда, агар:
  - а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ);
  - б) дар ҳолати ретсидиви махсусан хавфнок;
  - в) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Таҳти мафҳуми моддаҳои оташзананда дар ҳамин ва дигар моддаҳои Қисми махсуси Кодекси мазкур маҳлӯл, мавод ва моддаҳои фаҳмида мешаванд, ки новобаста аз тарзи омода намудан дорои қобилияти даргирандагӣ буда, барои истифода бурдан ба сифати силоҳ мувофиқ карда шуда, ҷиҳати расонидани зарар ба ҳаёт, саломатӣ, молу мулк ва муҳити зист равона карда шудаанд.

2) Шахсе, ки ихтиёрӣ моддаҳои оташзанандаи дар ҳамин модда зикршударо месупорад, агар дар кирдори ӯ дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, барои содир намудани ҷинояти мазкур ба ҷавобгарӣ кашида намешавад.

3) Моддаҳои оташзананда дар ҳаҷми аз 0,5 литр то 1 литр миқдори калон ва зиёда аз 1 литр миқдори махсусан калон ҳисобида мешаванд.

(ҚҶТ аз 26.07.14с., №1089)

Моддаи 196. Ғайриқонунӣ сохтани силоҳ

1) Ғайриқонунӣ сохтан ё таъмир кардани **силоҳи** оташфишон, қисмҳои **комплектии** (пурқунандаи) онҳо, ҳамчунин ғайриқонунӣ сохтани лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ё воситаҳои тарқиш,-

бо ҷарима ба андозаи аз як то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки такроран ё аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шудааст,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз ҷониби гурӯҳи муташаккил ё дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок содир шудааст,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

4) Ғайриқонунӣ сохтани **силоҳи** газӣ, ҳамчунин ханҷар, корди дудама ё дигар **силоҳи** сард, аз ҷумла **силоҳи** ҳаводиханда,-

бо қорҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз як саду ҳаштод то дусад чил соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё ба маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёрӣ предметҳои дар ҳамин модда зикршударо месупорад, агар дар кирдори ӯ дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 197. Ниғаҳдошти бепарвоёнаи силоҳ

Ниғаҳдошти бепарвоёнаи **силоҳи** оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ё воситаҳои тарқиш аз ҷониби дорандаи қонунии онҳо, ки барои онро истифода бурдани шахси дигар шароит фароҳам овардааст ва агар он аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду ҷазо дода мешавад.

Моддаи 198. Иҷрои номатлуби вазифаи ҳифзи силоҳ, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ва воситаҳои тарқиш

1) Иҷрои номатлуби вазифаи хеш аз ҷониби шахсе, ки ба зиммааш ҳифзи **силоҳ** оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ё воситаҳои тарқиш гузошта шудааст, агар он сабаби тасарруф ё нобуд шудани онҳо ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ **ба мӯҳлати то се сол** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Иҷрои номатлуби вазифа оид ба ҳифзи **силоњ** зарравӣ, химиявӣ, биологӣ (**бактериологӣ**) ё дигар намуди **силоҳи** қатли ом ё мавод ё таҷҳизоте, ки ҳангоми сохтани **силоњи** қатли ом истифода шуданашон мумкин аст, агар ин боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад ё хавфи ба миён омадани чунин оқибатҳоро пеш оварда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 199. Тасарруфи силоҳ, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ва воситаҳои тарқиш

1) Тасарруфи **силоҳи** оташфишон, қисмҳои комплекти (пурқунандаи) он, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ё воситаҳои тарқиш,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Тасарруфи **силоҳи** зарравӣ, химиявӣ, биологӣ (**бактериологӣ**) ва дигар намуди **силоњи** қатли ом, ҳамчунин мавод ё таҷҳизотҳое, ки ҳангоми сохтани **силоњи** қатли ом истифода шуданашон мумкин аст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷоми ҳамин модда агар:

а) тақроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи зӯрварӣ, ки ба ҳаёт ва ё саломатӣ хавфнок нест ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Кирдори пешбиниамудаи қисмҳои яқум, дуҷом ё сеҷоми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи зӯрварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) дар ҳолати рецидивӣ хавфнок ё махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 199¹. Муомилоти ғайриқонунии маводи тарфгарӣ (пиротехникӣ)

1) Ғайриқонунӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудан, истехсол кардан, нигоҳ доштан, фурӯштан, ба соҳибияти каси дигар додан ва истифода бурдани маводи тарфгарӣ (пиротехникӣ) ба миқдори на чандон калон ё дар давоми сол пас аз таъини ҷазои маъмури барои содир намудани чунин кирдорҳо, -

бо ҷарима ба андозаи аз сад то дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдорҳо, агар ба миқдори калон содир шуда бошанд, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми ба миқдори начандон калон аз бист то сад адад маводи тарфгарии (пиротехникии) барои оташфаввораҳо истифодашаванда, аз панҷоҳ то дусад адад бозичаҳои оташбозӣ ба монанди капсулаҳо барои туфангчаҳои бозича (дар лентаҳо, варақҳо, роликҳо ё ҳалқаҳои гирди пластикӣ печонидашуда), ба миқдори калон зиёда аз сад адад маводи тарфгарии (пиротехникии) барои оташфаввораҳо, зиёда аз дусад адад бозичаҳои оташбозӣ ба монанди капсулаҳо барои туфангчаҳои бозича (дар лентаҳо, варақҳо, роликҳо ё ҳалқаҳои гирди пластикӣ печонидашуда) фаҳмида мешавад.

БОБИ 22

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ САЛОМАТИИ АҶОЛӢ

Моддаи 200. Муомилоти ғайриқонунии воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан

1) Ғайриқонунӣ истехсол, тайёр кардан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, интиқол ё фиристодан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан, ҳамчунин ғайриқонунӣ ба соҳибияти каси дигар додани воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ ба миқдори кам,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар ба миқдори начандон калон содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар :

а) такроран;

б) дар муассисаҳои таҳсилоти ҳамагонӣ ё дар дигар ҷойҳои, ки барои гузаронидани чорабиниҳои таълимӣ, варзишӣ ё дигар чорабиниҳои ҷамъиятӣ истифода бурда мешавад;

в) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

г) ба миқдори калон;

д) дар ҳолати ретсидиви хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ё сеюм ҳамин модда, агар :

а) дар ҳолати ретсидиви махсусан хавфнок;

б) дар маҳалли адои ҷазо дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ;

в) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

г) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкилоти ҷиноятӣ);

д) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлат аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ:

1) Дар моддаҳои 200 – 205- и ҳамин Кодекс ҳамон вақт ҷиноят такроран содир шуда эътироф карда мешавад, ки агар шахс қаблан як ё якчанд ҷиноятҳои пешбининамудаи ҳамин моддаҳоро содир карда бошад.

2) Мафҳуми миқдори кам, начандон калон, калон ва махсусан калон, ки дар моддаҳои 200 – 202 ва 204 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, мутобиқи «Номгуъ ва миқдори воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва перекурсорҳои дар муомилоти ғайриқонунӣ буда», ки дар замимаи № 1 Кодекси мазкур нишон дода шудаанд, муайян карда мешавад.

3) Мафҳуми миқдори кам, начандон калон, калон ва махсусан калон дар моддаи 204 нишон дода шуда дар Номгуъ аз рӯи миқдори ниҳоли зироатҳои дорои моддаҳои нашъадори кишташон маъшуда муайян карда мешавад.

Моддаи 201. Муносибати ғайриқонунӣ бо воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ

1) Ғайриқонунӣ истехсол, тайёр намудан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, интиқол ё фиристодани воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ, бе мақсади ба соҳибияти каси дигар додан ба миқдори кам, -

бо ҷарима ба мндозаи аз сад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар ба миқдори начандон калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар;

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) дар маҳалли адои ҷазо дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ;

г) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

д) дар ҳолати рецидивии хавфнок;

е) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуюм ё сеюми ҳамин модда, агар;

а) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 202. Тасарруфи воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ

1) Тасарруфи воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) ба миқдори калон содир шуда бошад;

д) бо зӯрварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок нест ё бо таҳдиди истифодаи он анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуюми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) ба миқдори махсусан калон;

в) бо истифодаи зӯрварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ;

г) дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 202¹. Ғайриқонунӣ истехсол, тайёр кардан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, ба соҳибияти каси дигар додан, интиқол ё фиристодани прекурсорҳо

1) Ғайриқонунӣ истехсол, тайёр кардан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, ба соҳибияти каси дигар додан, интиқол ё фиристодани прекурсорҳо бо мақсади истифода бурдани онҳо барои истехсол ё райёр кардани воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ ба миқдори калон, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифода аз мақоми хизматӣ содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешаванд.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуюми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок;

в) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешаванд. (ҚҶТ аз 5.08.09с., №547)

Моддаи 202². Тасарруфи прекурсорҳо

1) тасарруфи прекурсорҳо бо мақсади истехсол ё тайёр кардани воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **то панҷ сол** чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 5.08.09с., №547)

2) Ҳамин ҳаракат агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) тақроран;

в) бо истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатӣ хавфнок нест ё бо таҳдиди истифодаи он;

г) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

д) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то ҳафт сол** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли масабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 5.08.09с., №547)

3) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатӣ хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 203. Моил кардан ба истеъмоли воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ

1) Моил кардан ба истеъмоли воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ, -
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) нисбати шахсони баръало ноболиғ;

б) нисбати ду ё зиёда шахсон;

в) бо роҳи фиреб;

г) бо истифодаи зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

д) тақроран;

е) дар маҳалли адои чазои маҳрум сохтан аз озодӣ;

ж) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол чазо дода мешавад.

3) Ҳаракати пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё расонидани дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 204. Парвариши ғайриқонунии зироатҳои дорои моддаҳои нашъадори кишташон манъшуда

1) Парвариш, яъне кишт ё нигоҳубини ғайриқонунии зироатҳои дорои моддаҳои нашъадори кишташон манъшуда мебошад, ба миқдори кам содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиханда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар ба миқдори начандон калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) тақроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) дар ҳолати ретсидиви хавфнок;

г) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он чазо дода мешавад.

4) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) дар ҳолати ретсидиви махсусан хавфнок;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкілоти ҷиноятӣ);

в) бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 205. Ташкил ё ниғаҳдошти фасодхона барои истеъмоли воситаҳои напшъадор ё моддаҳои психотропӣ

1) Ташкил ё ниғаҳдории фасодхона барои истеъмоли воситаҳои напшъадор ё моддаҳои психотропӣ,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) бо истифода аз мақоми хизмати содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 206. Муомилоти ғайриқонунии моддаҳои сахттаъсир ё захролуд бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан

1) Ғайриқонунӣ истеҳсол, тайёр намудан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, интиқол ё фиристодан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан, ҳамчунин ғайриқонунӣ ба соҳибияти каси дигар додани моддаҳои сахттаъсир ё захролуд, ки воситаҳои напшъадор ё моддаҳои психотропӣ намебошанд, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар;

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) такроран содир гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудани қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) вобаста ба моддаҳои сахттаъсир ё захролуд ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 206¹. Вайрон намудани қоидаҳои муомилоти воситаҳои напшъадор, моддаҳои психотропӣ ё прекурсорҳо, моддаҳои сахттаъсир ё захролуд

1) Вайрон намудани қоидаҳои истеҳсол, тайёр кардан, коркард, ниғаҳдошт, баҳисобгирӣ, додан, фурӯш, тақсимот, интиқол, фиристодан, соҳибшудан, истифода, воридот, содирот ё нобуд кардани воситаҳои напшъадор моддаҳои психотропӣ ё прекурсорҳо, инчунин мавод, асбоб ё таҷҳизоте, ки барои тайёр кардани воситаҳои напшъадор, моддаҳои психотропӣ ё прекурсорҳо истифода бурда мешаванд ва таҳти назорати махсус қарор доранд, агар ин кирдор аз ҷониби шахсе анҷом дода шуда бошад, ки он вазифадор аст қоидаҳои зикргардида роия кунад, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Вайрон кардани қоидаҳои истеҳсол, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, ба ҳисобгирӣ, додан, интиқол ё фиристодани моддаҳои сахттаъсир ё захролуд, агар он боиси тасарруфи онҳо ё расонидани дигар зарари ҷиддӣ гардида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 207. Вайрон намудани қоидаҳои санитарияу эпидемиологӣ

1) Вайрон кардани қоидаҳои санитарии эпидемиологӣ, ки аз беэҳтиётӣ боиси бемории оммавӣ ё захролудшавии одамон гардидааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 208. Ниҳон доштани иттилоот оид ба ҳолатҳои, ки барои ҳаёт ва саломатии одамон ҳафнок мебошанд

1) Ниҳон доштан ё таҳриф кардани иттилоот дар мавриди ҳодисаҳо, воқеаҳо ё рӯйдодҳои, ки барои ҳаёт ё саломатии одамон ё муҳити атроф ҳафнок мебошад, аз ҷониби шахсе, ки вазифадор аст аҳолиро бо чунин иттилоот таъмин намояд, - (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматӣ;

б) аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарар расонида бошад ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 209. Истеҳсол, нигоҳ доштан, интиқол ё ба соҳибияти каси дигар додани мол ё маҳсулот, иҷрои қор ё хизматрасоние, ки ба талаботи бехатарӣ ҷавоб нмедихад

1) Истеҳсол, нигоҳ доштан ё интиқол додан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан ё ин ки ба соҳибияти каси диғар додани мол ё маҳсулот, иҷрои қор ё хизматрасонӣ, ки ба талаботи бехатарӣ барои ҳаёт ё саломатии истеъмолкунандагон ҷавоб намедихад, ҳамчунин ғайриқонунӣ додани санади расмӣ ё истифодаи чунин санад, ки мутобиқи ин мол, қор ё хизматрасониро ба талаботи бехатарӣ тасдиқ мекунад,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамон мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) вобаста ба мол, ё маҳсулот, қор ё хизматрасоние, ки ба қудакони то синни шашсола тааллуқ дорад;

б) аз беэҳтиётӣ ба саломатии ду ё бештар ҷабрдидагон зарар расонида бошад;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми моддаи мазкур, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё бештар ҷабрдидагон гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 210. Ғайриқонунӣ машғул шудан ба фаъолияти амалии хусусии тиббӣ ва фаъолияти хусусии фармасефтӣ

1) Машғул шудан ба фаъолияти амалии хусусии тиббӣ ё фаъолияти хусусии фармасефтӣ аз ҷониби шахсе, ки барои ин фаъолияти интихобнамудааш иҷозатнома (лицензия) надорад, агар ин аз беэҳтиётӣ боиси расонидани зарар ба саломатии инсон гашта бошад, - (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озоди ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 210¹. Ғайриқонунӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудан, истеҳсол ва ба муомилот баровардани дорувории бесифат, қалбакӣ (сохта) ва ба талаботи стандартҳои муқарраршуда ҷавобгӯинабуда, инчунин дорувории мӯҳлати истифодааш гузашта

1) Ғайриқонунӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудан, истеҳсол ва ба муомилот баровардани дорувории бесифат, қалбакӣ (сохта) ва ба талаботи стандартҳои муқарраршуда ҷавобгӯинабуда, инчунин дорувории мӯҳлати истифодааш гузашта ба миқдори калон, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи мақоми хизмати содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ва дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) ба миқдори махсусан калон;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми ворид намудан, истеҳсол ва ба муомилот баровардани дорувории бесифат, қалбакӣ (сохта) ва ба талаботи стандартҳои муқарраршуда ҷавобгӯинабуда, инчунин дорувории мӯҳлати истифодааш гузаштаи дар ҳамин модда пешбинишуда ба миқдори калон арзиши маводҳои дорувории аз сад нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд ва ба миқдори махсусан калон аз як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд фаҳмида мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с., №451).

БОБИ 23

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ БЕХАТАРИИ ҲАРАКАТ ВА ИСТИФОДАИ НАҚЛИЁТ

Моддаи 211. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарии ҳаракат ва истифодаи нақлиёти роҳи оҳан, ҳавой ё обӣ

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарии ҳаракат ё истифодаи нақлиёти роҳи оҳан, ҳавой ё обӣ аз ҷониби шахсе, ки вобаста ба корҳои иҷронамуда ё вазифаҳои ишғолнамудааш ўҳдадор шудааст ин қоидаҳоро риоя кунад, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна расонидааст ё зарар ба миқдори калон ворид намудааст, -

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум намудан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум намудан аз ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми моддаи мазкур, агар:

а) аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё бештар шахс;

б) **хориҷ карда шудааст;**

б) боиси дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол бо маҳрум намудан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 212. Вайрон кардани қоидаҳои ҳаракатӣ роҳ ва истифодаи воситаҳои нақлиёт

1) Аз ҷониби шахси идоракунандаи автомобиль ё дигар воситаи нақлиёти механики вайрон кардани қоидаҳои ҳаракатӣ роҳ ё истифодаи воситаи нақлиёт, ки аз беэҳтиётӣ боиси расонидани зарари миёна ба саломатии инсон гаштааст, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон, расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё бештар шахсон гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми дигар воситаҳои нақлиёти механикӣ дар моддаи мазкур трактор, дигар мошинҳои худгард, троллейбус, инчунин мотоцикл ва дигар воситаҳои нақлиёти механикӣ дар назар дошта шудааст.

Моддаи 213. Таъмири бадсифати роҳҳо воситаҳои нақлиёт ва ба истифода баровардани онҳо бо норасоии техникаи

1) Таъмири бадсифати воситаҳои нақлиёт, роҳҳо, воситаҳои огоҳони ё алоқа ё дигар таҷҳизоти нақлиёт, ҳамчунин барои истифодабарӣ иҷозат додани нақлиёти аз ҷиҳати техникаи носоз аз ҷониби шахси масъули ҳолати техникаи воситаҳои нақлиёт, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии ҷабрдида зарари вазнин ё миёна, ё зарар ба миқдори калон расонида бошад, -

бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар:

а) аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё бештар шахсон;

б) хорич карда шудааст; (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

б) боиси оқибатҳои дигари вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 214. Корношоям сохтани воситаҳои нақлиёт ё роҳҳо

1) Хароб кардан, осеб расонидан ё бо усулу воситаҳои дигар барои истифода корношоям гардонидани воситаҳои нақлиёт, роҳҳо, воситаҳои огоҳонӣ ё алоқа ё дигар таҷҳизоти нақлиёт, ҳамчунин муҳосираи роҳҳои нақлиёт, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна ё зарари калон расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё ҳаёс ба мӯҳлати то шаш моҳ ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда шахсон гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 215. Ғайриқонуни дар нақлиёти ҳавоӣ бо худ бурдани моддаҳои тарқанда ё зудтарғиранда

1) Ғайриқонуни дар кишти ҳавоӣ бо худ бурдани моддаҳои тарқанда ё зудтарғиранда, -
бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси рӯй додани оқибатҳои вазнин гардидааст,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 216. Вайрон кардани қоидаҳои, ки кори бехатарии нақлиётро таъмин менамояд

1) Аз ҷониби мусофир, пиёдагард ё дигар иштироккунандаи ҳаракат (ба ғайр аз шахсони дар моддаҳои 211 ва 212 ҳамин Кодекс зикр гардида) вайрон кардани қоидаҳои бехатарии ҳаракат ё истифодаи воситаҳои нақлиёт, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гашта бошад,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда агар,

а) аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда шахсон;

б) сабаби садама;

в) боиси оқибатҳои дигари вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 217. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми сохтмон, истифодабарӣ ва таъмири хатҳои қубури магистралӣ

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми сохтмон, истифода ё таъмири хатҳои қубури магистралӣ, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна ё зарар ба миқдори калон расонида бошад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то чор сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё **машғул шудан** бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда шахсон гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **панҷ** то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 218. Вайрон кардани қоидаҳои парвози байналмилалӣ

Риоя накардани хати парвози муайяншуда, ҷои фуруд дарвозаҳои фазоӣ, баландии парвоз ё **вайрон кардани** дигар қоидаҳои парвози байналмилалӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 219. Худсарона, бидуни зарурат боздоштани поезд

Худсарона, бидуни зарурат боздоштани поезд бо асбоби боздорӣ (стопкран) бо роҳи ҷудо кардани магистралаи ҳавоии тормозӣ ё бо воситаи дигар, агар он аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон, чапшавӣ, осеб дидани қатори поезд ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад, -
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

ФАСЛИ IX
ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ЭКОЛОГӢ ВА МУҲИТИ ЗИСТ
(ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

БОБИ 24
ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ЭКОЛОГӢ ВА
МУҲИТИ ЗИСТ (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 220. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарии экологӣ ҳангоми иҷрои кор

Вайрон кардани қоидаҳои ҳифзи муҳити атроф ҳангоми лоиҳакашӣ, ҷойгирсозӣ, сохтмон, ба истифода додан ё истифодаи иншоотҳои саноатӣ, кишоварзӣ, илмӣ ё дигар объектҳо аз ҷониби шахсоне, ки барои риояи он масъул мебошанд, агар ҷунин кирдор аз беэҳтиётӣ боиси тағйироти муҳими манзари (фони) радиоактивӣ, марги як ё чанд шахсон, бемории оммавии одамон ё саросар мурдани ҳайвонот ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 221. Қасдан ниҳон доштан ё таҳриф кардани таҳсилот оид ба олудагии муҳити атроф

1) Дидаю доништа аз ҷониби шахси мансабдор аз аҳоли ниҳон доштани таҳсилот дар бораи олудагии радиоактивӣ, химиявӣ, бактериологӣ ё дигар олудагиҳои барои ҳаёт ё саломатии одамон ё муҳити атроф хавфнок, ҳамҷунин ба онҳо баръало додани иттилооти таҳрифшуда оид ба ҷунин олудагиҳо,-
бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад нишондиханда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз беэҳтиётӣ боиси марги як ё зиёда шахсон шуда бошад;

б) сабаби бемории оммавии одамон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 222. Наандешидани тадбир чиҳати рафъи оқибати олудагии экологӣ

Саркашӣ аз гузаронидани корҳо ё номатлуб анҷом додани тадбирҳои дезактивӣ ва барқарорсозӣ дар маҳалҳое, ки бо олудагии экологӣ фаро гирифта шудаанд, аз ҷониби шахсе, ки вазифадор шудааст ин тадбирҳоро андешад, агар он аз беэҳтиётӣ боиси марги як ё чанд шахсон, бемории оммавии одамон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 223. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми муносибат бо моддаҳо ва партовҳои аз нигоҳи экологӣ хавфнок

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми истехсол интиқол, ниғаҳдошт, гӯр кардан, истифода ё дигар муносибат бо моддаҳо ё партовҳои радиоактивӣ, бактериологӣ, химиявӣ, агар он ба расонидани зарари ҷиддӣ ба саломатии инсон ё муҳити табиат таҳдид кунад,-

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

- а) боиси олудагӣ, сироят ё захролудшавии муҳити табиати атроф гашта бошад, ба саломатии инсон зараровар ва ё боиси саросар мурдани ҳайвонот гардида бошад;
- б) дар минтақаҳои офати экологӣ ё минтақаи вазъияти фавқулоддаи экологӣ содир шуда бошад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.
- 3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси бемориҳои оммавии инсон ё марги инсон гардида бошад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

Моддаи 224. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми муносибат бо омилҳои микробиологӣ ё дигар омилҳои биологӣ ё токсинҳо (моддаҳои захролуд)

- 1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми муносибат бо омилҳои микробиологӣ ё дигар омилҳои биологӣ ё токсинҳо, агар он аз беэҳтиётӣ ба саломатии одамон зарар расонида, боиси паҳн гардидани эпидемия (касалиҳои сирояткунанда) ё эпизоотия (муромурии ҳайвонот) ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.
- 2) Ҳамин кирдор агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардида бошад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 225. Вайрон кардани қоидаҳои байторӣ (ветеринарӣ) ва қоидаҳои барои мубориза ба муқобили касалӣ ва ҳашароти зараррасони растанӣ муқарраршуда

- 1) Вайрон кардани қоидаҳои байторӣ, ки аз беэҳтиётӣ боиси паҳн гардидани эпидемия (касалиҳои сирояткунанда), эпизоотия (муромурии ҳайвонот) ё дигар оқибатҳои вазнин шудааст, - бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.
- 2) Вайрон кардани қоидаҳои барои мубориза ба муқобили касалӣ бар зидди ҳашароти зараррасони растанӣ муқарраршуда, ки аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гаштааст, - бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

Моддаи 226. Ифлос кардани об

- 1) Ифлос ё олуда кардани обҳои рӯизаминӣ ё зеризаминӣ, манбаъҳои оби нӯшиданӣ, мунтазам кам кардани захираҳои об ё бад кардани сифати он ё шакли дигари тағйири хусусиятҳои табиии он, агар чунин кирдор дар давоми соли баъд аз татбиқи чазои маъмури содир шуда бошад, - бо қорҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду чил то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.
- 2) Ҳамин кирдор, агар:
- а) боиси расонидани зарари ҷиддӣ ба олами ҳайвонот ё наботот, захираҳои моҳӣ, хоҷагии чангал ё соҳаи кишоварзӣ, гардида бошад;
- б) бо сабаби беэҳтиётӣ ба саломатии одамон зарар расонида бошад;
- в) боиси муромурии саросари ҳайвонот гашта бошад;
- г) дар минтақаҳои мамнӯъгоҳи давлатӣ ё парваришгоҳ ё дар минтақаи офати экологӣ ё вазъияти фавқулоддаи экологӣ содир шуда бошад, - бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.
- 3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон шудааст, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

Моддаи 227. Олуда сохтани фазо

1) Олуда сохтан ё ба тарзи дигар таъбир додани хосиятҳои табиӣи ҳаво бо баланд кардани меъёрҳои муайяншуда дар натиҷаи вайрон кардани қоидаҳои истифодаи дастгоҳҳо, иншоот ё дигар объектҳо, агар ин кирдор ба муҳити табиати атроф зарари ҷиддӣ ворид карда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарар расонида бошад, -

бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 228. Хароб кардани замин

1) Заҳролуд ё ифлос кардани замин бо маҳсулоти зиёновари хоҷагӣ ё бо дигар навъи фаъолият дар натиҷаи вайрон кардани қоидаҳои муносибат бо доруҳои заҳрдор, пору, нумӯяи авҷи растанӣ ё дигар моддаҳои хавфноки химиявӣ ё биологӣ ҳангоми ниғаҳдошт, истифода, интиқоли онҳо ҳамчунин дигар усули хароб кардани замин, ки **ба саломатии инсон** ё ба муҳити табиати атроф зарари ҷиддӣ ворид кардааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки дар минтақаи офати экологӣ ё вазъияти фавқуллоддаи экологӣ содир шудааст ё аз беэҳтиётӣ ба саломатии одамон зарар расонидааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 229. Вайрон кардани қоидаҳои ҳифз ва истифодаи сарватҳои зеризаминӣ

Вайрон кардани қоидаҳои ҳифз ва истифодаи сарватҳои зеризаминӣ ҳангоми лоиҳакаши, ҷойгир намудан, сохтмон, ба истифода додан ва истифодаи қорхонаҳои саноатии истихроҷи маъдан ё иншооти зеризаминӣ, ки ба истихроҷи қанданиҳои фойданок алоқаманд нестанд, ҳамчунин худсарона сохтани иншоот дар минтақаҳои ҷойгиршавии қанданиҳои фойданок, агар чунин кирдор зарари ҷиддӣ ворид намуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 230. Сайди ғайриқонунии ҳайвоноти обӣ

1) Сайди ғайриқонунии моҳӣ ё дигар намуди ҳайвоноти обӣ, агар ин кирдор:

а) ба миқдори қалон зарар оварда бошад;

б) бо истифода аз усули маҳви оммавӣ анҷом дода шуда бошад;

в) дар ҷойҳои тухмгузорӣ ё роҳҳои ҳаракат ба он ҷойҳо содир шуда бошад;

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ҳафт сол ё ҳабс ба мӯҳлати аз се то шаш моҳ ҷазо дода мешавад.

2) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки:

а) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматӣ;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

в) тақроран;

г) дар ҳудуди мамнӯъгоҳҳо, парваришгоҳҳо ё дар минтақаи офати экологӣ ё минтақаи вазъияти фавқулоддаи экологӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 231. Вайрон кардани қоидаҳои ҳифзи захираи моҳӣ

Солронӣ, сохтмони пул, сарбанд, анҷом додани корҳои таркиш ва дигар корҳо, ҳамчунин истифодаи иншоотҳои обгирӣ ва таҷҳизоти обкашӣ бо вайрон намудани қоидаҳои ҳифзи захираи моҳӣ, агар ин кирдор боиси талафоти саросари моҳӣ ё дигар ҳайвоноти обӣ ҳамчунин боиси расонидани зарари ҷиддӣ аз маҳв гардидани захираи хӯрока ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 232. Шикори ғайриқонуӣ

1) Шикори ғайриқонуӣ, агар ин кирдор:

а) ба миқдори калон зарар оварда бошад;

б) бо истифода аз воситаҳои нақлиёти механикӣ ё кишти ҳавой, моддаҳои тарканда, газҳо ё дигар усулҳои маҳви саросари паррандагон ва ҳайвонот содир шуда бошад;

в) бо шикори паррандагон ва ҳайвонот, ки шикори онҳо пурра манъ шудааст, алоқаманд бошад;

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё ҳабс ба мӯҳлати аз се то шаш моҳ ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил; (қҷт аз 17.05.04 №35)

в) дар ҳудуди мамнӯъгоҳ, парваишгоҳ ё дар минтақаи офати экологӣ ё минтақаи вазъияти фавқулоддаи экологӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 233. Нобуд кардани макони дар вазъияти басо хатарнок қарордоштаи зисти организмҳо, ки ба китоби Сурхи Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда шудаанд

Нобуд кардани макони дар вазъияти басо хатарнок қарордоштаи зисти организмҳо, ки ба китоби Сурхи Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда шудаанд ва сабаби маҳви паҳншавии ин организмҳо гардидаанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 234. Ғайриқонуӣ буридани дарахт ва буттаҳо

1) Ғайриқонуӣ буридани дарахт, буттаҳо ё изғичи печон ё ҳамчунин расонидани зараре, ки ба сабзиши ояндаи онҳо дар ҷангалзори гурӯҳи яқум ё қитъаҳои махсус ҳифзшавандаи ҳамаи гурӯҳи ҷангалзорҳо имконнопазир гардидааст, инчунин дарахту бутта ва изғичи печон, ки ба фонди ҷангал дохил нашудааст ё буридани онҳо манъ шудааст, агар бо ин кирдор зарари ҷиддӣ расонида шуда бошад,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду шаст то дусаду бист соат ё бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ғайриқонунӣ буридан ё расонидани зараре, ки сабзиши чунин дарахту бутта ва изғичи печон, дигар намуди ниҳолу буттаҳои ба фонди ҷангал дохилнашударо дар ҳама гурӯҳҳои ҷангал имконнопазир гардондааст, агар ин кирдор,

а) такроран;

б) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

в) боиси расонидани зарар ба миқдори калон гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсад то ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ё ҳабс ба мӯҳлати аз ду то шаш моҳ бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 234¹. Муомилоти ғайриқонунии шираи камол

1) Ғайриқонунӣ чамъоварӣ кардан, коркард, истехсоли доруворӣ, нигоҳ доштан, интиқол ё ба соҳибияти каси дигар додани шираи камол ба миқдори на ҷандон калон, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то сесад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи зӯроварӣ;

д) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми ба миқдори на ҷандон калон дар моддаи мазкур зиёда аз ду килограмм шираи камол ё нест кардани зиёда аз 20 беҳи буттаи камол ва ба миқдори калон зиёда аз даҳ килограмм шираи камол ё нест кардани зиёда аз 100 беҳи буттаи камол фаҳмида мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №457).

Моддаи 235. Несту нобуд кардан ё осеб расонидан ба ҷангал

1) Несту нобуд кардан ё осеб расонидан ба ҷангал, инчунин ба дарахтзоре, ки ба фонди ҷангал дохил нашудааст, дар натиҷаи муносибати беэҳтиётона бо оташ, моддаҳои тарқанда ё дигар манбаи ниҳоят хатарнок,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Несту нобуд кардан ё расонидани осеб ба ҷангал, ҳамчунин ба дарахтзоре, ки ба фонди ҷангал дохил нашудааст, бо роҳи **оташ задан** ё дигар усули хатарноки умумидошта ё дар натиҷаи ифлоскунии он бо моддаҳои зарарнок, партов, оби ифлос ё дигар мавод,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, агар ба миқдори калон зарар расонда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 236. Вайрон кардани низоми ҳудудҳо ва объектҳои табиӣ махсус ҳифзшаванда

Вайрон кардани низоми мамнӯъгоҳҳо, парваришгоҳҳо, боғҳои миллӣ, ёдгориҳои табиат ё дигар ҳудудҳои табиӣ аз ҷониби давлат махсус ҳифзшаванда, ки боиси расонидани зарари ҷиддӣ гардидааст,-

бо **корҳои ҳатмӣ** ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё ҳабс ба мӯҳлати аз чор то шаш моҳ ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар ин боб таҳти мафҳуми зарари ҷиддӣ ҳисобу китобе дар назар дошта шудааст, ки мутобиқи тақсоҳи муайяншуда зарар аз андозаи ҳадди ақали **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** дар лаҳзаи содир гардидани ҷиноят сӣ маротиба бештар мебошад, таҳти мафҳуми зарар ба миқдори калон бошад бештар аз сесада **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** дар назар дошта шудааст.

ФАСЛИ Х ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ТАРТИБОТӢ ҶАМЪИЯТӢ ВА АҲЛОҚ

БОБИ 25 ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ТАРТИБОТИ ҶАМЪИЯТӢ ВА АҲЛОҚ

Моддаи 237. Авбошӣ

1) Авбошӣ, яъне дағалона вайрон кардани тартиботи ҷамъиятӣ, ки дар беэҳтиромӣ нисбат ба зоҳир мегардад ва бо зӯрварӣ ба шаҳрвандон ё таҳдиди истифодаи зӯрварӣ, ҳамчунин несту нобуд ё вайрон кардани молу мулки ғайр алоқаманд мебошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҷамин кирдор, агар:

а) боиси ворид намудани зарари миёна ба саломатӣ гардида бошад;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё **гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ** ё муташаккил ё такроран;

в) бо нишон додани муқобилият ба намояндаи ҳокимият ё дигар шахсе, ки вазифаи **ҳифзи тартиботи ҷамъиятиро** ба ўҳда дорад ё ба шахсе, ки ба вайрон кардани тартиботи ҷамъиятӣ монеъ шудааст;

г) бо бешармии хоса, ки дар беэътиноии ошкоро нисбати меъёрҳои қабулшудаи одобу ахлоқ ифода ёфтаанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Авбошиё, ки бо:

а) истифодаи **силоњ** ё предмети ба сифати **силоњ** истифодашаванда ;

б) дар ҳолати рецидивии хавфнок ё махсусан хавфнок содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то **ҳафт** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 237¹. Вандализм

Вандализм, яъне зишту касиф намудани бино ва дигар иншоотҳо, расонидани зиён дар нақлиёти ҷамъиятӣ ва дигар ҷойҳои ҷамъиятӣ, агар чунин кирдор дар давоми соли баъди татбиқи ҷазои маъмури содир шуда бошад,-

бо қорҳои ҳатмӣ ба муҳлати аз шаст то яксаду бист соат ё бо ҷарима ба андозаи аз сад то дусад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҷазо дода мешавад.

Моддаи 238. Ба фоҳишагӣ ҷалб намудан

1) Ҷалб намудан ба фоҳишагӣ бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он, истифодаи вазъи тобеият, ирӯб (шангаж), таҳдиди несту нобуд ё вайрон кардани молу мулк ё бо роҳи фиреб,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҷамин кирдор, агар такроран ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 239. Ташкил ё ниғаҳдошти фоҳишахонаҳо, даллагӣ ё занҷаллобӣ

Ташкил ё ниғаҳдошти фоҳишахона, ҳамчунин даллагӣ бо ғарази шахсӣ ё занҷаллобӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 240. Ташкил ё нигоҳдории қиморхона (казино), мизу автоматҳои бозӣ бо бурди пулӣ

Ташкил ё нигоҳдории қиморхона (казино), мизу автоматҳои бозӣ бо бурди пулӣ,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз шаш то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 26.03.09, №487)

Моддаи 241. Ғайриқонунӣ тайёр кардан ва муомилоти мавод ё предметҳои порнографӣ

1) Ғайриқонунӣ тайёр кардан ва (ё) гузаронидан тавассути Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади паҳн намудан, намоиши оммавӣ ё реклама кардан ва ё паҳн намудан, намоиши оммавӣ ё рекламаи мавод ё предметҳои порнографӣ,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусад то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешаванд.

2) Паҳн намудан, намоиши оммавӣ ё рекламаи мавод ё предметҳои порнографӣ дар байни ноболигон ва ё ҷалб намудани ноболиг ба муомилоти мавод ё предметҳои порнографӣ, ки аз ҷониби шахси ба синни ҳаждаҳ расида содир шудаанд,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешаванд.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи воситаҳои ахбори омма, аз ҷумла шабакаҳои иттилоотию телекоммуникатсионӣ (инчунин шабакаи Интернет);

в) бо ба даст овардани даромад ба миқдори калон содир шудаанд,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешаванд.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми даромад ба миқдори калон дар моддаи мазкур, инчунин дар моддаи 2411 ҳамин Кодекс даромад ба андозаи бештар аз дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо фаҳмида мешавад.

(ҚҶТ аз 14.03.14 с., № 1066)

Моддаи 241¹. Тайёр кардан ва муомилоти мавод ё предметҳои порнографӣ бо акси ноболигон

1) Тайёр кардан, соҳиб шудан, нигоҳ доштан ва (ё) гузаронидан тавассути Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади паҳн намудан, намоиши оммавӣ ё реклама кардан ва ё паҳн намудан, намоиши оммавӣ ё рекламаи мавод ё предметҳои порнографӣ бо акси ноболигон,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешаванд.

2) Ҳамин кирдорҳо, ки:

а) аз ҷониби падару модар ё дигар шахси қонунан ба зиммаи тарбияи ноболиг гузошташуда, ҳамчунин омӯзгор ё дигар корманди муассисаи таълимӣ, тарбиявӣ ё муолиҷавӣ;

б) нисбати шахси барғало ба синни чордаҳ нарасида;

в) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

г) бо ба даст овардани даромад ба миқдори калон;

д) бо истифодаи воситаҳои ахбори омма, аз ҷумла шабакаҳои иттилоотию телекоммуникатсионӣ (инчунин шабакаи Интернет) содир шудаанд,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешаванд.

(ҚҶТ аз 14.03.14 с., № 1066)

Моддаи 241². Истифодаи ноболиг бо мақсади истехсол намудани мавод ё предметҳои порнографӣ

1) Сурагирӣ, наворбардории кино ё видеои ноболиг бо мақсади истехсол ва (ё) паҳн намудани мавод ё предметҳои порнографӣ ва ё ҷалб намудани ноболиг ба сифати иҷрокунанда барои иштирок дар чорабиниҳои намоишии хусусияти порнографӣ, ки аз ҷониби шахси ба синни ҳаждаҳ расида содир шудаанд,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешаванд.

2) Ҳамин кирдорҳо, ки:

а) нисбати ду ё зиёда шахсон;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

в) нисбати шахси баръало ба синни чордаҳ нарасида;

г) бо истифодаи шабакаҳои иттилоотию телекоммуникатсионӣ (инчунин шабакаи Интернет) содир шудаанд,

– бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешаванд.

(ҚҶТ аз 14.03.14 с., № 1066)

Моддаи 242. Несту нобуд ё вайрон кардани ёдгориҳои таърих ва фарҳанг

1) Несту нобуд ё вайрон кардани ёдгориҳои таърих, фарҳанг, комплексҳои табиӣ ё **объектҳои таърихӣ**, ки таҳти ҳифзи давлат қарор доранд, ҳамчунин предмет ё аснод, ки дорои арзиши таърихӣ ё фарҳангӣ мебошанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки вобаста ба *объект ё ёдгориҳои махсусан арзишнок* содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 243. Таҳқири ҷасади фавтидагон ва гӯри онҳо

1) Таҳқири ҷасади фавтидагон ё несту нобуд ё вайрон намудан ё касиф сохтани қабристони онҳо, сохтмонҳои рӯи қабр ё *бинои гӯри*, ки барои маросими дафн ё ёдбуди гузаштагон пешбинӣ шудаанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати то се сол ё ҳабс ба мӯҳлати то шаш моҳ ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ, ё гурӯҳи муташаккил;

б) аз рӯи ҳиссиёти бадбинӣ ё хусумати миллӣ, наҷодӣ, маҳалгарой ё динӣ;

в) ба муқобили ҳайкалу пайкара ё иншооти меъморӣ, ки ба муборизаи зидди фашизм ё ба қурбониёни фашизм, ё қабристони иштирокчиёни мубориза бар зидди фашизм бахшида шудаанд;

г) бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

ФАСЛИ XI

ҶИНОЯТҲО ДАР СОҲАИ ИҚТИСОДИЁТ

БОБИ 26

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ МОЛИКИЯТ

Моддаи 244. Дуздӣ

1) Дуздӣ, яъне тасарруфи ниҳонии молу мулкӣ ғайр,-

бо ҷарима ба андозаи **панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озода ба **ҳамин мӯҳлат** сол ҷазо дода мешавад

2) Дуздие, ки:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба шахрванд зарари ҷиддӣ расонидааст;

г) бо роҳи ғайриқонунӣ дохил шудан ба манзил, бино ё дигар амборхонаҳо содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад

3) Дуздие, ки:

а) ба миқдори калон;

б) бо истифода аз шароити офати табиӣ ё ҷамъиятӣ:

в) дар ҳолати рецидивии хавфнок содир шуда бошад,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то ҳашт** сол бо мусодираи молу мулк чазо дода мешавад.

4) Дуздие, ки:

а) дар ҳолати рецидивии маҳсусан хавфнок;

б) ба миқдори маҳсусан калон,-

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ҳашт то дувоздаҳ** сол бо мусодираи молу мулк чазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Таҳти мафҳуми тасарруф дар моддаҳои Кодекси мазкур ғайриқонунӣ, боғараз, ройгон гирифтани ва (ё) ситонидани молу мулки ғайр ба фоидаи гунаҳгор ё дигар шахсон дар назар дошта шудааст.

2) Таҳти мафҳуми ба миқдори калон дар моддаҳои ҳамин боб андозаи арзиши молу мулке дар назар дошта шудааст, ки аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал як ҳазор маротиба зиёдтар мебошад. Ба миқдори маҳсусан калон арзиши молу мулке фаҳмида мешавад, ки аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ду ҳазор маротиба зиёдтар мебошад. Андозаи зарари ба моликияти шахсӣ расонидашуда (чиддӣ, калон ва маҳсусан калон) аз рӯи аҳволи моддии ҷабрдида муайян карда мешавад.

3) Таҳти мафҳуми такроран (такрорӣ) дар моддаҳои 244-251, 254 ва 257 ҳамин Кодекс ҷинояте дар назар дошта шудааст, ки агар қабл аз он як ё якчанд ҷинояти пешбининамудаи ҳамин моддаҳо, ҳамчунин дар моддаҳои 186, 194, 199, 202 ҳамин Кодекс пешбинишуда, содир шуда бошад.

4) Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои тасарруфи молу мулки давлатӣ ё дастаҷамъӣ (ғайр аз ғоратгарӣ, роҳзанӣ ва тамаъҷӯӣ) дар ҳолатҳое ба миён меояд, ки агар арзиши молу мулки тасарруфшуда аз даҳ андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёд бошад. Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои тасарруфи молу мулки шахсӣ новобаста аз арзиши он ба миён меояд.

Моддаи 245. Азониҳудкунӣ ё исрофкорӣ

1) Азониҳудкунӣ ё исрофкорӣ, яъне тасарруфи молу мулки ғайр, ки ба гунаҳгор бовар карда супурда шудааст ё дар ихтиёри ӯ мебошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то ду** сол чазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо расонидани зарари чиддӣ ба шахрванд;

г) бо истифодаи ваколати мансабдорӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то се** сол чазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) ба миқдори калон;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то якҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то чор** сол чазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум, дуҷум ё сеҷуми ҳамин модда, агар:

а) дар ҳолати рецидивии хавфнок ё маҳсусан хавфнок;

б) ба миқдори маҳсусан калон содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору чорсаду шаст то ду ҳазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ҳашт то дувоздаҳ** сол бо мусодираи молу мулк бо

маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 246. Тасарруфи пулу молӣ ба тариқи кредит додашуда

1) Тасарруфи пулу моли ба тариқи кредит додашуда, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешаки;

в) ба миқдори калон содир шуда бошад; -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсаду чилу ҳафт то як ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуюми ҳамин модда, агар:

а) дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок;

б) ба миқдори махсусан калон;

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз якҳазору чорсаду шаст то духазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то **дувоздаҳ** сол бо мусодираи молу мулк бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 247. Қаллобӣ

1) Қаллобӣ, яъне тасарруфи молу мулки ғайр ё ба даст овардани ҳуқуқ ба молу мулки ғайр бо роҳи фиреб ё сӯиистифодаи боварӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Қаллобие, ки :

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешаки;

в) бо расонидани зарари чиддӣ ба шахрванд;

г) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизмати содир шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Қаллобие, ки;

а) ба миқдори калон;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) дар ҳолати рецидиви хавфнок содир шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то як ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он чазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

4) Қаллобие, ки:

а) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок;

б) ба миқдори махсусан калон содир шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз якҳазору чорсаду шаст то духазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то **дувоздаҳ** сол бо мусодираи молу мулк бо

маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 248. Ғоратгарӣ

- 1) Ғоратгарӣ, яъне ошкоро тасарруф кардани молу мулкӣ ғайр,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз се то панҷ** сол ҷазо дода мешавад.
- 2) Ғоратгарие, ки:
  - а) тақроран;
  - б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;
  - в) бо расонидани зарари ҷиддӣ ба шахрванд;
  - г) бо истифодаи зӯроварии барои ҳаёт **ё саломатӣ** хавфнок нест ва ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ;
    - д) бо роҳи ғайриқонунӣ даромадан ба манзил, бино ё дигар анборхонаҳо содир шудааст,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.
- 3) Ғоратгарие, ки:
  - а) бо истифода аз шароити офати табиӣ ё ҷамъиятӣ;
  - б) ба миқдори калон;
  - в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
  - г) дар ҳолати рецидивӣ хавфнок содир шудааст, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз даҳ то дувоздаҳ** сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.
- 4) Ғоратгарие, ки:
  - а) дар ҳолати рецидивӣ махсусан хавфнок;
  - б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз дувоздаҳ то понздаҳ** сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 249. Роҳзанӣ

- 1) Роҳзанӣ, яъне ҳуҷум бо мақсади тасарруфи молу мулкӣ ғайр бо истифодаи зӯроварии барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок ё таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ содир шудааст,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.
- 2) Роҳзание, ки:
  - а) тақроран;
  - б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;
  - в) бо роҳи ғайриқонунӣ даромадан ба манзил, бино ё дигар анборхонаҳо содир шуда бошад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз даҳ то дувоздаҳ** сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.
- 3) Роҳзание, ки:
  - а) бо мақсади ба миқдори калон ба даст овардани молу мулк;
  - б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
  - в) бо истифода аз шароити офати табиӣ ё ҷамъиятӣ;
  - г) бо расонидани зарари вазнин ба саломатӣ;
  - д) дар ҳолати рецидивӣ хавфнок содир шуда бошад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз дувоздаҳ то понздаҳ** сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.
- 4) Роҳзание, ки:
  - а) дар ҳолати рецидивӣ махсусан хавфнок;
  - б) бо мақсади ба миқдори махсусан калон ба даст овардани молу мулк;
  - в) бо истифодаи **силоњ**, лавозимоти ҷангӣ ё моддаҳои тарқанда содир шуда бошад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз понздаҳ то бист** сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 250. Тамаъҷӯӣ

1) Тасарруф бо роҳи тамаъҷӯӣ, яъне талаби додани молу мулкӣ ғайр ё ҳуқуқ ба молу мулк ё содир намудани дигар кирдори дорои хусусияти молу мулкӣ бо таҳдиди ифшои таҳсилотҳои беобрӯкунанда (бадномкунанда) нисбати ҷабрдида ё наздикони ӯ, ошкор кардани чунин таҳсилотҳо оид ба ҳолатҳои, ки вай меҳодад онро ниҳон дорад, ҳамчунин бо таҳдиди истифодаи зӯрварӣ нисбат ба ӯ ё наздикони ӯ ё бо таҳдиди несту нобуд, вайрон кардани молу мулкӣ ғайр, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Тамаъҷӯие, ки:

а) такроран;

б) бо истифодаи зӯрварӣ;

в) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содиршуда бошад,

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Тамаъҷӯие, ки:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо расонидани зарари вазнин ба саломатӣ;

в) дар ҳолати рецидиви хавфнок;

г) бо мақсади ба миқдори калон ба даст овардани молу мулк содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

4. Тамаъҷӯие, ки :

а) дар ҳолати рецидиви маҳсусан хавфнок;

б) бо мақсади ба миқдори маҳсусан калон ба даст овардани молу мулк;

в) бо истифодаи **силоъ**, лавозимоти ҳарбӣ ё моддаҳои тарканд содиршуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 251. Тасарруфи ашъё ё асноди дорои арзиши маҳсус

1) Тасарруфи ашъё ё асноди дорои арзиши маҳсуси таърихӣ, илмӣ, бадеӣ ё фарҳангӣ, сарфи назар аз тарзи тасарруфи он,-

бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то якҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдорҳо, агар:

а) такроран;

б) гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил, содир шуда бошад;

в) боиси несту нобуд, хароб ё вайрон кардани ашъё ё асноди дар қисми якуми ҳамин модда нишондодашуда гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору чорсаду шаст то дуҳазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 252. Ғайриқонунӣ ҳай карда бурдани автомобиль ё дигар воситаҳои нақлиёт бидуни мақсади тасарруф

1) Ғайриқонунӣ ҳай карда бурдани автомобиль ё дигар воситаҳои нақлиёт бидуни мақсади тасарруф (рабудан); -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар;

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо зӯрварӣ, ки барои ҳаёт ё саломатии ҷабрдида хавфнок намебошад ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар :

- а) бо расонидани зарар ба миқдори калон;
- б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
- в) бо истифодаи зӯрварӣ, ки барои ҳаёт ё **саломатии** ҷабрдида хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 253. Расонидани зарари молу мулкӣ бо роҳи фиреб ё сӯиистифодаи боварӣ

1) Расонидани зарари молу мулкӣ ба молик ё дигар соҳиби молу мулк бо роҳи фиреб ё сӯиистифода аз боварӣ ҳангоми мавҷуд набудани аломатҳои тасарруф; -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

- а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;
- б) бо истифодаи мақоми хизмати содир шуда бошад; -

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то ҳафтсаду сӣ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё **маҳдуд кардани** озодӣ ба мӯҳлати аз як то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то чор сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

- а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
- б) бо расонидани зарар ба миқдори калон содир шуда бошад;

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Моддаи 254. Соҳиб шудан ё ба соҳибияти каси дигар додани молу мулке, ки баръало бо роҳи ҷиноят ба даст оварда шудааст

1) Соҳиб шудан, нигоҳ доштан ё ба соҳибияти каси дигар додани молу мулки қаблан ваъдадоданашудае, ки баръало бо роҳи ҷиноят ба даст оварда шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

- а) тақроран;
- б) ба миқдори калон;
- в) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад; -

бо ҳабс ба мӯҳлати то шаш моҳ ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 255. Қасдан несту нобуд ё вайрон кардани молу мулк

1) Қасдан несту нобуд ё вайрон кардани молу мулки ғайр, ки зарари ҷиддӣ расонидааст; -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё **қорҳои** ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

- а) бо роҳи отағш задан, таркиш ё дигар усули хавфи умумидошта содир шуда бошад;
- б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;

в) зарар ба миқдори калон расонида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯхсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озоди ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 256. Аз беэҳтиётӣ несту нобуд ё вайрон кардани моду мулк

Несту нобуд ё вайрон кардани моду мулки ғайр, ки аз сабаби муносибати беэҳтиётна бо оташ ё манбаи хатари умумидошта содир шудааст ё ба миқдори калон зарар расонидааст ё ба дигар оқибатҳои вазнин оварда расонидааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё қорҳои ислоҳи меҳнати ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Моддаи 257. Тасарруфи воситаи фондҳои кўмаки хориҷӣ

1) Тасарруфи **воситаи** фондҳои кўмаки хориҷӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдорҳо, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба миқдори калон;

г) бо истифодаи зўрварӣ, ки ба ҳаёт ё **саломатӣ** хавфнок нест ё бо таҳдиди истифодаи чунин зўрварӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то якҳазору дусаду ҳафт то ду ҳазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то ҳафт сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Кирдорҳои пешбинишудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) хориҷ карда шудааст.

б) бо роҳи роҳзанӣ ё тамачъӯӣ;

в) дар миқдори махсусан калон содиршуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору дусаду ҳафт то ду ҳазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол бо мусодираи моду мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Дар ҳолати нарх надоштани **воситаҳои** фондҳои кўмаки хориҷӣ арзиши он аз рӯи нархи бозорӣ, ки дар рӯзи содиршавии ҷиноят ҷой дорад, ҳисоб карда мешавад.

БОБИ 27

ҶИНОЯТҲО ДАР СОҲАИ ФАЪОЛИЯТИ ИҚТИСОДӢ

Моддаи 258. Монет шудан ба фаъолияти қонунии соҳибкорӣ

1) Радди ғайриқонунии бақайдгирии соҳибкории инфиродӣ ё қорхона ё қорхонаи тижоратӣ ё саркашӣ аз бақайдгирии онҳо, радди ғайриқонунии додани иҷозати махсус (лицензия) барои татбиқи фаъолияти муайян ё саркашӣ аз додани чунин иҷозатнома, ғайриқонунӣ маҳдуд сохтани ҳуқуқ ва манфиатҳои соҳибкории инфиродӣ ё қорхона ё қорхонаи тижоратӣ, ҳамчунин даҳлати ғайриқонунӣ ба фаъолияти онҳо, ки аз ҷониби шахси мансабдор бо сўиистифодаи мақоми хизматӣ содир шудааст,

– **бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати се сол ҷазо дода мешавад; **(ҚҶТ аз 21.07.10с., №617)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо риоя накардани қарори эътибори қонунӣ пайдокардаи суд;

б) ба миқдори калон зарар расондааст содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз *сесаду шасту панҷ то панҷсаду чилу ҳафт* нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ бо мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10с., №617)

Моддаи 259. Соҳибқориҳои ғайриқонунӣ

1) Татбиқи фаъолияти соҳибқорӣ бидуни бақайдгирӣ ё бидуни иҷозатномаи махсус (лицензия) дар ҳолатҳои, ки чунин иҷозат (лицензия) ҳатмӣ мебошад ё бо вайрон кардани шартҳои лицензиякунонӣ инчунин машғул шудан ба намудҳои манъшудаи фаъолияти соҳибқорӣ, ки бо ба даст овардани даромад ба миқдори калон ё расонидани зарар ба миқдори калон ба манфиати шаҳрвандон, ташкилотҳои тижоратӣ ё ғайритижоратӣ ё ба давлат содир шудааст,

– бо ҷарима ба андозаи аз *сесаду шасту панҷ то панҷсаду чилу ҳафт* нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил:

б) бо ба даст овардани даромад ба миқдори махсусан калон;

в) аз ҷониби шахси қаблан барои соҳибқориҳои ғайриқонунӣ ё фаъолияти ғайриқонунии бонкӣ судшуда содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз *панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ* нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10с., №617)

Моддаи 259¹. Истеҳсол, ба даст овардан, нигоҳдорӣ, ҳамлу нақл ё ба муомилот баровардани мол ва маҳсулоти тамғаношуда

1. Истеҳсол, ба даст овардан, нигоҳдорӣ, ҳамлу нақл бо мақсади муомилот ё ба муомилот баровардани мол ва маҳсулоти тамғаношуда ки ҳатман бояд бо марқаҳои бочи аксизӣ, марқаҳои махсус ё аломатҳои мутобиқати аз сохтакорӣ муҳофизатшаванда тамға карда шаванд, агар он ба миқдори калон содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз *дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ* нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10с., №617)

2. Ҳамин кирдор агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ва ё гурӯҳи муташаккил;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз *сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ* нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10с., №617)

Эзоҳ: 1) Дар моддаҳои 258, 259 ва 259¹-и Кодекси мазкур таҳти мафҳуми даромад ё зарар ба миқдори калон, даромад ё зараре фаҳмида мешавад, ки он аз як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд мебошад ва таҳти мафҳуми даромад ба миқдори махсусан калон даромаде фаҳмида мешавад, ки андозаи он аз ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд мебошад.

2) Таҳти мафҳуми даромад, ки дар боби мазкур пешбинӣ шудааст, фонда аз фарқи байни маблағи сарфшуда ва дохилшуда фаҳмида мешавад.

3) Дар моддаҳои боби мазкур зарар ба миқдори калон ба манфиати шаҳрвандон чунин зараре ҳисобида мешавад, ки аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо панҷсад маротиба зиёд мебошад.

(ҚҶТ аз 14.03.14 с., № 1066)

Моддаи 260. Ташкили (таъсиси, азнавташкилдихии) ғайриқонунии шахси ҳуқуқӣ

1) Ташкили (таъсиси, азнавташкилдихии) шахси ҳуқуқӣ ба воситаи шахсони дигар,

– бо ҷарима ба андозаи то *сесаду шасту панҷ* нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдорҳо, ки:

а) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматиаш;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шудаанд,

– бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду понздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешаванд.

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур таҳти мафҳуми шахсони дигар шахсоне фаҳмида мешаванд, ки муассисони (иштирокчиёни) шахси ҳуқуқӣ ё мақомоти идорақунии шахси ҳуқуқӣ буда, бо роҳи гумуроҳ намудани онҳо шахси ҳуқуқӣ таъкил (таъсис, азнавташкилдихӣ) шуда буд.

(ҚҶТ аз 14.03.14 с., № 1066)

Моддаи 260¹. Истифодаи ғайриқонунии ҳуҷҷатҳо барои таъкили (таъсиси, азнавташкилдихии) шахси ҳуқуқӣ

1) Пешиҳоди ҳуҷҷати тасдиққунандаи шахсият ё додани ваколатнома, агар ин ҳаракатҳо барои таъкили (таъсиси, азнавташкилдихии) шахси ҳуқуқӣ бо мақсади содир намудани як ё якчанд ҷиноятҳо вобаста ба амалиёти молиявӣ ва ё аҳдҳо бо маблағи пулӣ ё дигар молу мулк содир шуда бошанд,

– бо ҷарима ба андозаи то дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то як сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешаванд.

2) Соҳиб шудан ба ҳуҷҷати тасдиққунандаи шахсият ё истифодаи маълумоти шахсӣ, ки бо роҳи ғайриқонунӣ ба даст оварда шудаанд, агар ин кирдорҳо барои таъкили (таъсиси, азнавташкилдихии) шахси ҳуқуқӣ бо мақсади содир намудани як ё якчанд ҷиноятҳо вобаста ба амалиёти молиявӣ ё аҳдҳо бо маблағи пулӣ ё дигар молу мулк содир шуда бошанд,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсаду чилу ҳашист нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешаванд.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми соҳиб шудан ба ҳуҷҷати тасдиққунандаи шахсият дар моддаи мазкур дар асоси музднок ё ройгон ба даст овардани он, азониҳудқунии ҳуҷҷати ёфтшуда ё тасарруфшудаи тасдиққунандаи шахсият, инчунин бо роҳи фиреб ё сӯиистифода аз боварӣ соҳиб шудан ба он фаҳмида мешавад.

(ҚҶТ аз 14.03.14 с., № 1066)

Моддаи 261. Бақайдгирии аҳди ғайриқонунӣ бо замин

Дидаю доништа бақайд гирифтани аҳди ғайриқонунӣ бо замин, таҳриф намудани таҳсилотҳои баҳисобгирии Кадастри давлатии замин, ҳамчунин қасдан кам кардани андозаи пардохтҳо барои замин, агар ин кирдорҳо бо ғараз ё дигар манфиатҳои шахсӣ аз ҷониби шахси мансабдор бо истифода аз мақоми хизматӣ анҷом дода шуда бошад;

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 262. Қонунигардонии (расмиқунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда

1) Анҷом додани амалиёти молиявӣ ё аҳдҳои дигар бо маблағҳои пулӣ, коғазҳои қиматнок ё молу мулки дигар, ки баръало даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастовардашуда мебошанд, бо мақсади рӯйиҷи ва пинҳон намудани сарчашмаи ба даст овардани ин молу мулк ва ё мусоидат намудан ба ҳар гуна шахсе, ки дар содир намудани ҷинояти асосӣ иштирок намудааст, то ки ӯ тавонад аз ҷавобгарӣ барои кирдорҳои содирнамудааш саркашӣ намояд, инчунин рӯйиҷи ё пинҳон кардани ҳусусияти асли, маҳали қойгиршавӣ, тарзи ихтиёрдорӣ, қойивазқунӣ, ҳуқуқ ба молу мулк ё мансубияти он, ҳамчунин ба даст овардан, соҳибӣ кардан, истифода бурдан ё ихтиёрдориҳои чунин молу мулк, **(ҚҶТ аз 12.11.13с., №1028)**

– бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 13.06.13с., №966)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) тақроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) ба миқдори калон содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 13.06.13с., №966)**

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ);

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ва маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешаванд.

Эзоҳ: 1) Шахсе, ки дар қонунигардонии (расмиқунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда иштирок кардааст, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ барои ҳамин кирдор озод карда мешавад, агар ӯ пас аз содир намудани ҷиноят ихтиёрӣ омада, ба гуноҳи худ иқрор шуда, ба ошкор намудани ҷиноят фаъолона мусоидат кунад ва (ё) ихтиёран даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастовардаашро супорида бошад.

2) Таҳти мафҳуми ба миқдори калон дар моддаи мазкур андозаи **даромадҳои бо роҳи ҷиноят ба дасовардашудае** дар назар дошта шудааст, ки аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо ду ҳазор маротиба зиёдтар мебошад. Ба миқдори махсусан калон андозаи маблағҳои пулӣ ё арзиши молу мулк фаҳмида мешавад, ки аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо панҷ ҳазор маротиба зиёдтар мебошад. (ҚҶТ аз 13.06.2013с.№966)

3) **Даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда** - ҳама гуна молу мулк, ки бевосита ё бавосита дар натиҷаи содир намудани ҷиноят ба даст оварда шудаанд.

4) Агар даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда қисман ё пура ба дигар молу мулк табдил дода шуда бошанд ё ба шакли дигар гардонида шуда бошанд, он гоҳ чунин молу мулк мусодира карда мешавад.

5) Агар даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда ба молу мулки аз сарчашмаҳои қонунӣ гирифташуда ҳамроҳ карда шуда бошанд, он гоҳ бе расонидани зарар ба ҳар гуна ваколатҳои марбут ба манъ ё ҳабси он қисми молу мулк, ки ба арзиши даромадҳои ҳамроҳшуда мувофиқ меояд, мусодира карда мешавад.

6) Нисбат ба фоида ё дигар манфиатҳои, ки аз даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда аз молу мулке, ки даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда ба он табдил дода шудаанд ё ба шакли дигар гардонида шудаанд ё аз молу мулке, ки ба он даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда ҳамроҳ карда шудаанд, гирифта шудаанд, чораҳои дар моддаи мазкур зикршуда бо ҳамон тарз ва дараҷае, ки нисбат ба даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда пешбинӣ шудаанд, татбиқ карда мешаванд.

7) **Маблағҳои пулӣ, қоғазҳои қиматнок ва дигар молу мулке, ки бо роҳи ҷиноят ба даст оварда шудаанд, инчунин фоида ё дигар манфиатҳои, ки аз ин даромадҳо ба даст оварда шудаанд, бо тартиби пешбининамудаи моддаи 78 Кодекси муруфиавии ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон мусодира карда мешаванд.** (ҚҶТ аз 13.06.2013с.№966)

Моддаи 263. Фаъолияти ғайриқонунии бонкӣ

1) Татбиқи фаъолияти бонкӣ (амалиёти бонкӣ) бидуни бақайдгирӣ ё иҷозатномаи махсус (лицензия) дар ҳолатҳои, ки чунин иҷозатнома ҳатмӣ мебошад, ё бо вайрон кардани шартҳои лицензияқунонӣ, агар ин кирдор бо ба даст овардани даромад ба миқдори калон вобаста бошад ё ба манфиати шахрванд, ташкilotҳои тижоратӣ ё ғайритижоратӣ ё давлат ба миқдори калон зарар расонида бошад; -

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо ба даст овардани даромад ба миқдори махсусан калон;

в) аз ҷониби шахсе, ки қаблан барои фаъолияти ғайриқонунии бонкӣ ё соҳибқории ғайриқонунӣ судшуда содир гардида бошад; -

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Даромад ё зарар ба миқдори калон чунин даромад ё зарарест, ки маблағи он аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал як ҳазор маротиба ва даромади махсусан калон аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо се ҳазор маротиба зиёдтар мебошад.

Моддаи 264. Ғайриқонунӣ гирифтани кредит

1) Аз ҷониби шаҳрванд, соҳибкори инфиродӣ ё роҳбарӣ ташкилот гирифтани кредит, иловапулӣ (дотация) ё дигар шароити имтиёзноки кредитгузорӣ бо роҳи ба бонк ё дигар муассисаи кредити баръало пешниҳод кардани таҳсилоти таҳрифшуда оид ба вазъи хоҷагидорӣ ё молиявии шаҳрванд, соҳибкории инфиродӣ ё ташкилот ё оид ба дигар ҳолатҳое, ки барои гирифтани кредит, иловапулӣ ё шароити имтиёзноки кредитгузорӣ заруранд, (ҳангоми мавҷуд набудани нишонаҳои тасарруфи молу мулки ғайр), -

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то ҳафтсаду сӣ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати **то чор** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ғайриқонунӣ гирифтани кредити мақсадноки давлатӣ ё кредите, ки дар зери кафолати давлатӣ дода мешавад, ҳамчунин бар ҳилофи мақсад истифода бурдани онҳо, агар ин кирдор ба шаҳрванд, ташкилот ё давлат ба миқдори калон зарар расонида бошад (ҳангоми мавҷуд набудани нишонаҳои тасарруфи молу мулки ғайр);

-бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Эзоҳ: Зарар ба миқдори калон чунин зараре ҳисобида мешавад, ки аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо як ҳазор маротиба зиёд мебошад.

Моддаи 265. Ғайриқонунӣ додани кредит

Ғайриқонунӣ додани ҳама гуна кредит ё ба ин мусоидат кардани шахсоне, ки бо истифода бурдани вазифаи хизматиаш мебоист ё метавонист ин кирдорҳоро ба ҷо оварад; -

бо ҷарима ба андозаи аз **як дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Моддаи 266. Саркашии бадқасдона аз адои қарзи кредиторӣ

Саркашии бадқасдонаи роҳбари ташкилот, соҳибкори инфиродӣ ё шаҳрванд аз адои қарзи кредиторӣ ба миқдори калон ё аз пардохти коғазҳои қиматнок пас аз эътибори қонунӣ пайдо кардани қарори суд; -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми қарзи кредиторӣ ба миқдори калон - қарзи шаҳрванд ба андозаи бештар аз ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал ва қарзи корхона ба андозаи бештар аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо дар назар дошта шудааст.

Моддаи 267. Маҷбур кардан ба бастанӣ аҳд ё ба саркашӣ кардан аз бастанӣ он

1) Маҷбур кардан ба бастанӣ аҳд ё ба саркашӣ кардан аз бастанӣ он бо таҳдиди истифодаи зӯрварӣ, несту нобуд ё вайрон кардани молу мулки ғайр, ҳамчунин паҳн намудани таҳсилотҳое, ки ҷабрдида мехоҳад онро ниҳон дорад (дар ҳолати набудани аломатҳои тамаъҷӯӣ),-

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсад то як ҳазор** **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) тақроран;

б) бо истифодаи зӯрварӣ;

в) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад;

г) ба ҷабрдида ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 268. Ғайриқонунӣ истифода бурдани маблағ

1) Кирдори бадқасдонаи роҳбари муассисаи кредитӣ ё корхона, сарфи назар аз шакли моликият, ки бо мақсади ғараз ё манфиатдориин шахсӣ маблағи пулии дар суратҳисоби худ бударо ба суратҳисоби ташкилоти дигар ғайриқонунӣ гузаронидааст, ҳамчунин тартиботи муқарраршударо вайрон карда, маблағи пулиро ба тарзи дигар истифода бурдааст ё дигар маблағи бучетиро ғайримақсад истифода бурдааст, агар ин кирдор ба манфиатҳои қонунии шахрвандон, корхона ё давлат ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мўҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2). Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) ба миқдори махсусан калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нўҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: 1) Дар таҳти мафҳуми зарар ба миқдори калон чунин зарарест, ки он аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал панҷсад маротиба ва зарар ба миқдори махсусан калон аз ду ҳазор маротиба зиёд мебошад.

3) Ҳангоми муайян намудани андозаи (миқдори) зарари расонидашуда ғайр аз зиёни бевосита ҳамчунин фоидаи аз даст рафтаре ба ҳисоб гирифта зарур аст.

Моддаи 269. Ҳаракати ғайриқонунӣ ҳангоми муфлисшавӣ

1) Пинҳон кардани молу мулк ё ўҳдадориҳои молу мулкӣ, таҳсилот дар бораи молу мулк, миқдори он, маҳалли ҷойгиршавӣ ё дигар таҳсилот оид ба молу мулк, ба ихтиёри дигар кас вогузоштани молу мулк, бегона кардан ё несту нобуд кардани молу мулк, ҳамчунин пинҳон, несту нобуд ё таҳриф кардани асноди муҳосибавӣ ё дигар асноди баҳисобгирии бухгалтерӣ, ки фаъолияти иқтисодиро дар бар мегиранд, агар ин кирдор аз ҷониби роҳбар ё моликӣ ташкилоти қарздор ё соҳибкори инфиродӣ ҳангоми муфлисшавӣ ё ҳангоми пешбинии муфлисшавӣ содир шуда, ки ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **ба корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол** ҷазо дода мешавад.

2) Дидаю доништа бар зарари кредиторони дигар ғайриқонунӣ қонеъ намудани талаботи молу мулкҳои кредиторони алоҳида аз ҷониби роҳбар ё моликӣ ташкилоти қарздор ё соҳибкори инфиродӣ, ки аз вазъияти воқеии нодорӣ худ (муфлисӣ) огоҳанд, ҳамчунин қабул намудани чунин шакли қонеъгардонӣ аз ҷониби кредиторе, ки бар зарари дигар кредиторон аз бартариин ба ў фароҳам овардаи қарздор (нодор) огоҳ аст, агар ин кирдор ба миқдори калон зарар расонида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз ҳаштсад то як ҳазору панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 270. Муфлисии бадқасдона

Бо мақсади ба манфиати худ ё шахсони дигар вонамуд сохтан ё зиёд кардани андозаи ғайри қобили пардохт будани корхонаи тичоратӣ аз ҷониби молик ё роҳбари он, ҳамчунин аз ҷониби соҳибкори инфиродӣ, агар он ба миқдори калон зарар расонида бошад, ё ба дигар оқибатҳои вазнин оварда расонад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Моддаи 271. Муфлисии сохта

Муфлисии сохта, яъне дидаю доништа аз ҷониби роҳбар ё молики корхонаи тичоратӣ, ҳамчунин соҳибкори инфиродӣ эълон кардани муфлисӣ бо мақсади ба таҳлука андохтани кредиторон барои дароз кардани мўҳлат (отсрочка) ё қисм ба қисм додани (рассрочка) пардохти маблағ ба кредиторон ё таҳфифи қарзҳо, ҳамчунин барои надодани қарзҳо, ки ба миқдори калон зарар расонидааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Эзоҳ: Дар моддаҳои 269, 270 ва 271-и Кодекси маскур зарар ба миқдори калон чунин зараре ҳисобида мешавад, ки агар он аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо аз як ҳазор маротиба зиёд бошад.

Моддаи 272 бо ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35 хорич карда шудааст

Моддаи 273. Кирдори инҳисорӣ (монополистӣ) ва маҳдуд кардани рақобат

1) Кирдори инҳисорӣ (монополистӣ), ки бо роҳи муқаррар намудани нархҳои баланди инҳисорӣ ё нархҳои пасти инҳисорӣ содир шудаанд, ҳамчунин маҳдуд кардани рақобат бо роҳи тақсим кардани бозор, маҳдуд кардани дохилшавӣ ба бозор, аз он танг карда баровардани дигар субъектҳои фаъолияти иқтисодӣ, муқаррар намудан ё нигоҳ доштани нархи ягона,-

бо ҷарима ба андозаи **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

3) Кирдорҳои пешбининамудай қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо несту нобуд ё вайрон кардани молу мулки ғайр ё таҳдиди несту нобуд ё вайрон кардани молу мулки ғайр бидуни нишонаҳои тамаъҷӯӣ;

в) бо сӯиистифодаи мақоми хизматӣ;

г) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **нӯҳсаду дувоздаҳ то як ҳазору ҳаштсаду бисту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 274. Бадқасдона вайрон кардани қоидаҳои баргузори тижорати оммавӣ ё тендер, ё музоядаҳо (аукцион)

(ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

Бадқасдона вайрон кардани қоидаҳои баргузори тижорати оммавӣ ё тендер, ё музоядаҳо, ки ба молики молу мулк, созмондиҳандаи тижорат ё тендер, ё музояда, харидор ё дигар субъекти хоҷагидорӣ ба миқдори калон зарар расонидааст. (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳруми сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Моддаи 275. Истифодаи ғайриқонунии воситаҳои фардиқонунии иштирокчиёни аҳдҳои гражуданӣ молҳо, корҳо ва хизматрасонӣ

1) Истифодаи ғайриқонуни номи фирмавӣ, ҳамчун номи маҳалли истеҳсоли мол, тамғаи молӣ ва тамғаи хизматрасонии ғайр нисбат ба мол ва хизматрасонии шабех, агар ин кирдорҳо такроран пас аз додани ҷазои маъмури содир гардида ё ба миқдори калон зарар расонида бошанд, -

бо ҷарима ба андозаи то **дусад** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ мӯҳлати то **дусол** ҷазо дода мешавад.

2) Истифодаи ғайриқонунии тамғагузори оғоҳкунанда нисбат ба номи маҳалли истеҳсоли мол, ё тамғае молие, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта нашудааст, агар ин кирдор такроран пас аз додани ҷазои маъмури содир шуда ё ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **як дусаду панҷо** то **сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтани аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудай қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин мода, агар аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтани аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 3.07.12с., №844)

Моддаи 276. Дидаю дониста додани рекламаи бардурӯғ

1) Аз ҷониби рекламадиҳанда дидаю дониста додани таҳсилоти бардурӯғ оид ба **мол**, кор ё хизматрасонӣ, инчунин таҳиякунандагон ё фурушандагон онҳо, ки бо **ният**и ғаразнок содир шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо истифодаи воситаҳои ахбори омма сурат гирифта бошад;

б) ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Эзоҳ: Дар моддаҳои 274, 275 ва 276-и Кодекси маскур зарар ба миқдори калон чунин зарар ҳисобида мешавад, ки агар аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо як ҳазор маротиба зиёд бошад.

Моддаи 277. Ғайриқонунӣ ба даст овардани маълумоти дорои сирри тижоратӣ ё бонкӣ

Ҷамъовариҳои маълумоти дорои сирри тижоратӣ ё бонкӣ бо роҳи тасарруфи аснод, ришвадихӣ ё таҳдид нисбати шахсоне, ки сирри тижоратӣ ё бонкиро медонанд ё бо наздикони онҳо, дошта гирифтани мавҷи воситаҳои алоқа ё ғайриқонунӣ тамос гирифтани ба системаи ё шабакаи компютерӣ ё истифодаи воситаҳои махсуси техникӣ, ҳамчунин бо роҳи дигари ғайриқонунӣ бо мақсади ифшо ё истифодаи ғайриқонунии ин маълумотҳо, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 278. Ифшои сирри тижоратӣ ё бонкӣ

Ифшои ғайриқонунӣ ё истифодаи сирри тижоратӣ ё бонкӣ бидуни розигии молики он аз ҷониби шахсе, ки ин сир вобаста ба фаъолияти касбӣ ё хизматиаш маълум буд ва ин кирдор бо мақсади ғаразнок ё дигар манфиати шахсӣ содир гардида, ба корхонаи тижоратӣ ё соҳибкори инфиродӣ ба миқдори калон зарар расондааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Эзоҳ: Таъқиби ҷиноят барои содир намудани кирдорҳои пешбиниамудаи ҳамин модда мутобиқи аризаи корхонаи тижоратӣ ё соҳибкори инфиродии зарардида оғоз меёбад.

Моддаи 279. Ришвадихии тижоратӣ

1) Ғайриқонунӣ додани пул, коғазҳои қиматнок ё дигар молу мулк ба шахсе, ки дар корхонаи тижоратӣ ё дигар корхона вазифаи идоракуниро ба ҷо меорад, ҳамчунин вобаста ба мақоми ишғолнамудаи ин шахс ғайриқонунӣ расонидани хизмати дорои хусусияти молу мулкӣ ба ӯ барои амали анҷомдодааш (беамалиаш) ба манфиати ришвадиҳанда, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то чор сол ҷазо дода мешавад.

3) Аз ҷониби шахсе, ки вазифаи идоракуниро дар корхонаи тижоратӣ ё дигар корхона анҷом медиҳад, ғайриқонунӣ гирифтани пул, коғазҳои қиматнок ё дигар молу мулк, ҳамчунин аз ҷониби ӯ

гайриқонунӣ вобаста ба мақоми ишғол намудаи хизматӣ истифода бурдани хизматрасонии дорои хусусияти молу мулкӣ барои амали анҷомдода (беамалӣ) ба манфиати ришвадиҳанда, -

бо ҷарима ба андозаи аз ҳаштсад то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мўҳлат ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми сеюми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

в) дар алоқамандӣ бо тамаъҷӯи содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору панҷсад то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли вазифаҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Агар нисбат ба шахси кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ва дуюми ҳамин моддаро содирнамуда тамаъҷӯи ҷойдошта бошад ва ӯ ихтиёрӣ ба мақома, ки ҳақ дорад парвандаи ҷиноятӣ кушояд, оид ба ришвадиҳӣ иттилоъ диҳад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 280. Ришвадиҳӣ ба иштирокчиён ё ташкилотчиёни мусобиқаҳои касбии варзишӣ ва озмунҳои намоиши тичоратӣ

1) Ришвадиҳӣ ба варзишгарон, доварони варзиш, устодон, роҳбарони дастаҳо ё дигар иштирокчиён ё ташкилотчиёни мусобиқаҳои варзиши касбӣ, ҳамчунин **ришвадиҳӣ ба ташкилотчиён ё аъзои доварони (жюри)** озмунҳои намоиши тичоратӣ бо мақсади расонидани таъсир ба натиҷаҳои мусобиқа ё озмунҳо, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мўҳлати аз сад то як сад ҳаштод соат ё бо корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Гайриқонунӣ гирифтани арзишҳои моддӣ ё истифода аз хизматрасонии дорои хусусияти молу мулкӣ аз ҷониби варзишгарон, доварони варзиш, устодон, роҳбарони дастаҳо ё дигар иштирокчиён ё ташкилотчиёни мусобиқаҳои варзиши касбӣ, ҳамчунин аз ҷониби ташкилотчиён ё аъзои доварони (журӣ) озмунҳои намоиши тичоратӣ, ки баръало барои таъсир расонидан ба натиҷаҳои мусобиқа ё озмунҳо дода шудаанд ё истифода гардидаанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 281. Тайёр кардан ё ба муомилот баровардани пул ё қоғазҳои қиматноки қалбаки (сохта)

1) Тайёр кардан бо мақсади ба муомилот баровардан ё ба муомилот баровардани билетҳои қалбакии Бонки миллии Тоҷикистон, танга ё қоғазҳои қиматноки қалбакӣ бо асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон, асъори хоричӣ ё қоғазҳои қиматноки қалбакӣ бо асъори хоричӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) ба миқдори калон;

в) такроран, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуюми ҳамин модда, ки аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 282. Тайёр кардан ё ба муомилот баровардани картаҳои сохтаи (қалбакии) кредитӣ ё ҳисоббаробаркунӣ ё дигар асноди пардохт

1) Тайёр кардан бо мақсади ба муомилот баровардан ё ба муомилот баровардани картаҳои сохтаи кредитӣ ё картаҳои ҳисоббаробаркунӣ ё дигар асноди пардохт ё дигар ҳуҷҷатҳо, ки асьор ё дигар коғазҳои қиматнок ба шумор намераванд, вале асноди тасдиққунанда, муқаррарқунанда ё диҳандаи ҳуқуқ ё ўҳдадорихоӣ молу мулкӣ мебошанд,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурўҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) ба миқдори калон;

в) аз ҷониби шахси қаблан барои ҳамин ҷиноят ё барои тайёр кардан ё ба муомилот баровардани пул ё коғазҳои қиматноки қалбаки судшуда;

г) аз ҷониби гурўҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 283. Сўиистифода ҳангоми баровардани коғазҳои қиматнок (эмиссия)

1) Баровардани коғазҳои қиматнок (эмиссия) ва ба таври оммавӣ тақсим (пахн) кардани онҳо бидуни бақайдгирӣ мутобиқи тартиби муқарраргардида ё дидаю доништа истифода бурдани асноди сохта (қалбаки) барои бақайдгирии коғазҳои қиматнок,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ба тарҳи эмиссияи коғазҳои қиматнок дидаю доништа дохил намудани таҳсилоти нодуруст, ҳамчунин тасдиқи тарҳи эмиссия, ки баръало таҳсилоти нодуруст дорад ё дидаю доништа тасдиқ кардани натиҷаҳои таҳрифшудаи эмиссия, агар ин кирдор ба миқдори калон зарар расонида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаҳои 281, 282 ва 283 ҳамин Кодекс таҳти маҳфуми миқдори калон ё зарар ба миқдори калон чунин миқдор ё зараре ҳисобида мешавад, ки он аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо як ҳазор маротиба зиёд бошад.

Моддаи 284. Бастанӣ аҳди ғайриқонунии бо металлҳои қиматбаҳо, сангҳои қиматбаҳои табиӣ ё марворид

1) Додуғирифтӣ металлҳои қиматбаҳо, сангҳои қиматбаҳои табиӣ ё марворид бар ҳилофи қоидаҳои муқарраргардидаи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин ғайриқонунӣ нигоҳ доштан, интиқол додан ё кашондани фулузоти қиматбаҳо, сангҳои қиматбаҳои табиӣ ё марворид дар ҳар намуду ҳолат, ба истиснои маснуоти заргарӣ (ҷавохирот) ва маишӣ ва пораҳои чунин маснуот, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) тақроран;

б) ба миқдори калон;

в) аз ҷониби гурўҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз се то ҳафт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Кирдорҳои дар ҳамин модда пешбинишуда ҳамон вақт ба миқдори калон содиршуда эътироф карда мешаванд, ки агар арзиши металлҳои қиматбаҳо, сангҳои қиматбаҳои табиӣ ё марворид, ки мавриди муомилоти ғайриқонунӣ гардидаанд, аз як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал зиёдтар бошад.

Моддаи 285. Вайрон кардани қоидаҳои ба давлат супоридани фулузот ва сангҳои қиматбаҳо

Саркашӣ кардан аз ҳатман ба аффинаж супоридан ё ҳатман ба давлат фурӯхтани металлҳои қиматбаҳо ё сангҳои қиматбаҳои аз қаъри замин истихроҷшуда ё аз ашёи хомими муштак ба дастовардашуда ҳамчунин бардошташуда ё ёфташуда, агар ин кирдор ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Вайрон кардани қоидаҳои супоридан ё фурӯши фулузот ва сангҳои қиматбаҳо ба давлат вақте ба миқдори калон содиршуда шуморида мешавад, ки агар арзиши молу маҳсулоти дар ҳамин модда зикргардидаи ба давлат насупорида ё фурӯхтанашуда аз андозаи як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд бошад.

Моддаи 286. Додугирифти ғайриқонунӣ бо асъори хоричӣ

1) Муомилоти ғайриқонунӣ бо асъори хоричӣ бо роҳи харидан, фурӯхтан, фурӯш, иваз ё истифодаи он ба сифати дигар воситаҳои пардохт, агар дар давоми сол баъд аз додани ҷазои маъмури содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **сад то яксаду ҳаштоду се** маоши ҳадди ақал ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз шаш моҳ то як сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

2) Муомилоти ғайриқонунӣ бо асъори хоричӣ бо роҳи харидан, фурӯш, иваз ё истифодаи он ба сифати дигар воситаҳои пардохт, агар арзиши ашёи муомилот ё амалиёти ғайриқонунӣ аз панҷсад маоми ҳадди ақал зиёд бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

3) Кирдори пебининамудаи қисми дуюми ҳамин модда, агар:

а) тақроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **нӯҳсаду дувоздаҳ то як ҳазору чорсаду шаст** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **панҷ то ҳашт сол** ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Эзоҳ: Кирдорҳои дар ҳамин модда номбаршуда ҳамон вақт ба миқдори калон ҳисобида мешаванд, ки агар арзиши ашёи муомилот ё амалиёти ғайриқонунӣ аз ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёдтар бошад.

Моддаи 287. Аз хорича барнагардонидани воситаҳо ба асъори хоричӣ

Аз хорича ба миқдори калон барнагардондани воситаҳо ба асъори хоричӣ аз ҷониби роҳбарони корхона, ки мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд ба ҳисобномаи бонки ваколатдори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатман гузаронида шавад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур кирдорҳо ҳангоме ба миқдори калон содиршуда шуморида мешавад, ки агар воситаҳои ба асъори хоричӣ баргардониданашуда аз андозаи панҷ ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бештар бошад.

Моддаи 288 бо ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35 хорич карда шудааст

Моддаи 289. Контрабанда (қочоқ)

1) Контрабанда (қочоқ), яъне аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронидани мол ё дигар предметҳо ба миқдори калон, ба истиснои онҳое, ки дар қисми дуюми моддаи мазкур нишон додашуда, бидуни назорати гумрукӣ ё пинҳонӣ аз назорати гумрукӣ, ё бо воситаи фиребгарона истифода кардани ҳуҷжатҳо ё воситаҳои ҳаммонандкунии гумрукӣ ё декларация накардан ё декларациякунонии сохта, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

2) Аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронидани воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ, прекурсорҳои онҳо, моддаҳои саҳтгаъсир, захролуд, захролудкунанда, радиоактивӣ, тарканда, аслиҳа, воситаҳои таркиш, **силоъи** оташфишон, лавозимоти ҷангӣ ё муҳимоти ҳарбӣ, **силоъи** зарравӣ, химиявӣ, биологӣ ё дигар намуди **силоъи** қатли ом, мавод ва таҷҳизоте, ки барои сохтани **силоъи** қатли ом истифода шуданашон мумкин аст, ҳамчунин маводи ашёи аз ҷиҳати стратегӣ муҳим, осори бадеӣ, таърихӣ, бостоншиносӣ ё арзишҳои дигари фарҳангӣ, ки нисбат ба онҳо қоидаҳои махсуси гузаронидан аз тариқи сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян гардидааст, агар ин кирдор бидуни назорати гумрукӣ ё пинҳонӣ аз назорати гумрукӣ ё бо истифодаи фиребгаронаи ҳуҷҷатҳо ё воситаҳои ҳаммонандкунии гумрукӣ ё бо декларация накардан ё декларациякунонии сохта содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми моддаи мазкур агар:

а) тақроран;

б) аз ҷониби шахси мансабдор бо истифодаи мақоми хизматӣ;

в) бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди он нисбат ба шахсе, ки назорати гумрукиро анҷом медиҳад;

г) бо роҳи раҳна кардани сарҳади гумрукӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якум, дуҷум ё сеҷум ҳамин модда, агар аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Кирдори пешбининамудаи қисми якуми моддаи мазкур ҳангоме ба миқдори калон содиршуда ҳисобида мешавад, ки агар арзиши мол ё дигар предметҳои гузаронидашуда аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо бештар бошад.

Моддаи 290. Ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон барнагардонидани сарватҳои бадеӣ, таърихӣ ё бостоншиносии халқҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мамлакатҳои хориҷӣ

Дар мӯҳлати муқарраршуда ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон барнагардонидани сарватҳои бадеӣ, таърихӣ ё бостоншиносии халқҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ё мамлакатҳои хориҷие, ки берун аз хоки он бурда шуда буд, ба шарте, ки баргардонидани он, мувофиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатмӣ бошад,

– бо маҳрум кардан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо ҷазо дода мешавад.

Моддаи 291. Саркашӣ аз пардохтҳои гумрукӣ

1) Саркашӣ аз пардохтҳои гумрукӣ ба миқдори калон,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳ бо маслиҳати пешакӣ;

б) бо истифода аз мақоми хизматӣ;

в) аз ҷониби шахси қаблан барои ҷинояти дар ҳамин модда ё барои ҷиноятҳои дар моддаҳои 292 ё 293 пешбинишуда судшуда;

г) ба миқдори махсусан клон содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то панҷсаду чилу ҳафт нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Эзоҳ: Саркашӣ аз пардохти гумрукӣ ҳангоме ба миқдори калон содиршуда шуморида мешавад, ки агар миқдори пардохтҳои гумрукии супориданашуда аз **панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ва ба миқдори махсусан калон аз даҳ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёд бошад.

Моддаи 292. Саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шахси ҳуқуқӣ

1) Саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шахси ҳуқуқӣ, ки қонун муқаррар намудааст, бо роҳи дидаю доништа ба асноди муҳосибавӣ (бухгалтерӣ) ё декларатсияи андоз дохил намудани таҳсилоти таҳрифшуда оид ба даромад ва хароҷот ё бо роҳи дигар пинҳон доштани дигари объектҳои андозбандишаванда, ки ба миқдори калон содир шудааст,-

бо ҷарима бо андозаи аз панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум намудан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо ҷаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби шахси қаблан барои ҷинояти дар ҳамин модда ё барои ҷиноятҳои дар моддаҳои 291 ё 293 пешбинишуда, судшуда;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад,-

бо ҷарима бо андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то як ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум намудан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои мё машғул шудан бо ҷаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Эзоҳ: Саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шахсони ҳуқуқӣ ҳангоме ба миқдори калон содиршуда ҳисобида мешавад, ки агар ҳаҷми андоз ё пардохтҳои пардохтнашуда аз **панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ва ба миқдори махсусан калон бошад, аз даҳ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бештар бошад.

Моддаи 293. Саркашии шахси воқеъӣ аз пардохти андоз

1) Саркашии шахси воқеъӣ аз пардохти андоз бо роҳи пешниҳод накардани декларация оид ба даромад, дар ҳолате, ки пешниҳоди декларация ҳатмӣ мебошад ё ба декларация дидаю доништа дохил кардани таҳсилотҳои таҳрифшуда оид ба даромад ва хароҷот, ки боиси ба миқдори калон напардохтани андоз гаштааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз сад то дусаду панҷоҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

2) Ҳамин кирдор, агар ;

а) аз ҷониби шахси қаблан барои ҷинояти дар ҳамин модда ё барои ҷиноятҳои дар моддаи 291 ё 292 пешбинишуда, судшуда;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Эзоҳ: Саркашии шахси воқеъӣ аз пардохти андоз ҳангоме ба миқдори калон ҳисобида мешавад, ки агар маблағи пардохтнашудаи андоз аз **панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо бештар** ва ба миқдори махсусан калон аз **даҳ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо бештар** бошад.

Моддаи 294. Фиреби истеъмолкунандагон

1) Камтар чен кардан, кам баркашидан, кам додани бақияи пул, гумроҳ кардани истеъмолкунандагон дар мавриди хосияти истеъмолкунӣ ё сифати маҳсулот (хизматрасонӣ) ё дигар навъи фиреб додани истеъмолкунандагон дар корхонаҳо сарфи назар аз шакли моликият, ки ба фурӯши молу маҳсулот ё хизматрасонӣ ба аҳоли машғуланд, ҳамчунин аз ҷониби шахрвандон ба миқдори назаррас содир шуда бошанд; -

бо ҷарима ба андозаи то сесад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) ба миқдори калон;

в) аз ҷониби шахсе, ки қаблан барои фиреби истеъмолкунандагон суд шудааст, содир шуда бошад, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои яқум ва дуҷоми ҳамин модда, агар:

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

а) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Фиреби истеъмолкунандагон ҳангоме ба миқдори назаррас содиршуда шумурда мешавад, ки агар зарари ба истеъмолкунандагон расонидашуда аз даҳяки **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бештар, ба миқдори калон бошад - аз як **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бештар бошад, ба миқдори махсусан калон аз панҷоҳ **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёд бошад.

Моддаи 295. Сӯиистифодаи ваколат аз ҷониби кормандони ташкилотҳои тиҷоратӣ ва дигар ташкилотҳо

1) Аз ҷониби кормандони ташкилоти тиҷоратӣ ва дигар ташкилотҳои истифода намудани ваколатҳои фармонфармой ё дигар ваколатҳои идоравӣ бар хилофи манфиатҳои ин ташкилотҳо ва бо мақсади ба даст овардани фоида ва бартарӣ барои худ ё барои дигарон ё расонидани зарар ба шахсони дигар, агар ин кирдор ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон, корхона, ҷамъият ё давлат зарари ҷиддӣ расонда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)**

2) Ҳамин кирдор агар боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то панҷсоду чилу ҳафт** **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)**

Эзоҳ: 1) Таҳти мафҳуми кормандони ташкилотҳои тиҷоратӣ ё дигар ташкилотҳо дар моддаи мазкур шахсоне дар назар дошта шудаанд, ки ба таври доимӣ, муваққатӣ ё мутобиқи ваколоти махсус вазифаи фармонфармой ё дигар вазифаи идоравиро дар ташкилоти тиҷоратӣ сарфи назар аз шакли моликият ва инчунин дар ташкилоти ғайритиҷоратӣ, ки мақоми ҳокимияти давлатӣ намебошанд, анҷом медиҳанд.

2) Агар кирдорҳои пешбининамудаи ҳамин модда танҳо ба ташкилоти тиҷоратӣ, ки ташкилоти давлатӣ намебошад, зарар расонида бошад, таъқиби ҷиноятӣ аз рӯи аризаи ҳамин ташкилот ё бо розигии он оғоз карда мешавад. Ҳангоми расонидани зарар ба дигар ташкилот, инчунин ба манфиати шаҳрвандон, ҷамъият ё давлат - таъқиби ҷиноятӣ дар асосҳои умумӣ ба амал бароварда мешавад.

Моддаи 296. Сӯиистифодаи ваколат аз ҷониби аудиторҳо, судяҳои ҳакамӣ, (адвокат)

1) Аз ҷониби аудитор, судяи ҳакамӣ, истифода намудани ваколаташон бар хилофи вазифаҳои фаъолияти ба зиммашон гузошташуда ва ба мақсади ба даст овардани фоида ва **бартариҳо** барои худ ё дигар шахсон ё расонидани зарар ба дигарон, агар ин кирдор ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон, **ташкилот, ҷамъият** ё давлат зарари ҷиддӣ расонда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсад** то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар **такрори содир шуда бошад,**

– бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 297. Аз ҳадди ваколат гузаштани кормандони хадамоти муҳофизати хусусӣ ва детективӣ

1) Аз ҷониби роҳбарон ё хизматчиёни хадамоти муҳофизати хусусӣ ё детективӣ, бар ҳилофи вазифаҳои фаъолияти худ гузаштан аз ҳадди ваколат, ки мутобиқи лицензия ба онҳо дода шудааст, агар ин кирдор бо истифодаи зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир шуда бошад, -

бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо истифодаи **силоҳ** ё воситаҳои махсус содир шуда бошад;

б) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,

- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

ФАСЛИ XII

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ИТТИЛООТӢ

БОБИ 28

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ИТТИЛООТӢ

Моддаи 298. Ғайриқонунӣ даромадан ба иттилооти компютерӣ

1) Ғайриқонунӣ **даромадан ба** иттилооте, ки дар система ё шабакаи компютерӣ, ё дар маҳзани мошинҳо мавҷуданд, бо вайрон кардани системаи муҳофизати онҳо,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то чорсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси тағйир додан, нест кардан ё муҳосираи (блокировкаи) иттилоот, ҳамчунин аз кор баровардани таҷҳизоти компютерӣ гардида бошад ё зарари ҷиддӣ расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз чорсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то **чор** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 299. Тағйир додани иттилооти компютерӣ

1) Тағйири иттилоот, ки дар системаи ё шабакаи компютерӣ, ё дар маҳзани мошинҳо нигоҳ дошта шудааст, ҳамчунин дидаю доништа ба онҳо дохил намудани иттилооти баръало бардурӯғ, ки зарари ҷиддӣ расонидааст ё таҳдиди расонидани чунин зарарро пеш овардааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо роҳи ғайриқонунӣ даромадан ба системаи ё шабакаи компютерӣ алоқаманд бошад;

б) аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 300. Таҳриби компютерӣ

1) Несту нобуд, муҳосира ё корношоям сохтани иттилооти компютерӣ ё барнома, аз кор баровардани таҷҳизоти компютерӣ, ҳамчунин вайрон кардани системаи ё шабакаи компютерӣ ё маҳзани мошинҳо, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё ҳабс ба мӯҳлати то чор моҳ ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо роҳи ғайриқонунӣ даромадан ба системаи ё шабакаи компютерӣ алоқаманд бошад;

б) аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -
бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 301. Ғайриқонунӣ ба даст овардани иттилооти компютерӣ

1) Нусхабардории ғайриқонунӣ ё бо дигар усули ғайриқонуни ба даст овардани иттилоот, ки дар система ё шабакаи компютерӣ ё дар маҳзани мошинҳо мавҷуданд, ҳамчунин дошта гирифтани иттилооте, ки ба воситаи алоқаи компютерӣ **фиристода** мешавад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Маҷбур кардан барои додани иттилооте, ки дар системаи ё шабакаи компютерӣ ё дар маҳзани мошинҳо мавҷуданд, бо таҳдиди ифшо кардани таҳсилотҳои беобрӯкунанда нисбати шахс ё наздикони ӯ, ошкор кардани чунин таҳсилотҳо оид ба ҳолатҳои, ки ҷабрдида мехоҳад онҳоро ниҳон дорад, ҳамчунин бо таҳдиди истифодаи зӯрварӣ нисбат ба шахс ё наздикони ӯ ё бо таҳдиди несту нобуд ё вайрон кардани молу мулки шахс, наздикони ӯ ва шахсони дигар, ки чунин иттилоот ба онҳо бовар карда супорида шудааст ё таҳти муҳофизати онҳо қарор дорад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то чор сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) бо истифодаи зӯрварӣ нисбат ба шахс ё наздикони ӯ алоқаманд бошад;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад;

в) ба ҷабрдида зарари ҷиддӣ расонида бошад;

г) бо мақсади ба даст овардани иттилооти ниҳоят арзишнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум, дуҷум ё сеҷуми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 302. Тайёр кардан ва ба соҳибияти каси дигар додани воситаҳои махсус барои гирифтани тамоси ғайриқонунӣ ба системаи ё шабакаи компютерӣ

Тайёр кардан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан, ҳамчунин ба соҳибияти каси дигар додани воситаҳои махсусӣ барномаи ё таҷҳизотӣ барои ғайриқонунӣ **даромадан** ба системаи ё шабакаи компютерии муҳофизатдор,

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 303. Таҳия, истифода ва паҳн кардани барномаҳои зараровар

1) Таҳияи барномаҳои компютерӣ ё даровардани тағйирот ба барномаҳои мавҷуда бо мақсади бе иҷозат нобуд ё муҳосира кардан ё тағйир додан ё нусхабардории иттилоот, ки дар системаи ё шабакаи компютерӣ ё дар маҳзани мошинҳо маҳфуз аст, инчунин таҳияи барномаҳои махсуси вирусдор, дидаю дониста истифода бурдани онҳо ё паҳн кардани маҳзанҳои дорои чунин барномаҳо, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 304. Вайрон кардани қоидаҳои истифодаи системаи ё шабакаи компютерӣ

1) Вайрон кардани қоидаҳои истифодаи системаи ё шабакаи компютерӣ аз ҷониби шахсе, ки ба ин система ё шабака **ҳукуқи даромаданро** дорад, агар ин амал аз беэҳтиётӣ боиси нобуд ё муҳосира шудан ё

тағйир ёфтани иттилооти компьютарӣ, вайрон шудани кори таҷҳизоти компьютарӣ ё расонидани дигар зарари ҷиддӣ гашта бошад, -

бо ҷарима ба андозаи то сесад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар ҳангоми истифодаи система ё шабакаи компьютарӣ, ки иттилооти ниҳоят арзишнок дорад, содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мўҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мўҳлат ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

ФАСЛИ XIII ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ҲОКИМИЯТИ ДАВЛАТӢ

БОБИ 29

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АСОСҲОИ СОХТИ КОНСТИТУТСИОНӢ ВА АМНИЯТИ ДАВЛАТ

Моддаи 305. Хиёнат ба давлат

Хиёнат ба давлат, яъне ҷосусӣ, **додани** сирри давлатӣ, ё расонидани дигар хел ёрӣ ба давлати хориҷӣ, ташкилоти хориҷӣ ё ба намояндагони онҳо дар ғайрияти душманонашон ба зарари истиқлолият, дахлнопазирии арзӣ, иқтисодии мудофиавӣ ва **ё амнияти берунии Ҷумҳурии Тоҷикистон**, ки аз ҷониби шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ҷинояти пешбининамудаи ҳамин модда, инчунин моддаҳои 306 ва 308 Кодекси мазкурро содир кардааст, агар ихтиёрӣ ва бо сари вақт огоҳонидани мақомоти **ҳокимият** ё дигар усул ба пешгирии зарари расонидашаванда мусоидат карда бошад ва дар кирдорҳои ӯ дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда **мешавад**.

Моддаи 306. Бо зўрварӣ ғасб намудани ҳокимият ё бо зўрварӣ нигоҳ доштани ҳокимият

Ҳаракате, ки барои бо роҳи зўрварӣ ба ғасб кардани ҳокимият ё бо зўрварӣ нигоҳ доштани ҳокимият бар хилофи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон равона шудааст, ҳамчунин ба мақсади бо зўрвари тағйир додани сохти конститутсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ё бо зўрварӣ тағйир додани тамомияти арзии Ҷумҳурии Тоҷикистон равона гардидааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 307. Даъвати оммавӣ барои бо роҳи зўрварӣ тағйир додани сохти конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1) Даъватҳои оммавӣ чиҳати бо роҳи зўрварӣ ғасб кардани ҳокимияти давлатӣ ё бо зўрварӣ нигоҳ доштани он ё бо роҳи зўрварӣ тағйир додани сохти конститутсионӣ ё бо роҳи зўрварӣ вайрон кардани тамомияти арзии Ҷумҳурии Тоҷикистон,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз се то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи **воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет**;

д) дар ҳолати рецидивӣ махсусан хавфнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ҳашт то понздаҳ** сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то **панҷ сол ё бидуни он** чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар мутобиқи супориши ташкилотҳои нияти душманона дошта ё намояндагони давлатҳои хориҷӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **понздаҳ то бист** сол бо мусодираи молу мулк бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 307¹. Даъвати оммавӣ дар ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ (ифротгароӣ)

1) Даъвати оммавӣ дар ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ,

– бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки бо истифода аз воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

Моддаи 307². Ташкилитгиҳоди экстремистӣ (ифротгароӣ)

1) Ташкили иттиҳоди экстремистӣ, яъне гурӯҳи муташаккили шахсон барои тайёр ё содир намудани ҷинойтҳои дар моддаҳои 157, 158, 160, 185, 188, 189, 237, 237¹, 242, 243 (ҷинойтҳои хусусияти экстремистӣ дошта) пешбиниамудаи ҳамин Кодекс аз нигоҳи бадбинӣ ё кинаю адовати идеологӣ, сиёсӣ, наҷодӣ, миллӣ, маҳалгароӣ, ё динӣ, ҳамчунин аз нигоҳи бадбинӣ ё кинаю адоват нисбати кадом як гурӯҳи иҷтимоӣ, инчунин роҳбарӣ ба ҷунин иттиҳоди экстремистӣ, ба ҷузъ ё томҳои ба ҷунин иттиҳод дохилшаванда, ҳамчунин ташкили иттиҳоди ташкилкунандагон, роҳбарон ё дигар намояндагони ҷузъ ё томҳои ҷунин иттиҳод бо мақсади таҳияи нақшаҳо ва (ё) шароит барои содир намудани ҷинойтҳои хусусияти экстремистӣ дошта,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Иштирок дар иттиҳоди экстремистӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинишуда, ки такроран ё бо истифодаи мақоми хизматӣ содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёран аз иштирок дар иттиҳоди экстремистӣ даст мекашад, аз ҷавобгарии ҷинойтӣ озод карда мешавад, агар дар кирдори ӯ таркиби ҷинойти дигар мавҷуд набошад.

Моддаи 307³. Ташкили фаъолияти ташкилоти экстремистӣ (ифротгароӣ)

1) Ташкили фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ё динӣ ё дигар ташкилоте, ки нисбати он аз ҷониби суд қарори эътибори қонунӣ пайдо карда дар бораи барҳам додан ё манъи фаъолиятҳо бо сабаби ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ қабул шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Иштирок дар фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, динӣ ё дигар ташкилоте, ки нисбати он аз ҷониби суд қарори эътибори қонунӣ пайдокарда дар бораи барҳам додан ё манъи фаъолиятҳо бинобар сабаби ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ қабул шудааст,

– бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёран аз иштирок дар фаъолияти Ҳибҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ё динӣ ва ё дигар ташкилоте, ки нисбати он аз ҷониби суд қарори эътибори қонунӣ пайдо карда дар бораи барҳам додан ё манъи фаъолиятҳои бинобар сабаби ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ қабул шудааст, даст мекашад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад, агар дар кирдори ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад.

Моддаи 307⁴. Ташкили таълим ё гурӯҳи таълимии хусусияти динии экстремистидошта

1. Ташкили таълим ё гурӯҳи таълимии хусусияти динии экстремистидошта, инчунин роҳбарӣ ё иштирок дар чунин таълим новобаста аз ҷойи таълим,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

2. Ҳамин кирдор, агар:

- бо истифода аз мақоми хизматӣ содир шуда бошад;

- бо маблағгузорӣ намудани чунин гурӯҳҳо алоқаманд бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати панҷ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 02.08.11с.,№750)

Моддаи 308. Ҷосусӣ

Супоридани таҳсилотҳои дорои сирри давлатӣ ба давлати хориҷӣ, ташкилотҳои хориҷӣ ё намоёндагони онҳо, инчунин ҷамъоварӣ, тасарруф кардан ё ниғаҳдоштани чунин таҳсилотҳо бо мақсади супоридан ба онҳо ҳамчунин супоридан ё ҷамъовариҳои дигар таҳсилотҳо мутобиқи супориши кашфи (разведкаи) хориҷӣ барои истифода бурдани онҳо бар зарари истиқлолият, дахлнопазирии арзӣ, иқтисодии мудофиавӣ ё амнияти берунии Ҷумҳурии Тоҷикистон, агар ин кирдор аз ҷониби шахрванди хориҷӣ ё шахси бешаҳрвандӣ содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 309. Таҳрибкорӣ (Диверсия)

1) Бо мақсади ноустувор сохтани амнияти иқтисодӣ ва иқтисодии мудофиавии Ҷумҳурии Тоҷикистон, содир намудани таркиш, сӯхтор ё дигар кирдорҳои, ки барои нобуд ё вайрон кардани корхонаю иншоот, роҳ ва воситаҳои нақлиёт, воситаҳои алоқа, объектҳои таъминоти зиндагии аҳоли равона шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 310. Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади суст кардани асосҳои соҳти конститусионӣ ё амнияти давлат, ҳамчунин бо мақсади қатъ гардонидани фаъолияти давлатӣ ё дигар фаъолияти сиёсӣ ё содир намудани чунин кирдор бинобар интиқом барои чунин фаъолият (акти террористӣ),

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 311. Ифшои сирри давлатӣ

1) Ифшои маълумоти дорои сирри давлатӣ аз ҷониби шахсе, ки ин маълумот ба ӯ бовар карда шудааст ё вобаста ба хизмат ё кор ба ӯ маълум гардидааст, агар ин маълумот дастраси дигар шахсон шуда, дар ин кирдори ӯ нишонаҳои хиёнат ба давлат мавҷуд набошад,

– бо маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум кардан аз озода ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, **(ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)**

– бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 312. Гум кардани асноди дорои сирри давлатӣ

Аз ҷониби шахсе, ки ба сирри давлатӣ иҷозат дорад, вайрон кардани қоидаҳои муқарраргардидаи муносибат бо аснодҳои дорои сирри давлатӣ дошта, ҳамчунин бо предметҳои, ки маълумот дар бораи онҳо сирри давлатӣ мебошанд, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ боиси гум шудани онҳо ё фаро расидани оқибатҳои вазнин гардида бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 313. Исёни мусаллаҳона

Ташкили исёни мусаллаҳона ё иштироки фаёлона дар он бо мақсади аз байн бурдан ё бо роҳи зӯрварӣ тағйир додани сохти конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё вайрон намудани тамомияти арзии Ҷумҳурии Тоҷикистон,

– бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз дувазда то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

БОБИ 30

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ҲОКИМИЯТИ ДАВЛАТӢ ВА ВА МАНФИЯТҲОИ ХИЗМАТИ ДАВЛАТӢ

Моддаи 314. Сӯиистифода аз ваколатҳои мансабӣ

1) Аз ҷониби шахси мансабдор истифода намудани ваколатҳои хизмати худ бархилофи манфиатҳои хизматӣ, агар ин кирдор (ҳаракат ё беҳаракатӣ) бо ғараз ё дигар манфиатҳои шахсӣ содир шуда, ба таври ҷиддӣ ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шахрвандон ё ташкилотҳо ё манфиатҳои қонунан ҳифзшудаи ҷамъият ё давлатро поймол карда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)**

2) Ҳамин кирдор агар аз ҷониби шахсе, ки мансабҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё сардори мақоми худидоракунии маҳаллиро ишғол мекунад, содир шуда бошад,

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувазда** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)**

3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, ки боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **нӯҳсаду дувазда то як ҳазору ҳаштсаду бисту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз панҷто даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)**

Эзоҳ: 1) Таҳти мафҳуми шахси мансабдор дар моддаҳои ҳамин Кодекс шахсе дар назар дошта шудааст, ки ба таври доимӣ, муваққатӣ ё бо ваколати махсус вазифаи намоёндаи ҳокимиятро ба ҷо меорад ё вазифаҳои ташкилию амриҳӣ, маъмуриро хоҷагидориро дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ,

муассисаҳои давлатӣ, мақомоти худидоракунии маҳаллӣ инчунин дар Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар қўшунҳо ва ҷузъу томҳои ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом медиҳад.

2) Таҳти мафҳуми шахсе, ки мансабҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ишғол мекунад, дар моддаҳои боби мазкур ва дигар моддаҳои ҳамин Кодекс шахсоне дар назар дошта шудаанд, ки мансабҳои барои иҷрои бевоситаи салоҳияти мақомоти давлатӣ муайнамудаи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро ишғол мекунанд.

3) Хизматчиёни давлатӣ, хизматчиёни мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, ки ба шумули шахсони мансабдор дохил намешаванд, мутобиқи моддаҳои ҳамин боб дар ҳолатҳои махсус пешбиниамудаи моддаҳои дахлдор ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешаванд.

Моддаи 315. Беамалӣ дар иҷрои вазифа

Аз тарафи хизматчии давлатӣ, ки шахси мансабдор намебошад бо мақсади ғаразнок ё дигар манфиати шахсӣ ё гурӯҳӣ иҷро накардани вазифаҳои хеш, агар ин кирдор ба таври ҷиддӣ ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон, ташкилотҳо, ҷамъият ё давлатро поймол карда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё қорҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Моддаи 316. Баромадан аз ҳадди ваколатҳои мансабӣ

1) Аз ҷониби шахси мансабдор анҷом додани ҳаракате, ки аз ҳадди ваколатҳои ӯ баръало берун мебарояд ва боиси ба таври ҷиддӣ поймол гардидани ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрванд ё ташкилот ё манфиатҳои қонунан ҳифзшудаи ҷамъият ё давлат гаштааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то ҳафтсоду сӣ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то чор сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

2) Ҳамин ҳаракатро агар шахсе содир карда бошад, ки вазифаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё сардори мақоми худидораи маҳаллиро ишғол мекунад,

– бо ҷарима ба андозаи аз **ҳафтсоду сӣ то як ҳазору дусаду ҳафтоду ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз чор то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

3) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда агар:

а) бо зўрварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо истифодаи **силоҳ** ё воситаҳои махсус;

в) бо расонидани оқибатҳои вазнин содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз **нӯҳсоду дувоздаҳ то як ҳазору ҳаштсоду бисту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Моддаи 317 . Соҳибӣ кардани ваколоти шахси мансабдор

Аз ҷониби хизматчии давлатӣ ё хизматчии мақомоти худидораи маҳаллӣ, ки шахси мансабдор намебошад, соҳибӣ кардани ваколоти шахси мансабдор ва вобаста ба он содир намудани **ҳаракате**, ки ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон ё ташкилотҳоро ба таври ҷиддӣ поймол мекунанд,-

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё қорҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 318. Иштироки ғайриқонунӣ дар фаъолияти соҳибкорӣ

Аз ҷониби шахси мансабдор таъсис додани ташкилоте, ки фаъолияти соҳибкориро анҷом медиҳад ё шахсан иштирок дар идораи чунин ташкилот ё ба воситаи шахси боваринок хилофи манъи

муқаррарнамудаи қонун, агар ин кирдор аз фароҳам овардани имтиёз ва бартарӣ ё бо дигар шакли пуштибонӣ ба чунин ташкилот алоқаманд бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10.№617)

Моддаи 319. Гирифтани пора

1) Аз ҷониби шахси мансабдор шахсан ё ба воситаи миёнарав гирифтани пора дар **намуди** пул, қоғазҳои қиматнок **дигар**, молу мулк ё фоидаи дорои характери молу мулкӣ дошта, барои иҷро кардан ё накардани амали муайян ба манфиати порадиҳанда ё намояндагони ӯ, агар чунин ҳаракат (беҳаракатӣ) ба доираи ваколати хизмати шахси мансабдор, **шахси мансабдори давлати хориҷӣ ё шахси ё шахси ташкилоти байналмилалӣ** дохил бошанд ё онҳо вобаста ба қудрати мавқеи мансабиашон ба чунин ҳаракат (беҳаракатӣ) мусоидат карда метавонанд, ҳамчунин барои пуштибонии умумӣ ё саҳлангорӣ дар хизмат,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Аз ҷониби шахси мансабдор **шахси мансабдори давлати хориҷӣ ё шахси ташкилоти байналмилалӣ** гирифтани пора барои ҳаракати (беҳаракатии) ғайриқонунӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда агар аз ҷониби шахсе содир шуда бошад, ки вазифаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё сардори мақоми худидораи маҳаллиро ишғол мекунад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум, дуҷум ё сеҷуми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

в) бо тамаъҷӯии пора;

г) ба миқдори калон,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Дар моддаи 319 Кодекси мазкур зери мафҳуми миқдори калон, миқдори пул, арзиши қоғазҳои қиматнок, дигар молу мулк ё фоидаи дорои хусусияти молу мулкӣ доштае фаҳмида мешавад, ки арзиши онҳо аз як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал зиёд бошад.

2) Таҳти мафҳуми такроран (такрорӣ) дар моддаҳои 319, 320, 324 ва 325-и ҳамин Кодекс ҷинояте дар назар дошта шудааст, ки агар қаблан як ё якчанд ҷиноятҳои пешбинӣ намудаи ҳамин моддаҳоро содир шуда бошад.

3) Таҳти мафҳуми шахси мансабдори давлати хориҷӣ дар моддаҳои 319-321 Кодекси мазкур шахси дар мақомоти қонунгузор, иҷроия, маъмурӣ ё судии давлати хориҷӣ ягон мансабро ишғолнамуда (интиҳобгардида ё таъингардида) ва дигар шахсе, ки барои ин мақомоти давлати хориҷӣ ягон функцияи давлатиро иҷро менамояд, фаҳмида мешавад.

4) Таҳти мафҳуми шахси мансабдори ташкилоти байналмилалӣ хизматчиҳои ташкилоти байналмилалӣ ё дигар шахсе, ки ваколатдор аст аз номи ин ташкилот фаъолият намояд, фаҳмида мешавад. (ҚҶТ аз 12.11.13 с., №1028)

Моддаи 320. Додани пора

1) Додани пора шахсан ба шахси мансабдор **шахси мансабдори давлати хориҷӣ ё шахси ё шахси ташкилоти байналмилалӣ** ё аз тариқи миёнарав,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Додани пора ба шахси мансабдор **шахси мансабдори давлати хориҷӣ ё шахси ташкилоти байналмилалӣ** барои аз ҷониби онҳо дидаю доништа анҷом додани ҳаракати (беҳаракатии) ғайриқонунӣ ё тақроран додани пора,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Агар аз ҷониби шахси мансабдор **шахси мансабдори давлати хориҷӣ ё шахси ташкилоти байналмилалӣ** тамаъҷӯии пора ба амал омада бошад ё агар шахси порадода ихтиёран ба мақоме, ки ба оғози парвандаи ҷиноятӣ ҳуқуқ дорад хабар диҳад, ӯ аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

2) Таҳти мафҳуми тамаъҷӯе, ки дар моддаи 319 ва 320 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, талаботи шахси мансабдор **шахси мансабдори давлати хориҷӣ ё шахси ташкилоти байналмилалӣ** оид ба додани пора зери таҳдиди содир кардани ҷунин амалҳои вобаста ба фаъолияти хизматие, ки метавонад ба манфиатҳои қонунии порадиҳанда зарар расонад, ё инчунин қасдона гузоштани шаҳрванд ба ҷунин ҳолате, ки ӯ маҷбур аст барои бартараф кардани оқибатҳои зарарнок ба манфиатҳои қонунии худ пора диҳад, фаҳмида мешавад.

Моддаи 321. Иғвои порадиҳӣ

Кӯшиши ба шахси мансабдор, **шахси мансабдори давлати хориҷӣ ё шахси ташкилоти байналмилалӣ** додани пул, коғазҳои қиматнок, дигар молу мулк ё хизматрасонии дорои хусусияти молу мулкӣ бе розигии онҳо бо мақсади сохтани далелҳои сунъӣ оид ба гирифтани пора,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 322. Хунукназарӣ

1) Хунукназарӣ, яъне иҷро накардан ё ба таври дахлдор иҷро накардани вазифаҳои худ аз ҷониби шахси мансабдор дар натиҷаи муносибати беинсофона ё бепарвоёна ба хизмат, агар ин боиси ба таври ҷиддӣ поймол кардани ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрванд ё ташкилот ё манфиатҳои қонунан ҳифзшудаи ҷамъият ё давлат гашта бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз сад то дусаду панҷоҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гаштааст,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то нуҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Моддаи 323. Сохтакории хизматӣ

Сохтакории хизматӣ, яъне аз ҷониби шахси мансабдор, ҳамчунин хизматчиҳои давлатӣ ё хизматчиҳои мақомоти худидорақунии маҳаллӣ, ки шахси мансабдор намебошад, ба асноди расмӣ дидаю доништа дохил намудани таҳсилотҳои бардурӯғ, ҳамчунин ба асноди зикршуда ворид намудани ислоҳоте, ки мазмуни аслии онро таҳриф мекунад ё дидаю доништа додани ҳуҷжатҳои бардуруғ ё қалбакӣ, агар ин кирдор бо мақсади ғаразнок ё дигар манфиатдорӣ шахсӣ содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)

Моддаи 323¹. Ғайриқонунӣ додани шиносномаи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин ба ҳуҷжатҳое, ки барои гирифтани шаҳрвандии Ҷумҳурии

Тоҷикистон асос мебошанд, ворид намудани маълумотҳои баръало бардурӯғ

1) Аз ҷониби шахси мансабдор ё хизматчи давлатӣ ғайриқонунӣ додани шиносномаи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шаҳрвандони хориҷӣ ё шахсони бешаҳрванд, ҳамчунин аз ҷониби шахси мансабдор, хизматчи давлатӣ ё хизматчи мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, ки шахси мансабдор намебошад, ворид намудани маълумотҳои баръало бардурӯғ ба ҳуччатҳое, ки барои гирифтани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон асос мегарданд,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Аз ҷониби шахси мансабдор ё хизматчи давлатӣ ба таври дахлдор иҷро накардан ё хунукназарона иҷро кардани вазифаҳои хизматӣ, ки боиси ғайриқонунӣ додани шиносномаи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шаҳрвандони хориҷӣ ё шахсони бешаҳрванд ё ғайриқонунӣ ба даст овардани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон гашта бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

Моддаи 324. Гирифтани мукофот бо роҳи тамаъҷӯӣ

1) Гирифтани мукофот бо роҳи тамаъҷӯӣ, яъне талаб кардани мукофоти молӣ ё фоидаи молу мулкӣ аз ҷониби хизматчи корхона сарфи назар аз шакли моликият, ғайр аз шахсони мансабдори мақомоти давлатӣ, барои иҷрои кори муайян ё расонидани хизмат, ки ба доираи вазифаи хизмати чунин корманд дохил мешавад, ҳамчунин қасдан гузоштани шаҳрванд дар чунин шароите, ки ӯ барои пешгирӣ кардани вайронкунии ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунан ҳифзшавандааш маҷбур аст чунин мукофотро барояш муҳайё созад,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо, ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) ба миқдори калон содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 325. Додани мукофот ба хизматчи

1) Додани мукофот ба хизматчи, яъне додани мукофоти молӣ ё фоидаи молу мулкӣ ба хизматчи корхона, сарфи назар аз шакли моликият, ғайр аз шахсони мансабдори мақомоти давлатӣ, барои ба манфиати шахси мукофотдиҳанда иҷро кардани амали ғайриқонунӣ,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба миқдори калон;

г) ба манфиати гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаҳои 324 ва 325 – и Кодекси мазкур зери мафҳуми миқдори калон, миқдори пул, арзиши қазҳои қиматнок, дигар молу мулк ё фоидаи дорои хусусияти молу мулкӣ доштае фаҳмида мешавад, ки арзиши онҳо аз панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд бошад.

Моддаи 326. Ғайриқонунӣ иҷозат додан ба гирифта гаштан ва нигоҳдории силоҳи

оташфишон

Гайриқонунӣ иҷозат додан ба гирифта гаштан ва нигоҳдории **силоъи** оташфишон,
– бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 327. Гайриқонунӣ нигоҳ доштани муҳофизони шахсӣ ва истифодаи техникаи ҷангӣ бо ҳамин мақсад

Гайриқонунӣ нигоҳ доштани муҳофизони шахсӣ, инчунин истифодаи, техникаи ҷангӣ бо ҳамин мақсад,

– бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

БОБИ 31

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ТАРТИБИ ИДОРАКУНИ

Моддаи 328. Истифодаи зӯрварӣ ба муқобили намояндаи ҳокимият

1) Истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатӣ хавфнок нест ё таҳдиди истифодаи зӯрварӣ, ҳамчунин таҳдиди несту нобуд кардани молу мулк нисбат ба намояндаи ҳокимият ё наздиконаш вобаста ба иҷрои вазифаашон, **(ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)**

– бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Истифодаи зӯрварӣ нисбат ба шахсони дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида, ки ба ҳаёт ва саломатӣ хавфнок аст,

– бо маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур ва дигар моддаҳои ҳамин Кодекс таҳти мафҳуми намояндаи ҳокимият шахсе дар назар дошта шудааст, ки дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ хизмат карда ва мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонун нисбат ба шахсони таҳти тобеъияти хизматиаш қарорнадошта ваколати амрдихиро дорад.

Моддаи 329. Таҳдид нисбати кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ё хизматчиёни ҳарбӣ

Таҳдиди куштан, расонидани зарар ба саломатӣ, вайрон ё несту нобуд сохтани молу мулк нисбати кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, хизматчиёни ҳарбӣ, ҳамчунин нисбати шахсони наздики онҳо бо мақсади монеъ шудан бо фаъолияти қонуни ин шахсон оиди муҳофизати тартиботи ҷамъиятӣ ё таъмини беҳатарии ҷамъият ё аз рӯи интиқом барои чунин фаъолиятҳои содир шуда бошад, -

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 330. Таҳқири намояндаи ҳокимият

1) Таҳқири оммавии намояндаи ҳокимият ҳангоми иҷрои вазифаҳои хизматӣ ё вобаста ба иҷрои онҳо,

– бо **корҳои ҳатмӣ бо мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат** ё бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати аз ду моҳ то як сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)**

2) Таҳқири намояндаи ҳокимият дар баромадҳои оммавӣ, асарҳои ба таври оммавӣ намоишдодашуда **дар воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет,**

– бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал ё **ҳабс ба мӯҳлати аз ду то шаш моҳ** ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 331. Монеъ шудан ба фаъолияти муассисаҳои татбиқкунандаи ҷазо ва муассисаҳои ҳабси пешакӣ

1) Таҳдиди зӯроварӣ нисбати кормандони муассисаҳои татбиққунандаи ҷазо, нисбати кормандони муассисаҳои ҳабси пешакӣ бо мақсади монеъ шудан ба фаъолияти мӯътадили ин муассисаҳо,
– **бо маҳдуд кардани озоди ба мӯҳлати то се сол** ӯ маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Бо ҳамин мақсад истифода бурдани зӯроварӣ нисбати шахсони дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида, ки ба ҳаёт ӯ **саломатии** шахс хавфнок намебошад,

– **бо маҳрум сохтан аз озоди ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол** ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ӯ дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) бо зӯроварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатии шахс хавфнок аст;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил:

в) дар ҳолати рецидиви **хавфнок** ӯ махсусан хавфнок содир шудааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 332. Кирдорҳое, ки кори ҷойҳои маҳрумӣ аз озодиро номураттаб месозанд

1) Кирдорҳое, ки шахси адоқунандаи ҷазо дар ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ содир намуда, дар:

а) таҳқиру шиканҷаи маҳкумшудагон;

б) ҳамла овардан ба намоёндагони маъмурияти ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ;

в) ташкил намудани гурӯҳҳо бо ин мақсад ӯ дар амали онҳо фаъолона иштирок намудан ифода ӯфтааст,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз ҷониби шахси барои ҷинояти вазнин ӯ махсусан вазнин маҳкумшуда содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 333. Истифодаи ғайриқонунии аломату нишонаҳои Салиби Сурх ва Ҳилоли Аҳмар

Истифодаи ғайриқонунии аломату нишонҳои тафриқаи Салиби Сурх ва Ҳилоли Аҳмар, инчунин номи Салиби Сурх ва Ҳилоли Аҳмар,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ӯ корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ӯ маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 334. Худсарӣ

1) Худсарӣ, яъне худсарона, бар хилофи тартиби муқаррарнамудаи қонун ӯ санади дигари меъёрии ҳуқуқӣ ба амал баровардани ҳуқуқи воқеӣ ӯ эҳтимолӣ, ки ба ҳуқуқи манфиатҳои қонунан ҳифзшавандаи шаҳрвандон ӯ манфиатҳои ӯ ҷамъиятӣ давлатӣ зарари ҷиддӣ расонидааст,

– бо ҷарима ба андозаи то дусад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ӯ **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати аз як то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар бо зӯроварӣ ӯ таҳдиди истифодаи он содир шуда бошад,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол, ӯ маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 31.12.08 с., №451).**

Моддаи 335. Ғайриқонунӣ гузаштан аз Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1) Ғайриқонунӣ, бидуни **ҳучҷати** муайяншуда ва иҷозати зарурӣ гузаштан аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон,

– **бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ӯ **бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол** ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 31.12.08 с., №451)**

2) Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ғайриқонунӣ, бо маслиҳати пешакӣ гузаштани гурӯҳи шахсон ӯ гурӯҳи муташаккил ӯ бо истифодаи зӯроварӣ ӯ бо таҳдиди истифодаи он,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Кирдори пешбиниамудаи ҳамин модда нисбати шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванде, ки бо вайрон кардани қоидаи гузаштан аз Сарҳади давлатӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон барои

истифодаи ҳуқуқи паноҳгоҳи сиёсӣ мутобиқи Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид гаштаанд, паҳн намегардад.

Моддаи 335¹. Ташкили воридшавии ғайриқонунии шахрвандони хоричӣ ё шахсони бешаҳрванд ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ё ташкили гузариши транзитии ғайриқонунӣ ба воситаи марзи Ҷумҳурии Тоҷикистон

1) Ташкили воридшавии ғайриқонунии шахрвандони хоричӣ ё шахсони бешаҳрванд ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ё ташкили гузариши транзитии ғайриқонунии чунин шахсон ба воситаи марзи Ҷумҳурии Тоҷикистон,

– бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз шаш моҳ то як сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

в) бо расонидани зарари ҷиддӣ ба шахрванд;

г) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

д) бо мақсади машғул шудан бо фаъолияти ғайриқонунӣ содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08 с., №451)

Моддаи 335². Ташкили муҳочирати ғайриқонунӣ

1) Ташкили ғайриқонунӣ фиристонидан ва бо кор таъмин кардани шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хорича,

– бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз шаш моҳ то як сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Бо кор таъмин намудани муҳочирон аз ҷониби шахсе, ки барои амалӣ намудани чунин намуди фаъолият иҷозатнома надорад,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08 с., №451)

Моддаи 336. Вайрон кардани низоми Сарҳади давлатӣ

Вайрон кардани низоми Сарҳади давлатӣ, низоми сарҳадӣ ва низоми гузаргоҳи Сарҳади давлатӣ, ки дар давоми сол пас аз додани ҷазои маъмуриӣ барои ҳамин гуна вайронкуниҳо содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз сесад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 337. Тасарруфи мукофоти давлатӣ

Тасарруфи мукофоти давлатӣ,

– бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз як то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 338. Худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он

1) Худсарона ишғол намудани қитъаи замин, агар дар давоми соли пас аз татбиқи ҷазои маъмуриӣ барои чунин ҳуқуқвайронкунӣ содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Сохтмони худсарона дар қитъаи замини худсарона ишғол намуда, новобаста аз татбиқи ҷазои маъмури,

– бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Ҷиноятҳои дар моддаҳои 338 ва 338¹ Кодекси мазкур пешбинигардида дар ҳамон вақт такроран содиршуда эътироф карда мешаванд, ки агар шахсе қаблан як ё якчанд ҷиноятҳои дар ҳамин моддаҳо пешбинигардидаро содир намуда бошад. (ҚҶТ аз 25.03.11 с., №694)

Моддаи 338¹. Ғайриқонунӣ додани қитъаи замин

1) Ғайриқонунӣ додани қитъаи замин,

– бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифода аз ваколати мансабӣ содир шуда бошад,

– бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 25.03.11 с., №694)

Моддаи 339. Тасарруф ё вайрон кардани ҳуччат, штамп, мӯҳр

1) Тусарруфи шиноснома (паспорт) ё дигар ҳуччати муҳими шахсии шахрванд,

– бо қорҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз ҳаштод то яксаду бист соат ё бо ҷарима ба андозаи то дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Бо мақсади ғаразнок ё манфиати дигари шахсӣ тасарруф, нобуд, вайрон ё пинҳон кардани ҳуччатҳои расмӣ, штамп ё мӯҳр,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисми якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, ки бо мақсади хариду фурӯши одамон содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 340. Сохтакорӣ, тайёр кардан ё ба соҳибияти каси дигар додани ҳуччат, мукофоти давлатӣ, штамп, мӯҳр ва бланкаҳои қалбакӣ

1) Сохтакории шиноснома (паспорт) шаҳодатнома ё дигар ҳуччатҳои расмии ҳуқуқдиҳанда ё аз ӯҳдадорӣ озодкунанда бо мақсади истифода аз ҷониби худи сохтакор ё шахси дигар ё ба соҳибияти каси дигар додани чунин ҳуччат, ба ҳамин мақсад тайёр кардан ё ба соҳибияти каси дигар додани мукофоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҶШС Тоҷикистон, ИҶШС, штампу мӯҳр ё бланкаҳои қалбакӣ, инчунин истифодаи ҳуччатҳои баръало қалбакӣ,

– бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 25.03.11 с., №694)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) бо маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи шахсон;

в) бо истифодаи техникаи компьютерӣ содир шуда бошад,

– **бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 25.03.11 с., №694)**

3) Кирдорҳои дар қисми якум ва дуюми ҳамин модда пешбинигардида, ки бо мақсади хариду фурӯши одамон содир шуда бошад,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 340¹. Сохтакорона тайёр кардан, ба муомилот баровардани маркаҳои бочи аксизӣ, маркаҳои махсус ё аломатҳои мутобиқат ва ё истифодаи онҳо

1. Сохтакорона тайёр кардан бо мақсади муомилот ё ба муомилот баровардани маркаҳои аксизӣ, маркаҳои махсус ё аломатҳои мутобиқати муҳофизатшаванда ва ё истифодаи онҳо,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)**

2. Ҳамин кирдор, агар бо маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи шахсон ва ё гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)**

Моддаи 341. Соҳиб шудан ё ба соҳибияти каси дигар додани ҳуҷҷатҳои расмӣ ва мукофоти давлатӣ

Ғайриқонунӣ соҳиб шудан ё ба соҳибияти каси дигар додани ҳуҷҷатҳои расмӣ ҳуқуқдиҳанда ё аз ўҳдадорӣ озодкунанда, инчунин мукофоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҚШС Тоҷикистон, ИҶШС, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

Моддаи 342. Таҳқир кардани рамзҳои давлатӣ

Таҳқир кардани рамзҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон,

– **бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 343. Саркашӣ аз хизмати ҳарбӣ ва альтернативӣ

1) Саркашӣ аз даъвати навбатӣ ба хизмати ҳатмӣ ҳарбӣ, ҳамчунин саркашӣ кардани шахси ўҳдадори ҳарбӣ аз ҷамъомадҳои таълимӣ ё санчиши ҳарбӣ дар ҳолати набудани асосҳои қонунӣ барои аз ин хизмат озод намудан,

– бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Саркашии шахсони аз хизмати ҳарбӣ озодшуда аз адои хизмати альтернативӣ,

– **бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз сесаду то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешаванд.**

3) Саркашӣ аз даъвати хизмати ҳарбии ҳатмӣ ё альтернативӣ бо роҳи:

а) ба худ расонидани зарар ба саломатӣ;

б) бо сохтакории ҳуҷҷатҳо ё фиреби дигар,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Агар даъватшаванда то ба суд супурдани парванда ба даъватгоҳ ҳозир шавад, ў аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 344. Саркашӣ аз даъвати сафарбарӣ

Саркашӣ аз даъвати сафарбарӣ ба сафи Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон,
– бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

БОБИ 32 ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АДОЛАТИ СУДӢ

Моддаи 345. Монеъ шудан ба татбиқи адолати судӣ, таҳқиқи ибтидоӣ ва тафтиши пешакӣ

1) Дар ҳар шакл даҳолат кардан ба фаъолияти суд бо мақсади монеъ шудан ба татбиқи адолати судӣ,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Дар ҳар шакле даҳолат кардан ба фаъолияти прокурор, муфаттиш ё шахсе, ки таҳқиқи ибтидоиро анҷом медиҳад бо мақсади монеъ шудан ба ҳамаҷониба, пурра ва объективии таҳқиқи ибтидоӣ ё тафтиши пешакии парванда,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисми якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, ки аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизмати худ содир шудаанд,

– бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 346. Дидаю доништа расонидани хабари бардурӯғ

1) Дидаю доништа расонидани хабари бардурӯғ оиди содир шудани ҷиноят,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **маҳдуд кардани озоӣ ба мӯҳлати то ду сол** ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар вобаста:

а) бо гунаҳгор кардан ба содир намудани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин;

б) бо сохтани далелҳои сунъии айбдоркунӣ;

в) аз **нияти** ғаразнок;

г) ба манфиати гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,

– бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида агар:

а) нисбати судя, прокурор, муфаттиш ё шахси анҷомдиҳандаи таҳқиқи ибтидоӣ содир шуда бошанд;

б) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошанд,

– бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 347. Хабар надодан дар бораи ҷиноят ё пинҳон доштани он

1) Хабар надодан дар бораи ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин, аниқ маълуми тайёршудаи содиршуда, ҳамчунин хабар надодан дар бораи шахси аниқ маълуми содирнамудаи ин ҷиноят ё бошишгоҳи ӯ,

– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Пинҳон доштани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнини пешакӣ ваъданашуда,

– бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Ҳамсар ва ҳешовандони наздики шахси содирнамудаи ҷиноят барои хабар надодан дар бораи ҷиноят ва пинҳон доштани ҷинояти пешакӣ ваъданашудаи он ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешаванд.

2) Инчунин ходими калисо барои хабар надодан дар бораи ҷинояте, ки ба ӯ ҳангоми омурзиш маълум гардидааст, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешавад.

Моддаи 348. Дидаю дониста ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидани шахси бегуноҳ

1) Дидаю дониста шахси бегуноҳро ба сифати айбдоршаванда ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан аз ҷониби шахси анҷомдиҳандаи таҳқиқи ибтидоӣ, муфаттиш ё прокурор, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) вобаста бо айбдоркунӣ дар содир намудани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин;

б) вобаста бо сохтани далелҳои сунъии айбдоркунӣ содир шуда бошад;

в) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 349. Дидаю дониста ғайриқонунӣ баровардани ҳукм, ҳалнома ё дигар актҳои судӣ

1) Дидаю дониста аз тарафи судя (судяҳо) ғайриқонунӣ баровардани ҳукм, ҳалнома ё дигар актҳои судӣ,

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) вобаста бо баровардани ҳукми аз озодӣ маҳрум сохтан;

б) вобаста бо сохтани далелҳои сунъии айбдоркунӣ содир шуда бошад;

в) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 350. Монеъ шудан ба ҳозиршавии шоҳид ё ҷабрдида ба суд, мақомоти тафтиши пешакӣ ё таҳқиқи ибтидоӣ

Монеъ шудан ба ҳозиршавии шоҳид ё ҷабрдида ба суд, мақомоти тафтиши пешакӣ ё таҳқиқи ибтидоӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 351. Гувоҳии бардурӯғ

1) Дидаю дониста нишондоди бардурӯғ додани шоҳид, ҷабрдида ё хулосаи ғалат додани коршинос (эксперт), ҳамчунин ҳангоми таҳқиқи ибтидоӣ, тафтиши пешакӣ ё дар суд дидаю дониста нодуруст тарҷума кардани тарҷумон, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз як то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар вобаста:

а) ба айбдоркунӣ дар содир намудани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин;

б) ба тайёр кардани далелҳои сунъии айбдоркунӣ;

в) бо мақсади ғаразнок;

г) ба манфиати гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Агар шоҳид, ҷабрдида, коршинос ё тарҷумон дар ҷараёни таҳқиқи ибтидоӣ, тафтиши пешакӣ ё муруфиаи судӣ то баровардани ҳукм ё ҳалномаи суд дар хусуси бардурӯғ будани баёнот, хулосаҳо ё дидаю дониста нодуруст тарҷума карданашон ихтиёрӣ арз намоянд, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешаванд.

Моддаи 352. Саркашӣ аз ҳозир шудан ё нахостани додани нишондод, хулоса ё тарҷума кардан

1) Саркашӣ кардани шоҳид ё ҷабрдида аз ҳозир шудан ба даъвати мақомоти таҳқиқи ибтидоӣ, тафтишотӣ ё ба суд ё нахостани додани нишондод,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

2) Саркашӣ кардани коршинос (эксперт), мутахассис тарҷумон ё шахси холис аз ҳозир шудан ба даъвати ҳуди ҳамон мақомот ё саркашӣ кардан аз иҷрои вазифаҳои худ,- (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

Моддаи 353. Ришвадиҳӣ ё маҷбур кардан барои додани баёноти бардурӯғ, хулосаи бардурӯғ ё тарҷумаи нодуруст

1) Ришвадиҳӣ ба шоҳид, ҷабрдида бо мақсади аз ҷониби онҳо додани баёноти бардурӯғ ё ба коршинос бо мақсади пешкаш намудани хулосаи бардурӯғ ё додани нишондоди бардурӯғ, ҳамчунин ба тарҷумон бо мақсади нодуруст тарҷума кардани,-

бо корҳои ҳатми ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

2) Маҷбур сохтани шоҳид, ҷабрдида барои додани нишондоди бардурӯғ, коршинос барои пешниҳоди хулосаи бардурӯғ ё тарҷумон ҷиҳати нодуруст тарҷума кардан, ҳамчунин маҷбур сохтани шахсони мазкур барои саркашӣ намудан аз додани нишондод вобаста бо:

а) ирӯб (шантаж);

б) таҳдиди куштан;

в) таҳдиди расонидани зарар ба саломатӣ;

г) таҳдиди нобуд сохтани молу мулки ин шахсон ё наздикони онҳо содир шуда бошад, -

бо маҳрум кардани озодӣ ба мӯҳлати аз як то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисми дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, бо истифодаи зӯровариҳои барои ҳаёт ва саломатии шахсони мазкур хавфнок набуда содир шуда бошад, -

бо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои дар қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардидае, ки:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи зӯровариҳои барои ҳаёт ва саломатии шахсони зикргардида хавфнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 354. Аз ҷониби шахси таҳқиқи ибтидоӣ тафтиши пешакӣ гузаронанда ё адолати судиро татбиқкунанда маҷбур сохтан ба додани нишондод

1) Бо роҳи таҳдид, ирӯб ё кирдорҳои дигари ғайриқонунӣ гумонбаршуда, айбдоршаванда, судшаванда, ҷабрдида ё шоҳидро маҷбур намудан ба додани нишондод, инчунин коршиносро барои пешниҳоди хулоса маҷбур қадан аз ҷониби шахсе, ки таҳқиқи ибтидоӣ тафтиши пешакӣ мегузаронад ё адолати судиро татбиқ менамояд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 355. Беэҳтиромӣ нисбати суд

1) Беэҳтиромӣ нисбати суд, ки дар таҳқири иштирокчиёни муҳофизати судӣ ифода ёфтааст, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусад чил соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

2) Таҳқири судя, машваратчӣ ё шахси дигаре, ки дар татбиқи адолати судӣ иштирок менамояд,-

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 356. Таҳдид ё зӯроварӣ вобаста ба амалбарории адолати судӣ ё таҳқиқи ибтидоӣ ё

тафтишоти пешакӣ

1) Таҳдиди куштан, расонидани зарар ба саломатӣ, вайрон ё несту нобуд кардани молу мулк нисбати судя, машваратчи халқӣ, прокурор, муфаттиш, шҳсе, ки таҳқиқи иптидоӣ мегузаронад, адвокат эксперт, тарҷумон, пристави суд ё котиби суд, иҷроҷии суд, ҳамчунин наздикони онҳо вобаста ба гузаронидани таҳқиқи иптидоӣ, тафтишоти пешакӣ, баррасии парванда ё мавод дар суд, ё иҷроӣ ҳукм, ҳалномаи суд ё санади дигари судӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.

2) Бо сабаби гузаронидани таҳқиқи ибтидоӣ, тафтиши пешакӣ, баррасии парванда ё мавод дар суд ё иҷроӣ ҳукм, ҳалномаи суд ё санади дигари судӣ нисбати шахсони дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида, истифода намудани зӯроварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатиашон хавфнок нест,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинишуда бо истифода намудани зӯроварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок аст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 357 бо ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35 хорич карда шудааст

Моддаи 358. Ғайриқонунӣ дастгир ё ҳабс намудан

1) Дидаю дониста ғайриқонунӣ дастгир намудан, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

2) Дидаю дониста ғайриқонунӣ ҳабс кардан ё дар ҳабс нигоҳ доштан,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардидае, ки боиси оқибатҳои вазнин гардидаанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 359. Сохтакории далелҳо

1) Сохтакории далелҳои парвандаи граждани аз ҷониби шахси дар парванда иштирокдошта ё намояндаи ӯ, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду шаст то дусаду чил соат ё ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол чазо дода мешавад.

2) Сохтакории далелҳои парвандаи ҷиноятӣ аз ҷониби шахси таҳқиқи ибтидоӣ гузаронанда, муфаттиш, прокурор ё ҳимоятгар, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

3) Сохтакории далелҳои парвандаи ҷиноятӣ аз ҷониби шахсони дар қисми дуҷуми ҳамин модда зикргардида, агар:

а) дар хусуси ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин бошад;

б) аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 360. Ғайриқонунӣ озод кардан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ

Шахси дар содир намудани ҷиноят гумонбар ё айбдоршавандаро ғайриқонунӣ аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод кардани прокурор ё шахсе, ки тафтиши пешакӣ ё таҳқиқи ибтидоӣ мегузаронад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 361. Фош кардани таҳсилоти таҳқиқи ибтидоӣ ё тафтиши пешакӣ

Бе иҷозати шахси таҳқиқи ибтидоиро гузаронанда, муфаттиш ё прокурор таҳсилоти таҳқиқи ибтидоӣ ё тафтиши пешакиро фош кардани шахсе, ки мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонун аз фош накардани онҳо огоҳонида шуда буд, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 362. Ҳаракати ғайриқонунӣ нисбати молу мулк, ки рӯйхат шудааст, ё ба вай ҳабс гузошта шудааст, ё ин ки мусодира карда мешавад

1) Молу мулки рӯйхат шуда ё ба он ҳабс гузошташударо исроф намудан, бегона ё пинҳон кардани шахсе, ки молу мулки мазкур ба вай бовар карда супурда шуда буд, ҳамчунин аз тарафи хизматчиёни ташкилотҳои кредитӣ ба амал баровардани **амалиётҳои** бонкӣ ба воситаҳои пулӣ (пасандозҳо), ки ба онҳо ҳабс гузошта шуда буд, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо**, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Пинҳон ё азони худ кардани молу мулк, ки бо ҳукми суд мусодира карда мешавад, ҳамчунин бо тарзи дигар саркашӣ кардан аз иҷрои ҳукми ба қувваи қонунӣ даромадаи суд оиди таъмини мусодираи молу мулк, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 363. Иҷро накардани ҳукми суд, ҳалномаи суд ё санади дигари судӣ

Ҳукм, ҳалнома ё санади дигари **этибори қонунӣ** пайдонамудаи судро қасдан иҷро накардани намояндаи ҳокимият, хизматчии давлатии хизматчии мақоми худидораи маҳаллӣ, инчунин хизматчии муассисаи давлатӣ, **ташкilotи тижоратӣ ё дигар ташкилот**, инчунин ба иҷрои онҳо монеъ шудан, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 364. Саркашӣ аз адои ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ

Аз адои ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ саркашӣ кардани шахси ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшудае, ки ба ӯ барои аз ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ ба муддати кӯтоҳ **сафар кардан** иҷозат дода шудааст ё иҷрои ҳукм дар мавриди татбиқи ҷазо мавқуф гузошта шудааст баъд аз ба охир расидани мӯҳлати иҷозати рафтани мӯҳлати мавқуф гузошта шуда, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 365. Гурехтан аз ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ ё аз ҳабси пешакӣ

1) Аз ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ ё аз ҳабси пешакӣ гурехтани шахсе, ки ҷазоро адо мекунад ё дар ҳабси пешакӣ мебошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи шахсон;

б) бо зӯрвариҳои барои ҳаёт ё саломатии шахсони дигар хавфнок ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ;

в) бо истифодаи **силоҳ** ё предметҳои ба сифати **силоҳ** истифодашаванда содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 17.05.04 с.,

Эзоҳ: Шахсе, ки дар мӯҳлати се рӯз ихтиёрӣ, ба ҷойҳои маҳрум аз озодӣ ё ба ҳабси пешакӣ бармегардад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ барои гурехтан озод када мешавад, агар дар ҳаракатҳои ин шахс таркиби ҷиноятҳои дигар набошад.

ФАСЛИ XIV ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ХИЗМАТИ ҲАРБӢ

БОБИ 33 ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ХИЗМАТИ ҲАРБӢ

Моддаи 366. Мафҳуми ҷиноятҳо ба муқобили хизмати ҳарбӣ

1) Ҷиноятҳои муқобили хизмати ҳарбӣ - он ҷиноятҳои пешбиниамудаи ҳамин боб эътироф карда мешаванд, ки ба муқобили тартиботи муқарраргардидаи адои хизмати ҳарбӣ аз ҷониби хизматчиёни ҳарбӣ, ки дар асоси даъват ё ба тартиби ихтиёрӣ дар Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар сохторҳои ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон адои хизмат мекунад, содир шудаанд, ҳамчунин аз ҷониби шаҳрвандони дар эҳтиётбуда, ҳангоми гузаштани ҷамъомадҳои ҳарбӣ ё шахсон, ки мутобиқи қонунҳои ҷорӣ мақоми хизмати ҳарбӣ доранд, содир шудаанд.

2) Шахсоне, ки дар ҳамин модда зикр нашудаанд, барои шарикӣ дар ҷиноятҳои муқобили хизмати ҳарбӣ аз рӯи моддаҳои дахлдори ҳамин Кодекс ба сифати ташкилкунанда, таҳриркунанда ва ёрдамчӣ ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 367 бо ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35 хорич карда шудааст

Моддаи 368. Иҷро накардани фармон

1) Аз ҷониби зердаст иҷро накардани фармони мутобиқи тартиби муқарраршуда додаи сардор, ки ба манфиати хизмат зарари ҷиддӣ расонидааст ба истиснои ҳолатҳои иҷро накардани фармони баръало ҷиноятӣ,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шуда бошад,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 369. Муқобилият ба сардор ё маҷбур кардани ӯ ба вайрон кардани вазифаҳои хизматӣ

1) Муқобилият нишон додан ба сардор ё ба шахси дигаре, ки иҷрои вазифаҳои сардор ба ўҳдааш гузошта шудааст, ҳамчунин барои вайрон кардани ин вазифаҳо маҷбур сохтани ӯ, ки бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он алоқаманд аст,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон, гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи силоҳ техникаи ҷангӣ ё моддаҳои тарқанда;

в) бо расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ содир

шудааст ва ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, ки дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шуда бошад,

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 370. Истифодаи зӯрварӣ дар ҳаққи сардор

1) Лату қўб ё истифодаи шакли дигари зӯрварӣ ба сардор вобаста ба иҷрои вазифаҳои хизмати ҳарбии ӯ ё ҳангоми иҷрои ин вазифаҳо, -

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ва ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин **ҳаракат**, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон, гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи **силоҳ**;

в) бо расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ содир шудааст ва ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) **Ҳаракатҳои** пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, ки дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шудаанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 371. Таҳдид ба сардор

1) Таҳдиди куштан, расонидани зарар ба саломатӣ ё таҳдиди **лату кӯби** сардор дар ҳолати мавҷудияти асосҳои кофӣ, барои амалӣ шудани ин таҳдид бинобар вазифаҳои хизмати ҳарбиро иҷро кардани вай, -

нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 372. Таҳқири хизматчиҳои ҳарбӣ

1) Аз ҷониби хизматчиҳои ҳарбӣ таҳқир намудани хизматчиҳои ҳарбии дигар ҳангоми иҷрои вазифа ва ё вобаста ба иҷрои вазифаҳои хизмати ҳарбӣ, -

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то шаш моҳ ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Сардорро таҳқир кардани зердаст, ҳамчунин таҳқири зердаст аз ҷониби сардор ҳангоми иҷрои вазифа ё вобаста ба иҷрои вазифаи **хизмати ҳарбӣ**, -

бо маҳдуд кардани хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то як сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 373. Вайрон кардани қоидаҳои оинномавии муносибатҳои байниҳамдигарии хизматчиёни ҳарбӣ дар ҳолати набудани тобеияти хизматӣ дар байни онҳо

1) Вайрон кардани қоидаҳои оинномавии муносибатҳои байниҳамдигарии хизматчиёни ҳарбӣ, дар ҳолати набудани тобеияти хизматӣ дар байни онҳо, ки дар таҳқири мунтазам, паст задани шаъну эътибор, шиканҷа, расонидани зарари сабук ба саломатӣ, ки боиси бад шудани саломатӣ гардидааст ё дар ғайриқонунӣ маҳрум кардан аз озодӣ зоҳир мегардад, -

бо нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) нисбати ду ва зиёда шахсон;

в) аз ҷониби гурӯҳи шахсон, гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

г) бо истифодаи **силоҳ**;

д) бо расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ содир шудааст ва ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 374. Худсарона тарк кардани қисми ҳарбӣ ё маҳалли хизмат

1) **Худсарона тарк кардани қисми ҳарбӣ** ё маҳалли хизмат, ҳамчунин бидуни сабабҳои узрнок сари вақт барнагаштан ба хизмат пас аз рухсатӣ аз қисми ҳарбӣ, рӯхсати меҳнатӣ, ҳангоми таъин кардан ё гузаронидан бо дигар ҷой ба хизмат, ё ба дигар хизмат гузаронидан, ё аз сафари хизматӣ бар нагаштан, ё аз

муассисаҳои табобати, ки зиёда аз се шабонарӯз, вале на зиёда аз даҳ шабонарӯзро дар бар мегирад аз ҷониби хизматчиёни ҷарбие, ки тибқи даъват хизмат мекунад, инчунин саркашӣ кардан аз хизмат ба ҳамин мӯҳлат бо роҳи пешкаш намудани ҳуҷҷатҳои қалбакӣ ё шаклҳои дигари фиреб, -

бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз ҷониби хизматчиӣ ҷарбӣ, ки дар қисми **ҷарбии интизомӣ** мӯҳлати ҷазоро адо мекунад, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

3) **Худсарона тарк кардани қисми ҷарбӣ** ё ҷои хизмат аз ҷониби хизматчиӣ хизмати ҳатмии ҷарбӣ, шахси ҳайати афсарӣ, прапорщик, ё хизматчӣ, ки **бо тартиби ихтиёрӣ** адои хизмат мекунад, инчунин барнагаштан ба хизмати ҷарбӣ дар вақти муайяншуда бе сабабҳои узрнок, зиёда аз даҳ шабонарӯз, вале на бештар аз як моҳ инчунин саркашӣ кардан аз хизмати ҷарбӣ ба ҳамин мӯҳлат бо роҳи пешкаш намудани ҳуҷҷатҳои қалбакӣ ё **шаклҳои дигари фиреб**,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ **ба ҳамин мӯҳлат** ҷазо дода мешавад.

4) **Худсарона тарк кардани қисмҳои ҷарбӣ** ё маҳали хизмат, ё бе сабабҳои узрнок сари вақт барнагаштан ба маҳали хизмат зиёда аз даҳ шабонарӯз, инчунин саркашӣ кардан аз хизмат бо мӯҳлати зикргардида бо роҳи пешниҳод намудани ҳуҷҷатҳои қалбакӣ, ё шаклҳои дигари фиреб, аз ҷониби хизматчиӣ ҷарбие, ки дар қисми ҷарбии интизомӣ мӯҳлати ҷазоро адо менамояд, содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то чор сол ҷазо дода мешавад.

5) **Худсарона тарк кардани қисмҳои ҷарбӣ** ё маҳали хизмат, инчунин бе сабабҳои узрнок сари вақт барнагаштан ба маҳали хизмат зиёда аз як моҳ аз ҷониби дар қисмҳои якум ё сеюми ҳамин модда зикргардида, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

6) Кирдорҳои дар ҳамин модда пешбинишуда, ки дар вазъияти ҷанг ё замони ҷанг, сарфи назар аз давомнокии он содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Хизматчиӣ ҷарбии кирдори дар дар қисмҳои якум, дуюм, сеюм, чорум ва панҷуми модди мазкур пешбинишударо бори аввал содир карда, агар худсарона тарк кардани қисми ҷарбӣ бо сабаби пеш омадани шароитҳои вазнин содир шуда бошад, метавонад аз ҷавобгарии ҷинояти озод карда шавад.

Моддаи 375. Фирор

1) Фирор, яъне худсарона аз қисми ҷарбӣ ё аз ҷои хизмат баромада рафтани хизматчиӣ ҷарбии дар асоси даъват адои хизмат кардаистода бо мақсади саркашӣ аз адои хизмати ҷарбӣ, инчунин бо ҳамин мақсад барнагаштан дар вақти муайяншуда,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор агар аз ҷониби шахси ҳайати афсарӣ, прапорщик, ё хизматчиӣ ҷарбие, ки **бо тартиби ихтиёрӣ адои** хизмат мекунад содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

3) Фирор бо **силоњ**, ки дар ҷои хизмат бовар карда супурда шудааст, инчунин фирор аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Фироре, ки дар вазъияти ҷанг ё замони ҷанг содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ҳашт то дувоздаҳ** сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Хизматчиӣ ҷарбие, ки мутобиқи кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда бори аввал фирор кардааст, агар ихтиёран дар мӯҳлати се рӯз омада ба гуноҳаш иқрор шавад ва ё фирор аз сабаби ба миён омадани шароитҳои вазнин содир шуда бошад, метавонад аз ҷавобгарии ҷинояти озод карда шавад.

Моддаи 376. Саркашӣ аз иҷрои вазифаҳои хизмати ҷарбӣ бо роҳи узвмаибкунӣ ё усули дигар

1) Саркашии хизматчиӣ ҷарбӣ аз иҷрои вазифаҳои хизмати ҷарбӣ бо роҳи расонидани зарар ба худ (узвмаибкунӣ), ё саркашӣ бо роҳи бемории сохта ва ё фиреби дигар,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **равон кардан ба қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба **ҳамин мӯҳлат** чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки бо мақсади тамоман озод шудан аз иҷрои вазифаҳои хизмати ҳарбӣ содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол чазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, ки дар вазъияти ҷанг ё дар замони ҷангӣ содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ҳашт то дувоздаҳ** сол чазо дода мешавад.

Моддаи 377. Вайронкунии қоидаҳои баҷоовариҳои навбатдориҳои ҷангӣ

1) Вайронкунии қоидаҳои баҷоовариҳои навбатдориҳои ҷангӣ (хизмати ҷангӣ) оид ба сари вақт ошкор намудан ва зада гардонидани ҳуҷуми ниғаҳонӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ё оид ба таъмини амнияти он, агар ин кирдор ба манфиатҳои амнияти давлат зарар расонидааст ё метавонист зарар расонад, -

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси оқибатҳои вазнин гардидааст ё дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз даҳ то понздаҳ** сол чазо дода мешавад.

3) Вайрон кардани қоидаҳои ба ҷо овардани навбатдориҳои ҷангӣ (хизмати ҷангӣ) дар натиҷаи муносибати бепарвоёна ё беинсофона ба хизмат, ки боиси оқибатҳои вазнин гардидааст,-

бо маҳдуд кардани дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол, ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

Моддаи 378. Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмати сарҳадӣ

1) Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмати сарҳадӣ, аз ҷониби шахси дар хизмати наряди сарҳадӣ буда ё иҷрокунандаи дигар вазифаҳои хизмати сарҳадӣ, агар ин кирдор ба манфиатҳои амнияти давлат зарар расонидааст ё метавонист зарар оварад,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси рӯй додани оқибатҳои вазнин гардидааст ё дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол чазо дода мешавад.

3) Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмати сарҳади дар натиҷаи муносибати бепарвоёна ё беинсофона ба онҳо, ки сабаби оқибатҳои вазнин шудааст,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

Моддаи 379. Вайронкунии қоидаҳои оинномавии хизмати қаровулӣ

1) Вайронкунии қоидаҳои оинномавии хизмати қаровулӣ (посбонӣ) аз ҷониби шахси ба ҳайати қаровулӣ (посбонӣ) **дохилшуда**, агар ин кирдор боиси ба объектҳои аз ҷониби қаровул (посбон) **муҳофизатшаванда** расонидани зарар гардидааст,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол, ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси рӯй додани оқибатҳои вазнин гардидааст ё дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол чазо дода мешавад.

3) Вайронкунии хизмати оинномавии қаровулӣ (посбонӣ), дар натиҷаи муносибати бепарвоёна ё беинсофона ба онҳо, ки боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

Моддаи 380. Вайронкунии қоидаҳои оинномавии ба ҷо овардани хизмати дохилӣ ва гардиши посбонон дар гарнизон

Вайронкунии қоидаҳои оинномавии хизмати дохилӣ аз ҷониби шахси ба ҳайати наряди шабонарӯза дохилбуда, ҳамчунин вайронкунии қоидаҳои оинномавии гардиши посбон дар гарнизон аз ҷониби шахси ба ҳайати наради посбонон дохил буда, агар ин кирдор боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 381. Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмат оид ба ҳифзи тартиботи ҷамъиятӣ ва таъмини амнияти ҷамъиятӣ

1) Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмат оид ба ҳифзи тартиботи ҷамъиятӣ ё таъмини амнияти ҷамъиятӣ, агар ин кирдор ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон зарар расонида бошад,- бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси оқибатҳои вазнин гардидааст,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 382. Ихтиёран додани силоҳи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда, воситаҳои тарқиш ва техникаи ҷангӣ аз ҷониби хизматчиҳои ҳарбӣ

Ихтиёран ба шахси дигар додани **силоҳи** оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда, воситаҳои тарқиш ё техникаи ҷангӣ аз ҷониби хизматчиҳои ҳарбӣ, ки ба ӯ ин чизҳо барои истифодаи хизматӣ бовар карда супурда шудааст ва агар он боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 383. Воситаҳои бурдани ҷангро ба душман таслим намудан ё он воситаҳоро партофта рафтан

Қувваҳои ҳарбӣ ба ӯ бовар карда супоридашударо ба душман таслим намудани сардор, инчунин бе зарурияти вазъияти ҷанг истеҳком, техникаи ҷангӣ ё дигар воситаҳои бурдани ҷангро ба ихтиёри душман партофта рафтани сардор, ки вай ин ҳаракатҳоро бе мақсади ба душман ёрӣ расондан содир карда бошад,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз даҳ то понздаҳ** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 384. Худсарона баромада рафтан аз майдони ҷанг ё саркашӣ кардан аз кор фармудани силоҳ

Дар вақти ҷанг худсарона баромада рафтан аз майдони ҷанг ё ки дар вақти ҷанг саркашӣ кардан аз кор фармудани **силоҳ**, – бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 385. Бо ихтиёри худ таслим шудан ба асирӣ

Аз сабаби тарсончаки ё бечуръатӣ бо ихтиёри худ таслим шудан ба асирӣ,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 386. Несту нобуд ё вайрон кардани молу мулкҳои ҳарбӣ

1) Несту нобуд ё вайрон кардани **силоҳ**, лавозимоти ҷангӣ ё предметҳои техникаи ҳарбӣ дар натиҷаи беэҳтиётӣ, ки боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,- бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал ё бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Қасдан несту нобуд ё вайрон кардани **силоҳ**, лавозимоти ҷангӣ ё предметҳои техникаи ҳарбӣ,- бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору панҷсад то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал ё бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **нигоҳ доштан дар қисми интизомии ҳарбӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисми дуҷуми ҳамин модда пешбинишуда, ки боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои дар қисми дуҷуми ҳамин модда, ки дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 387. Вайронкунии қоидаҳои муносибат бо силоҳ ва бо предметҳои, ки барои атрофиён хавфи зиёд дорад

1) Вайронкунии қоидаҳои муносибат бо **силоҳ**, лавозимоти ҷангӣ, маводи радиоактивӣ, моддаҳои тарканда ё дигар маводу асбобу анҷоме, ки барои атрофиён хавфи зиёд дорад, агар он аз беэҳтиётӣ боиси расидани зарари вазнин ё миёна ба саломатии ҷабрдида, нобуд шудани техникаи ҷарбӣ ё ба дигар оқибатҳои вазнин оварда расонида бошад,-

бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол, ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори дар қисми якуми ҳамин модда пешбинишуда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда ҷабрдидагон гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 388. Барбод додан ё гум кардани молу мулкҳои ҷарбӣ

1) Барбод додан, яъне аз ҷониби хизматчиҳои ҷарбӣ фурӯштан, ба истифода додан, ба шахси дигар ё ба гарав мондани сарулибос ё асбобу анҷомҳои ҷарбие, ки бо ӯ барои истифодабарии шахсӣ дода шудаанд, инчунин дар натиҷаи вайрон кардани қоидаҳои сариштакунӣ гум ё вайрон кардани чизҳои мазкур,-

бо ҷарима ба андозаи **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Вайронкунии қоидаҳои сариштакунӣ **силоҳ**, лавозимоти ҷангӣ ё предметҳои техникаи ҷангӣ, ки барои истифодаи хизмати боваркарда супорида шудааст, агар ин сабаби гум шудани онҳо гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи **аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё нигоҳ доштан дар қисмҳои интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

3) Кирдорҳои дар ҳамин модда пешбинӣ шуда, ки дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 389. Вайронкунии қоидаҳои ронандагӣ ё истифодабарии мошинҳо

1) Вайронкунии қоидаҳои ронандагӣ ё истифодабарии мошинҳои ҷангӣ, махсус ё дигар нақлиёте, ки аз беэҳтиётӣ боиси ба саломатии ҷабрдида расонидани зарари вазнин ё миёна гашта бошад,-

бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол, бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори дар банди якуми ҳамин модда пешбинишуда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ва зиёда ҷабрдидагон гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз чор то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 390. Вайронкунии қоидаҳои парвоз ё тайёри ба он

Вайронкунии қоидаҳои парвоз ё ин ки тайёри ба он, инчунин вайронкунии қоидаҳои истифодабарии аппаратҳои парвозкунанда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 391. Сӯиистеъмоли ҳокимият ё мақоми хизматӣ, аз ҳадди ваколатҳои мансабӣ ва хизматӣ баромадан ё бефаъолияти ҳокимият

1) Сӯиистеъмоли ҳокимият ё мақоми хизматӣ, аз ҳадди ваколатҳои мансабӣ ё хизматӣ баромадан, инчунин бефаъолияти ҳокимият аз ҷониби сардор ё дигар шахси мансабдор, ки ба Қувваҳои Мусаллаҳ, ҳуқуқ ё манфиатҳои қонунан ҳифзшаванда хизматчиёни ҳарбӣ ё дигар шахрвандон зарари ҷиддӣ расонида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд қардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум қардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10 с., №617)**

2) Ҳамин кирдорҳо, агар боиси расонидани зарари миёна ё вазнини ба саломати инсон гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум қардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдорҳо, агар:

а) аз беэҳтиётӣ сабаби марги инсон;

б) боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ҳашт** то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои дар ҳамин модда пешбинишуда, ки дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 392. Муносибати хунуқназарона ба хизмат

1) Иҷро нақардан ё иҷрои номатлуби вазифаҳои хизматиҳои худ аз ҷониби сардор ё дигар шахси мансабдор дар натиҷаи муносибатҳои беэҳтиётона ё беинсофона ба онҳо, ки боиси расонидани зарар ба миқдори калон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳдуд қардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то **панҷ** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 393. Тасарруфи силоҳи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ ва техникаи ҷангӣ

1) Тасарруфи **силоҳи** оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, техникаи ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ё дигар **молу мулки ҷангӣ**, ки дар анборҳои ҳарбӣ ё дигар анборҳо, дар истифодаи хизматӣ ё дар дасти дигар хизматчиён маҳфузанд,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз се** то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

2) Тасарруфе, ки:

а) тақроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи зӯроварӣ, ки ба ҳаёт ва саломатӣ хавфнок нест ё таҳдиди ҷунин зӯроварӣ содир гардидааст;

г) ба миқдори калон ё боиси оқибатҳои вазнин гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ҳафт** то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Тасарруфе, ки:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) ба миқдори махсусан калон;

в) бо истифодаи зӯроварии ба ҳаёт ва саломатӣ хавфнок ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ содир гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол **бо мусодираи молу мулк** ҷазо дода мешавад.

Моддаи 394 бо ҚҶТ аз 2.12.02 с., № 64 хорич карда шудааст

ФАСЛИ XV

ҚИНОЯТҶО БА МУҚОБИЛИ СУЛҶУ АМНИЯТИ ИНСОНИЯТ

БОБИ 34

ҚИНОЯТҶО БА МУҚОБИЛИ СУЛҶУ АМНИЯТИ ИНСОНИЯТ

Моддаи 395. Ҷанги таҷовузкорона

1) Ба нақша гирифтани ё тайёр кардани ҷанги таҷовузкорона,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то **позздаҳ** сол ба мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

2) Оғоз ё пешбурди ҷанги таҷовузкорона,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз позздаҳ то бист сол ба мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 396. Даъвати оммавӣ барои сар кардани ҷанги таҷовузкорона

1) Даъвати **оммавӣ** барои сар кардани ҷанги таҷовузкорона,
– бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҷо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҷамин кирдор, ки бо истифода аз **воситаҳои ахбори омма** ё **дар шабакаи интернет** ё аз ҷониби шахсони ишғолкунандаи мансабҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шудааст,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ** то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Рӯйхати шахсоне, ки мансабҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ишғол мекунамд, бо қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мешавад.

Моддаи 397. Истеҳсол ё паҳн намудани силоҳи қатли ом

Ғайриқонунӣ сохтан, истеҳсол, **соҳиб шудан, нигоҳ доштан**, интиқол, ирсол ё ба соҳибияти каси дигар додани **силоҳи зарравӣ** (ядрой), нейтронӣ, химиявӣ, биологӣ (бактериологӣ), иқлимӣ, инчунин намуди дигари **силоҳи қатли ом** бо шартномаи байналхалқӣ манъшуда, ҳамчунин ба ҳар давлати **силоҳи зарравӣ** надошта додани маводи ибтидоӣ ё маҳсули таҷзияшаванда ё **технологияе**, ки баръало барои бунёди **силоҳи қатли ом** истифода шуда метавонанд, ё ба ҳар гуна шахс додани намудҳои дигари **силоҳи қатли ом** ё қисматҳои **барои истеҳсоли он зарурбудае, ки бо шартномаҳои байналмилалӣ манъ гардидаанд**,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 398. Геноцид

Кирдорҳое, ки ба пурра ё қисман маҳв сохтани гурӯҳи миллӣ, этникӣ, наҷодӣ ё динӣ бо роҳи пурра ё қисман қир кардани онҳо, зӯроварона монез шудан ба таваллуди кӯдак равона гардидаанд, ё **аз як гурӯҳи одамон** ба дигаре додани кӯдакон, расонидани зарари вазнин ба саломатии онҳо ё фароҳам овардани чунин шароити зиндагӣ, ки ба нобудкунии ҷисмонии аъзои ин гурӯҳ нигаронида шудаанд,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз позздаҳ то **бисту панҷ** сол ё ҷазои қатл ё **якумра аз озодӣ маҳрум сохтан** ҷазо дода мешавад.

Моддаи 399. Биоцид

Истифодаи **силоҳи** зарравӣ, нейтронӣ, химиявӣ, биологӣ (бактериологӣ), иқлимӣ ё **силоҳи** дигари қатли ом бо мақсади нобуд кардани мардум ва муҳити зист,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то **бисту панҷ** сол ё чазои қатл ё **якумра аз озодӣ маҳрум сохтан** чазо дода мешавад.

Моддаи 400. Экоцид

Маҳви оммавии олами **наботот ё ҳайвонот**, захролудкунии атмосфера ё захираҳои об, инчунин анҷоми кирдорҳои дигаре, ки фалокати экологиро ба вучуд оварда метавонанд,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол чазо дода мешавад.

Моддаи 401. Зархаридӣ

- 1) Қалб, таълим, маблағгузорӣ ё таъминоти дигари моддии зархаридон, инчунин истифодаи онҳо дар задухӯрди мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол чазо дода мешавад.
- 2) Ҳамин кирдоре, ки шахс бо истифода аз мақоми хизмати ё нисбати нобилиғ содир намудааст,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк чазо дода мешавад.
- 3) Иштироки зархарид дар задухӯрди мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе зархарид эътироф карда мешавад, ки махсус қалб гардида, бо мақсади гирифтани подоши моддӣ амал мекунад, **шаҳрванди давлате намебошад**, ки дар задухӯрдҳои мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ иштирок мекунад, дар ҳудуди он сукувати доимӣ надорад, ба ҳайати шахсии қувваҳои мусаллаҳи давлате, ки дар ҳолати ҷанг қарор дорад, **шомил намебошад ва** барои иҷрои вазифаҳои расмӣ дар ҳайати қувваҳои мусаллаҳ аз ҷониби давлати дигар фиристода нашудааст.

Моддаи 401¹. Қалб ва иштироки гайриқонунии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шахсони бешаҳрванд дар воҳиди мусаллаҳ, задухӯрди мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ дар қаламрави дигар давлатҳо

Қалби гайриқонунии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шахсони бешаҳрванди доимо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқоматкунанда барои иштирок дар воҳиди мусаллаҳ, задухӯрди мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ дар ҳудуди дигар давлатҳо, инчунин иштироки гайриқонунии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шахсони бешаҳрванди доимо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқоматкунанда дар воҳиди мусаллаҳ, задухӯрди мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ дар ҳудуди дигар давлатҳо,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол чазо дода мешавад.

(ҚҶТ аз 26.07.14с., №1088)

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёрӣ аз иштироки гайриқонунӣ дар воҳиди мусаллаҳ, задухӯрди мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ дар ҳудуди дигар давлатҳо то қатъ гардидани фаъолияти воҳиди мусаллаҳ, анҷом ёфтани задухӯрди мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ даст мекашад, агар дар кирдори ӯ аломатҳои таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошанд, аз ҷавобгариҳои ҷиноятӣ озод карда мешавад. **(ҚҶТ аз 18.03.15с., №1176)**

Моддаи 402. Ҳамла ба шахсон ва муассисаҳои таҳти ҳимояи байналхалқӣ қарордошта

- 1) Ҳамлаи қасдона ба намоёнҳои давлати хориҷӣ ё корманди ташкилоти байналмилалӣ таҳти ҳимояи байналмилалӣ қарордошта ё аъзои оилаи бо ӯ истиқоматкунанда, инчунин ба биноҳои хизмати ё истиқоматӣ ё воситаи нақлиёти шахсоне, ки таҳти ҳимояи байналмилалӣ қарор доранд, агар ин ҳаракатҳо бинобар мақоми расмӣ онҳо ё бо мақсади барангехтани ҷанг ё мураккаб сохтани муносибатҳои байналмилалӣ содир шуда бошанд,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол чазо дода мешавад.
- 2) Таҳдиди бо ҳамлаи дар қисми якуми ҳамин модда пешбинигардида,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.
- 3) **Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар:**

- а) бо ҳучуми мусаллаҳона;
- б) аз тарафи гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад;
- в) боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба муҳлати аз дуvozдаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 13.06.13с., №966)

Моддаи 403. Барқасдона вайрон кардани меъёрҳои байналхалқии ҳуқуқи башар, ки дар ҷараёни низои мусаллаҳона содир шудааст

1) Барқасдона вайрон кардани меъёрҳои байналхалқии ҳуқуқи башар, ки дар вақти низои мусаллаҳонаи байналхалқӣ ё дохилӣ содир шудааст, яъне ҳамла ба аҳолии мулкӣ ё шахсони алоҳидаи мулкӣ, ҳучуми дорои хусусияти интихобнагардида, ки ба манфиати аҳолии мулкӣ, ё иншооти мулкӣ даҳолат мекунад, ҳучум ба дастгоҳҳо ё иншооте, ки дорои нерӯи хавфнок мебошад, ҳучум ба шахсе, ки **иштироки худро дар амалиёти ҷангӣ** қатъ кардааст, ба манбаи ҳучум қарор додани маҳалли муҳофизатнашаванда ва минтақаҳои ғайринизомӣ гардонидашуда, аз байн бурдан ё осеб расонидан ба ёдгориҳои таърихӣ, асарҳои санъат ё маҳалҳои адои расму русуми динӣ, ки ёдгориҳои фарҳангӣ ё манъанавии халқҳо мебошад, аҳдшиканона истифода бурдани **нишонаҳои фарқкунандаи** Салиби Сурх ва Ҳилоли Аҳмар ва дигар **нишонаҳои ҷимоявӣ** ва бонгҳои (ишоратҳои), ки мутобиқи ҳуқуқи байналхалқии башар эътироф шудааст, аз ҷониби давлати забткунанда аз як ҷо ба ҷои дигар интиқол додани қисми аҳолии мулкӣ ба ҳудуде, ки аз ҷониби он забт шудааст ё **депортацияи он** ё интиқол додани як қисм ё тамоми аҳолии ҳудуди забтшуда дар доираи ҳамин минтақа ё берун аз ҳудуди он, беасос дароз кардани мӯҳлати репатриацияи асирони ҷарбӣ ё шахсони мулкӣ, истифодаи амалияи апартеит ё дигар кирдорҳои ғайрибашардӯстона ё пастзананда, ки шаъни шахсиятро таҳқир мекунад ва ба дискриминацияи наҷодӣ асос ёфта ва боиси марг гардидааст ё зарари назаррас ба ҳолати ҷисмонӣ ё рӯҳии ҳама гуна шахс зарари ҷиддӣ расонидааст ё зиёни калон ворид намудааст, (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба муҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Барқасдона вайрон кардани меъёрҳои ҳуқуқи байналхалқии башар, ки дар вақти муҳолифати мусаллаҳонаи байналхалқӣ ё дохилӣ содир шуда, ба муқобили шахсоне равона гардидааст, ки дар амалиёти ҷарбӣ иштирок намекунад ё дорои воситаи ҷимоя намебошанд, инчунин ба муқобили захмиён, беморон, ҳамчунин ба муқобили ҳайати шахсии табибон ва рӯҳониён, қисмҳои санитарӣ ё воситаи нақлиёти санитарӣ, муқобили асирони ҷарбӣ, шахсони мулкӣ, аҳолии мулкӣ, ки дар минтақаҳои забтшуда ё дар минтақаҳои амалиёти ҷарбӣ қарор доранд, ба муқобили гурезаҳо ва апатритҳо, ҳамчунин ба муқобили дигар шахсоне, ки ҳангоми амалиёти ҷарбӣ аз ҷимоя истифода мебаранд ва он дар кирдорҳои зайл ифода ёфтааст:

а) қину азоб додан ё муомилаи ғайриинсонӣ, ки таҷрибаҳои биологии ба одамон татбиқ карда шударо дар бар мегирад;

б) расонидани азобу шиканҷаи вазнин ё амале, ки ба ҳолати ҷисмонӣ ва рӯҳӣ таҳдид мекунад;

в) маҷбур намудани асири ҷарбӣ ё шахси **пуштибонро** ба хизмат ба қувваҳои мусаллаҳи рақиб; (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

г) маҳрум кардани асири ҷарбӣ ё шахси **дигари пуштибонро** аз ҳуқуқи мурофиаи судии беғараз ва мӯътадил; (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

д) депортация ё бадарғаи ғайриқонунӣ ё дастгир кардани шахсони таҳти **пуштибон** қароргиранда; (ҚҶТ аз 17.05.04 с., №35)

е) гаравгонгирӣ;

ж) худсарона расонидани харобкориҳо ба миқёси калон ё аз худ кардани молу мулк, ки аз нуқтаи назари ҷарбӣ зарур нестанд,

– бо маҳрум сохтан аз озодӣ аз понздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 404. Барқасдона вайрон кардани меъёрҳои ҳуқуқи байналхалқии башар, ки дар вақти муҳолифати мусаллаҳонаи байналхалқӣ ё дохилӣ бо таҳдид ба саломатӣ содир шудааст ё боиси осеби ҷисмонӣ гардидааст

Нисбати шахсоне, ки дар таҳти ҳокимияти тарафи муқобил қарор доранд, шахсони дастгиршуда ё бо ин ё он сабаб аз озодӣ маҳрум шуда, истифода бурдани ҳама гуна навъи амалиёти тиббӣ, ки мутобиқи вазъи саломати шахсони зикргардида ба он зарурат надоранд ва он ба меъёрҳои умумиқабулгардидаи тиббӣ, ки ҳангоми ҳолатҳои аз ҷиҳати тиббӣ шабех нисбат ба шаҳрвандони давлате, ки чунин амалро анҷом

медиханд истифода бурда мешаванд, мувофиқ нестанд, аз ҷумла ҳатто бо розигии онҳо нисбат ба чунин шахсон истифода бурдани амале, ки боиси осеби ҷисмонӣ гардидааст, гузаронидани таҷрибаҳои тиббӣ ё илмӣ, амалиёт оид ба ҷудо карда гирифтани бофтаҳо ё узв барои ба дигар кас шинонидани онҳо,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 405. Дигар қонуншиканиҳои меъёри байналхалқии ҳуқуқи башар

Ҳангоми мавҷуд набудани аломатҳои ҷиноятҳои пешбиниамудаи моддаҳои 403 ва 404 ҳамин Кодекс, толонгарӣ, яъне дар вазъияти ҷангӣ соҳиб шудан ба молу мулки шахсони ғавтида ё захмиён, ҳамчунин молу мулки шахрвандон, ки дар минтақаҳои амалиёти ҷарбӣ монда шудаанд, истифоди шахсони зикргардида барои аз амалиёти ҷарбӣ Ҳимояи қувваҳои худ ё иншоот, дар амалиёти ҷарбӣ ё муҳолифати мусаллаҳона истифода бурдани восита ва маводе, ки тибқи шартномаҳои байналхалқӣ манъ шуданд, истифодаи **силоҳи** қатли ом, ки мутобиқи шартномаи байналхалқӣ манъ шудааст,
– бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Э.Раҳмонов

**21 май соли 1998
№574**

(Ба ҳамин Кодекс бо Қонуни ҚТ аз 17.05.04 с., № 35 замимаи № 1 илова шуд)